

M

SCHOLA HEBRAICA

In qua

Per duas Grammaticæ Partes,

LEXICON RADICUM,

& aliquot

APPENDICES,

breviter & nervosè,

quamq; fieri potuit aptissimâ methodo,

docetur,

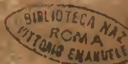
Quidquid ad perdiscendam linguam Sacram desiderari potest,

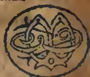
Conscripta

A

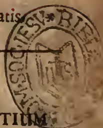
R. P. CASPARO KÜMMET

è Societate JESU.

Cum Gratia & Privilegio Sac. Cæs. Maiestatis & auctoritate Superiorum.

HERBIPOLI,
Excudit JOBUS HERTZ.
Prostat apud WOLFG. MAURITIUM ENDTERUM Bibliop. Noriberg.
Anno M. DC. LXXXVIII.

Augustinus Borler

Provinciæ Rhenanæ Superioris Societatis JESU Præpositus Provincialis.

Cùm Opusculum, cui titulus: *Schola Hebræa, in qua per duas Grammaticæ Partes &c.* à P. Casparo Kümmet è Societate JESU conscriptum aliquot ejusdem Societatis Sacerdotes recognoverint, ac in lucem edi posse judicaverint; potestate ad id mihi factâ ab Admodum Reverendo Patre Nostro Thyrso González Præposito Generali, facultatem concedo, ut typis mandentur. In quorum fidem has literas manu meâ subscriptas, atq; Officii mei sigillô munitas dedi Moguntiæ 12. Decembr. 1687.

(L.S.)

Augustinus Borler.

Admo-

Admodum Reverendo Patri in Chriſto

P. THYRSO GONZALEZ,

Societatis JESU Præpoſito Generali.

NEc ſapienter agerem, nec ſatis piè, ſi Scholam meam alterius Patrocinio, quàm Tuo crederem, Admodum Reverende Pater, qui meorum non tantùm, ſed ſtudiorum omnium, quibus Univerſa Societas noſtra diver-

ſiſſimis occupatur, ità Supremum ex officio Præſidem agis, ut Linguarum negotium quàm maximè & meritò ſatagas promovere. Etenim puſillus quidem Grex eſt minima Societas Jesu; ſed tamen magnô Spiritu animata diffunditur in omnes propemodùm Gentes, quæ ſub cœlo ſunt, auditque & loquitur magnalia Dei linguis, quas Europa non novit. Audit quâ parte Sol oritur, Indos, Chinenſes, Japonas: audit oppoſita ex parte Americanos variorum nominum Populos, quousque fermè Occidens navigantibus mutatô cum itineribus nomine paulatim fit Oriens:

riens: audit Boream verſus eos, qui Mexicanâ de ſtirpe Virginiam Floridamque incolunt, quique Novæ Hiſpaniæ Franciæque novis appellationibus gloriantur: audit ad plagam Meridionalem eos, qui hinc Africana, inde Peruana regna inhabitantes alteram ſtellam polarem ſibi nunquam occiduam ſpectant, quam Europæi totô cœlô non vident. Atque ità ſi barbaras non abhorret linguas Divinæ gloriæ ſalutisque Animarum causâ, quid mirum, ſi Domeſticas minimè negligit: eas inquam, quas, quia mortem Domini cum eo crucifixæ, primæ annunciârunt,

 runt,

runt, reliquaque Divina eloquia in fontibus exhibent, Ecclesia Deo Sacras & Suas cognominat: animata præsertim Summorum Pontificum, quorum Ancillam specialiter devotam se profitetur, gravissimis incitamentis: Quos inter nuper Sanctissimus Dominus noster Innocentius XI, cùm primùm Universalis Ecclesiæ gubernacula suscepisset, jussit Academicorum animos ad earundem linguarum studium incitari; quia ea res venientibus, ajebat, annis Ecclesiæ magno usui futura esset: quod faxit Deus, ut Mundus brevì intelligat, de Palæstina Christiano

no Nomini reddita vaticinium fuisse. Porrò varia quidem sunt hujusmodi studia, non unæ curæ, diversi labores, quos eadem Societas JESU & Tua jam quoque, Adm. Reverende Pater, propè proculque exercet: Omnia tamen operatur unus idemque Spiritus, qui nuper in Te Eodem Ejusdemque Societatis in Urbe Congregatæ unanimi consilio requievit. Scilicet Tu parvæ Scholæ, sed longè latèq; diffusæ unus Magnus Magister es; Tu Caput, à quo membra omnia, & singula suis in officiis occupantur; Tu Anima, à qua Vitam vigoremque participant;

Tu jubes, & discunt; exigis, & recitant; dicis, fac hoc, & faciunt; annuis, & volant ut nubes; vocas, & dicunt, adsumus. Quapropter erro quidem, si officio meo satis me fecisse existimo, offerendo industriæ meæ tantillos proventus: non erro tamen, si exiles etiam hos rivulos suo fonti restituo. Accipe igitur, Adm. Reverende Pater, si minùs dignum obsequium, debitum certè submissi erga Te animi monumentum: Scholamque hanc non jam meam, sed Tuam doce, illustra, excita, dirige, corrige: detque Tibi DEUS in Vicem Sedium Suarum

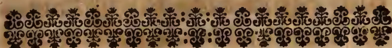
rum

rum Aſſiſtricem Sapientiam, ut Tecum ſit, & Tecum laboret, Societatemque univerſam in omne obſequium ſuum ſuæque Eccleſiæ emolumentum Tecum dirigat. Ità precor

Admodum Reverendæ Paternitatis Tuæ

Devotiſſimus Servus

Caſparus Kûmmet.

PRÆFATIO
Ad
LECTOREM.

SCias, Amice Lector, me præceptiones de Lingua Hebræa Grammaticales propterea duas in partes digesſiſſe, alteram Incipientibus, alteram Proficientibus eâ ratione adaptatam, ut quæ in prima conſultò omiſſa eſſent, in ſecunda commodiùs redderem: ne ſi omnia, præſertim difficiliora, ſimul in conſpectum adducerem, Tironi Hebræo idem contingeret, quod ægris aſſolet; qui ex plena menſa nauſeam citiùs capiunt, quàm edulium guſtent. Quas proinde duas partes ita velim uſurpes, ut, antequam primam perlegeris, & utcunq; callueris, de altera, etſi citationes interdum ſuadere vide-

videbuntur, non sis sollicitus. Primam verò ipsam sic pertranseas; ut postquam caput primum de ratione legendi mediocriter apprehenderis, paradigma Declinationis num. 6. cap. 2. positum perfectè memoriæ mandes: tum Pronomina §. 2. cap. 2. posita perfectissimè item memoriâ teneas; sicut & paradigmata num. 8. & 9. ejusdem §. Deinde capite tertio benè saltem perlecto, paradigmata conjugationum Perfectorum omnium cap. 4. posita ità inculces, ut expeditissimè recitari queant, nec vocalibus quidem ignoratis; quod per regulas ibidem positas operosum non erit. Post hæc Conjugationes Imperfectorum benè solùm perlegeris: nam eæ ex Perfectis probè comprehensis ipsâ praxi discentur. Caput posteà septimum cum reflexione ad antecedentia benè expendatur. Octavum deinde & nonum ità perlegatur, ut (si regulæ confusionem fortassè facient) primùm

mùm ſaltem paradigmata omnia tam §. 3. cap. 8, quàm §. 1. cap. 9. planè perſpecta habeantur. Quô factô licebit alternis diebus explicatione nonnullâ (cujusmodi addidi in appendice 2.) ſacri textûs grammaticas Inſtitutiones ad levandum tædium diſtinguere: ità nimirum, ut reliquis diſſimulatis, ad ea ſolùm reflectas animum, quæ ex eo usq; perceptis intelligi poſſunt: donec eâ alternatione omnibus abſolutis (benè tamen apprehenſis, quæ ſunt cap. 11. §. 1.) primam partem utcunq; intellectui impreſſam habeas. Tum etenim laxatis habenis partem ſecundam, ubi libuerit, adire poteris. Suaſerim tamen, ut primam partem tunc ab initio repetendo, & ubiq; ex ſecunda legas, quæ cuivis numero adſcripta ſunt: alternis diebus lectionem unam ſcripturæ interponendo. Hæc ubi feceris, Lector Benevole, ſpero te fructum, quem ego intendo, quàm plurimum facturum eſſe.

esse. Annotabis autem præterea, me parcum exemplorum haud inconsultò fuisse. Nam parte primâ id feci, ne horrorem discentibus facerem, tot hebræis vocibus, quibus nondum adsuevissent, in conspectum obtrusis: in secunda verò sæpè omisi ea, quæ aut obvia sunt, aut vix unquam occurrunt. Prima, quod supponerem, Discipulum meum, uti suadeo, lectionem textûs hebræi ad lectionem Grammaticæ adjungere, unde hujusmodi exempla sat nota fient: cætera negligenda putavi, tanquam rariora ac peregrina, & qualia consultiùs videbantur ipsô usu cum suavitate potiùs imbibi posse, quàm inter præcepta cum tædio masticari. Sic etiam interdum adducta hebraica exempla non latinè interpretor; quod existimem, illa aut ibi nota jam esse Lectori meo, aut paulò pòst fore. Sed & dum hebræa latinè recito, non laboro, an

con-

congruis omnia literis exponam: atq; ità ſcribo interdum v. g. Piel, interdum Pihel, &c. Nam hujusmodi curam, quando de iis rebus præcisè non agitur, ſuperfluam eſſe duxi. Scripſi autem terminos hujusmodi hebræos latinè potiùs, quàm hebraicè, quòd latinè meliùs aſſueverimus legere, & ſic uſum Grammaticæ expeditiorem futurum putem. Quapropter etiam ideò Verborum Perfectorum Conjugationes latinè exhibui, ut ex noto charactere primùm illa memoriæ faciliùs mandes, & mandata deinde ad hebræam ſcripturam conferas, viſurus, quibus ſingula vocalibus ac literis exprimantur. Neq; illud nulla de cauſa factum exiſtima, quòd ſæpè duo loca ſe invicem citent. Nimirum id proptereà feci, ut quia neuter locus omnia habet, ubi fortè in alterutrum incideris, dirigaris etiam ad alterum, & non judices, id quod fortaſsè quæris, in Gramma-

tica

tica non haberi. Deniq; omnia eô modô atq; ordine ſum conatus digerere, ut quàm plurima breviſſimè, clariſſimâq; & diſcentibus aptiſſimâ methodô exhiberem. Quod aſſecutum me eſſe precor tibi, Lector Candide, tuô ut profectu demonſtres. Vale, meosq; hosce conatus tuo bono ſuſceptos boni conſule.

Privi-

Privilegium Cæsareum

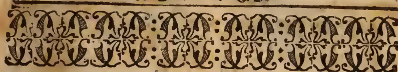
Poteſtas Bibliopolæ facta à P. Provinciali Provinciæ Rhenanæ Superioris Societatis JESU.

Cùm S. Cæsareæ Majeſtatis Decreto Typographis, Bibliopolis, & aliis librariam negotiationem exercentibus inhibitum ſit, nè quis libros à PP. Soc. JESU editos, ſine Superiorum ejusdem Societatis Licentiâ, intra S. Rom. Imperii ac Regnorum & Dominiorum ſuorum fines, ſive in toto, ſive in parte recudere, vel recudendos aliò mittere, aut alibi impreſſos adducere ac diſtrahere audeat; Concedo ego Auguſtinus Borler, Soc. JESU per Rheni Superioris Provinciam Præpoſitus Provincialis, Wolffgango Mauritio Endter Norimbergenſi Bibliopolæ ad decem annos facultatem excudendi Scholam Hebræam, in qua per duas Grammaticæ partes &c. à P. Caſparo Kümmet Noſtræ Soc. Sacerdote concinnatam. In cujus rei fidem hoc illi teſtimonium dari curavi. Moguntiæ 29. Decembr. Anno 1687.

(L.S.)

Auguſtinus Borler
Soc. JESU.

GRAM-

GRAMMATICÆ HEBRÆÆ PARS I.

In Usum Incipientium.

CAPUT I.

De Ratione legendi.

I.

Atio legendi utiq; à prima characterum notitia est ducenda; quos proinde ante omnia exhibemus, ne ὕστερον πρότερον faciamus.

2. Sunt autem Hebræis literæ viginti duæ, & quidem omnes consonantes. Quarum efformatio, pronunciatio & potestas sequitur.

א	pronunciatur	*Aleph*,	valet idem quod	*spiritus lenis*.
ב	- -	*Beth*	- - -	*b, v.*
ג	- -	*Gimel*	- - -	*g, gh.*
ד	- -	*Daleth*	- -	*d, dh.*
ה	- -	*He*	- - -	*h.*
ו	- -	*Vau*	- - -	*v.*

ז	pronunciatur	*Zain*	valet	*ts.*
ח	- -	*Cheth*	-	*ch.*
ט	- -	*Theth*		*t.*
י	- -	*Jod*	-	*j. conson.*
כ	- -	*Caph*	-	*c, ch.*
ל	- -	*Lamed*		*l.*
מ	- -	*Mem*	-	*m.*
נ	- -	*Nun*	-	*n.*
ס	- -	*Samech*		*ſ, s.*
ע	- -	*Aÿn*	-	*ſpiritus denſus.*
פ	- -	*Pe*	- -	*p, ph.*
צ	- -	*Zade*	-	*z.*
ק	- -	*Koff*	-	*k, q.*
ר	- -	*Reſch*	-	*r.*
שׁ	- -	*Schin*	-	*ſch,* שׂ *Sin. ſ.*
ת	- -	*Tau*	-	*t, th.*

3. Harum aliquæ בגדכפת *begadkephat* dictæ, quando non habent punctum in medio, aſpirationem involvunt. Aliquæ כמנפץ *kemanpaz* cum ſunt in fine dictionis, ſcribuntur ſic ךםןףץ. Aliquæ ſunt gutturales אהחע *ahecha* dictæ. Aliæ palati גיכק *gikak* vocatæ. Aliæ linguæ דטלנת *Datlenath* nuncupatæ. Aliæ dentales זסצרש *Zaszeraſch* nominatæ. Aliæ labiales בומף *Bumaph*, aliæ quieſcentes אהוי *ehevi* vocari ſolitæ. Aliæ dicuntur *Dilatabiles*, ſive אהלת, quòd in fine versûs & ſententiæ laxiùs ſcribi poſſint. Ita

tau

tau dilatato in fine ſcribes hanc vocem אֲהָלֹת. Aliarum alias appellationes videbis ſuis locis.

4. Vocales Hebræi punctis quibusdam vel infra vel juxta literas additis exprimere conſueverunt. Quarum vocalium aliæ ſunt longæ, aliæ breves, aliæ breviſſimæ: quibuscum ſuas literæ ſyllabas conſtituunt, ut vides in hac tabella: in qua etiam apparet jod & vau quasdam vocales exhibere, dum ſcilicet quieſcunt.

Longæ.	ָ	dicitur *Kamez*, ſonat *a francon.* facit ſyllabā		אָ	*a.*
	ֵ	*Zere*	- *e* - - -	אֵ	*e.*
	אִי	*Chirik magn.*	*j* - - -	אִי	*j.*
	וֹ	*Cholem*	*o* - -	אוֹ	*ó.*
	וּ	*Schureck*	*u* - -	אוּ	*u.*
Breves.	ַ	*Patach*	*a Latinum.* - -	בַ	*ba.*
	ֶ	*Segol*	*e* - -	בֶ	*be.*
	ִ	*Chirik parv.*	*i* - -	בִ	*bi.*
	ָ	*Kamez chatupho*	- -	בָ	*bo.*
	ֻ	*Kibbuz*	*ü Gallicum.* - -	בֻ	*bü.*
Breviſs.	ֲ	*Chateph patach.*	*a velox*	גֲ	*ga.*
	ֱ	*Chateph ſegol.*	*e velox*	גֱ	*ge.*
	ְ	*Sceva ſimplex.*	*e velox*	גְ	*ge.*
	ֳ	*Chateph kamez.*	*o velox*	גֳ	*go.*

5. Si pergeres vocales ſingulas ſingulis conſonantibus addere, deſcriberes initia omnium ſyllabarum; quæ Hebræis omnes à conſonantibus inchoantur: Niſi fortaſſis *patach raptum* ſive *ſuſſuratum* excipere velis. hoc enim infra ע, ח, & ה priùs ſonat, quàm ipſa conſonans, quando eandem conſonantem præcedit alia vocalis, quàm Kamez aut patach. Dicimus enim מָשִׁיחַ *Maſchíach*, non *Maſchicha*, Meſſias, יְהוֹשֻׁעַ *Jehoſchúah*, non *Jehoſchüha*, Jeſus. verùm hoc eſt patach neceſſitatis tantùm, & ſyllabam perfectam non conſtituit: ſed furtim tantùm adduci ſolet, eò quod gutturales illæ ritè pronunciari tunc non poſſint, niſi patach hujusmodi raptum in ſubſidium accerſant: unde vocalis rapta à nonnullis dicitur.

6. *Sceva ſimplex* interdum quieſcit, hoc eſt, non auditur: interdum movetur, h. e. auditur. Quieſcit ſub litera ſyllabam terminante, etſi geminetur: ut fit, quando eadem ſyllaba per plures literas terminatur. Sic enim legimus וַיֵּשְׁתְּ *vaïjeſt*, & bibit non *vaïjeſte*. 2. poſt vocalem brevem, ut יִלְמוֹד *jilmód*. Item poſt longam habentem accentum grammaticum, ut לָמוֹדְנָה *lemodna*, non *lemodena*.

7. Mo-

7. Movetur autem ſub litera ſyllabam inchoante, ſcilicet quotiescunque eſt aut in principio dictionis, ut in לְמֹד *lemod*, diſce: aut poſt ſceva quieſcens; ut יִלְמְדוּ *jilmedú*: aut ſub dageſſata, ſive notatâ punctulo in medio, ſignificante literam duplicandam; de quo vide paulò pòſt n. 13. ut in לִמְּדוּ *limmedú*, didicerunt; ubi Mem virtualiter geminatum eſt, adeoque cenſetur & duplex habere ſceva, quorum alterum ſub priore quieſcat, alterum ſub poſteriore moveatur. Item movetur ſub priore geminatarum, ut in הַלְלוּ *halelú*, laudate: quia hujusmodi litera eſt virtualiter & implicitè dageſſata, adeoq; & duplex ſceva implicitè continet. Deniq; movetur poſt vocalem longam notatam accentu rhetorico. Per talem enim vocalem ſyllaba terminatur, ut in לָמְדָה didicit fœmina, legitur *lamedá*, non *lamdá*.

8. Accentus autem ſunt illæ virgulæ & apices, qui præter puncta vocalia n. 4. expoſita ſcriptioni hebrææ adjici ſolent; quodſi dictio unum tantùm accentum habeat, is tonicus erit, qui & grammaticus appellatur: ſi verò duplicem habuerit, poſterior ſemper grammaticus erit, & prior rhetoricus tantùm, ut in allato exemplo vides. Si

ergò ſceva ſequatur poſt vocalem longam, notatam accentu, non rhetorico tantùm, ſed tonico, qui nimirum ſyllabam attollat, & retineat, non movebitur hujusmodi ſceva. Exemplum datum eſt n. 6. *lemodna*. quia ſcilicet hujusmodi ſyllaba terminatur per literam ſequentem. Si litteræ אהוי *ehevi* ità terminent ſyllabam, ut non audiantur per aliquam vocalem, dicuntur quieſcere. Exemplum eſt idem *Lemodna*, in quo ultimum ה quieſcit.

9. Præter ſceva ſimplex ſunt etiam compoſita, atque illa non alia, quàm vocales breviſſimæ n. 4. indicatæ. Quæ à ſimplice per hoc ſpecialiter differunt, quod apponantur gutturalibus, quando illæ per analogiam ſceva mobile requirunt. Propterea etiam ipſa figura oſtendit, vocales breviſſimas partim ſceva ſimplex, partim brevem vocalem eſſe. Dicendum igitur eſt זוֹעֲקִים clamantes, non זוֹעְקִים: *Zoakím*, non *Zoëkím*.

10. Igitur *Kamez breve* ſive *Chatuph* ſine duobus punctulis ſcribendum eſſe meritò affirmat R. Abraham apud Buxdorff. mihi fol. 27. ita ut à Kamez magno non niſi pronunciatione diſcrepet. Cum enim, inquit, utrumque ſcribatur per patach & punctum cholem ipſi patach ſubjectum, in

magno

magno quidem prævalere debet patach, in parvo autem cholem priùs audiri debet, quàm patach.

11. Diſcerni tamen facilè poteſt Kamez parvum à magno. Parvum enim eſt, quotiescunque poſt Kamez ſequitur ſceva quieſcens juxta num. 7. dicimus enim חָכְמָה *chochma*, non *chachma*, ſapientia. Item dum ſequitur dages. ſic רָנּוּ legimus *ronnu*, non *rannu*, cantate. præterea ſi ſequatur *maccaph*. ſic dicimus כָּל־אֶרֶץ *kol erez*, non *kal erez*, omnis terra. Inſuper ubi præceſſit vau accentum retrahens, v. g. וַיָּקָם & ſurrexit, *vaiákom*. Cum in his omnibus conſonans terminet ſyllabam nullo tono affectam, qualis brevis eſſe ſolet. vid. P. 2. c. 1. ad num. 8. addit. 9. & ſeq. Deniq; quando ante ֳ ponitur ָ, ut in אָהֳלוֹ tabernaculum ejus, legendum eſt *oholó*.

12. Tametſi ergo *Kamez chatuph* interdum cum ſceva ſimplici ſcribatur majoris diſtinctionis cauſa; nunquam tamen *Chateph kamez* ſcribitur ſine eo. Deinde *Chateph* ſubjicitur gutturalibus per n. 9. *Chatuph* etiam aliis. præterquam quod ea quæ num. antecedente dicta ſunt, nunquã congruant in *Chateph kamez*; ut proinde non ſit difficile Kamez parvum etiam à minimo diſcernere.

13. *Dages* eſt punctum, quod literis imponi interdum ſolet: eſtq; duplex: aliud *forte*, quod literam duplicat, de quo n. 7. ſuprà: aliud *lene*, quod aſpirationem tantùm tollit, quæ literis *begadkephat* adhærere patet ex num. 3. ſupra.

14. *Dages forte* aut certè *ſceva quieſcens* plerumque poſt vocales breves imponitur quibuscunque literis, exceptis gutturalibus & Reſch, quæ Dages non ſuſtinent. Poſt longas vocales ponitur rariſſimè, poſt breviſſimas nunquam. Unde n. 11. rectè diximus, Kamez parvum ex Dages dignoſci tam à magno, quàm à breviſſimo.

15. *Dages autem lene* ponitur in literis *begadkephat* tantùm, quando ſyllabam inchoant: ſive quando præcedens litera habet ſceva quieſcens vel actu vel poteſtate prout explicatur in P. 2. Quando autem hujusmodi punctum imponitur literis ה vel Jod, vocatur *Mappik*, tametſi à Dages forti non tam reipsâ, quàm nomine diſcrepare videatur.

16. *Cholem* interdum ſignificatur per ſolum punctum ſine Vau literæ ad latus ſuperpoſitum, imò interdum penetratur cum puncto literæ Schin. Sic ſcribere poſſumus קָדֹשׁ pro קָדוֹשׁ *Kadoſch*.

17. Ex

17. Ex *Vau* & *Jod* cum vocalibus sociatis formantur diphthongi hoc modo ָו ַו *au*, ֵו *eu*, ִיו *iu*, ַי *ai*, וֹי *oi*, וּי *ui*. Subjungamus nunc aliquod exercitium lectionis super positis numeris, ad quos attendere oporteat in iis, quæ difficiliora videri possent. *Porrò ultra hoc caput voces habræas latino charactere non repræsento, quod confidam hactenus Tironem legere utcunque didicisse. Quodsi autem quis pluribus indiget, adeat caput quartum, ubi perlegendo paradigmata perutiliter se exercebit.*

16 8 8

אֵת אֱלֹהִים בָּרָא בְּרֵאשִׁית

& *elohím* *bará* *bereschíth*

3 14

וְהָאָרֶץ וְאֵת־הָאָרֶץ הַשָּׁמַיִם

vehaárez *haárez* *veéth* *hasschamáÿm*

5 16 8 7

אֱלֹהִים וְרוּחַ וָבֹהוּ תֹהוּ הָיְתָה

elohím *verúach* *vavóhu* *tóhu* *hajetá*

14 8

הַמָּיִם׃ עַל־פְּנֵי מְרַחֶבֶת

hammáÿm *penè* *al* *merachébet*

CAPUT II.

De Nomine & Pronomine.

NUmerant Hebræi tantùm tres partes Orationis: *Nomen*, quod & Pronomen complectitur: Verbum, quod & participia continet: & dictionem, quæ reliqua omnia comprehendit. Cum tamen præstet ad morem Europæum accommodatiùs loqui, esto

§. *I. De Nomine.*

1. Attributa nominis sunt *Genus*, *Numerus*, *Casus*, *Status absolutus*, *Status regiminis*.

2. *Generis* Fœminini sunt nomina propria & appellativa mulierum, urbium, regionum, membrorum corporis, quæ natura geminavit. Item desinentia in ה præcedente Kamez, & desinentia in ת præcedente Schurek, Chirik, aut Segol. Cætera genus masculinum sibi vendicant. Communia tamen ferè sunt nomina species & genera animalium significantia: item numeralia à 20. ad 100. neutrum per fœmininum (raró per masculinum) exprimitur.

3. A maſculinis non tantùm adjectivis, ſed etiam ſubſtantivis, participiis quoque, & adeo à Verbis ipſis fœminina deducunt, plerumque addendo ה quieſcens in Kamez. Sic ab אִישׁ vir, faciunt אִשָּׁה mulier.

4. *Numeros* habent tres, ſingularem, pluralem, & dualem. *Singularis* plurimas habet terminationes: *Pluralis* in maſculinis fit à ſingulari additâ ſyllabâ ים ſic ab איש fit אִישִׁים. In fœmininis autem fit pluralis item à ſingulari mutando ה cum ſuo Kamez, & ה ſervile cum Segol in וֹת ſyllabam. Si verò ante ת ſit Schurek aut Chirik, idem ת cum ſua vocali mutatur in יּוֹת per Jod dageſſatum, antecedente per n.14. c.1. juxta analogiam vel Kibbuz vel Chirik parvo. Sic à מַלְכוּת regnum fit מַלְכֻיּוֹת à גָּפְרִית ſulphur גָּפְרִיּוֹת. Dages tamen ſæpe omittitur.

5. *Dualis* pro utroque genere unam tantùm terminationem habet in ַיִם. Sic à יָד manus fit יָדַיִם. Uſurpatur in membris naturâ geminis.

6. Declinatio in *Caſus* non eſt Hebræis alia, quàm quæ ex ipſa conſtructione, aut certè ex quibusdam literis vel ſyllabis articulorum inſtar præponi ſolitis dignoſci po-

poteſt. Hujusmodi, ſunt quas vides in exemplo nominis תַּלְמִיד *Diſcipulus.*

pro *Genit.* additur שֶׁל שֶׁל־תַּלְמִיד *Diſcipuli.*
Dativo - לְ לְתַלְמִיד *Diſcipulo.*
Accuſativo אֶת אֶת־תַּלְמִיד *Diſcipulū.*
Vocativo - הַ הַתַּלְמִיד *o diſcipule.*
Ablativo - מִ מִתַּלְמִיד *à diſcipulo*

quæ Plurali ſimiliter adduntur שֶׁל תַּלְמִידִים &c.

7. Quando duo nomina ſubſtantiva diverſæ ſignificationis ita continuantur, ut Europæorum more alterum debeat eſſe Genitivi Casûs, apud Hebræos mutatio facienda eſt non in ſequente, ſed in antecedente, quod antecedens tunc dicitur eſſe in *ſtatu regiminis.* In *ſtatu* autem *abſoluto* dicitur eſſe, quod poſt ſe nullum hujusmodi nomen habet.

8. In maſculinis *abſolutum* ſingulare ferè tranſit in *regimen ſingulare*, punctis longis in brevia mutatis, ſic à דָּבָר fit דְּבַר.

A Plurali autem *abſoluto* fit *regimen plurale*, abjecto Mem finali, punctisque ritè mutatis ita, ut Jod quieſcat in Zere; id eſt, ut Jod ultimum non pronuncietur, & ante illud ponatur Zere. Sic à דְּבָרִים *devarim,*

rim, verba, fit דִּבְרֵי *divre*. Sed hæc infra c. 8.

9. Fœmininum *absolutum* & *regimen* singulare est idem in iis, quæ terminantur in ת. Quæ autem in ה terminantur, mutant ה in ת & Kamez ultimum in Patach sic ex מַלְכָּה fit מַלְכַּת. In Plurali autem *status absolutus* & *regiminis* terminatione conveniunt. Vide §. I. c. 9.

10. Nomina Hebræis absque dubio alia sunt Propria, alia Appellativa, aliqua Substantiva, aliqua Adjectiva Quæ tamen Adjectiva gradus *Comparationis*, nullâ speciali inflexione, sed tantùm periphrasticè exponunt: cujusmodi legimus: *abiit justificatus ab illo*, id est, *justior illo*.

11. Alia quoque sunt *Primitiva* sive *Nuda*, quæ solis radicalibus constant: alia *Derivativa*, sive *Aucta*, quæ fiunt per literas האמנתי, quæ *Heemantica* appellantur. De his infra cap. 10.

12. Alia quoque sunt perfecta, quæ retinent omnes radicales: alia imperfecta, quæ unâ vel pluribus radicalibus deficiunt; de quib. cap. 10.

§. II. *De Pronominibus.*

1. Pronomen aliud est Primitivum, aliud

liud Possessivum, aliud Demonstrativum, aliud Relativum, aliud Interrogativum.

2. *Primitiva* primæ personæ sunt generis communis, declinanturque ut in diagrammate vides. In quo & illud ex characteris diversitate colliges, totam quasi essentiam Pronominis in ultimâ litera vel syllaba sitam esse; reliqua autem casibus tantùm designandis apponi.

	Singulari.	
Nominativo	אֲנִי	*ego.*
Genitivo	שֶׁלִּי	*mei.*
Dativo	לִי	*mihi.*
Accusativo	אֹתִי	*me.*
Ablativo	מִמֶּנִּי	*à me.*
	Plurali.	
Nominativo	אֲנוּ	*nos.*
Genitivo	שֶׁלָּנוּ	*nostrûm.*
Dativo	לָנוּ	*nobis.*
Accusativo	אֹתָנוּ	*nos.*
Ablativo	מִמֶּנּוּ	*à nobis.*

3. Primitivum secundæ personæ pro diverso sexu diversum est; Masculini ge-

neris

neris characteristica est ת, & כ vicarium ejus cum *Kamez* in Singulari, & ם in Plurali; ut vides.

Singulari.

Nominat.	אַתָּה	*tu.*
Genit.	שֶׁלְּךָ	*tui.*
Dativo	לְךָ	*tibi.*
Accusat.	אֹתְךָ	*te.*
Ablat.	מִמְּךָ	*à te.*

Plurali.

Nomin.	אַתֶּם	*vos.*
Gen.	שֶׁלָּכֶם	*vestrûm.*
Dativo	לָכֶם	*vobis.*
Accus.	אֶתְכֶם	*vos.*
Ablat.	מִמְּכֶם	*à vobis.*

4. Fœmininum pro signo characteristico in singulari quidem omittit *Kamez* cum ה *quiescente*; plurali autem numero loco ם reponit *Nun* hoc modo:

Singulari.

Nominat.	אַתְּ	*tu.*
Genit.	שֶׁלָּךְ	*tui.*

Dati-

Dativo	לְךָ	*tibi.*
Accusat.	אוֹתָךְ	*te.*
Ablat.	מִמֵּךְ	*à te.*

Plurali.

Nomin.	אַתֶּן	*vos.*
Genit.	שֶׁלָּכֶן	*vestrûm.*
Dativo	לָכֶן	*vobis.*
Accus.	אֶתְכֶן	*vos.*
Ablat.	מִמְּכֶן	*à vobis.*

5. Primitivum Pronomen tertiæ personæ masculinum nititur in singulari litera *Vau* per ה demonstrativum animato, quod Pluralis vertit in *Segol*, ut vides.

Singulari.

Nomin.	הוּא	*ille.*
Genit.	שֶׁלּוֹ	*illius.*
Dativo	לוֹ	*illi.*
Accusat.	אוֹתוֹ	*illum.*
Ablat.	מִמֶּנּוּ	*ab illo.*

Plurali.

Nomin.	הֵם	*illi.*
Gen.	שֶׁלָּהֶם	*illorum.*

Dati-

Dat.	לָהֶם	*illis.*
Acc.	אוֹתָם	*illos.*
Abl.	מֵהֶם	*ab illis.*

6. Fœmininum ejusdem personæ singulari numero est Chirik magnum factũ ex Vau in Nominativo; in cæteris casibus Kamez in ה terminatum. Pluralem à singulari *Nun* litera & *Mem* discernunt. Videlicet:

Singulari.

Nom.	הִיא	*illa.*
Gen.	שֶׁלָּה	*illius.*
Dat.	לָה	*illi.*
Acc.	אוֹתָה	*illam.*
Abl.	מִמֶּנָּה	*ab illa.*

Plurali.

Nom.	הֵן	*illæ.*
Gen.	שֶׁלָּהֶן	*illarum.*
Dat.	לָהֶן	*illis.*
Acc.	אוֹתָן	*illas.*
Abl.	מֵהֶן	*ab illis.*

7. *Pronomina possessiva* sunt ipsa primitiva abbreviatè nominibus addita, unde & *affixa* dicuntur. Adduntur autem aliqua

Singulari, aliqua Plurali, nec nulla utrique numero, juxta hos versus, memoriæ causa ruditer factos:

Sunt *o, a, am, an, echa, ech* Pronomina, quæ non
significant numerũ; quibus *j* socialis & *enu*,
au, eha, hem, hen, echa, aiich, äi, & enu
significant numerum: *chem chen* aptantur utrique.

8. Exemplum esto nomen דָּבָר *verbum*, cum affixis hoc modo componi solitum. Quæ affixa cum punctis quô exactiùs & faciliùs observare possis, diverso charactere scribenda duxi. Specialiter autem inde advertes ה affixum nominis Singularis fœmininum mappikari: item ה nominum fœmininorum ante affixa mutari in ת. Denique numero plurali ante affixa semper addi Jod, etiam in fœmininis.

Sing.	דְּבָרוֹ	*verbum ejus M.*
	דְּבָרָהּ	*verbum ejus F.*
	דְּבָרָם	*verbum eorum.*
	דְּבָרָן	*verbum earum.*
	דְּבָרְךָ	*verbum tuum M.*
	דְּבָרֵךְ	*verbum tuum F.*
	דְּבַרְכֶם	*verbum vestrum M.*
	דְּבַרְכֶן	*verbum vestrum F.*

דְּבָרָיו

	דְּבָרִי	*verbum meum C.*
	דְּבָרֵנוּ	*verbum noſtrum C.*
Plur.	דְּבָרָיו	*verba ejus M.*
	דְּבָרֶיהָ	*verba ejus F.*
	דִּבְרֵיהֶם	*verba eorum.*
	דִּבְרֵיהֶן	*verba earum.*
	דְּבָרֶיךָ	*verba tua M.*
	דְּבָרַיִךְ	*verba tua F.*
	דִּבְרֵיכֶם	*verba veſtra M.*
	דִּבְרֵיכֶן	*verba veſtra F.*
	דְּבָרַי	*verba mea C.*
	דְּבָרֵינוּ	*verba noſtra C.*

9. Exemplum nominis fœminini eſto תּוֹרָה *lex hoc modo.*

Sing.	תּוֹרָתוֹ	*Lex ejus M.*
	תּוֹרָתָהּ	*lex ejus F.*
	תּוֹרָתָם	*lex eorum.*
	תּוֹרָתָן	*lex earum.*
	תּוֹרָתְךָ	*lex tua M.*
	תּוֹרָתֵךְ	*lex tua F.*
	תּוֹרַתְכֶם	*lex veſtra M.*
	תּוֹרַתְכֶן	*lex veſtra F.*

תּוֹרָתִי	*lex mea C.*
תּוֹרָתֵנוּ	*lex nostra C.*
Plur. תּוֹרוֹתָיו	*leges ejus M.*
תּוֹרוֹתֶיהָ	*leges ejus F.*
תּוֹרוֹתֵיהֶם	*leges eorum.*
תּוֹרוֹתֵיהֶן	*leges earum.*
תּוֹרוֹתֶיךָ	*leges tuæ M.*
תּוֹרוֹתַיִךְ	*leges tuæ F.*
תּוֹרוֹתֵיכֶם	*leges vestræ M.*
תּוֹרוֹתֵיכֶן	*leges vestræ F.*
תּוֹרוֹתַי	*leges meæ C.*
תּוֹרוֹתֵינוּ	*leges nostræ C.*

10. *Relativi* loco est Hebræis אֲשֶׁר dictio omnis generis, numeri, & casûs; cujus mediam literam sæpe solam adhibent partibus Orationis præfixam, ut שֶׁבַּשָּׁמַיִם *qui es in cælis.*

11. *Demonstrativum* Pronomen Masculinum est זֶה iste: Cujus fœmininum זוֹ vel זֹאת. Plurali dicitur אֵלֶּה illi, ipsi vel ipsæ, communis generis.

12. *Interrogativum* de hominibus aut viventibus est מִי; De aliis autem rebus מָה,

מֶה, מָה, מַה; quæ dictiones sunt omnis generis & numeri.

CAPUT III.

De Dictione.

HAnc tanquam non tantùm faciliorem, sed etiam utilem ad meliùs cognoscenda tum ea, quæ dicta sunt, tum ea, quæ dicentur de Verbis & Participiis, præmittendam putavimus.

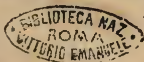
§. I. *De Adverbio.*

Adverbia constat esse ad explicandam circumstantiam aliquam, modum, vel qualitatem. Quare alia sunt temporis, velut עַתָּה *nunc*; alia loci, alia interrogationis; alia affirmationis; alia negationis & prohibitionis; dubitationis, qualitatis, congregationis, separationis, intensionis, remissionis, similitudinis, numeri, &c. de quib. P. 2.

§. II. *De Præpositione.*

1. Aliquæ *Præpositiones inseparabiles* sunt, literis משה וכלב (quæ *mosche vechaleb* dicuntur) comprehensæ; quarum

 qui-

quidem ש & ה potiùs relativam significationem habent, & inter Pronomina poni merentur, de quo §. 2. c. 2. n. 5. & 10: sicut Vau conjungendi vim habet, uti § sequente videbitur; quia tamen etiam istæ saltem *præfixa* vocantur, aliqua ratione etiam hùc poni posse videntur.

2. Igitur מ relictum ex מִן, *de* significat: ש & ה relativa sunt, ut dictum est; sed & ה emphaticum ac demonstrativum, imò & interrogativum est: Vau Conjunctio variè exponitur: כ *juxta*, significat; sæpius tamen adverbiascit, significans *instar*, *sicut*, &c. ל *ad*, ב *in*, &, *cum*, significant.

3. מ cum Chirik parvo positum, ש cum Segol, ה cum Patach sequenti literæ Dages imponunt. De ש exemplum est n. 10. §. 2. c. 2. de ה & מ n. 6. §. 1. c. 2. in Vocativo & Ablativo. Quodsi sequens litera non recipit Dages, compensatio facienda est juxta n. 12. §. 1. c. 7. infra.

4. Literæ וכלב per se requirunt Sceva: hinc vocant Hebræi ipsum Sceva עֶבֶד עֲבָדִים *servum servorum*, quòd literis servilibus ordinariè subsit. Ipsum tamen Sceva per accidens mutatur sequentibus modis.

5. ל

5. ל & ב ante affixum loco Sceva accipiunt punctum affixi per contractionem. Sic dicimus לו illi, quasi לְוֹ *leó*, aut לְאוֹ: idem puta de cæteris Pronominibus ex ל compositis: Ità quoque dicimus, בָּה in illa, quasi בְּהָה: ità בִּי in me, quasi בְּאִי Vide add. 20. ad num. 6. §. 3. cap. 11.

6. Litteræ כלב post se elidunt ה emphaticum, assumentes loco Sceva punctum ipsius ה elisi, ut לַמֶּלֶךְ pro לְהַמֶּלֶךְ, כֶּחָכָם pro כְּהֶחָכָם ut sapiens. Vide ad num. 5. §. 1. cap. 7.

7. וכלב *præfixæ* Jod initiali scevato, & sceva suum & sceva ipsius *Jod* uno *Chirik magno* transmutant, sic pro בְּיְמֵי fit בִּימֵי in diebus. Similiter de מ vide add. 2. ad n. 3. hujus §.

8. Eædem præfixæ uni literæ scevatæ, quæ non sit *Jod*, mutant suum *Sceva* in *Chirik*, uti, כִּדְבָרְךָ secundum verbum tuum. Præfixæ verò literæ *chatephatæ* mutant idẽ suum Sceva in Vocalem ipsi Sceva composito *analogam*. Chateph Segol analogam habet Segol, Chateph Patach analogam Patach, Chateph Kamez analogam Kamez

B 4 par-

parvum five Chatuph. Ratio eſt*, quia duo ſcevaim nunquam poſſunt conſequenter pronunciari, cum utrumq; ſit raptum, & ex natura ſua non niſi imperfectam ſyllabam conſtituat, mixtam autem cum alia vocali. Cæterùm Sceva mutum ante chatephatam manet, ut יִבְחֲנוּ

9. *Vau* copulativum ante literas *bumaph*, aut ſcevatas alias quàm *Jod* mutat ſuum *Sceva* in *Scurek*, quod eſt vicarium Chirik, & ideo breve. Sic dices וּדְבָרְךָ & verbum tuum.

10. *Separabiles* Præpoſitiones variæ ſunt. Aliquæ ſignificant, cauſam, vel terminum actionis v. g. locum ut עַל *ſuper*: aliquæ comitatum; aliquæ privationem, & hujusmodi talia, de quib. in P. 2.

§. *III. De Conjunctione.*

1. *Conjunctio Inſeparabilis* aliquando conjunctiva, aliquando disjunctiva & varios habens ſenſus eſt *Vau*, de quo aliquid §. ſup. n. 1.

2. Aliæ præterea ſunt Conjunctiones conditionales, diſcretivæ, ratiocinativæ, &c. de quib. P. 2.

§. *IV. De Interjectione.*

Interjectiones ſunt aliæ blandientis, aliæ comminantis, demonſtrantis, dolentis, &c. de quib. P. 2.

CAPUT

CAPUT IV.

De Conjugationibus perfectorum Verborum.

§. I. *Quædam de Conjugationibus generatim.*

I.

PErfecta Verba nominant, quæ inter conjugandum omnes literas radicales retinent: *Imperfecta*, quorum aliquæ radicales hinc inde deficiunt vel quiescunt: quæ proinde *defectiva* vel *quiescentia* appellantur. Sunt etiam aliqua composita, aliqua quatuor literarum, nonnulla & quiescentia & defectiva simul. Radicales quæ sint, habes paulò inferiùs §. 2. n. 3.

2. Tam Perfecta verba, quam Imperfecta Conjugationes 8 diversas habent, quæ his nominibus appellantur, *Kal*, *Niphal*, *Piel*, *Püal*, *Pöel*, *Hiphil*, *Hophal*, *Hitpaël*. Ex quibus *Kal*, & quæ ab ea descendunt, *leves* dicuntur; *Piel* verò & quæ ab ea nascuntur, *graves*: quod harum secunda radicalis dages forti gravetur, & vi significandi crescant: de quo infra §. 4. n. 1.

3. Hæ Conjugationes 3 tantùm habent modos: *Indicativum*, *Imperativum* & *Infinitivum*, si inflectendi differentias potiùs, quàm vim significandi attendas.

4. Tempora Hebræi agnoſcunt tria conſueta, perſonasque totidem, in quibus etiam utrique ſexui ſuas partes aſſignant, ut dictum n. 3. §. 1. c. 2. & à tertia perſona ad ſecundam, & ab hac ad primam gradiuntur. Tempora ſunt: *Præteritum*, *Præſens*, *Futurum*. Vel ſi mavis, dic eſſe ſex: *Præteritum*, *Præſens activum*, *Præſens paſſivum*, *Futurum imperans*, *Futurum narrans*, *Infinitum*.

§. II. De Conjugatione Kal.

1. Conjugatio *Kal* ſive *Levis* habet hæc ſive Tempora, ſive Modos, ſive quascunque differentias conjugandi. *Præteritum*: *Benoni*, quod eſt Participium Præſens activum; *Paul*, quod eſt Participium Præſens paſſivum: *Imperativum*, quod dicunt Futurum imperans; *Futurum narrans*, quod aliàs Futurum ſimpliciter dicunt: *Infinitivum*: *Gerundia*.

2. Quæ omnia ſtatim ſcies, ubi 4. tantùm Terminationes memoriâ tenueris, ſcilicet *lamád*, *loméd*, *lamúd*, *lemód*. Prima

eſt

eſt Præteriti, ſecunda Benoni, tertia Paul, quarta Infinitivi. Veniamus ad ſingula.

3. *Tertia Sing. Præteriti* ſemper continet *radicem*, cum qua affixa perſonalia, de quib. §. 2. c. 2. reliquas perſonas utriusq; numeri conſtituunt. Eſt enim לָמַדְתָּ idem quod לָמַד אַתָּה & לָמַדְתִּי idem quod לָמַד אֲנִי &c. Cujusmodi affixorum veſtigia etiam in Futuris & Imperativis agnoſces. Porrò prima radicis litera per Kamez, altera per Patach movetur.

4. *Participia* declinatione ſunt Nomina, ſignificatione etiam Verba. Adjunctis enim Pronominibus tempus præſens verborum ſignificant. Sic dicimus אֲנִי לוֹמֵד *ego diſco*, הוּא לוֹמֵד *ille diſcit*, אֲנוּ לוֹמְדִים *nos diſcimus*, *&c.* Significatio autem in *Kal* eſt vel activa vel neutra.

5. Ad declinationem diſcendam hæc juvabunt. Conſidera quartam terminationem earum quas num. 2. hîc recenſuimus. Ea eſt Infinitivi, cui Imperativus conſentit, & eſt לָמוֹד. Huic præfige literas בכלם (quæ *Baclam* memoriæ cauſa vocantur) cum Chirik, per n. 8. §. 2. c. 3. & habes gerundia, noli tamen obliviſci, quod

quod מ debeat ſequenti literæ, id eſt, primæ radicali, quæ hîc eſt ל imponere dages per num. 3. ejusdem §. Deinde pro literis בכלם præfige eidem Infinitivo ſive Imperativo literas איתן (*Ethan*) & formabis præter tertiam alias quoque perſonas Futuri; cujus, uti & Imperativi, Conjugationem obſerva ex Paradigmate. Participia declinabis ut nomina, Præteritum facilè Paradigma docebit: quod velim diligenter inſpicias, uti & reliquarum perfectarum Conjugationum, cum inſtar regulæ omnium eſſe debeant.

6. Illud tamen pro omnibus conjugationibus obſervabis, quod ſi ultimum Verbi punctum, *Patach*, *Zere* aut *Cholem* fuerit, mutetur in *Sceva*, quotiescunque ad tertiam radicalem acceſſerit una ex literis הוי accentum ad ſe rapiens, ut patet per omnia ferè paradigmata. Cui contrarium aliquid leges addit. 5. ad num. ſeq. & ad n. 3. §. 4. cap. hujus.

7. Accipe paradigma *Kal*, in quo & adjectis literis genera deſigno. Deſigno quoque diverſo charactere, quænam *radicalibus* literæ *ſerviles*, & quibus cum punctis addantur, ut faciliùs memoriæ imprimi & firmiùs hærere poſſint.

Para-

Paradigma Conjugationis Kal.

Præteritum

Singul.

לָמַד לָמְדָה *Lamad M. Lamedá F.* Didicit simpliciter, sive leviter.

לָמַדְתָּ לָמַדְתְּ *lamádta M. lamádt F.* didicisti.

לָמַדְתִּי *lamádti Com.* didici.

Plural.

לָמְדוּ *lamedú Com.* didicerunt.

לְמַדְתֶּם לְמַדְתֶּן *lemadtém M. lemadtén F.* didicistis.

לָמַדְנוּ *lamadnu Com.* didicimus.

Participium Benoni.

Singul.

לוֹמֵד לוֹמְדָה לוֹמֶדֶת *loméd M. lomedá lomédet F.* Discens.

Plur.

לוֹמְדִים לוֹמְדוֹת *lomedím M. lomedót F.* discentes.

Particip. Paul.

Singul.

לָמוּד לְמוּדָה *lamúd M. lemudá F.* doctus, a.

Plur.

Plur.

לְמוּדִים לְמוּדוֹת *lemudím M. lemudót F.* docti, æ.

Infinitivus.

לְמוֹד *lemód* diſcere.

Gerundia.

בִּלְמוֹד *bilmód* in diſcendo.

כִּלְמוֹד *kilmód* juxta diſcere.

לִלְמוֹד *lilmód* ad diſcendum.

מִלְּמוֹד *millemód* à diſcendo.

Imperativus.

Sing.

לְמוֹד לִמְדִי *lemód M. limdí F.* diſce.

Plural.

לִמְדוּ לְמוֹדְנָה *limdú M. lemódna F.* diſcite.

Futurum.

Sing.

יִלְמוֹד תִּלְמוֹד *iilmód M. tilmód F.* diſcet.

תִּלְמוֹד תִּלְמְדִי *tilmód M. tilmedí F.* diſces.

אֶלְמוֹד *elmód Com.* diſcam.

Plu-

Plural.

יִלְמְדוּ תִּלְמֹדְנָה *jilmedú M. tilmódna F.* discent.

תִּלְמְדוּ תִּלְמֹדְנָה *tilmedu M. tilmódna F.* discetis.

נִלְמֹד *nilmód Com.* discemus.

§. III. De Conjugatione Niphal.

1. Hæc Conjugatio prioris Passiva est; â qua & formatur generali characteristicâ *Nun* præfixâ eo modo, quo §. superiore n. 5. diximus de literis *Baclam.*

2. Imperativus tamen & Infinitivus characteristicam habent specialem; scilicet ה. Futurum literas איתן neque hic neq; usquam dimittit.

3. Speciales autem characteristicæ characteristicam generalem excutiunt, juxta axioma: *Characteristica temporis excludit characteristicam Conjugationis.* Hinc ה accedente evanescit *Nun:* compensatur tamen per dages, aut vocalem longam, prout dicetur c. 7. §. 1. n. 12.

4. Participium & Præteritum differunt solùm magno & parvo A. Paradigma inspice.

Para-

Paradigma Conjugationis Niphal.

Præteritum.

Singul.

נִלְמַד נִלְמְדָה *Nilmád M. nilmedá F.* Doctus, a, est.

נִלְמַדְתָּ נִלְמַדְתְּ *nilmádta M. nilmádt F.* doctus, &c.

נִלְמַדְתִּי *nilmádti Com.* doctus sum.

Plural.

נִלְמְדוּ *nilmedú Com.* docti, æ, fuerunt.

נִלְמַדְתֶּם נִלְמַדְתֶּן *nilmadtém M. nilmadtén F.*

נִלְמַדְנוּ *nilmádnu Com.* docti, æ, fuimus.

Participium Benoni.

Singul.

נִלְמָד נִלְמָדָה *nilmád M. nilmadá F.* qui, quæ docetur.

נִלְמָדִים נִלְמָדוֹת *nilmadím M. nilmadóth, F.* qui, quæ docentur.

Infinitivus.

הִלָּמֵד *hillaméd*, doceri.

Gerundia. בְּהִלָּמֵד *behillaméd* in docendo.
כְּהִלָּמֵד *kehillamed* ſecundum docere.
לְהִלָּמֵד *lehillaméd* ad docendū.
מֵהִלָּמֵד *mehillamed* à docendo.

Imperativus.

Singul.

הִלָּמֵד הִלָּמְדִי *hillaméd M. hillamedí F.* docere.

Plural.

הִלָּמְדוּ הִלָּמַדְנָה *hillamedu M. hillamédna F.* docemini.

Futurum.

Singul.

יִלָּמֵד תִּלָּמֵד *jillaméd M. tillaméd F.* docebitur.
תִּלָּמֵד תִּלָּמְדִי *tillaméd M. tillamedí F.* doceberis.
אֶלָּמֵד *ellaméd C.* docebor.

Plural.

יִלָּמְדוּ תִּלָּמַדְנָה *jillamedú M. tillamédna F.* docebuntur.
תִּלָּמְדוּ תִּלָּמַדְנָה *tillamedú M. tillamedna F.* docebimini.
נִלָּמֵד *nillaméd C.* docebimur.

§. IV. De Conjugatione Pihel.

1. Vocatur hæc Conjugatio *gravis* à *Dages forti* mediæ radicali impresso: quod etiam significationem auget. Nam quæ in *Kal* sunt Neutra, hîc ferè Activa fiunt: quæ in *Kal* Activa, hic aliquid momenti ad activitatem accipiunt.

2. Punctum ejus terminativum est Zere. Primæ literæ in Præterito quidem Chirik parvum; in reliquis autem Patach subjicitur.

3. Participia מ characteristicam præfixam habent cum Sceva.

4. Itaque hanc Conjugationem facilè disces. Si enim Chirik, Præteriti mutes in Patach, habes Infinitivum. Si Infinitivo præponas מְ, aut literas *Ethan*, vel *Baclam*, habes Participia, Futurum & Gerundia. Inspice paradigma.

Præteritum.

Singul.

לִמֵּד לִמְּדָה	*Limméd M. limméda F.* Didicit sedulò.
לִמַּדְתָּ לִמַּדְתְּ	*limmádta M. limmádt F*
לִמַּדְתִּי	*limmádti C.*

Plu-

Plurali.

לִמְּדוּ *limmedú C.*

לִמַּדְתֶּם לִמַּדְתֶּן *limmadtém M. limmadtén F.*

לִמַּדְנוּ *limmádnu C.*

Participium Benoni.

Singul.

מְלַמֵּד מְלַמְּדָה מְלַמֶּדֶת *melammédM. melammedá melammedet F.*

מְלַמְּדִים מְלַמְּדוֹת *melammedímM. melammedót F.*

Infinitivus. לַמֵּד *lamméd.*

Gerundia בְּלַמֵּד *belamméd.*

כְּלַמֵּד *kelamméd.*

לְלַמֵּד *lelamméd.*

מְלַמֵּד *millaméd.*

Imperativus.

Sing.

לַמֵּד לַמְּדִי *lamméd M. lammedí F.*

Plur.

לַמְּדוּ לַמֵּדְנָה *lammedú M. lammedna F.*

Futurum.

Sing.

יְלַמֵּד תְּלַמֵּד *jelamméd M. telamméd F.*

תְּלַמֵּד תְּלַמְּדִי *telamméd M. telammedí F.*

אֲלַמֵּד *alammed C.*

Plural.

יְלַמְּדוּ תְּלַמֵּדְנָה *jelammedú M. telammédna F.*

תְּלַמְּדוּ תְּלַמֵּדְנָה *telammedú M. telammedna F.*

נְלַמֵּד *nelamméd C.*

§. V. *De Conjugatione Püal.*

1. *Püal* eſt prioris paſſiva, à quâ etiam ferè non differt, niſi per Kibbuz in locum Chirik ſuffectum, & Patach in locum Zere ſub ſecunda radicali. Dicitur Hebræis *declinatio, cujus non commemoratur agens*. Hinc

2. Caret Imperativo, ut & *Hophal*: eò quod (ait Kimchi in Michlol fol. 28. apud Buxdorf. hîc) ſignificent paſſionem ab alio agente inferendam, & quæ non eſt in poteſtate patientis. Non enim poſſumus imperare alicui, ut occidatur, cum ſe ipſum non debeat occidere. Poſſumus tamen imperare, quando agens & patiens idem eſt. Sic dicimus, הִשָּׁמֵר cuſtodire, i. e. cuſtodi te

te ipſum, cave tibi. Igitur Niphal quidem habet ſignificationem reciprocam : reliqua verò paſſiva paſſionem ſignificant tantùm ab alio advenientem.

3. Infinitivus per Cholem terminatur: tu paradigma conſule.

Præteritum *Singul.*

לֻמַּד לֻמְּדָה *LümmédM. lümmeda F.* Doctus eſt ſedulò.

לֻמַּדְתָּ לֻמַּדְתְּ *lümmádtaM. lümádt F.*

לֻמַּדְתִּי *lümmádti C.*

Plural.

לֻמְּדוּ *lümmedú C.*

לֻמַּדְתֶּם לֻמַּדְתֶּן *lümmadtém M. lümadtén F.*

לֻמַּדְנוּ *lümmádnu C.*

Participium Benoni.

לֻמָּד לֻמָּדָה *lümmad M. lümadá F.*

לֻמָּדִים לֻמָּדוֹת *lümadim M. lümadót F.*

Particip. Præteriti

Singul.

מְלֻמָּד מְלֻמָּדָה. מְלֻמֶּדֶת *melümád M. madá, melüméledt f.*

Plur.

מְלֻמָּדִים מְלֻמָּדוֹת *melümadim M. melümmadot F.*

Infinitivus. לֻמַּד

Imperativo caret.

Futurum

Sing.

יְלֻמַּד תְּלֻמַּד	*jelümmád M. telümmád F.*
תְּלֻמַּד תְּלֻמְּדִי	*telümmád M. telümmadí F.*
אֲלֻמַּד	*alümmád C.*

Plural.

יְלֻמְּדוּ תְּלֻמַּדְנָה	*jelümmedú M. telümmádna F.*
תְּלֻמְּדוּ תְּלֻמַּדְנָה	*telümmedú M. telümmádna F.*
נְלֻמַּד	*nelümmád C.*

§. VI. *De Conjugatione Pöel.*

Hæc eſt vicaria *Piel*, à qua differt, quod loco *Dages* aſſumat *Vau Cholem.* Nec opus videtur paradigma apponere, cum in cæteris omnibus cum *Piel* conſentiat. Primas tamen ejus perſonas exhibebimus.

Præteritum	לֹמֵד	*Loméd.*
Benoni	מְלֹמֵד	*meloméd.*
Partic. Præt.	מְלוֹמָד	*melomád.*
Infinitivus	לוֹמֵד	*loméd.*
Gerundia	בְּלוֹמֵד	*beloméd &c.*

Impe-

Imperativus לֹומֵד *loméd.*

Futurum יְלֹומֵד *jeloméd.*

§. VII. De Conjugatione Hiphil.

1. Hæc mutat significationem intransitivam, ut v. g. quod in *Kal* significat stare, hîc constituere significabit. Quamvis & sint, quæ simplicem actionem significant.

2. Characteristica ejus est ה cum Chirik parvo, quod extra Præteritum mutatur in Patach. Secunda autem radicalis movetur per Chirik magnum. Quod etiam præter consuetudinem manet in incrementis syllabicis, factis in fine per *Jod* & *Vau*: nec non per ה in tertia fœminina Singularis Numeri Præteriti, accentu quoque retento. Id ipsum tamen mutatur in Zere, sequente syllabâ נָה. Fac paradigma excutias.

Præteritum

Singul.

הִלְמִיד הִלְמִידָה *Hilmíd M. hilmída f.* Discere fecit, vel docuit.

הִלְמַדְתָּ הִלְמַדְתְּ *hilmádta M. hilmadt f.*

הִלְמַדְתִּי *hilmadti C.*

Plu-

Plurale.

הִלְימִדוּ *hilmídu C.*

הִלְמַדְתֶּם הִלְמַדְתֶּן *hilmadtém M. hilmadtén F.*

הִלְמַדְנוּ *hilmádnu C.*

Participium Benoni.

Singul.

מַלְמִיד. מַלְמִידָה,ת *malmíd M. malmída F.*

Plurali.

מַלְמִידִים מַלְמִידוֹת *malmidím M. malmidót F.*

Infinitivus & הַלְמִיד *halmíd.*

Gerundia בְּ

Imperativus כְּ

Singul.

הַלְמִיד הַלְמִידִי *halmíd M. halmídi f.*

Plural.

הַלְמִידוּ הַלְמֵדְנָה *halmidu M. halmédna F.*

Futurum

Singul.

יַלְמִיד תַּלְמִיד *jalmíd M. talmíd F.*

תַּלְמִיד תַּלְמִידִי *talmíd M. talmídi F.*

אַלְמִיד. *almíd C.*

Plu-

Plural.

יִלְמִידוּ תַּלְמֵדְנָה *ialmídu M. talmédna F.*

תַּלְמִידוּ תַּלְמֵדְנָה *talmídu M. talmédna F.*

נַלְמִי *nalmíd C.*

§. VIII. De Conjugatione Hophal.

1. Hæc eſt Paſſiva prioris: cujus characteriſtica eſt ה cum Kamez Chatuph.

2. Declinatur facilè per analogiam ſumptam ad præcedentes. Accipe paradigma.

Præteritum.

Singul.

הָלְמַד הָלְמְדָה *Holmád M. Holmedá F.* Diſcere factꝰ eſt.

הָלְמַדְתָּ הָלְמַדְתְּ *holmádta M. holmádt F.*

הָלְמַדְתִּי *holmodti C.*

Plural.

הָלְמְדוּ *holmedú C.*

הָלְמַדְתֶּם הָלְמַדְתֶּן *holmadtém M. holmadtén F.*

הָלְמַדְנוּ *holmádnu C.*

Participium Benoni.

Singul.

הָלְמַד הָלְמָדָה הָלְמֶדֶת *holmád M. holmada, holmédet F.*

Plural.

הָלְמָדִים הָלְמָדוֹת *holmadím M. holmadót F.*

Participium Præteriti

Singul.

מְלֻמָּד מְלֻמָּדָה *mülmád M. mülmedá F.*

מְלֻמָּדִים מְלֻמָּדוֹת *mülmádim M. mülmadót F.*

Infinitivus הָלְמֵד *holméd.*

Futurum

Singul.

יָלְמַד תָּלְמַד *iolmád M. tolmád F.*

תָּלְמַד תָּלְמְדִי *tolmád M. tolmedí F.*

אָלְמַד *olmád C.*

Plur.

יָלְמְדוּ תָּלְמַדְנָה *iolmedú M. tolmádna F.*

תָּלְמְדוּ תָּלְמַדְנָה *tolmedú M. tolmádna F.*

נָלְמַד *nolmad C.*

§. IX.

§. IX. De Conjugatione Hitpael.

1. Hæc ſignificat actionem in ſe ipſam: ita ut הִתְלַמֵּד ſignificet, docuit ſe ipſum.

2. Compoſita eſt ex ſyllaba הִתְ & piel: ex qua facillimè diſcetur, reducendo in memoriam dicta §. 3. n. 3.

3. *Paradigma.*

Præteritum.

Sing.

הִתְ לַמֵּד הִתְ לַמְּדָה *Hitlamméd M. hitlammedá F.*

הִתְ לַמַּדְתָּ הִתְ לַמַּדְתְּ *hitlammádta M. hitlammedt F.*

הִתְ לַמַּדְתִּי *hitlammádti C.*

Plur.

הִתְ לַמְּדוּ *hitlammedú C.*

הִתְ לַמַּדְתֶּם הִתְ לַמַּדְתֶּן *hitlammadtémM. hitlammadtén F.*

הִתְלַמַּדְנוּ *hitlammadnu C.*

Participium Benoni.

Sing.

מִתְ לַמֵּד מִתְ לַמְּדָה -- לַמֶּדֶת *mitlamméd M. mitlammedá, êdet F.*

Plur.

מִתְלַמְּדִים מִתְלַמְּדוֹת *mitlammedím M. mitlammedot. F.*

Infinitivus.

הִתְלַמֵּד *hitlamméd.*

Gerundia. בְּ
מִ &c.

Imperativus.

Sing.

הִתְלַמֵּד הִתְלַמְּדִי *hitlamméd M. hitlammedí F.*

Plural.

הִתְלַמְּדוּ הִתְלַמֵּדְנָה *hitlammedú M. hitlammédna F.*

Futurum.

Singul.

יִתְלַמֵּד תִּתְלַמֵּד *jitlamméd M. titlamméd F.*

תִּתְלַמֵּד תִּתְלַמְּדִי *titlamméd M. titlammedí F.*

אֶתְלַמֵּד *etlammet C.*

Plur.

יִתְלַמְּדוּ תִּתְלַמֵּדְנָה *jitlammedú M. titlammédna F.*

תִּתְלַמְּדוּ תִּתְלַמֵּדְנָה *titlammedú M. titlammédna F.*

נִתְלַמֵּד *nitlamméd C.*

CA-

CAPUT V.

De Conjugationibus Defectivorum.

§. I. *De Conjugationibus Defectivorum in genere.*

1. IMperfecta juxta c. 4. supra §. 1. n. 1. vel sunt Defectiva, vel Quiescentia, quamvis ex utrisque sint, quæ perfectè conjugentur interdum. A Defectivis incipimus: igitur *Defectiva generatim* sunt verba פ *Nun*, sive quorum prima radicalis est *Nun*: ל *Nun*, id est, quorum tertia radicalis est *Nun*: item ל *Tau*, nimirum, quorum tertia radicalis est *Tau*. Denique duplicantia ע, sive quæ secundam & tertiam radicalem habent eandem. Nam respectivè ad verbum פָּעַל, quod paradigmatis loco olim adhibebatur, cujuscunque radicis prima litera vocatur פ, qualiscunque illa litera sit, & secunda ע; ac tertia ל.

2. Proprium autem Defectivorum est, literam deficientem compensare per Dages. Neque enim lingua sacra patitur aliquid auferri, quod non compenset. Con-

tingit tamen nonnunquam compensatio per vocalem longam.

§. II. Defectiva נ *Nun, ut* נָגַשׁ *appropinquavit.*

1. Abjiciunt *Nun*, quando illud ad analogiam perfectorum scevandum esset.

2. Idem *Nun* in medio sic abjectum compensant per Dages impressum secundæ radicali. Quod fit accedentibus literis *Ethan*, *Baclam*, *&c.* characteristicis, de quibus c. 3. à qua tamen regula excipitur *Præteritum* & *Paul* in *Kal*. Dicitur enim נְגַשְׁתֶּם & נְגוּשָׁה à tertia persona præteriti נָגַשׁ.

3. Infinitivus *Kal* assumpto in fine etiam ה paragogico fit *sex punctorum*; id est duobus Segol notatus.

4. Hophal pro Kamez Chatuph sæpius habet Kibbuz. Paradigma esto נָגַשׁ appropinquavit; cujus

Benoni נוֹגֵשׁ
Paul נָגוּשׁ
Infin. גֶּשֶׁת
Imper. גַּשׁ. Cur sit Patach pro Cholem quære in P. 2. c. 4. §. 2. ad num. 5. add. 2.
Futurum יִגַּשׁ

Ni-

Niphal. Præt. בִּגַּשׁ
Ben. בִּגָּשׁ
Imper. הִנָּגֵשׁ &c.
Piel & Püal integra manent.
Hiphil. Præt. הִגִּישׁ
Partic. מַגִּישׁ &c.
Hophal. Præt. הֻגַּשׁ &c.

§. III. Defectiva Lamed, Nun & Tau, ut שָׁבַת *quievit,* שָׂטַן *odit.*

Illud tantum habent, quod quandocunque juxta Conjugationem perfectorum ad *Nun radicale* aliud *Nun servile*, vel ad *Tau radicale* aliud *Tau servile* accederet, alterum *Nun* vel *Tau* abjiciunt, ne frustra iteretur; abjectum autem compensent per *Dages* illi *Nun* vel *Tau*, quod restat, imponendum. Unde non scribenda est secunda præteriti *Kal* שָׁבַתְתָּ sed שָׁבַתָּ, nec prima pluralis à שָׂטַן scribenda שָׂטַנְנוּ sed שָׂטַנּוּ: & sic totum patet mysterium.

§. IV. Defectiva Aijn, ut סָבַב *circuivit.*

1. In *gravibus* conjugantur *quadratè*, mutando Dages in Vau Cholem, ut loco *Piel*

Piel fiat *Poël*, quam habes ſupra cap. 3. §. 6. Igitur pro סִבֵּב dicendum סוֹבֵב : & pro סֻבַּב fiet סוֹבַב , *Poal pro Püal.* Quæ dicuntur Conjugationes *quadratæ*, quod quatuor literas velut radicales repræſentent.

2. In *levibus* (quæ ſunt, quibus ad analogiam perfectorum non debetur Dages in ſecunda radicali) ſecunda *radicalis* cum prævia vocali evaneſcit: compenſatur autem per Dages, ſi in fine augmentum fiat: exceptis participiis *Kal*, quæ ſolent integra manere.

3. Augmenta *antecedentia*, dum accentus proximam afficit ſyllabam, habent vocalem longam, exceptis Futuro, Imperativo, & Infinitivo *Niphal.*

4. Augmenta autem *conſequentia* per literam quieſcentem facta accentum non promovent, exceptis Participiis. At conſtantia literâ mobili promovent accentum, correptis vocalibus longis immediatè antecedentibus.

5. *Epentheſis* fieri ſolet per *Segol* in Futuris & Imperativis, & per *Cholem* in Præteritis, ſerviente in fine litera mobili: quæ epentheſis accentum attrahit. Paradigma ſubnecto, quod eſto סָבַב circuivit: in quo ſingulariter accentus ſunt attendendi.

Kal.

Kal. Praterit.	סַב סַבָּה
	סַבּוֹתָ־־וֹת
	- - - - בּוֹתִי
	סַבּוּ
	סַבּוֹתֶם־־תֶן
	סַבּוֹנוּ
Benoni	סוֹבֵב סוֹבְבָה
Paul	סָבוּב סְבוּבָה
Infinit.	סוֹב
Imperat.	סוֹב סוֹבִי
	סוֹבּוּ סְבֶינָה
Futur.	יָסוֹב תָּסוֹב
	תָּסֹב תָּסוֹבִּי
	אָסוֹב
	יָסוֹבּוּ תְּסֻבֶּינָה
	תָּסוֹבּוּ תְּסֻבֶּינָה
	נָסוֹב
Niphal Præterit.	נָסַב נָסַבָּה
	נְסַבּוֹתָ נְסַבּוֹת
	נְסַבּוֹתִי
	נָסַבּוּ
	נְסַבּוֹתֶם־־תֶן
	נְסַבּוֹנוּ

נסב נסבה	*Benoni*
הסוב	*Infinit.*
הסב הסבי	*Imperat.*
הסבו הסבינה	
יסב תסב	*Futur.*
תסב תסבי	
אסב	
יסבו תסבינה	*&c.*
הסב הסבה	*Hiphil Præterit.*
הסבות ־ בות	
הסבותי	
הסבו	
הסבותם ־ תן	
הסבונו	
מסב מסבה	*Benoni*
הסב	*Infinit.*
הסב הסבי	*Imperat.*
הסבו הסבינה	
יסב תסב	*Futur.*
תסב תסבי	*&c.*
יסבו תסבינה	*&c.*

Hophal Præterit.	הוּסַב
&c.	הוּסַבּוֹתָ־־בּוֹת
	הוּסַבּוּ
&c.	הוּסַבּוֹתֶם־־תֶּן
Paul	מוּסָב
Infinitiv.	הוּסַב
Imperat.	הוּסַב
Futur.	יוּסַב

CAPUT VI.

De Conjugationibus quiescentium.

§. I. *Quiescentia in genere*

1.

HOc habent proprium, quod literam radicalem omissam vocali longâ compensent.

2. Sunt autem quiescentia verba Pe *Aleph*, ut אָמַר dixit, vel Pe *jod*, ut יָשַׁב habitavit, vel *Lamed Aleph*, ut מָצָא invenit, vel *Lamed He*, ut גָּלָה migravit, vel *Ayn Vau*, ut קוּם surgere vel *Ayn Jod*, ut בִּין intelligere.

§. II. *Quiescentia Pe Aleph, ut* אָמַר *dixit.*

1. Anomaliam hanc unicam habent, quod in Futuro *Kal Aleph* quiescat in *Cholem*, & secunda radicalis moveatur per *Patach*, adeoque futurum ejus sit יֹאמַר.

2. Quia א juxta n. 14. c. 1. non recipit Dages, illud compensatur in præcedente syllaba per vocalem longam, quando ipsum Aleph juxta Conjugationem Perfectorum Dages requireret. Hinc Futurum *Niphal* est יֵאָמֵר pro יִאָּמֵר quod intellige de omnibus aliis cœptis à gutturali aut Resch.

3. Quando idem א juxta Perfectorum analogiam requirit Sceva, illud hîc debet esse compositum per n. 9. c. 1. hinc secunda Pluralis Numeri *Præteriti Kal* est אֲמַרְתֶּם non אְמַרְתֶּם *Imperativus* אֱמוֹר, *Præteritum Niphal* נֶאֱמַר &c. *Hiphil* הֶאֱמִיר *Hophal* הָאֳמַר Quare autem Præfixæ hic non habeant Chirik, quære in P. 2.

§. III. *Quiescentia Pe Jod, ut* יָשַׁב *habitavit.*

1. In *levibus* (quibus solis heteroclisiam subeunt) *Jod scevandum* abjiciunt, planè

ut

ut *Pe Nun*, cujus etiam Infinitivum imitantur in *Kal*.

2. Quando verò idem *Jod* præfixis characteristicis fit *medium*, tunc abjicitur quidem, non tamen compensatur per Dages, ut Defectiva *Pe Nun*; sed compensatur per *vocalem longam* per n. 1. §. 1. hujus. Et quidem in Futuro *Kal* per *Zere*: in *Hiphil* per *Cholem*, sicut etiam in *Præterito* & *Benoni Niphal*: in reliquis autem temporibus *Niphal* per *Vau Dagessatum* & mobile: in *Hophal* verò per *Schurek*. Igitur *Imperativus Kal* est שֵׁב *Futurum* יֵשֵׁב per n. 5. §. 2. c. 4. *Infinitivus* שֶׁבֶת *Niphal Præteritum* נוֹשַׁב *Infinitivus* הִוָּשֵׁב *Hiphil* הוֹשִׁיב *Hophal* הוּשַׁב.

§. IV. *Quiescentia Lamed* א, *ut* מָצָא *invenit*.

1. Habent א *quiescens* in *Kamez* in tertiis personis *Præteritorum Passivorum* masculinis numeri Singularis: inque toto *Præterito*, & *Imperativo Kal*; præter personas finaliter auctas per literas quiescentes. Quod Imperativum imitatur *Futurum Püal* & *Hophal*.

2. In *Zere* quiescit *tertiâ Piel masculinâ*, & aliis præteritorum Personis (præter Kal) quoties iis in fine servit litera mobilis; & Infinitivo *Hophal*.

 3. In

3. In *Segol* ante syllabam נָה servilem, in *Futuris* nimirum & *Imperativis*.

4. Infinitivi quoque assumunt terminationem *oth.* Igitur Præteritum *Kal est* מָצָא , מָצְאָה, מָצָאתָ &c. *Niphal* נִמְצָא *Imperativus Kal* מְצָא *Futurum Kal* יִמְצָא *Futurum Hophal* יֻמְצָא *tertia Piel* מִצֵּא *& reliquæ persona* מִצֵּאתָ &c. הִמְצֵאתָ *Infinitivus Hophal* הֻמְצֵא vel הֻמְצֵאת : Ultima *Imperativi Kal* מְצָאנָה.

§. V. *Quiescentia Lamed He ut* גָּלָה *migravit.*

1. In fine ה *quiescens* in præteritis accedente altero ה servili mutant in *Tau.*

2. In *Participiis*, quando hæc crescunt, *He* abjiciunt cum sua vocali.

3. Idem ה in *Paul Kal* vertunt in *Jod.*

4. Augmenta *quiescentia* absorbent ה: non *quiescentia* mutant in *Chirik longum.* Passiva tamen *Jod* præcedente Zere desiderant. *Piel* & *Hiphil* utrumque recipiunt.

5. Serviente syllabâ נָה transit in *Jod* præcedente *Segol.*

6. In *tertia Singulari Præteritorum* ה quiescit in *Kamez*: *Futuris* & *Participiis* in *Segol:*

Segol: Imperativis in *Zere: Infinitivis* in *Cholem*, cui & *Tau* adjungi poteſt. Itaque גָּלָה גָּלְתָה גָּלִיתָ *Præteritum Kal* eſt &c. *Participium Benoni* גּוֹלֶה גּוֹלָה *Paul in Kal* גָּלוּי גְּלוּיָה *&c. Imperativus Kal* גְּלֵה גְּלִי גְּלוּ גְּלֶינָה *Infinitivus Kal* גָּלֹה־גְּלוֹת *Niphal Præterit.* נִגְלָה נִגְלְתָה נִגְלֵיתָ *Benoni Niphal* נִגְלֶה נִגְלָה *Futurum Niphal* יִגָּלֶה Similiter in cæteris dictas regulas obſervabis.

§. VI. Quieſcentia Ayn Vau, vel Jod ut קוּם *ſurgere.*

Conveniunt ferè cum duplicantibus *Ayn*, & differunt ab iisdem

1. Quod non recipiant *Dages*, juxta n. 1. §. 1. c. 5. & conſequenter præcedentem vocalem non corripiant per num. 14. c. 1.

2. Quod in Præterito *Kal* habeant *Kamez* & non Patach.

3. Futurum autem *Schurek*, & non *Cholem*.

4. Quod *Niphal* terminetur per *Cholem*, & non Patach.

5. Quod *Hiphil* amet Chirik pro terminativo.

 6. E-

6. Epenthesin usurpant tantùm in *Præterito Niphal* & *Hiphil.*

7. Horum propria est Conjugatio *Poël* loco *Piel.*

8. Quiescentia *Ayn Jod* eandem habent Methodum, quam quiescentia *Ayn Vau.* Unde diversus paragraphus pro illis non est ponendus.

9. Igitur *Præteritum Kal* est קָם קָמָה קָמְתָּ

Futurum Kal יָקוּם

Niphal Præt. נָקוֹם נָקוֹמָה נְקוּמוֹתָ נְקוּמוֹת

Infinitivus הִקּוֹם

Hiphil Præt. הֵקִים הֵקִימָה הֲקִימוֹתָ הֲקִימוֹת

Benoni מֵקִים

Futur. יָקִים

Hophal הוּקַם &c.

§. VII. *De Verbis Compositis.*

1. *Composita* Hebræis sunt, quibus vel radicales geminatæ sunt ut גִּלְגֵּל, quod aliud non est quam גַּל geminatum. Aut constant 4 literis diversis, ut כִּרְבֵּל exterminа-

minavit; cujusmodi vocantur *verba 4 literarum*, conjugantur more Perfectorum in *Piel*, quo proinde utraque hæc referuntur.

2. Sunt etiam nonnulla 5. literarum, ut סְחַרְחַר circuivit, יְפֵיפָה pulcher factus est, חֲמַרְמַר turbatus est. Quorum primum ad formã *Kal*, reliqua duo ad *Hophal* vel potius *Poal* conjugantur sic: *Præterit.* סְחַרְחַר *Benoni* סוֹחַרְחַר *Fut.* יְסַחְרְחַר *Infin.* סַחַרְחַר. At verò חֲמַרְמַר *Benoni* dat חֲמַרְמַר *Futur.* יְחֲמַרְמַר In similem modum יְפֵיפָה.

3. Sunt præterea *Composita* ex quiescentibus & defectivis, quæ nimirum tam in principio quam in fine aut quiescunt, aut deficiunt, quorum 6 formæ adferuntur. Videlicet *Pe Aleph & Lamed* ה ut אָוָה desideravit.

Pe Jod & *Lamed* א ut יָצָא egressus est.

Pe Jod & *Lamed* ה ut יָדָה projecit.

Pe Nun & *Lamed* א ut נָשָׂא elevavit.

Pe Nun & *Lamed* ה ut נָטָה extendit.

Pe Nun & *Lamed Nun* ut נָתַן dedit.

4. Quæ cum anomaliam suam planè accommodent ad ea, quæ de ipsorum sim-

plicibus dicta sunt, non est, quod de iisdem canones jam dictos repetamus.

5. *Hactenus de partibus Orationis. Nunc de mutatione vocalium, quæ in singulis aliqua cernitur.*

CAPUT VII.

De Permutationibus Vocalium.

PErmutatio Vocalium ita frequens & insignis est in lingua hebræa, ut ejusdem forma quædam constitutiva vocari non immeritò possit. Videtur autem totum hoc permutandi negotium ad duos posse fontes reduci, qui sunt, *Studium euphoniæ*, cujus ratio in concursibus est adhibenda; & *Accentûs tonici observatio*. Qui accentus propter motiones vocum & incrementa mutari solet, ut ex paradigmatis, & alibi dictis abundè constat.

§. I. *Mutatio Vocalium propter concursum.*

1. Generatim supponendum est, affinitatem quandam & velut cognationem esse certarum vocalium inter sese, ratione cujus

cujus una in unam faciliùs, quàm in aliam mutetur. Quamvis illa inſpectione paradigmatum utiliùs videatur, quàm multo regularum apparatu perdiſci poſſe: Exemplum tamen illuſtre habes ſupra n. 8. §. 2. c. 3. Supponendum prætereà, linguam ſacram neque ſuperfluitates amare, neque defectum admittere, quem non compenſet. Prius apparet ex *Defectivis Lamed Nun* & *Tau*, uti n. 2. §. 1. c. 4. monuimus: poſterius ex *quieſcentibus*, ut n. 1. §. 1. c. 5, dictum eſt.

2. Porrò propter concurſum mutationes in vocalibus accidere patet ex n. 5. c. 1. de Patach rapto, item ex n. 8. & 9. c. 1. de duplici nominum ſtatu & concurſu Subſtantivi ad Subſtantivum. Item n. 9. c. 1. de concurſu gutturalis cum Sceva. Item §. 2. c. 3. n. 3. & ſequentibus: quorum nonnulla hîc repetimus, ut alia commodiùs adjungamus.

3. Quando duo *Scevaim* juxta communem analogiam concurrerent, prius mutatur in *Chirik*, patet ex n. 8. §. 2. c. 3. Item in Futuris & Gerundiis Conjugationum, quorum præfixis characteriſticis naturaliter deberi Sceva patet in Conjugationibus gravibus. Ratio eſt; quia duo Scevaim

vaim facerent duas Syllabas imperfectas, quæ pronunciari non possent.

4. Pro *Chirik* tamen infra gutturales præfixas *Segol* ponitur, ut in 1. pers. Singulari Futuri *Kal.* Et P*atach* in iis, quæ secundam radicalem habent Resch aut gutturalem: ut לַחְמִי panis meus. Quod tamen Patach etiam alia assumunt: uti מַלְכִּי rex meus.

5. Memento etiam eorum, quæ §. 2. cap. 3. ab hac regula excipiuntur num. 5. 6. 7. 8. 9.

6. Specialiter autem adverte, quod ibidem num. 8. dictum fuit de *Sceva simplici* ante compositum, illud videlicet transire in Vocalem ipsi Sceva composito *analogam.* Exempla habes n. 3. §. 2. c. 6. De *Vau copulativo* vide P. 2. cap. 3. addit. 1. ad §. 3.

7. Quodsi *Sceva compositum* sit ante *simplex*, compositum amittit Sceva simplex, remanente solùm vocali: sic pro מַעֲשְׂךָ dicendum est מַעַשְׂךָ. De quo vide P. 2. c. 3. §. 2. ad num. 8.

8. Quando post *Zere* ponendum est P*atach raptum:* Zere illud cum Patach rapto

pro transit in unum Patach, sic pro הוֹשֵׁעַ dicitur הוֹשַׁע. Nempe duæ syllabæ, quarum altera perfecta, altera imperfecta, transeunt in unam perfectam. Vide addit. 5. ad num. 7. §. 2. c. 4. & hîc inferiùs num. 13.

9. Idem est de Segol ante ח & ע. Dicitur enim פַּתַח pro פֶּתַח. Quodsi ח & ע in medio sint, utrumque Patach est. Sic dicitur פַּעַל pro פֶּעֶל. Nimirum Singularis affinitas est inter Patach & Segol, quod Patach sit Vocalis A Suevica; Segol autem á diphthongus Germanica, sive a punctatum, quale est in voce Väter/ patres: hæc autem sono ferè conveniunt. Dicitur tamen לֶחֶם panis, & רֶחֶם uterus, quamvis & רַחַם puella.

10. Literæ *quiescentes* non quiescunt post vocales brevissimas: sed ferè *post longas*. Patet in Conjugationibus Quiescentibus. Et ratio est: quia quies literarum per vocalium longitudinem compensanda est, juxta num. 1. hujus. Hinc punctum Chirik ante Jod est vocalis longa.

11. Si post vocalem longam sequatur per analogiam Dages, mutantur *longæ* in *breves* analogas: putà Kamez in Patach, Zere

Zere in Chirik &c. uti ſatis apparet in Defectivis §. 4. cap. 5. Combina num. 9. §. ſeq.

12. Quando autem litera Dageſſanda, non capit Dages juxta num. 14. c. 1. Vocalis *brevis* præcedens mutanda eſt in *longam* analogam, putà Patach in Kamez, Chirik in Zere &c. Sic legitur מֵהֶם ab illis, pro מִהֶם num. 5. §. 2. cap. 2. ut nimirum compenſatio fiat per num. 1. hujus. Vide ad num. 9. §. ſeq. & ad n. 3. §. 2. c. 3.

13. Interdum *plures* Vocales in *unam* tranſeunt per quandam craſin & ſyncopen. Exempli loco lege num. 5, 6, 7. §. 2. cap. 3. Sic reperies לֵאמוֹר pro לֶאֱמוֹר &c. Combina num. 6. §. 2. c. 3. & hic ſuperiùs n. 8. & 9.

14. Propter Accentus regios de quibus P. 2. c. 1. ad num. 8. addit. 3. præfixæ ו & ל præſertim in monoſyllabis ſunt cum Kamez, ut וָדוֹר & generatio.

15. Etiam illud hîc annotamus, quod quæ in fine habent Segol ſine Accentu, in penultima aut Segol habent, aut Zere aut Cholem. Vide tamen ad n. 1. §. 1. c. 10. duò exempla ultimâ.

§. II.

§. II. *De mutatione Vocalium propter Accentus.*

1. Aquam cribro hauriret, si quis laboraret, ut posset primitivas vel Accentuum, vel Vocalium leges ex quibusdam physicarum causarum fontibus Geometricâ demonstratione accersere. Ut proinde prima regula esse debeat paradigmatum, quæ vel c. 2. de Pronominibus & affixis, nec non nominibus; vel c. 4. de Verbis Perfectis dedimus, accurata inspectio & notitia. Attamen quædam hic annotare non inconsultum putavimus.

2. Accentus *tonicus* (de hoc enim hîc agimus) in antepenultima non habet locum, sed vel in ultima & vocem denominat *milra;* vel in penultima, & *milel* eandem seu penacutam appellari facit. Vide tamen de meteg add. 12. ad num. 8. cap. 1.

3. Constat autem, eundem Accentum tonicum syllabam suam attollere ac retardare, sive ut Latini loquuntur plura ei tempora attribuere. Unde fit, ut sicut apud Latinos nulla syllaba brevis, ita apud Hebræos nulla Scevata aut Chatephata tonici Accentûs sit capax. Hinc duplex Sceva in

fine

fine quiescit per n. 6. c. 1. & meras Vocales raptas vox nulla admittit.

4. Quando duæ dictiones copulantur per Maccaph, tonus vim suam exerit in posteriore: ita ut præcedens dictio magis cursim, posterior autem magis tractim sit efferenda. Cum enim sic ex duabus fiat virtualiter una dictio, si prior tonum retineret, quia una vox non nisi unum tonum acutum habere potest, tonus idem remaneret ferè semper (æquivalenter) in antepenultima, quod est contra n. 2. Unde etiam præcedens Vocalis corripitur per num. 11. cap. 1. Ubi כָּל־אֶרֶץ tanquam una vox Accentum habet infra *Aleph*: præcedens autem Syllaba כָּל Accentu caret. Vide addit. 19. & seqq. ad num. 8. cap. 1.

5. Simile aliquod *Maccaph* occultè latet inter duo nomina, quorum prius est in statu regiminis, de quo supra c. 2. §. 1. n. 7. Nam etiam tunc nomen posterius ἐμφατικωτέρως est proferendum, prius verò celeriùs, quasi omni tono careret: sicut Græci ultimam syllabam gravant in contextu. Unde conveniens est, ut nomen antecedens suas Vocales corripiat, & regimen

men absoluto brevius fiat, ac fluidius exeat: hinc etiam tale nomen constructũ non amat ה emphaticum. Lege tamen ad n. 5. §. 1. c. 7.

6. Sic etiam nomen *milel* leniùs fluit, quàm *milra*, quod asperitatem quandam suâ morâ inducit. Velut etiam expeditiùs pronunciamus Latinum Deus, quam Græcum θεός. Quem propterea accentum Acutum in contextu, ut modò dicebamus, non ferunt Græci. Combina addit. 21. ad n. 8. c. 1.

7. Affixa quoque plus animæ ac toni videntur habere, in nominibus, quàm literæ formativæ personarum in Verbis, cum ה affixi fœminini *Mappik* assumat, non item ה formativum generis Fœminini, ut patet ex num. 3. §. 1. cap. 2, num. 8. & 9. §. 2. ejusdem capitis, & cap. 4. ex paradigmate Verbi. Ratio videtur esse; quod affixum ה contineat totum Pronomen הִיא contractum.

8. Manente Accentu manet etiam Vocalis. Patet ex secunda Masculina, & Fœmininâ, prima Singulari, ac prima Plurali Præteritorum in Verbis: item in Futuris & Imperativis adjectâ in fine Syllabâ נָה & in duplicantibus & quiescenti-

bus *Ajn.* Combina addit. 21. ad num. 8. c. I.

9. Et hæc regula valet etiam dum Dages ſequitur, ante quod aliàs vocalis mutanda eſt per num. 14. cap. 1. & num. 11. §. 1. hujus, videlicet quando Accentus promovetur. Quando autem non promovetur, non mutari vocalèm etiam propter Dages patet ex tertia Fœminina Singulari & tertia Plurali Præteritorum defectivorum *Ajn.* Ratio autem eſt; quia Accentus manens longitudinem vocalis ſuſtinet & excuſat: Corripi autem deberet Accentu promoto, ne ſuâ morâ accentui derogaret. Vide ad n. 14. c. 1.

10. Vocalis *mutabilis* propter augmentum ſyllabicum per literas mobiles factum ab accentu tertiâ ſyllaba diſtans mutatur in Sceva. Patet tàm in paradigmate nominis דָּבָר num. 8. §. 2. cap. 2. quàm in ſecunda perſona Plurali Præteriti *Kal* n. 7. §. 2. c. 4. Sicut etiam in iis temporibus imperfectorum, quibus epentheſis adhibetur. Ratio eſt ex num. 3. hujus. Cum enim tertia illa ſyllaba tractim ſit efferenda, hinc illa quæ remotiùs diſtat, raptim pronuncianda venit, ne morâ ſuâ vim accentûs debilitet, & ne videatur etiam in

ante-

antepenultima tonus esse contra n. 2. hujus Literæ *mobiles* sunt hîc תמן. Vocales *mutabiles* dat cap. seq. §. 1. n. 1.

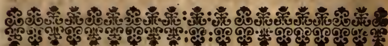
11. Quando autem hujusmodi augmentum fit per Literas *quiescentes* in verbis (quales literæ sunt יהו) non tertia, sed secunda vocalis transit in Sceva. Patet in tertia fœminina singulari, & tertia Plurali Præteritorum. Item in Futuris & Imperativis *Niphal*. In Participio autem Benoni *Kal* contingit hoc ipsum sive augmenti litera sit mobilis, sive quiescens. Et hæc sine dubio varietatis & discriminis causâ.

12. Affixa tamen à num. 10. non recedunt, tametsi ex quiescentibus constent, ut patet ex n.8. §.2. c. 2. Ratio desumenda videtur ex n. 7. hujus. Vide tamen c.10. §.7. n. 5.

13. In quibusdam imperfectorum verborum temporibus, necessariò fieri debet epenthesis vocalis longæ, v. g. in secunda masculina singulari *Niphal* defectivorum *Ajin*. Nam illa persona debet esse *milel*, ut patet ex analogia ad perfectorum Conjugationum, & dicetur P. 2. addit. 2. ad n. 8. cap. 1. At secunda radicalis est dagessanda per num. 2. §. 4. c. 5. ergo nequit recipere

pere Sceva quiescens per num. 7. c. 1. ergò moveri debet per vocalem capacem Accentus; qualis imprimis non potest esse Sceva per num. 3. hujus: nec vocalis brevis, quia talis juxta analogiam ad perfecta, deberet sisti aliquâ literâ scevatâ, putâ tertiâ radicali (quæ hic supponitur deesse;) ut locum Accentui pararet: ergò debet esse vocalis longa.

Hactenus universaliores mutandarum vocalium rationes & regulas inquisivimus; Nunc specialiter ad Nomina, in quibus uti maxima difficultas, ità mutandi ratio accentus & motio est, transitum faciamus.

CAPUT VIII.

De mutatione Vocalium in Nominibus Masculinis propter Accentus sive motiones.

§. I. Quædam præmittuntur.

1.

Vocales *mutabiles* hîc loci & per se non sunt nisi hæ quatuor: Kamez, Zere, Segol, & Cholem: Nam aliarum Vocalium muta-

mutatio fit propter concurſum & analogiam, adeoque ferè per accidens. Eædem verò vocales non mutantur niſi in ultima & penultima Nominis ſyllaba; Nominis, inquam, in abſoluto Singulari ſpectati: Nam in Plurali aut cum affixis fit antepenultima, quæ penultima fuerat. Igitur penultimam illam ſyllabam *primam* mutandarum aut mutabilium, & ultimam *ſecundam* poſſumus appellare; ut facimus §. 2. paulò inferiùs in verſibus.

2. Porrò mutationes, quæ fiunt cum affixis pronominalibus, ſequuntur mutationem regiminum & Pluralem abſolutum: ut qui omnium Nominum regimina & Pluralem abſolutum calluerit, haud difficulter negotium totum mutandarum vocalium calleat. Ubi advertendum eſt, ſicut ſupra c. 2. §. 2. num. 7. diximus, quædam affixa addi Singulari, alia Plurali Numero; itâ præterea aliqua amare Nominum regimina, quæ ſunt iſta quatuor: הֶן, הֶם, כֶן, כֶם ideo affixa gravia aut regiminis appellata: alia verò omnia ſtatum abſolutum appetere; quæ proinde levia vel abſoluta dicuntur. Præterea hîc obſervandum eſt, regimen Plurale quidem ſemper eſſe à ſuo abſoluto diverſum: Singulare verò non ſemper; prout infra

§. 3. num. 2, 7, 8, 9, 10. dabimus Nomina, quorum regimen Singulare cum suo absoluto est idem.

3. Igitur regimen Singulare, dum est diversum ab absoluto, simpliciter assumit duo affixa כֶן, כֶם tunc singularia; prout habes exemplum cap. 2. §. 2. num. 8. Et regimen Plurale quorumcunque Nominum assumit simpliciter omnia quatuor illa affixa הֶן הֶם כֶן כֶם tunc pluralia; ut ex eodem exemplo patet: Sed & omnia affixa singularia, de quibus c. 2. §. 2. n. 7. ablato Jod assumit idem regimen Plurale eorum Nominum, quorum Singulare regimen cum suo absoluto coincidit. Sic enim ex סֵפֶר liber, cujus regimen singulare est idem, plurale autem סִפְרֵי ablato Jod, quod Pluralem indicat per n. 8. §. 1. c. 2, fit סִפְרוֹ liber ejus, סִפְרָם liber eorum, סִפְרִי liber meus &c.

4. Plurale autem absolutum abjecto ם assumit omnia affixa pluralia, præter quatuor illa gravia; & omnia quoque singularia, ablato Jod, in nominibus, quorum regimen Singulare à suo absoluto diversum est. Utrumque patet in eodem exemplo c. 2. §. 2. n. 8.

5. Porrò ipſum regimen, cum brevitatem præ abſoluto affectet, per n. 5. §. 2. c. 7. non tantùm antepenultimam corripit juxta n. 10. ejusdem §. 2. c. 7. ſed etiam ultimam, ut patet ex paradigmate ſæpè citato c. 2. §. 2. n. 8. Sed nunc videamus, quomodo vocales mutabiles mutentur in utroque regimine & abſoluto: de quo regulas memoriæ cauſa verſibus includemus.

§. II. Regulæ punctandi regimen utrumq; cum plurali abſoluto.

1. Zere non mutat; niſi Kamez ante Segolq;:
2. Ante ſed has mutat; niſi ſit poſt Zere quieſcens.
3. Per primum regimen Cholemq; Segolq; manebunt.
4. Syllaba prima rapit Kamez in mobile Sceva:
5. Ultima per regimen primum Patach eſſe jubebit;
6. Per regimen plurale Sceva; nil cæterà mutat.
7. Primum Zere modum cum Kamez ſervat eundem:
8. Quin & poſterius, ſi Kamez ante præivit:

9. *Sin alia antè fuit, dabit ultima ſyllaba Sceva.*

10. *Per Plurale Segol feret ultima ſyllaba Kamez;*

11. *Prima Sceva: in reliquis Scevata dat ultima primam.*

12. *Ante Zere aut Kamez Cholem remaneto: ſed ante*

13. *Chirik atq; Segol minus o ſuccedito magno.*

§. III. Harum Regularum Paradigmata.

1.	דָּבָר	*Regim. Sing.*	דְּבַר
2.	סֵפֶר	- - -	idem.
3.	שֵׂכָר	- - -	שְׂכַר
4.	שָׁכֵן	- - -	שְׁכַן
5.	הֵיכָל	- - -	הֵיכַל
6.	כּוֹרֵם	- - -	idem.
7.	מֶלֶךְ	- - -	idem.
8.	בַּעַל	- - -	idem.
9.	זֶרַע	- - -	idem.
10.	קֹדֶשׁ	- - -	idem,
11.	אֹהֶל	- - -	idem.
12.	חוֹלִי	- - -	idem.
13.	עִבְרִי	- - -	idem.
14.	נָקִי	- - -	נְקִי

Plur.

1.	*Plur. Abs.*	דְּבָרִים	*Plur. Reg.*		דִּבְרֵי
2.	- -	סְפָרִים	-	-	סִפְרֵי
3.	- -	שְׂכָרִים	-	-	שִׂכְרֵי
4.	- -	שְׁכֵנִים	-	-	שִׁכְנֵי
5.	- -	הֵיכָלִים	-	-	הֵיכְלֵי
6.	- -	כּוֹרְמִים	-	-	כּוֹרְמֵי
7.	- -	מְלָכִים	-	-	מַלְכֵי
8.	- -	בְּעָלִים	-	-	בַּעְלֵי
9.	- -	זְרָעִים	-	-	זַרְעֵי
10.	- -	קֳדָשִׁים	-	-	קָדְשֵׁי
11.	- -	אֳהָלִים	-	-	אָהֳלֵי
12.	- -	חֳלָיִים	-	-	חָלְיֵי
13.	- -	עִבְרִיִּים	-	-	עִבְרִיֵּי
14.	- -	נְקִיִּים	-	-	נְקִיֵּי

§. IV. Explicantur verſus §. 2. cum exemplis §. 3.

1. Per primum & ſecundum verſum Zere penultimæ mutabile eſt tantum ante Segol & Kamez: niſi tamen poſt ſe habeat literam quieſcentem; nam etiam tunc immutabile erit ex num. 10. §. 1. c. 7. Exempla ſunt num. 2. 3. 5. §. 3. *Ex quo omnia exempla hîc monſtro, juxta titulum hujus §.*

quoties solùm numeros recito, & non paragraphos.

2. Per tertium versum nomina Segolata, de quibus num. 15. §. 1. c. 7. Regimen Singulare non habent ab absoluto diversum. Ratio videtur esse ex num. 6. §. 2. c. 7. quia nomina milel asperitatem non afferunt in concursu. Exempla sunt num. 2, 7, 8, 9, 10, 11. De quibus proinde servandus est n. 3. §. 1. cap. hujus.

3. Versus 4, 5, & 6. sunt de Kamez. Nimirum illud, si fuerit in penultima, tàm in Plurali absoluto, quam in utroque regimine mutari in Sceva per num. 10. §. 2. cap. 7. & num. 5. ejusdem §. Si autem in ultima fuerit, mutari in regimine Singulari quidem in Patach; Plurali autem in Sceva, per num. 5. §. 1. hujus. Ubi consequenter observandus est numerus 3. §. 1. cap. 7. Denique jubet idem Kamez ultimæ in Plurali absoluto non mutari, exemplum est n. 1.

4. Versus 7, 8, 9. est de Zere. Quodsi in penultima fuerit, volunt omnino se habere ut Kamez in penultima, de quo sunt exempla num. 2. & 3. Salvo tamen numero secundo hujus de regimine non diverso in סֵפֶר. Ubi verò Zere in ultima

ma fuerit, diſtinctione eſt opus. Si enim ante ſe habuerit Kamez, eodem modo ſe habebit, ut Kamez in ultima. Exemplum datur num. 4. Si autem alia anteceſſit vocalis, mutandum eſt Zere in Sceva, præterquam in regimine Singulari. Exemplum eſt n. 6.

5. Verſus 10. & 11. eſt de Segol. Quodſi in penultima fuerit, mutandum eſt ſemper in Sceva (excepto tamen regimine per num. 2. hujus.) Si in ultima: Plurali quidem in Kamez, Singulari in Sceva mutum vertetur cum affixis quibusvis per numerũ 3. §. 1. cap. hujus ſupra. Exempla proſtant num. 2, 7, 8, 9, 10, 11. In quibus circa num. 8. & 9. revocandus in memoriam numerus 9. §. 1. cap. 7. De Patach Vicario Segol, quod proinde iisdem cum Segol hic legibus tractatur. Item obſervandum, dum ultimæ Segol tranſit in Sceva, prius Sceva per accidens mutari in Chirik per num. 3. §. 1. cap. 7. aut in Patach ejus Vicarium uti num. 9. per num. 4. §. 1. cap. 7. aut analogam ſui Sceva compoſiti ut num. 8. per num. 6. §. 1. c. 7. Cum ſub altera radicali gutturali ſit Sceva compoſitum; ſicut etiam num. 11. juxta n. 9. c. 1. Atq; hoc indicatur per clauſulam

ver-

bus *Ajn.* Combina addit. 21. ad num. 8. c. 1.

9. Et hæc regula valet etiam dum Dages ſequitur, ante quod aliàs vocalis mutanda eſt per num. 14. cap. 1. & num. 11. §. 1. hujus, videlicet quando Accentus promovetur. Quando autem non promovetur, non mutari vocalèm etiam propter Dages patet ex tertia Fœminina Singulari & tertia Plurali Præteritorum defectivorum *Ajn.* Ratio autem eſt; quia Accentus manens longitudinem vocalis ſuſtinet & excuſat: Corripi autem deberet Accentu promoto, ne ſuâ morâ accentui derogaret. Vide ad n. 14. c. 1.

10. Vocalis *mutabilis* propter augmentum ſyllabicum per literas mobiles factum ab accentu tertiâ ſyllaba diſtans mutatur in Sceva. Patet tàm in paradigmate nominis דָּבָר num. 8. §. 2. cap. 2. quàm in ſecunda perſona Plurali Præteriti *Kal* n. 7. §. 2. c. 4. Sicut etiam in iis temporibus imperfectorum, quibus epentheſis adhibetur. Ratio eſt ex num. 3. hujus. Cum enim tertia illa ſyllaba tractim ſit efferenda, hinc illa quæ remotiùs diſtat, raptim pronuncianda venit, ne morâ ſuâ vim accentûs debilitet, & ne videatur etiam in ante-

antepenultima tonus esse contra n. 2. hujus Literæ *mobiles* sunt hîc תמן. Vocales *mutabiles* dat cap. seq. §. 1. n. 1.

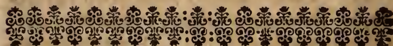
11. Quando autem hujusmodi augmentum fit per Literas *quiescentes* in verbis (quales literæ sunt יהו) non tertia, sed secunda vocalis transit in Sceva. Patet in tertia fœminina singulari, & tertia Plurali Præteritorum. Item in Futuris & Imperativis *Niphal*. In Participio autem Benoni *Kal* contingit hoc ipsum sive augmenti litera sit mobilis, sive quiescens. Et hæc sine dubio varietatis & discriminis causâ.

12. Affixa tamen à num. 10. non recedunt, tametsi ex quiescentibus constent, ut patet ex n. 8. §. 2. c. 2. Ratio desumenda videtur ex n. 7. hujus. Vide tamen c. 10. §. 7. n. 5.

13. In quibusdam imperfectorum verborum temporibus, necessariò fieri debet epenthesis vocalis longæ, v. g. in secunda masculina singulari *Niphal* defectivorum *Ajin*. Nam illa persona debet esse *milel*, ut patet ex analogia ad perfectorum Conjugationum, & dicetur P. 2. addit. 2. ad n. 8. cap. 1. At secunda radicalis est dagessanda per num. 2. §. 4. c. 5. ergo nequit reci-

pere Sceva quiescens per num. 7. c. 1. ergò moveri debet per vocalem capacem Accentus; qualis imprimis non potest esse Sceva per num. 3. hujus: nec vocalis brevis, quia talis juxta analogiam ad perfecta, deberet sisti aliquâ literâ scevatâ, putâ tertiâ radicali (quæ hic supponitur deesse;) ut locum Accentui pararet: ergò debet esse vocalis longa.

Hactenus universaliores mutandarum vocalium rationes & regulas inquisivimus; Nunc specialiter ad Nomina, in quibus uti maxima difficultas, ità mutandi ratio accentus & motio est, transitum faciamus.

CAPUT VIII.

De mutatione Vocalium in Nominibus Masculinis propter Accentus sive motiones.

§. I. *Quædam præmittuntur.*

1.

Vocales *mutabiles* hîc loci & per se non sunt nisi hæ quatuor: Kamez, Zere, Segol, & Cholem: Nam aliarum Vocalium muta-

mutatio fit propter concursum & analogiam, adeoque ferè per accidens. Eædem verò vocales non mutantur nisi in ultima & penultima Nominis syllaba; Nominis, inquam, in absoluto Singulari spectati: Nam in Plurali aut cum affixis fit antepenultima, quæ penultima fuerat. Igitur penultimam illam syllabam *primam* mutandarum aut mutabilium, & ultimam *secundam* possumus appellare; ut facimus §. 2. paulò inferiùs in versibus.

2. Porrò mutationes, quæ fiunt cum affixis pronominalibus, sequuntur mutationem regiminum & Pluralem absolutum: ut qui omnium Nominum regimina & Pluralem absolutum calluerit, haud difficulter negotium totum mutandarum vocalium calleat. Ubi advertendum est, sicut supra c. 2. §. 2. num. 7. diximus, quædam affixa addi Singulari, alia Plurali Numero; itá præterea aliqua amare Nominum regimina, quæ sunt ista quatuor: כֶם, כֶן, הֶם, הֶן ideo affixa gravia aut regiminis appellata: alia verò omnia statum absolutum appetere; quæ proinde levia vel absoluta dicuntur. Præterea hîc observandum est, regimen Plurale quidem semper esse à suo absoluto diversum: Singulare verò non semper; prout infra

§. 3. num. 2, 7, 8, 9, 10. dabimus Nomina, quorum regimen Singulare cum suo absoluto est idem.

3. Igitur regimen Singulare, dum est diversum ab absoluto, simpliciter assumit duo affixa כֶם, כֶן tunc singularia; prout habes exemplum cap. 2. §. 2. num. 8. Et regimen Plurale quorumcunque Nominum assumit simpliciter omnia quatuor illa affixa כֶם כֶן הֶם הֶן tunc pluralia; ut ex eodem exemplo patet: Sed & omnia affixa singularia, de quibus c. 2. §. 2. n. 7. ablato Jod assumit idem regimen Plurale eorum Nominum, quorum Singulare regimen cum suo absoluto coincidit. Sic enim ex סֵפֶר liber, cujus regimen singulare est idem, plurale autem סִפְרֵי ablato Jod, quod Pluralem indicat per n. 8. §. 1. c. 2, fit סִפְרוֹ liber ejus, סִפְרָם liber eorum, סִפְרִי liber meus &c.

4. Plurale autem absolutum abjecto ם assumit omnia affixa pluralia, præter quatuor illa gravia; & omnia quoque singularia, ablato Jod, in nominibus, quorum regimen Singulare à suo absoluto diversum est. Utrumque patet in eodem exemplo c. 2. §. 2. n. 8.

5. Por-

5. Porrò ipſum regimen, cum brevitatem præ abſoluto affectet, per n. 5. §. 2. c. 7. non tantùm antepenultimam corripit juxta n. 10. ejusdem §. 2. c. 7. ſed etiam ultimam, ut patet ex paradigmate ſæpè citato c. 2. §. 2. n. 8. Sed nunc videamus, quomodo vocales mutabiles mutentur in utroque regimine & abſoluto: de quo regulas memoriæ cauſa verſibus includemus.

§. II. Regulæ punctandi regimen utrumq; cum plurali abſoluto.

1. *Zere non mutat; niſi Kamez ante Segolq;*
2. *Ante ſed has mutat; niſi ſit poſt Zere quieſcens.*
3. *Per primum regimen Cholemq; Segolq; manebunt.*
4. *Syllaba prima rapit Kamez in mobile Sceva:*
5. *Ultima per regimen primum Patach eſſe jubebit;*
6. *Per regimen plurale Sceva; nil cæterà mutat.*
7. *Primum Zere modum cum Kamez ſervat eundem:*
8. *Quin & poſterius, ſi Kamez ante præivit:*

 9. Sin

9. *Sin alia antè fuit, dabit ultima syllaba Sceva.*

10. *Per Plurale Segol feret ultima syllaba Kamez;*

11. *Prima Sceva: in reliquis Scevata dat ultima primam.*

12. *Ante Zere aut Kamez Cholem remaneto: sed ante*

13. *Chirik atq; Segol minus o succedito magno.*

§. III. Harum Regularum Paradigmata.

1.	דָּבָר	*Regim. Sing.*	דְּבַר
2.	סֵפֶר	- - -	idem.
3.	שֵׁכָר	- - -	שְׁכַר
4.	שָׁכֵן	- - -	שְׁכַן
5.	הֵיכָל	- - -	הֵיכַל
6.	כּוֹרֵם	- - -	idem.
7.	מֶלֶךְ	- - -	idem.
8.	בַּעַל	- - -	idem.
9.	זֶרַע	- - -	idem.
10.	קֹדֶשׁ	- - -	idem,
11.	אֹהֶל	- - -	idem.
12.	חוֹלִי	- - -	idem.
13.	עִבְרִי	- - -	idem.
14.	נָקִי	- - -	נְקִי

Plur.

1.	*Plur. Abs.* דְּבָרִים	*Plur. Reg.*	דִּבְרֵי
2.	- - סְפָרִים	- -	סִפְרֵי
3.	- - שְׂכָרִים	- -	שִׂכְרֵי
4.	- - שְׁכֵנִים	- -	שִׁכְנֵי
5.	- - הֵיכָלִים	- -	הֵיכְלֵי
6.	- - כּוֹרְמִים	- -	כּוֹרְמֵי
7.	- - מְלָכִים	- -	מַלְכֵי
8.	- - בְּעָלִים	- -	בַּעֲלֵי
9.	- - זְרָעִים	- -	זַרְעֵי
10.	- - קֳדָשִׁים	- -	קָדְשֵׁי
11.	- - אֳהָלִים	- -	אָהֳלֵי
12.	- - חֲלָיִים	- -	חָלְיֵי
13.	- - עִבְרִיִּים	- -	עִבְרִיֵּי
14.	- - נְקִיִּים	- -	נְקִיֵּי

§. IV. Explicantur verſus §. 2. cum exemplis §. 3.

1. Per primum & ſecundum verſum Zere penultimæ mutabile eſt tantum ante Segol & Kamez: niſi tamen poſt ſe habeat literam quieſcentem; nam etiam tunc immutabile erit ex num. 10. §. 1. c. 7. Exempla ſunt num. 2. 3. 5. §. 3. *Ex quo omnia exempla hîc monſtro, juxta titulum hujus §.*

F 5 quo-

quoties solùm numeros recito, & non paragraphos.

2. Per tertium versum nomina Segolata, de quibus num. 15. §. 1. c. 7. Regimen Singulare non habent ab absoluto diversum. Ratio videtur esse ex num. 6. §. 2. c. 7. quia nomina milel asperitatem non adferunt in concursu. Exempla sunt num. 2, 7, 8, 9, 10, 11. De quibus proinde servandus est n. 3. §. 1. cap. hujus.

3. Versus 4, 5, & 6. sunt de Kamez. Nimirum illud, si fuerit in penultima, tàm in Plurali absoluto, quam in utroque regimine mutari in Sceva per num. 10. §. 2. cap. 7. & num. 5. ejusdem §. Si autem in ultima fuerit, mutari in regimine Singulari quidem in Patach; Plurali autem in Sceva, per num. 5. §. 1. hujus. Ubi consequenter observandus est numerus 3. §. 1. cap. 7. Denique jubet idem Kamez ultimæ in Plurali absoluto non mutari, exemplum est n. 1.

4. Versus 7, 8, 9. est de Zere. Quodsi in penultima fuerit, volunt omnino se habere ut Kamez in penultima, de quo sunt exempla num. 2. & 3. Salvo tamen numero secundo hujus de regimine non diverso in סֵפֶר. Ubi verò Zere in ultima

ma fuerit, diſtinctione eſt opus. Si enim ante ſe habuerit Kamez, eodem modo ſe habebit, ut Kamez in ultima. Exemplum datur num.4. Si autem alia anteceſſit vocalis, mutandum eſt Zere in Sceva, præterquam in regimine Singulari. Exemplum eſt n. 6.

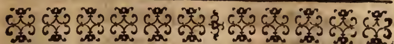
5. Verſus 10. & 11. eſt de Segol. Quodſi in penultima fuerit, mutandum eſt ſemper in Sceva (excepto tamen regimine per num. 2. hujus.) Si in ultima: Plurali quidem in Kamez, Singulari in Sceva mutum vertetur cum affixis quibusvis per numerũ 3. §. 1. cap. hujus ſupra. Exempla proſtant num. 2,7,8,9,10,11. In quibus circa num. 8. & 9. revocandus in memoriam numerus 9. §.1.cap.7. De Patach Vicario Segol, quod proinde iisdem cum Segol hic legibus tractatur. Item obſervandum, dum ultimæ Segol tranſit in Sceva, prius Sceva per accidens mutari in Chirik per num. 3. §. 1. cap.7. aut in Patach ejus Vicarium uti num. 9. per num. 4. §. 1. cap. 7. aut analogam ſui Sceva compoſiti ut num. 8. per num. 6. §.1. c.7. Cum ſub altera radicali gutturali ſit Sceva compoſitum; ſicut etiam num. 11. juxta n.9.c.1. Atq; hoc indicatur per clauſulam ver-

versûs 11. ficque in regimine Plurali & affixis ab eo regulatis.

6. Verſus 12. & 13. eſt de Cholem, quod ante Zere aut Kamez immotum manet. Exempla non videbatur neceſſarium adſcribere. De Kamez, de Zere eſt n. 6. Circa quod notandum eſt, quia Zere ultimum mutandum per ſe in Sceva per n. 4. hujus, & per accidens cum quibusdam affixis, quæ ultimam radicalem etiam ſcevatam faciunt, in Chirik per num. 3. §. 1. cap. 7. hic loco Chirik poni Segol, & ideo dici כּוֹרֶמְךָ כּוֹרֶמְכֶם non כּוֹרְמְךָ &c. Ante Segol autem idem Cholem mutatur in Sceva. Exemplum dat num. 10. ubi Sceva compoſitum cernitur pro ſimplici. Item num. 11. ubi in regimine Plurali conſpicitur loco Chirik Vocalis analoga per num. 6. §. 1. cap. 7. Obſervandum etiam, quod num. 10. in regimine Plurali pro Chirik ponatur Kamez Chatuph, analoga τῷ Cholem.

7. Eodem verſu continetur in pari cauſa Cholem ante Chirik magnum. Exemplum eſt num. 12. Cui adjiciuntur duo ſimilia: de quibus in parte 2. add. 3. §. 1. ad num. 4. in cap. 2.

CAPUT

CAPUT IX.

De mutandis Vocalibus in Fœmininis.

§. 1. *Paradigmata Fœmininorum.*

1.	צְדָקָה	*Reg. S,*	צִדְקַת
2.	נְבֵלָה		נִבְלַת
3	תּוֹעֵבָה		תּוֹעֲבַת
4.	לוֹמְדָה		לוֹמֶדֶת
5.	מֶמְשָׁלָה		מֶמְשֶׁלֶת
6.	מִשְׁפָּחָה		מִשְׁפַּחַת
7.	בְּהֵמָה		בֶּהֱמַת
8.	קֶשֶׁת		idem.
9.	חֶרֶב		idem.
10.	כְּתוֹנֶת		idem.
11.	אִגֶּרֶת		idem.
1. *Pl. Abs.*	צְדָקוֹת	*Reg. Pl.*	צִדְקוֹת
2.	נְבֵלוֹת		נִבְלוֹת
3.	תּוֹעֵבוֹת		תּוֹעֲבוֹת
4.	לוֹמְדוֹת		idem.

5. *Pl.*

5. *Pl. Abſ.*	מֶמְשָׁלוֹת	*Reg. Pl.* מֶמְשְׁלוֹת
6.	מִשְׁפָּחוֹת	מִשְׁפְּחוֹת
7.	בְּהֵמוֹת	בַּהֲמוֹת
8.	קְשָׁתוֹת	קַשְׁתוֹת
9.	חֲרָבוֹת	חַרְבוֹת
10.	כֻּתֳּנוֹת	כָּתְנוֹת
11.	אִגְּרוֹת	idem.

§. II. Præcepta.

1. Fœminina ſequuntur leges Maſculinorum illorum, cum quibus eadem puncta habent ultimæ & penultimæ Syllabæ. Hinc צְדָקָה quod habetur num. 1. paradigmatum, ſequitur דָּבָר נְבֵלָה quod num. 2. ſequitur שֵׁכָר, ſic קֶשֶׁת & חֶרֶב ſe habent uti מֶלֶךְ. Propter eandem cauſam תּוֹרָה quod dedimus num. 9. §. 2. c. 2. non mutat Cholem propter verſum num. 12. §. 2. c. 8.

2. Hinc etiam affixa regiminis ad regimen, & affixa Pluralia ad Pluralem abſolutum adjiciuntur eo modo, quo docuimus num. 3. & 4. §. 1. cap. 8. Ita tamen ut litera ה nominis abſoluti mutata in

in ת fingatur esse cum terminatione Masculina. Sic enim צִדְקֹתִים rectè dabit צִדְקֹתוֹ &c. vid. Part. 2.

3. Notandum est tamen in illis, in quibus Pluralis Numerus juxta num. 4. §. 1. cap. 2. ultimam Singularis Numeri literam cum prævia Vocali abjicit, consequenter Vocalem ultimam censeri, quæ in Singulari penultima erat. Hinc נְבֵלָה Singulari quidem sequitur שֵׁכָר, Plurali autem שְׁכָן: ac proinde Zere in Plurali absoluto retinet ut vides n. 2.

4. Hinc etiam sequitur illa à masculinis in speciem discrepantia, quâ affixa Pluralia adhærescunt omnia fœmininorum regimini, & sic omnia vocari possent affixa regiminis contra num. 2. §. 1. c. 8. quia videlicet per affixa nihil decedit Nominibus Plurali Numero, sicut ibidem dicitur fieri Masculinis; quin potiùs additur Jod, ut patet ex num. 9. §. 2. c. 2. qui excessus est compensandus per detractionem, dicendumque צִדְקוֹתָיו non צְדָקוֹתָיו idque per n. 10. §. 2. c. 7.

5. Par-

5. Participia recipiunt affixa non secundùm primam formam, sed secundùm alteram; adeoque pertinent ad formam מֶלֶךְ in Singulari: Plurali autem ad כּוֹרִם per num. 3. hujus. Hinc regimen Plurale ab absoluto Plurali non differt. Exemplum est n. 4.

6. Hæc Participia Fœminina imitantur Nomina in ת servile præcedente duplici Segol terminata, uti habes Exemplum numero undecimo cujus Plurale est אִגְּרוֹת.

7. Multa Fœminina formant regimen Singulare & Plurale tanquam à Participio. Exemplum est num. 5. & 6. quibus & affixa accommodant juxta n. 5. §. hujus. Sed & exemplum num. 7. cum ficto tali regimine בְּהֶמֶת affixa Singularia jungit, ut dicatur בְּהֶמְתּוֹ jumentum ejus, Segol pro Chirik posito.

CAPUT X.

De Punctatione Verbalium.

VErbalia vel ex *Kal*, vel ex *Piel*, vel ex *Hiphil* deduci ſolent : ſuntque alia *nuda*, alia *aucta*, ut num. 11. §. 1. c.2. diximus.

§. I. Verbalia deducta ex Kal.

1. Alia ſunt *nuda*, ut זָקֵן ſenex לֵבָב cor, כָּבוֹד gloria, גְּבִיר herus. Nam Jod & Cholem in medio quieſcentes inter hecmanticas non computantur.

2. Alia *aucta* ſunt ab initio, ut אֶשְׁכָּר munus, יַלְקוּט pera, נִמְרוֹד Nemrod, אֶשְׁכּוֹל botrus, תִּדְהָר tæda.

3. Alia à fine, ut אִמְרָה ſermo, זִכְרוֹן memoria, פִּדְיוֹם redemptio, גְּבֶרֶת hera עִבְרִי hebræus.

4. Atque horum ac ſimilium punctatio ex ſuprà dictis facilè conſtat.

§. II. *Verbalia ex Piel.*

1. Cognoſcuntur ex Dages. Cujusmodi ſunt hæc nuda גַּנָּב fur אַבִּיר robuſtus, שַׁדַּי omnipotens.

2. Heemantica ſunt בַּקָּשָׁה petitio, אַדֶּרֶת magnificentia, מִזַּמְּרָה Pſalterium.

3. Sicut verba juxta num. 1. §. 7. cap. 6. ità & Nomina quatuor literarum ad *Piel* referuntur. Cujusmodi ſunt זַרְזִיף ſtilla, קָדְקוֹד vertex, גַּרְגַּר granum.

4. Quæ etiam facilia ſunt, ſive prima repetatur, ſive ſecunda, ſive utraque, ſive ſecunda & tertia.

§. III. *Verbalia ex Hiphil.*

1. Nunquam nuda ſunt, ſed ſemper aucta, præſertim per ה vel מ. Pro ה tamen ſuccedit interdum א, & ת pro מ. Talia ſunt תַּלְמִיד diſcipulus, מִשְׁפָּט judicium, מַמְזֵר ſpurius.

2. Collige heemantica initialia ex Piel ſolere eſſe ſcevata, ſed ex Hiphil cum Chirik poni, aut Patach ejus vicario.

§. IV. *Verbalia defectivorum Pe Nun.*

Legitur ex Kal שִׂיג insectatio. Ex Hiphil מַתָּנָה donum, &c.

§. V. *Defectivorum Ajn.*

1. Nuda sunt ex *Kal* תָּם integer, חֵן gratia.

2. Horum Puncta primæ radicali subjecta mutantur in sua analoga, quando in fine crescunt: Puta Kamez in Patach, Zere in Chirek, Cholem in Kibbuz: Sic עֹז fortitudo Plurali facit עֻזִּים &c. tunc enim Dages reviviscit, quod sepultum quasi jacebat. Lege n. 11. §. 1. c. 7.

3. Heemantica ex *Kal* sunt גַּנָּה hortus, חַלּוֹן fenestra.

4. Heemantica ex *Piel* מְגִלָּה volumen, תְּהִלָּה laus.

5. Ex *Hiphil* sunt: מָעוֹז robur, מוּסָב ambitus. In quibus vocalis literæ heemanticæ subjecta manet immutata, mutatur autem altera per numerum secundum, adeoque dicitur מָעֻזִּים ad distinctionem reor heemanticorum ex Piel, quo-

quorum Sceva est proprium sub heemanticis per num. 2. §. 3. hujus si enim mutaretur, deberet in Sceva mutari per n.10. §. 2. c.7.

§. VI. *Quiescentium Pe Jod.*

1. Verbalia sunt hujusmodi : דֵּעַ scientia, pro יְדֵעַ, צֵא sordidus, pro יְצֵא דַּעַת scientia, pro יְדַעַת, &c.

2. Hujusmodi Nomina vocalem secundæ radicali subjectam non mutant, quia imitantur ultimas syllabas perfectorum. Quorum genio nonnulla sese ita accommodant, ut Jod radicale amissum prorsus dissimulent. Sic דַּעַת sequitur formam perfecti בַּעַל, עֵצָה consilium Psal. 106. 13. facit עֲצָתוֹ consilium ejus, עֵדָה cætus עֲדָתוֹ & שֵׁנָה somnus שְׁנַת tanquam perfecta essent. Sunt tamen etiam, quæ Zere sub secunda radicali non mutant ad supplendam primam amissam. Sic צֵאָה facit צֵאַת excrementum, דֵּעָה scientia דֵּעַת, זֵעָה sudor זֵעַת.

3. Ex *Hiphil* formantur מוֹדָע notus, מוֹעֵר prodigium, תִּירוֹשׁ mustum, quæ longam heemanticam non mutare patet ex dictis: circa reliquas eorum syllabas more perfectorum procedes.

4. Adverte etiam Nomina numero primo hîc posita non solùm ab omni literâ heemantica nuda esse, sed etiam primâ radicali carere.

§. VII. *Verbalia Quiescentium Ayn.*

1. Nuda sunt צַר angustus, גֵּר peregrinus: quæ vocalem longam servant, ut secundæ quietem compensent per n. 1. §. 1. cap. 6.

2. Dissyllaba tamen, ut מָוֶת mors, זַיִת olea, litteram mediam, cum sit mobilis in Singulari absoluto, sinunt quiescere in regiminibus & Plurali absoluto. Sic dicimus in Regimine Singulari מוֹת, Plurali absoluto מוֹתִים, sic à זַיִת facis זֵית & זֵיתִים.

3. Heemantica sunt צָרָה angustia, בֵּיצָה ovum, גְּרוּת hospitium, בֹּשֶׁת pudor, & נַחַת quies: quorum duo

 ulti-

ultima, & quæ eorum ſimilia ſunt, perfecta cenſentur, tanquam participialia ſecundæ formæ, de quibus ſuprà num. 7. §. 2. cap. 9. Cætera autem præſertim fœminina in ה præcedente Kamez terminata, retinent vocalem longam ſub prima radicali ad compenſandam quietem. Sed שָׂשׂוֹן gaudium perfecta ſequitur, fortaſſe quia radicalem ſecundam non tam amittit in prima ſyllaba, quàm transponit ad ultimam.

4. Ex *Piel* ſive *Poël* ſunt לוֹצֵץ irriſor, רוֹמֵמוּת exaltatio, quæ viâ perfectâ gradiuntur.

5. Ex *Hiphil* formantur מָאוֹר luminare, quod ex Participio מֵאִיר nominaſcit, מָעוּף volatus, quaſi מוּעָף, quæ Kamez infra heemanticam vertunt in Sceva, cum ſint participialia.

§. VIII. Ex quieſcentibus Lamed Aleph.

1. Eſt ex *Kal* קְרִיאָה lectio, צָמָא ſitis &c. quæ ferè perfectorum morem ſequuntur, præſertim cum in fine aucta א mobile ſortiantur.

2. Ex

2. Ex *Piel* profluunt קַנָּא Zelotes, מִלּוּא impletio.

3. Ex *Hiphil* מִקְרָא lectura, מַחֲבֶה absconſio.

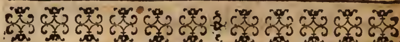
§. IX. *Verbalia Quieſcentium Lamed* ה.

1. Quæ in ה præcedente Kamez terminantur, pleraque heemantica ſunt, & ה in fine adjectitium habent: quale eſt צְדָקָה num. 1. §. 1. c. 9. Sed & illa quæ legis ſuprà in catalogo ibidem. Nuda nihilominus varia quoque ſunt. Alia ante ה Kamez habent, alia Segol, paradigmata vide in Parte 2.

2. Aliqua non tantùm nuda ſunt à literis heemanticis, ſed etiam dimiſſo ה monoſyllaba fiunt, ut יָד manus.

3. Aliqua mutant ה in Jod, cujusmodi exemplum eſt n. 14. §. 3. c. 8; nonnulla in Schurek, ut אָחוּ ulva.

4. Aliqua in *Jod* aut *Vau* (ſive *Cholem* ſive *Schurek*) ſequente *Nun* vel *Tau*. Exempla dabit pars ſecunda; ubi etiam, quæ ſunt ex *Piel* & *Hiphil*.

CAPUT XI.

De affixis Verborum.

§. I. *Paradigma.*

1.

AFfixa Verborum per Pronomina *me*, *te*, *eum*, *eam*, &c. ſunt exponenda cum actionem ſignificent; unde ferè tantùm Activis *Kal*, *Piel*, & *Hiphil* adduntur.

2. Porrò quia Verborum affixa eisdem legibus ferè tenentur quibus affixa Nominum, ſufficiet Paradigma apponere, obſervationibus tamen poſtea aliquibus non omiſſis.

3. Igitur Præteriti *Kal* tertia Maſculina cum affixis ita jungitur

לְמָדוֹ־דָהּ־דָם־דָן
לְמָדְךָ־דֵךְ־מַדְכֶם־כֶן
לְמָדַנִי־דָנוּ

4. Tertia Fœminina

לְמָדַתְהוּ־דָּתָה־דָתַם־תָן
לְמָדַתְךָ־תֵךְ־דַתְכֶם־ן
לְמָדַתְנִי־נוּ

5. Secunda Masculina
לְמַדְּתוֹ־תָהּ־תְכֶם־תָן
לְמַדְּתָנִי־נוּ

6. Secunda Fœminina & prima conveniunt: לְמַדְּתִיהוּ־הָ־תִיכֶם־תִין
לְמַדְּתִיךָ־תִיךְ־תִיכֶם־ן
לְמַדְּתִינִי־נוּ

7. Tertia Pluralis
לְמָדוּהוּ־הָ־דוּכֶם־ן
לְמָדוּךָ־דוּךְ־דוּכֶם־ן
לְמָדוּנִי־דוּנוּ

8. Secunda Pluralis Masculina & Fœminina eadem לְמַדְּתוּהוּ־הָ־תוּם־תוּן
לְמַדְּתוּנִי־נוּ

9. Prima Pluralis
לְמַדְנוּהוּ־הָ־נוּכֶם־ן
לְמַדְנוּךָ־נוּךְ־כֶם־ן

10. Benoni sequitur Nomina juxta n. 6. §. 3. c. 8. De ejus Fœminino dictum est n. 5. §. 2. c. 9.

do ſe habent: יִרְמְרָן ־ דָּהּ ־ דֵ▭ ־ ן
יִלְמְרָךְ ־ יִלְמְרֵךְ ־ מְרְכֶ▭ ־ ן
יִלְמְרֵנִי ־ נִי

12. Secunda Fœminina Futuri Singularis: תִּלְמְרִיהוּ ־ יָה ־ רִי▭ ־ ן
תִּלְמְרִינִי ־ רֵינוּ

13. Secunda & tertia Futuri Maſculina Pluralis Numeri, ſed & reliquæ perſonæ Plurales hujus Temporis vel eodem planè modo recipiunt affixa abjectâ ſyllaba נָה, vel potiùs Pronomina ſeparata requirunt: יִלְמְרוּהוּ ־ הָ ־ רוּ▭ ־ ן
יָךְ ־ רוּךְ ־ כֶ▭ ־ ן
־ נִי

14. Imperativi Maſculin
▭ ־ ־ ן

15. F

16. Imperativi Maſculina Pluralis. De Fœminina idem quod n. 13. ſentiendum.

לְמְדוּהוּ ־ הָ ־ דְוּם ־ ן

לְמְדוּךְ ־ ךְ

לְמְדוּנִי ־ נוּ

17. Infinitivus convenit ferè cum Imperativo.

18. In *Piel* Zere mutatur ubiq; in Sceva: לִמְּדוֹ docuit eum, ut ſuperfluum ſit paradigma totum proponere. Excipiuntur tamen tria affixa, כֶן, כֶם, ךָ ante quæ pro Sceva ponitur Segol, juxta n. 6. §. 4. cap. 8.

19. In *Hiphil* omnia puncta cum affixis eadem manent, u[illegible] eo quoque nihil dicendum ſit.

§. II. Obſerva[illegible] *affixa* [illegible] לְךָ

1. *Paul*, cu[illegible] ſigni[illegible] e ſub recipit affixa, r[illegible] Benoni

2. A[illegible] Futuri נו, ני [illegible] phil. Ra-

[illegible] um He radi- [illegible] dictum eſt de [illegible] Deinde pri[illegible]

3. Infinitivus cum affixis Nomini similior est, quàm Verbo; & cum affixis Verborum, de quibus num. præcedente, personam patientem, cum cæteris Nominum affixis agentem significat.

4. Similiter Benoni dum est Nomen, affixa Nominis recipit, ut לוֹמְדוֹ quod significat, magister ejus: Dum autem sensum Verbi habet, affixa Verborum desiderat, in Singulari, ut לוֹמְדֵהוּ docens eum, לוֹמְדֵנִי docens me.

5. Quando Verbis additur affixum nominale *Vau*, pro eo substitui potest etiam verbale הוּ. Sic enim tertia Præt. Mascul. potest esse לְמָדָהוּ & secunda ejusdem esse potest לְמַדְתָּהוּ: sic in Futuro יִלְמְדֵהוּ. quod idem de Imperativo & Infinitivo intellige. In quibus tribus locis illud ה eleganter omitti solet & verti in *Nun* dagessatum, Zere mutato consequentur in Segol, v. gr. יִלְמְדֶנּוּ.

6. Sic etiam in eodem Futuro, Imperativo, & Infinitivo fieri solet cum הָ affixo. Nam pro יִלְמְדָהּ dici potest יִלְמְדֶהָ vel יִלְמְדֶנָּה.

7. Persona desinens in *Jod* aut *Vau* affixum immediatè assumit, ut patet in Paradigmate. Ex quo etiam cætera hujusmodi

di colliguntur commodiùs, quàm ex Regulis.

§. III. Verba Imperfecta cum affixis.

1. Sequuntur perfecta observatis quibusdam, quæ singulis propria sunt. Videlicet

2. Defectiva *Aïn* suo more assumunt Dages ante affixa. גַּל enim facit גַּלֵּהוּ: sequitur ex num. 2. §. 4. c. 5. Sic etiam ante Dages puncta longa mutantur in analoga, quæ sunt num. 2. §. 5. c. 10. Et sub præfixis in Sceva vel simplex, vel compositum. Sic dices חָנֵּנִי miserere mei, מְגֹלִי Volvens, הֲגַלֵּהוּ volvit eum.

3. Quiescentia *Pe* Infinitivum sex punctorum, de quo num. 3. §. 1. cap. 5. in hoc negotio tractant ut Nomen שִׁבְתּוֹ, לֶכְתְּךָ קַחְתּוֹ ex שֶׁבֶת, לֶכֶת, קַחַת.

4. Quiescentia *Aïn* in Hiphil Zere sub ה mutant in ֶ vel ֳ sub מ præfixo Benoni in Sceva simplex, Kamez quoque Futuri in Sceva tam in Kal, quàm in Hiphil. Ratio patet ex n. 10. §. 2. c. 7.

5. Quiescentia *Lamed He* suum He radicale ante affixa abjiciunt, ut dictum est de Nominibus n. 3. §. 9. c. 10. Deinde prima

ejus

ejus Syllaba ſemper eadem eſt in tertiis perſonis Præteriti : in reliquis corripitur ut in Perfectis. Igitur קָנָה facit קָנָהוּ poſſedit eum קָנָהּ poſſedit eam. קָנָם poſſedit eos. קָנוּ dat קָנוּהוּ poſſedit eum &c. Sed קָנִיתִי dat קְנִיתִיו &c. Benoni Maſculinum & Fœmininum ſicut Nomina earundem formarum. Imperativus קְנֵהוּ, קְנוּהוּ. Infinitivus קְנוֹהוּ vel קְנִיתוֹ.

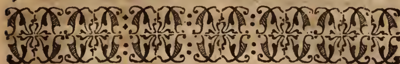
6. Dictiones recipiunt affixa eo modo, quo nomina juxta proprietatem radicum, à quibus derivantur. Quæ proinde partim uſu, partim ex dictis facilè conſtabunt. Vide tamen partem ſecundam.

Caput duodecimum de conſtructione lege in Parte ſecunda. Hîc ſufficiat noſſe conſtruendi rationem Hebræis cum Europæis plurimùm convenire. Atq; ita eſt Primæ Partis

F I N I S.

GRAM-

GRAMMATICÆ HEBRÆÆ PARS II.

In Usum Proficientium.

Cum in hac secunda Parte, servato ordine, singulis Capitibus & Numeris, in quos prior pars digesta fuit, quæ ibi consultò omissa fuerant, adjiciam, ea quæ sic adjecta fuerint, additiones nominabo.

CAPUT I.

De Ratione legendi.

D numerum 2. Literam א non esse A Europæum, sed merum Spiritum Græcorum lenem, & ideo Consonantem, atque adeo per Vocales adjunctas determinabilem, patet ex Tabula num. 4. Part. 1.

2. שׁ non esse Literam per se; sed irreptitiam probatur Buxdorfio, quod non habeat

habeat ſonum alium à Samech; quamvis ei ſonum inter שׂ & ס medium nonnulli aſſignant.

3. Hebræi etiam Numeros per Literas exprimunt, ità ut novem primæ ſignificent unitates; novem ſubſequentes denarios; novem conſequentes centenarios, hoc modo:

9	8	7	6	5	4	3	2	1
ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
90	80	70	60	50	40	30	20	10
צ	פ	ע	ס	נ	מ	ל	כ	י
900	800	700	600	500	400	300	200	100
ץ	ף	ן	ם	ך	ת	ש	ר	ק

Intermedios numeros per compoſitionem ſic exprimunt:

קב	קא	יב	יא
102	101	12	11

pro 15 tamen non ponunt יה ſed טו, ne Dei Nomen יָה prophanare videantur. Millenarius ſi exprimendus ſit, regrediuntur ad monadicos: qui centenariis propoſiti tot millia ſignificant, quot in ſe continent unitates. Quamvis ille plerumque

voce

voce integrâ אָלֶף exponitur, præmiſsâ monadicâ, quæ ſignificet, quot millia ſint. Solent autem literam numeralem unâ ſupernè virgulâ, & plures duabus notare. Advertis etiam literas finales indicare numeros eos, qui ad Alphabetum redundant: pro quibus tamen etiam ponuntur interdum compoſitæ ex antecedentibus. Ita 800. ſignificantur aliquando per ת֝ת.

4. Characterum diverſis temporibus diverſas formas dat Kircherus Oedipi Ægypt. t. 2. claſs. 2. Pronunciationem eruditè & myſticè interpretatur S. Hieronymus Ep. ad Urbicam.

Ad num. 3. Si quando literas finales in dictionis vel initio, vel medio conſpexeris, myſterium Maſoreticum cogita. Sic vocem עַלְמָה Virgo Iſa. 7. ſcriptam olim per ם clauſum ad indicandam Deiparæ Virginitatem ſcribit Dilherrus Atrii Hor. 2.

2. אהוי quieſcunt ſive otiantur, quando earum poteſtas ſive valor velut ſopita eſt. Idque initio aliquando; ſæpiſſime autem in medio & fine: uti, וּמֶלֶךְ & Rex בָּאתָ veniſti, מָצָא invenit. Propter quam quietẽ aliquando planè omittuntur:

CAPUT XI.

De affixis Verborum.

§. I. *Paradigma.*

I.

AFfixa Verborum per Pronomina *me*, *te*, *eum*, *eam*, &c. sunt exponenda cum actionem significent; unde ferè tantùm Activis *Kal*, *Piel*, & *Hiphil* adduntur.

2. Porrò quia Verborum affixa eisdem legibus ferè tenentur quibus affixa Nominum, sufficiet Paradigma apponere, obſervationibus tamen poſtea aliquibus non omiſſis.

3. Igitur Præteriti *Kal* tertia Maſculina cum affixis ita jungitur

לְמָדוֹ־דָהּ־דָ▭־דָן
לְמָדְךָ־דֵךְ־מַדְכֶ▭־כֶן
לְמָדַנִי־דָנוּ

4. Tertia Fœminina

לְמָדַתְהוּ־דָתָה־דָתָ▭־תָן
לְמָדַתְךָ־תֵךְ־דַתְכֶ▭־ן
לְמָדַתְנִי־נוּ

5. Secunda Mafculina

לְמַדְתּוֹ ־ תָהּ ־ תָם ▭ ־ תָן

לְמַדְתָּנִי ־ נוּ

6. Secunda Fœminina & prima conveniunt: לְמַדְתִּיהוּ ־ הָ ־ תִים ▭ ־ תִין

לְמַדְתִּיךְ ־ תִיךְ ־ תִיכֶם ▭ ־ ן

לְמַדְתִּינִי ־ נוּ

7. Tertia Pluralis

לְמָדוּהוּ ־ הָ ־ דוּם ▭ ־ ן

לְמָדוּךְ ־ רוּךְ ־ דוּכֶם ▭ ־ ן

לְמָדוּנִי ־ דוּנוּ

8. Secunda PluralisMafculina & Fœminina eadem לְמַדְתּוּהוּ ־ הָ ־ תּוּם ־ תּוּן

לְמַדְתּוּנִי ־ נוּ

9. Prima Pluralis

לְמַדְנוּהוּ ־ הָ ־ נוּם ▭ ־ ן

לְמַדְנוּךְ ־ נוּךְ ־ כֶם ▭ ־ ן

10. Benoni fequitur Nomina juxta n. 6. §. 3. c. 8. De ejus Fœminino dictum eft n. 5. §. 2. c. 9.

11. Tertia Futuri Maſculina & Fœminina, & prima utriusque Numeri cum ſecunda Maſculina Singulari eodem modo ſe habent: יִלְמְרוֹ ־ דָה ־ דֵ▭ ־ ן
יִלְמְרְךָ ־ יִלְמְרֵךְ ־ מְךֶ▭ ־ ן
יִלְמְרֵנִי ־ נוּ

12. Secunda Fœminina Futuri Singularis: תִּלְמְרִיהוּ ־ יָהָ ־ רִי▭ ־ ן
תִּלְמְרִינִי ־ רִינוּ

13. Secunda & tertia Futuri Maſculina Pluralis Numeri, ſed & reliquæ perſonæ Plurales hujus Temporis vel eodem planè modo recipiunt affixa abjectâ ſyllaba נָה, vel potiùs Pronomina ſeparata requirunt: יִלְמְרוּהוּ ־ הָ ־ רוּ▭ ־ ן
יִלְמְרוּךָ ־ רוּךְ ־ כֶ▭ ־ ן
יִלְמְרוּנִי ־ נוּ

14. Imperativi Maſculina Singularis:
לְמְרוֹ ־ דָה ־ דֵ▭ ־ דֵן
לְמְרִי ־ דֵנִי

15. Fœminina Singulari:
לִמְרִיהוּ ־ רִיהָ ־ רִי▭ ־ ן
לִמְרִינִי ־ רִינוּ

16. Im-

16. Imperativi Maſculina Pluralis. De Fœminina idem quod n. 13. ſentiendum.

לַמְּדוּהוּ ־ הָ ־ דוּם ־ ן
לַמְּדוּךָ ־ ךְ
לַמְּדוּנִי ־ נוּ

17. Infinitivus convenit ferè cum Imperativo.

18. In *Piel* Zere mutatur ubiq; in Sceva: לִמְּדוֹ docuit eum, ut ſuperfluum ſit paradigma totum proponere. Excipiuntur tamen tria affixa, כֶן, כֶם, ךָ ante quæ pro Sceva ponitur Segol, juxta n. 6. §. 4. cap. 8.

19. In *Hiphil* omnia puncta cum affixis eadem manent, ut de eo quoque nihil dicendum ſit.

§. II. *Obſervationes circa affixa Verborum.*

1. *Paul*, cum paſſionem ſignificet, non recipit affixa, niſi dum nominaſcit.

2. Affixa Verborum ſpecialia ſunt: נִי, נוּ, הוּ, נָּה, הָ quanquam hoc ultimũ in Nominibus ſemel reperiatur, putà in Fœminino genere Pluralis Numeri. Attamen omnia nominalia etiam Verbis competunt præter הֵם הֵן.

3. In-

3. Infinitivus cum affixis Nomini ſimilior eſt, quàm Verbo; & cum affixis Verborum, de quibus num. præcedente, perſonam patientem, cum cæteris Nominum affixis agentem ſignificat.

4. Similiter Benoni dum eſt Nomen affixa Nominis recipit, ut לוֹמְדוֹ quod ſignificat, magiſter ejus: Dum autem ſenſum Verbi habet, affixa Verborum deſiderat, in Singulari, ut לוֹמְדֵהוּ docens eum, לוֹמְדֵנִי docens me.

5. Quando Verbis additur affixum nominale *Vau*, pro eo ſubſtitui poteſt etiam verbale הוּ. Sic enim tertia Præt. Maſcul. poteſt eſſe לְמָדָהוּ & ſecunda ejuſdem eſſe poteſt לְמַדְתָּהוּ; ſic in Futuro יִלְמְדֵהוּ. quod idem de Imperativo & Infinitivo intellige. In quibus tribus locis illud ה eleganter omitti ſolet & verti in *Nun* dageſſatum, Zere mutato conſequentur in Segol, v. gr. יִלְמְדֶנּוּ.

6. Sic etiam in eodem Futuro, Imperativo, & Infinitivo fieri ſolet cum הָ affixo. Nam pro יִלְמְדָהּ dici poteſt יִלְמְדֶהָ vel יִלְמְדֶנָּה.

7. Perſona deſinens in *Jod* aut *Vau* affixum immediatè aſſumit, ut patet in Paradigmate. Ex quo etiam cætera hujusmodi

di colliguntur commodiùs, quàm ex Regulis.)

§. III. *Verba Imperfecta cum affixis.*

1. Sequuntur perfecta observatis quibusdam, quæ singulis propria sunt. Videlicet

2. Defectiva *Ayn* suo more assumunt Dages ante affixa. גַּל enim facit גַּלֵּהוּ: sequitur ex num. 2. §. 4. c, 5. Sic etiam ante Dages puncta longa mutantur in analoga, quæ sunt num. 2. §. 5. c. 10. Et sub præfixis in Sceva vel simplex, vel compositum. Sic dices חָנֵּנִי miserere mei, מְגַלִּי Volvens, הֲגַלֵּהוּ volvit eum.

3. Quiescentia *Pe* Infinitivum sex punctorum, de quo num. 3. §. I. cap. 5. in hoc negotio tractant ut Nomen שִׁבְתּוֹ, לֶכְתְּךָ, קַחְתּוֹ ex שֶׁבֶת, לֶכֶת, קַחַת.

4. Quiescentia *Ayn* in Hiphil Zere sub ה mutant in ֶ vel ֵ sub מ præfixo Benoni in Sceva simplex, Kamez quoque Futuri in Sceva tam in Kal, quàm in Hiphil. Ratio patet ex n. 10. §. 2. c. 7.

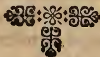
5. Quiescentia *Lamed He* suum He radicale ante affixa abjiciunt, ut dictum est de Nominibus n. 3. §. 9. c. 10. Deinde prima ejus

ejus Syllaba ſemper eadem eſt in tertiis perſonis Præteriti : in reliquis corripitur ut in Perfectis. Igitur קָנָה facit קָנָהוּ poſſedit eum קָנָהּ poſſedit eam. קָנָם poſſedit eos. קָנוּ dat קָנוּהוּ poſſedit eum &c. Sed קָנִיתִי dat קְנִיתִיו &c. Benoni Maſculinum & Fœmininum ſicut Nomina earundem formarum. Imperativus קְנֵהוּ, קְנוּהוּ. Infinitivus קְנוֹהוּ vel קְנוֹתוֹ.

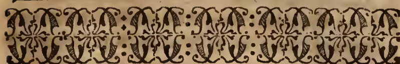
6. Dictiones recipiunt affixa eo modo, quo nomina juxta proprietatem radicum, à quibus derivantur. Quæ proinde partim uſu, partim ex dictis facilè conſtabunt. Vide tamen partem ſecundam.

Caput duodecimum de conſtructione lege in Parte ſecunda. Hîc ſufficiat noſſe conſtruendi rationem Hebræis cum Europæis plurimùm convenire. Atq; ita eſt Primæ Partis

F I N I S.

GRAM-

GRAMMATICÆ HEBRÆÆ PARS II.

In Usum Proficientium.

Cum in hac secunda Parte, servato ordine, singulis Capitibus & Numeris, in quos prior pars digesta fuit, quæ ibi consultò omissa fuerant, adjiciam, ea quæ sic adjecta fuerint, additiones nominabo.

CAPUT I.

De Ratione legendi.

D numerum 2. Literam א non esse A Europæum, sed merum Spiritum Græcorum lenem, & ideo Consonantem, atque adeo per Vocales adjunctas determinabilem, patet ex Tabula num. 4. Part. 1.

2. ש non esse Literam per se; sed irreptitiam probatur Buxdorfio, quod non habeat

habeat sonum alium à Samech : quamvis ei sonum inter שׂ & ס medium nonnulli assignant.

3. Hebræi etiam Numeros per Literas exprimunt, ità ut novem primæ significent unitates; novem subsequentes denarios; novem consequentes centenarios, hoc modo :

9	8	7	6	5	4	3	2	1
ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
90	80	70	60	50	40	30	20	10
צ	פ	ע	ס	נ	מ	ל	כ	י
900	800	700	600	500	400	300	200	100
ץ	ף	ן	ם	ך	ת	ש	ר	ק

Intermedios numeros per compositionem sic exprimunt:

קב	קא	יב	יא
102	101	12	11

pro 15 tamen non ponunt יה sed טו, ne Dei Nomen יָה prophanare videantur. Millenarius si exprimendus sit, regrediuntur ad monadicos: qui centenariis propositi tot millia significant, quot in se continent unitates. Quamvis ille plerumque voce

voce integrâ אֶלֶף exponitur, præmiſsâ monadicâ, quæ ſignificet, quot millia ſint. Solent autem literam numeralem unâ ſupernè virgulâ, & plures duabus notare. Advertis etiam literas finales indicare numeros eos, qui ad Alphabetum redundant: pro quibus tamen etiam ponuntur interdum compoſitæ ex antecedentibus. Ita 800. ſignificantur aliquando per תת.

4. Characterum diverſis temporibus diverſas formas dat Kircherus Oedipi Ægypt. t. 2. claſs. 2. Pronunciationem eruditè & myſticè interpretatur S. Hieronymus Ep. ad Urbicam.

Ad num. 3. Si quando literas finales in dictionis vel initio, vel medio conſpexeris, myſterium Maſoreticum cogita. Sic vocem עַלְמָה Virgo Iſa. 7. ſcriptam olim per ם clauſum ad indicandam Deiparæ Virginitatem ſcribit Dilherrus Atrii Hor. 2.

2. אהוי quieſcunt ſive otiantur, quando earum poteſtas ſive valor velut ſopita eſt. Idque initio aliquando; ſæpiſſime autem in medio & fine: uti, וּמֶלֶךְ & Rex בָּאתָ veniſti, מָצָא invenit. Propter quam quietẽ aliquando planè omittuntur:

H ut

ut רֵשִׁית pro רֵאשִׁית principium. Quod tamen non imitandum tuâ auctoritate existima.

3. Litteræ בגדכפת aspirationem ה involvunt, quando non notantur puncto, de quo P. 1. hic num. 13.

Ad num. 4. Quando *Vau* Vocalem sive punctum speciale subjectum habet, mobilis, & ideò Consonans erit, ut קֹוִים *Kovim.* *Jod* quomodo Chirik antecedens faciat longum, dictum est P. 1. cap. 7. §. 1. num. 10.

2. *Kamez Chatuph* sæpe legitur cum simplici Sceva, ità ut à *Chateph Kamez* figurâ non differat; uti apud Melfürerum Can. 8, 25, 26, 51, & aliàs: quod tamen doctè expungit Buxdorfius P. 1. Thesauri c. 4. in additione, & c. 5. addit. 2. Igitur censendum est, in gratiam imperitorum addi cœpisse Sceva ad Kamez Chatuph, sed nullo fructu, nisi erroris invecti; cum id necessarium non fuisse pateat ex n. 11. P. 1. hic.

3. Vocales brevissimæ ab aliis imperfectæ dicuntur, & Syllabam imperfectam constituere: mixtam autem syllabam componi ex perfecta & imperfecta rectè Melfürerus observat Can. 9.

4. Vo-

4. Vocales longæ per ſe ſyllabam terminare poſſunt: cum breves ſibi adſciſcant Conſonantem ſequentem. Quamvis per accidens & hæ ſyllabam abſolvant, dum accentu tonico ſtipantur; & illæ ſequentem conſonam aſſumant, quando ſimili accentu ſocientur, aut ſunt in fine. Exempla paſſim ſunt obvia.

Ad num. 5. Quomodo conſonans, à qua ſyllaba incipit, interdum quieſcat, diximus ſupra additione 2. ad numerum 3. Sic leges ם (im) ſyllabam inchoatam à Chirik parvo, dum intelligitur magnum; v.g. יְרוּשָׁלַםִ pro יְרוּשָׁלַיִם de quo Melfürerus Can.23. Lege etiam infra ad num.9. §. 2. cap. 3. Patach raptum ſcribitur pro Sceva poſt Patach in Fœmininis Præteritorum & Participiorum: ut לָקַחַתְּ pro לָקַחְתְּ

Ad num. 6. Sceva interdum movetur poſt Vocales breves, ſed poſitas pro longis, quod meteg indicat. ut גְּבָלְךָ pro גְּבוּלְךָ

2. Nonnulli dubitant, an Sceva legendum ſit poſt Schurek initiale, cujusmodi eſt in וּלְמֶלֶךְ & regi: Sed privilegii non video rationem.

3. *Sceva* etiam *quiescens* scribitur, in medio infra omnes literas præterquam infra אהוי: in fine sub finali ך, uti & sub בגדכפת tunc, cum aliud Sceva quiescens, aut loco hujus Patach furtivum præcedit; tale si non præcedat, subintelligitur tantùm. Hinc scribitur לָקַחַתְּ accepisti, Fœmininum. Aliorum exempla sunt obvia.

Ad num. 7. Sceva omnium ferè Vocalium sonum olim imitatum fuisse scribit Mehlfürerus Can. 18.

2. Cur moveatur Sceva in quatuor prioribus casibus P. 1. hîc indicatos patet; quia aliàs consonantes illæ tunc deberent quiescere, cum per nullam aliam Vocalem moveri possint. Quando ergò ex quiescentibus non sunt, movebuntur necessariò per Sceva, quod solùm habent. Quod autem in casu ultimo moveatur, est ex eo, quod accentus ille significet, Vocalem ibi esse longam; sicut brevis esse, quando accentu caruerit, ostenditur n. 11. part. 1.

Ad num. 8. Accentuum ratio parte I. tantùm per transitum insinuata, hîc pleniùs est cognoscenda. Igitur

1. Accentus Hebræis non est tantùm ad syllabā attollendam; sed etiam ad orationem distinguendā in membra, Incisa, & periodos; nec

nec non ad Muficam moderandam. Unde Tonicus alius, alius Rhetoricus eft vel Euphonicus, aut Muficus. Tonicus non habet locum nifi in ultima & penultima fyllaba: & in ultima quidem vocem acutam conftituit, quam *Milra* vocant: in penultima penacutam, quam *Milel* appellant, ut dictum eft part. 1. c. 7. §. 2. n. 2.

2. *Penacuta* funt, quæ habent Segol in ultima, ut קוֹדֶשׁ. Idem eft de Patach vicario Segol, per num. 9. §. 1. cap. 7. part. 1. ut פֶּתַח porta. Excipe tamen ea, quorum ultima radicalis eft ה, uti patet in Conjugatione Lamed He multoties. Item numeri duales, & quæcunque habent Kamez aut patach ante Jod mobile, ut בַּיִת domus. Item Nomina in Chirik magnum præcedente Colem aut Segol, aut in Schurek terminata præcedente ה, ut חֳלִי dolor, שְׁבִי captivitas, בֹּהוּ inanitas. Item terminata in Kamez Chatuph propter Vau converfivum, de quo part. 1. hîc num. 11. Præterea quæ habent terminationem verbalem in נָה, נוּ, תִי, תָ. Ad hæc affixa נִי, נוּ, הוּ, נָה, הָ, מוֹ & ךָ præcedente Chirik magno & Schurek. Item ה paragogicum in Nominibus, pronominibus &

particulis. Denique habentia Jod vel Vau in penultimis Præteritorum, Futurorum & Imperativorum: aut eandem penultimam habentia longam vel dageſſatam. Omnia hæc penacuta ſunt ex natura; ſicut cætera omnia acuta.

3. Accentus tonici alii regii ſeu diſtinctivi, alii miniſtri ſeu continuativi ſunt. Regum verò alii majores, alii minores. Miniſtri igitur Regibus ſerviunt in quantum orationem ad eos usque continuant: Reges autem minores majoribus ſubordinantur, in quantum minores inciſiones oſtendunt. Quæ omnia hîc vides. Circa quæ tamen noli mirari, ſi apud nonnullos diverſa legeris, quando interpungendi ratio etiam apud Europæos non ſatis conſtat.

Reges majores ſex:

:אֽ *Silluk* ſeu *Soph Paſuk*, finem versûs conſtituit, inſtar puncti Latinorum.

א֑ *Atnach* } Colon deſignant, quamvis Segolta rariùs.
א֒ *Segolta* }

א֗ *Revia* }
א֔ *Zakeph katon* } Comma deſignant.
א֕ *Zakepl gadol.* }

Reges minores tredecim.

א֖ *Tiphcha* } Semicomma: ſubſunt Silluk & Atnach.
א֛ *Tebir* }

א֮ *Zar-*

אֽ֮	*Zarka* Semicol. proximè ante Segolta.		
אֽ֨	*Pasta* - - - - ante Zakeph.		
אֽ֜	*Gereſch*	Semicol. ſecundum	Ante quemcunq; regem.
אֽ֞	*Duplex Gereſch*		
אֽ֠	*Teliſcha magna*	Semicol. tertium	
אֽ֡	*Pazer minor*	Semicol. quartum	
אֽ֡	*Pazer major*		
אֽ֟	*Karne Parim*		

Rariores.

אֽ֗	*Jetib*	Semicol. vel 1. vel 2. vel tertium	Ante quemcunq; regem.
אֽ֓	*Schalſchelet*		
אֽ׀	*Peſik vel Legarme*		

Miniſtri ſunt novem.

אֽ֣	*Munach*, vocatur *Illui* poſt initialem literã, ante initialem *Mecarbel*	ante *Atnach*, *Segolta*, *Sarka*, *Revia*, *Gereſch*, *Teliſcha magnam*	Vocabulũ proximũ Semicommatis continuant.
אֽ֥	*Merka ſimplex*	ante *Silluk* & *Tiphcha*	
אֽ֦	*Merka duplex*		
אֽ֤	*Mahpach* ante *Paſta*		
אֽ֧	*Darga* ante *Thebir*		
אֽ֪	*Majela* ante *Silluk* & *Atnach*		
אֽ֚	*Jerach benjomo* vel *Galgal* ante *Karne Parim*		
אֽ֨	*Cadma* vocabulũ ſecundũ	Semicommatis continuant.	
אֽ֩	*Teliſcha* parva vocabul. 3.		

Quodſi vocabulum quartum in Semicommate ante regem accederet, reſumeretur *Munach*.

4. Ratione ſitûs notandum, *Segoltam*, *Paſtam*, *Sarkam* & *Teliſcha parvam* ſemper ultimam vocis literam; *Majelam* verò *Jetib* & *Teliſcham magnam* initialem literam occupare, ſive vox *Milra* ſit, ſive *Milel*.

5. Quia verò accentus, præterquam quod diſtinguant, etiam tonici ſunt, ſciendum eſt, etſi accentus illi ſeptem numero ſuperiore commemorati ſemper aut fini aut initio affixi ſint, nihilominus ad eam ſyllabam pertinere, cujus eſt tonus juxta addit. 2. hujus.

6. Hinc majoris diſtinctionis cauſa *Segolta*, *Zarka*, *Teliſcha parva* & *Paſta*, dum incidunt in dictionem *Milel*, geminantur: *Paſta* quidem ſemper; cæteri verò interdum: quò nimirum ſemel naturæ accentûs, & iterum naturæ toni conſulatur, ut וַיֹּאמֶר. Cumprimis id facit Paſta, quando dictio deſinit vel in Patach raptum, vel in Sceva quieſcens, ut רוּחַ: hinc orta eſt regula: *Ejusdem Accentûs in eadem voce geminati prior acuit.*

7. Accentus regii, præſertim *Silluk*, *Atnach*, & *Tiphcha*, mutant Patach & Segol in Kamez, & Zere in Patach. Ità pro פָּקַד legitur פָּקָד, pro נֶפֶשׁ נָפֶשׁ, pro יִפְקֵד leges יִפְקַד. Scheva autem ante He præcedente Kamez, ante Chirik magnum & Schurek in verbis mutant in Vocalem longam, ex qua, vel ex cujus cognata factum eſt: ut פָּקָדוּ pro פָּקְדוּ: ante ךָ & in Nominibus formæ פְּרִי in Segol: & cum בּ, ל, אֵת, עִם in Kamez, ut בָּךְ pro בְּךָ.

8. Propter eundem Accentum diſtinctivum *quieſcentia Lamed He* ſuum ה per num. 4. §. 5. c. 6. P. 1. abjectum mutant in Jod mobile, eiq́ue pro Sceva mobili Kamez præmittunt, in quo locatur Accentus: ità pro גָּלוּ dicitur גָּלָיוּ.

9. Omne Kamez longum in fine dictionis ante conſonam mobilem Accentum tonicum adjunctum habet. Hinc ſi illum non habet, breve eſt, per num. 11. cap. 1. part. 1.

10. Omnis Vocalis longa ante Dages forte cum Accentu tonico eſt: ac proinde ſi abſque eo ſit, brevem eſſe neceſſe eſt, juxta eundem num. de Kamez.

11. Vocalis longa cum Accentu tonico constituit post se Sceva quiescens: quod absque eo movetur per num. 6. & 7. ibidem.

12. Præter dictos Accentus Grammaticos, Distinctivos & Tonicos, alius est Rhetoricus sive euphonicus, cujus est suaviter suspendere syllabam; & dicitur meteg, nonnunquam *Maarich*, rariùs *Chiruk*, sæpius *Gaja*. Figurâ non differt à *Silluk*, sed usu & loco: *Silluk* enim in ultima tantùm voce versûs ponitur, *Meteg* in omnibus: & si quando in eadem voce concurrant, prior est *Meteg*. De *Meteg* hæc accipe.

13. Tertia Syllaba ante Accentum tonicum, si neque in Sceva, neque in Dages desinat, cum *Meteg* notatur; ut הָֽאֶחָד Gen. 2. Si verò in Dages vel Sceva desinat, Meteg rejicitur ad quartam Syllabam, ut וּמֵֽחֶלְבֵהֶן Gen. 4.

14. Vocales longæ Accentu tonico ante Sceva destitutæ, regulariter cum *Meteg* notantur, ut הָֽיְתָה. Hinc Kamez absque Meteg ante Sceva est o breve per num. 11. cap. 1. part. 1. Quodsi Vocalis brevis pro longa ponatur, indicatur id aliquando per *Meteg*, ut Mich. 7. 17. יִֽרְאוּ Scevâ proprerea sequente mobili: Sicut etiam idem

Sceva

Sceva post Schurek movetur Meteg accedente. Imò ideo Sceva componitur aliquando cum Patach, ut Ezech. 26. v. 21. וְתְּבֻקְשִׁי & quæreris.

15. Voces polysyllabæ in prima Syllaba terminata in Dages plerumque *Meteg* habent: Gen. 3. 7. וַיִּשְׁמְעוּ sive Dages pendeat à *Vau* conversivo, sive à *Mem*, sive ab ה *emphatico*, explicito vel implicito, etiam Dages negligente, ut Mich. 3. 9. הַמְתַעֲבִים quia abominamini; ubi ת aspirata Sceva mobile indicat, eo quòd *Meteg* potestatem Dages exerceat, ut in הַלְלוּ, quod absque *meteg* legeretur *hallú*. Et hoc notandum pro n. 7. c. 1. part. 1.

16. Ante Sceva compositum, non præcedente Sceva simplice, semper est *Meteg*. Gen. 1. נַעֲשֶׂה faciamus. Quod etiam manet resolutâ vocali; ut וְנַעַלְךָ & calceamentum tuum Isa. 20. 2.

17. *Patach*, *Chirik* parvum & *Segol* ante Sceva sub litera non dagessata sæpissimè sunt cum *Meteg*. Ps. 145. וַאֲבָרְכָה & benedicam. Ubi etiam duplex est, ex duplici causa. Unde colligitur, *Meteg* vocalem ante-

antecedentem non ſemper producere: quamvis hîc Meteg eſt improprium tantùm.

18. *Meteg* ſæpe extruditur ab Accentu tonico. Nam *Zakeph katon* pro *Meteg* ſæpe habet *Kadma* & *Munach* : *Gereſch* comitem habet *Kadmam*, ut Num.c. 33. v. 8. וַיֵּלְכוּ : cum quo tamen tanquam vicario ſuo *Meteg* ipſe concurrit Num. 32. 39. וַיֵּלְכוּ . Sic *Tiphka* comitem habet *Mercam* & *Revia Munach*.

19. Præter *Meteg* tria inſuper conſulunt Euphoniæ : Nimirum Accentûs tonici ablatio, ejusdem trajectio, & Dages alieni aſſumptio. Primum ſignum eſt *Maccaph*, virgula dictiones monoſyllabas ferè, interdum tamen etiam diſſyllabas, & Nomina nominibus jungens; ut Gen. 1. זַרְעוֹ־בוֹ ſemen ejus in ipſo.

20. Ubi notandum, quod *Maccaph* præcedens *Cholem* ante conſonam mobilem mutet in Kamez Chatuph, & Zere in Segol. Exemplum eſt כָּל־אֶרֶץ omnis terra. Si ſecus fiat, myſterium puta. Hæc tamen retinent Zere כֵּן ſic, נֵר lucerna, עֵד teſtis, עֵץ arbor, עֵת tempus. Variant שֵׁם, שֵׁשׁ, לֵךְ, חֵן. Quod ſi autem poſt Cholem

lem & Zere ſint literæ quieſcentes, nihil mutatur. Interdum etiam voces ante *Maccaph meteg* habent, cujus aliquando *Kadma* vices agit, ſi ultima ſit cum Zakeph Katon, per addit. 18. ſupra.

21. Trajectio fit, quando vox monoſyllaba, aut polyſyllaba penacuta, præcedentis vocis accentum ab ultima in penultimam retrudit, ne aſper accentuum concurſus fiat; ut Gen. 1. קָרָא לָיְלָה. In ejusmodi trajectione Zere in Segol, & Cholem in Kamez chatuph mutatur. Nulla tamen fit mutatio in Nominibus Pluralis Numeri; nec in Participio Benoni, niſi illud deſinat in quieſcentem. Tunc enim (ſicut & in aliis ſimili quieſcente terminatis) accentus quidem retrahitur, ſed manet vocalis, ut patet in קָרָא allato.

22. Dages alienum aſſumptum agnoſcitur, quando penacuta ךָ, תָ, הֵ, הֶ imprimunt primæ literæ ſequentis dictionis Dages forte, ut Gen. 31. מָשַׁחְתָּ־שָּׁם unxiſti illic: & hoc Dages Euphonicum vocant: fitque interdum & *Maccaph* intercedente; ut 1. Reg. 2. עָשָׂה־לִּי fecit mihi; *Meteg* tamen, ut vides, ſuccedente in locum accentûs amiſſi. Si autem ſequens

vox

vox ſit penacuta, aſpirata manet: וְעָשִׂיתָ פָּרֹכֶת & facies velum Exod. 26. Idem faciunt זֶה & מַה ut מַה־טּוֹב quàm bonum.

23. Collige ex dictis: quando vox habet unum tantùm accentum, eum eſſe tonicum; ſalvâ tamen additione quartâ: ſi habeat duos diverſos, poſteriorem acuere, eò quod prior ſit euphonicus: Si in eadem voce idem geminatus ſit, priorem acuere ſuam ſyllabam, ex addit. 6. Denique

24. Si quando Accentus neque diſtinguat, neque fortaſſe attollat ſyllabam, non propterea otioſus eſſe, ſed Muſicæ ſervire cenſendus eſt: Quem tamen uſum nos Judæis relinquimus, qui ſcripturam legimus, non cantillamus, ut ipſi. Pro cujus rei accuratiore notitia citat Buxdorffius tractatum ſuum de originepunctorum & accentuum part.1.c.14. pag. 234.

Ad num. 9. Simplex Sceva non movetur cum gutturalibus: ſed bene quieſcit ſub illis: ut יִחְיֶה vivet.

Ad num. 11. De hoc ſupra addit. 14, 10, 11, 9, 20 ad num. 8. De אָהֳלוֹ rationem habes parte 1.cap.3.§.2.n.8. Quod in רָבִּי Kamez ante Dages ſit breve, poſſet etiam

etiam ex ratione prioris deduci, quia ſcilicet ſit ante Sceva ſine Meteg, & conſequenter quieſcens: eo quòd Dages illud duplicet conſonam, quarum ſic geminatarum prior eſt cum Sceva quieſcente, ut dictum eſt etiam in parte 1. cap. 1. n.7. Hujusmodi enim Sceva quieſcens ſemper eſt ſub litera ſyllabam terminante, de quo addit. 4. ad n.4. ſupra.

Ad num. 12. Qui didicerit Sceva à Vocali brevi diſcernere, Chateph Kamez cum Chatuph minimè confundet, tametſi figurâ non differant.

Ad num. 13. *Tau* adſpiratum in fine pronunciant cum quodam ſibilo Germanis vix imitabili.

Ad num. 14. Ut poſt Vocalem longam ſit *Dages forte*, neceſſe eſt eam habere accentum tonicum, ut לָ֫מָּה quare. Cæterùm hujus Numeri ratio eſt ex addit. 4. ad num. 4. ſuprà: Quia enim longa Vocalis ſolet terminare ſyllabam, non patitur Dages; quod cum duplicet literam ſequentem, facit ſyllabam per conſonantem terminari: de quo etiam habes addit. ad n. 11. paulò ſuperiùs. Secus autem eſt conſequenter de Vocali brevi, ex eadem ratione.

Ano-

Anomala ſunt שְׁתַּיִם quaſi שְׁנְתַיִם & בָּתִּים quaſi בַּנְתִּים. Vide Reſch Dageſſatum infra ad num. 1. §. 5. c. 4.

Ad num. 15. Dages lene ponitur in literis בגדכפת poſt Sceva quieſcens vel actu, ut in media dictione, vel poteſtate, ut in principio dictionis, quando præcedens dictio terminata fuit in literam mobilem; Nam & iſta quieſcens Sceva habet implicitè, ut inſinuatum fuit addit. 3. ad num. 6. ſupra: Quia omnis litera terminans ſyllabam Sceva quieſcens habet; quod eam literam faciat reverti ad priorem literam vel ſyllabam: Nam inde Nomen ſuum Sceva ſortitum eſt. Porrò pro Sceva hîc valet etiam Patach raptum.

2. Quodſi dictio præcedens literâ quieſcente aut Vocali longâ finitur, ſequens *begadkephat* aſpirata manet. Nempe Vocalis præcedens vim quandam pnevmaticam & ſpirativam involvit, qua etiam ſequentem dictionem adſpirat. Attamen neque ה *mappicatum*, neq; *Jod* & *Vau*, dum pro Diphthongo ſerviunt, quieſcere puta. Hinc tamen

3. Excipe, quando vocem Vocali longâ aut literâ quieſcente finitam ſequitur dictio incipiens à duabus *begadkephat* ejusdem organi

organi, aut ex eâdem geminata, & prior habet Sceva. Sic enim legitur Psal. 89. 2. הֲלֹא כְּכַרְכְּמִישׁ & Isa. 10. 9. אֱמוּנָתְךָ בְּפִי

4. Excipe etiam, quando vox vocali longâ aut quiescente finita habet accentum Regem. Nimirum tunc illa adspiratio, de quâ hîc addit. 2., cessat. Idem de *Pesik*.

5. Excipe etiam illa, de quibus addit. 22. ad num. 8. suprà.

6. Post vocem in א præcedente Scevâ quiescente finitam dagessantur. וַיַּרְא פַּרְעֹה & vidit Pharao Exod. 8. Ratio est, quia vel nulla habetur ratio ipsius א; & sic *begadkephat* ponitur post Sceva quiescens, nimirum antecedens: vel habetur; & sic ipsum quoq; *Aleph* Sceva quoddã implicat.

7. Nonnulla præterea apud Masoretas heteroclita reperies. Et hæc de initio.

8. In medio quoque dictionis aspirata manet, si Sceva antecedens locum Kamez vel Zere subiit, uti כִּדְבָרֶךָ secundum verbum tuum.

9. Item quandò ad Sceva initiale litera apponitur, uti לִגְבוּל termino. Quò pertinent Gerundia Kal, ut בִּכְתוֹב in scribendo: quamvis cum præfixo Lamed sæpius dagessentur. Item Infinitivis dum affixa adduntur, ut Amos 1. עַל רָדְפוֹ propter

pter perſequi illum. Item Imperativi Kal, dum creſcunt in fine: שִׁכְבִי cuba.

10. Aſpiratæ manent poſt Sceva, quod Vocalem brevem ex Sceva compoſito natam ſequitur, ut יַעַבְדֶנּוּ colet eum 2. Reg. 10. At ſi Sceva compoſitum reſolvatur in ſimplex, contrarium eſt, ut יַחְפּוֹץ Deut. 25. 7. voluerit. De hoc vide infra ad n.8. §. 2. c. 3.

11. Etiam Caph in affixis manet aſpirata ſemper.

12. In בַּיְתָה & בֵּיתוֹ Jod mobile eſt, quia eſt occultum Dages in Jod.

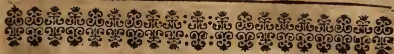
13. Nonnulla alia quoque uſus aſpirata retinuit, ut מַלְכוּת regnum, בִּגְדוֹ veſtem ſuam, נֶגְדָּה coram, &c.

Ad num. 16. Quomodo per ſolum punctum intelligatur Vocalis O, habes etiam aliquid P. 1. c. 1. n. 10.

Ad num. 17. Mehlfürerus non agnoſcit Diphthongos, niſi ex *Jod* formatas, nimirum ַי, ָי, וי, וֹי, quia hæ ſolæ geminum reddant ſonum. Nonnemo & *Patach raptum* ad Diphthongos accedere putat.

CAPUT

CAPUT II.

De Nomine & Pronomine.

§. I. *De Nomine.*

AD *numerum 1.* Declinationum vix numerus attenditur in Hebræis Nominibus, cum non varientur nisi à Singulari in Pluralem. Unde quia motio illa diversa est in Masculinis & Fœmininis, duplicem liceret Declinationem inducere, Masculinam & Fœmininam: nisi & tertiam placeret adjungere ratione Dualis Numeri, qui tamen à Plurali Masculino parùm admodum differt. De his paulò post infrà.

Ad num. 2. Melfürerus terminatione, inquit, Masculini sunt generis, quæ in literam radicalem, sive suæ radicis (de qua P. 1. c. 4. §. 1. n. 1.) terminantur: Fœminina autem, quæ in הָ & ת servile exeunt.

2. Fœminina tamen sunt אֶרֶץ terra, חֶרֶב gladius, קֶרֶן cornu, קֶשֶׁת arcus, רֶשֶׁת rete, בְּרִית fœdus. Quamvis in

his quoque Tau servile defendi possit. Item כְּתֵף scapula, פַּעַם gressus, תֵּבֵל orbis, בְּאֵר puteus, תְּהוֹם abyssus, גַּיְא vallis, דָּת statutum, כּוֹס calix, עִיר urbs, עָב nubes, יָתֵד paxillus, כַּד catus, שְׂלָו coturnix, עֵז capra, לְחִי maxilla, בֶּרֶךְ genu, אַיָּל cervus, נַעַל calceus, רָחֵל ovis, אֶזְרוֹעַ brachium, אֶצְבַּע digitus, כָּנָף ala, שׁוֹק armus, אֲשׁוּר incessus, כִּכָּר talentum, אַיִשׁ arcturus, עֶרֶשׂ sponda.

3. Masculina contra eandem regulam sunt, in quibus ה ponitur pro א, ut צָבָה exercitus.

4. Numeralia à tribus ad decem inclusivè, formâ quidem sunt Fœminina, sed usu Masculina; & è contrario horum Masculina Fœmininè usurpantur. Dicimus enim חֲמִישָּׁה אִישׁ quinque viri. Sunt autem numeralia hæc. שְׁלוֹשָׁה, שָׁלוֹשׁ tres, אַרְבָּעָה, אַרְבַּע quatuor, חֲמִישָּׁה, חָמֵשׁ quinque, שִׁשָּׁה, שֵׁשׁ sex, שִׁבְעָה, שֶׁבַע septem, שְׁמוֹנָה, שְׁמוֹנֶה octo, תִּשְׁעָה, תֵּשַׁע novem, עֲשָׂרָה, עֶשֶׂר decem. Et hæc quidem Singulari unitates; Plurali autem

autem ſignificant decades, & ſunt generis Communis: ità שְׁלוֹשִׁים triginta, Communi genere ſignificat.

5. Communia quoque ſunt Nomina Animalium utrumque ſexum ſignificantia, ut dictum eſt P. 1. Aliqua tamen vel Maſculina, vel Fœminina ſolùm ſunt: quibus interdum ad diſcrimen reperias additum זָכָר vel נְקֵבָה

6. Communia quoque ſunt ſequentia רְחוֹב platea; בֶּגֶד veſtis, מֵאָה centum, רִצְפָּה pavimentum, מִנְחָה munus, מַחֲנֶה caſtra, מַטֶּה virga, שֶׂה pecus, מֵצַח frons, רוּחַ ſpiritus, אֹרַח ſemita, שֵׁבֶט tribus, עֶרֶב veſpera, אֳנִי navis, דֶּרֶךְ via, יוֹבֵל jubilæum, שְׁאוֹל ſepulcrum, חֶבֶל tractus, רֹתֶם juniperus, פַּעַם vices (quod tamen ſæpius fœmininè) אָרוֹן arca, זָקָן barba, חַלּוֹן feneſtra, שֵׁן dens, גֶּפֶן vitis, לָשׁוֹן lingua, יָצִיעַ ſubſtructio, זְרוֹעַ brachium, סִיר olla, שָׁמִיר ſentis, תַּעַר novacula, גָּדֵר maceria, חָצֵר atrium, עִיר civitas, צִפּוֹר volucris, שֶׁמֶשׁ ſol, אֵשׁ ignis, נֶפֶשׁ anima, עֵת tempus, אוֹת

ſignum, נְחוֹשֶׁת æs, דֶּלֶת janua, שְׁלשֶׁת tres, שַׁבָּת ſabbatum.

Ad num. 3. Motio Fœminina fit etiam in ת præcedente Segol, ut patet ex Paradigmatis Conjugationum de Participiis Benoni.

2. In hujusmodi motione Kamez penultimæ tranſit in Sceva, ut גָּדוֹל magnus, גְּדוֹלָה Ratio eſt in P. 1. c. 7. §. 2. n. 10. Excipe tamen quæ ſunt ex Lamed He: Sic enim v. g. יָפֶה facit יָפָה. Cauſa eſt à contrario ejuſdem regulæ, quia ſcilicet He abjicitur, ut dicetur paulò poſt addit. 2. ad num. 4.

3. Kamez tamen in ultima manet, de quo n. 6. §. 2. c. 8. P. 1.

4. Quæ deſinunt in Chirik magnum, moventur & in הָ praecedente Jod per Dages forte gravato, & in ת præcedente Chirik. Sic שֵׁנִי ſecundus facit שְׁנִיָּה & שֵׁנִית

Ad num. 4. Singularia tantùm ſunt Nomina propria: Item metallorum, liquorum, vitiorum, virtutum, &c. Pluralia tantùm Nomina ætatum, ante ultimam radicalem Schurek habentia, ut נְעוּרִים

puc-

pueritia, &c. Dualia tantùm ſunt aliqua: ut מַיִם aqua, שָׁמַיִם cœli, אֲבָנַיִם ſella, &c.

2. Quæ ſunt ex quieſcentibus *Lamed He*, ante terminationem Pluralem ים abjiciunt ה. Sic à קָשֶׁה durus fit קָשִׁים, ſicuti paulò ante dictum quoque de motione Fœminina ad num. 3. hîc.

3. Terminata in *Chirik* vel ſolum Mem aſſumunt, ut יְהוּדִי Plur. יְהוּדִים, vel communem legem obſervando, ultimum Jod, addito Dages, mobile faciunt, ut עִבְרִי Plur. עִבְרִיִּים: ſed in hoc poſteriore modo ſæpe ultimum Jod omittunt; quod etiam aliàs faciunt in Nominibus ultimâ ſyllabâ per Chirik formatis.

4. Quæ in ין flectuntur, Chaldaica ſunt aut origine, aut imitatione. Irregularia quædam in ַי (*ai*) ut הָרֵי montes, ſintne Pluralia, an Singularia, Jod paragogicè adjecto, dubium eſt.

5. Mutationes vocalium habes P. 1. c. 8. & quidem Kamez, Zere, & Segol penultimæ ſyllabæ mutantur in Sceva; Segol autem ultimæ in Kamez per c. 8. §. 2. n. 4, 7, 10, 11. Segol ultimæ imitatur *Jod* ultimæ, de quo mox.

6. Cholem penultimæ ſequente Segol mutatur in Sceva per n. 13. §. 2. c. 8. in P. 1. nec non ſequente *Jod*, ut ibidem. Quod interdum imitatur Patach ante Jod : . ut חַיִל Plur. חֲיָלִים : ſic תַּיִשׁ Pl. תְּיָשִׁים quæ aliàs *Jod*, uti & Vau in medio quieſcere ſinunt per n. 2. §. 7. c. 10. P. 1. עִיר urbs facit עָרִים quaſi à Singulari עָאִיר vel potiùs עָאֶר unde fit עֲאָרִים contractè עָרִים Vide caput 19. §. 7. ad núm. 1.

7. Kamez ultimæ regulariter manet. Interdum tamen tranſit in Patach cum Dages, ut אֹפַנִּים rotæ. Sic monoſyllaba, de quibus P. 1. c. 10. §. 5. n. 2.

8. Patach in quibusdam aſſumit Dages. Sic אֲגַם facit אֲגַמִּים ſtagna.

9. Zere non præcedente Kamez mutatur in Sceva per num. 9. §. 2. c. 8. P. 1. שׁוֹמֵם tamen facit שׁוֹמְמִים, מַקְהֵל מַקְהֵלִים congregationes, זְאֵב lupus זְאֵבִים

10. Zere præcedente Kamez manet, per num. 8. §. 2. cap. 8. part. 1. præter illa quæ legis ex num. 2. & 5. §. 5. cap. 10. part. 1.

11. Cholem ultimæ manet, etſi interdum Euphoniæ cauſa tranſeat in Kibbuz cum Dages. Excipe יָמִים dies, רָאשִׁים capita, שְׁוָרִים boves, אֲנָשִׁים homines, חוֹחַ ſpina dat חוֹחִים & חֲוָחִים צִפּוֹר admittit & Cholem & Kamez chatuph.

12. Schurek in Kibbuz aliquando mûtatur. At à שׁוּק platea fit שְׁוָקִים à דּוּד canistrum דְּוָדִים

13. Fœminina mutationem punctorum ſervant ferè eandem, quam Maſculina, de quo P. I. c. 9. Sic גּוֹרֶן facit גְּרָנוֹת per addit. 6. hujus. כְּתוֹנֶת tunica כְּתָנוֹת

14. Quæ in *Tau* deſinunt duplice Segól, aut ejus vicario Patach, antecedente, prius commutant in Kamez, alterum cum ipſo Tau abjiciunt: ut עֲטֶרֶת corona עֲטָרוֹת. At לֶהֶבֶת flamma, dat לֶהָבוֹת cum Segol propter ſequentem gutturalem cum Kamez. Attamen in hiſce prius Segol cenſetur ultimum per n. 3. §. 2. c. 9. P. I.

15. Terminatio הָ à Singulari abjicitur, ut צְדָקָה Plurali צְדָקוֹת : ſicut & terminatio in Tau additionis 14. antecedentis. Hinc Kamez penultimæ in diſſyllabis à Lamed He manet, uti קָמָה dat קָמוֹת. Quod etiam intellige de addit. 2. hujus.

16. Aliqua mutant ה in *Vau:* ut קָצָה extremitas קְצוֹת, לִשְׁכָּה cubiculum לְשָׁכוֹת, אִמְרָה ſermo אֲמָרוֹת. Quam formam ſequuntur גִּבְעָה collis, דִּמְעָה lacrima, שִׂמְחָה gaudium, מִנְחָה munus, שִׁפְחָה ancilla, שִׂמְלָה veſtis, סַלְמָה veſtis, נַעֲרָה puella, סַעֲרָה turbo, חֶלְקָה pars, חֶרְפָּה probrum. Et horum ſecundam radicalem vides ferè ſcevatam eſſe, atque ità referre Nomina ſex punctorum ה finali ablato.

17. Communem modum ſervant מִצְוָה præceptum, מִצְוֹת, ſic מַרְאָה viſio, מִרְמָה dolus, מַחְתָּה thuribulum.

18. Cholem ultimæ manet. Variant tamen אָחוֹת ſoror אֲחָיוֹת, אַשְׁפּוֹת ſtercus אַשְׁפַּתּוֹת.

19. Quædam Maſculina ſuſcipiunt in Plurali terminationem Fœmininam: ut אָב pater, אוֹצָר theſaurus, אוֹב pytho, אֶשְׁכּוֹל botrus, אַרְמוֹן palatium, בֹּהֶן pollex, בּוֹר ciſterna, גַּג tectum, גּוֹרָל ſors, דּוֹר ætas, דָּרְבָן ſtimulus, זָנָב lauda, חָזֶה pectus, חֲלוֹם ſomnium, חֶשְׁבּוֹן ſupputatio, טֶפַח palmus, כִּסֵּא ſolium, לוּחַ tabula, לַיִל nox, מִזְבֵּחַ ara, מַזְלֵג tridens, מָטָר pluvia, מֵסַב circuitus, מַעֲשֵׂר decimæ, מָצָד arx, מָקוֹם locus, מַקֵּל virga, נֹאד uter, נָוֶה habitaculum, נֵר lucerna, עוֹר pellis, עָפָר pulvis, עֵשֶׂב herba, צָבָא exercitus, צְרוֹר loculus, קוֹל vox, קִיר paries, קְרָב prælium, רוּחַ ſpiritus, רַתּוֹק catena, שׁוּר murus, שׁוֹפָר tuba, שֻׁלְחָן menſa, שֵׁם nomen, שֶׁמֶשׁ ſol, שֵׁת nates, תְּהוֹם abyſſus; quod tamen Fœmininum cum aliis nonnullis legitur.

20. Quædam Fœminina ſuſcipiunt contrà terminationem Maſculinam, e. gr. אֵלָה quercus, Pl. אֵלִים, שִׁבֹּלֶת ſpica שִׁבֹּלִים. Similiter שְׁבוּת vel שְׁבִית captivitas, זְנוּת ſcortatio, בֵּיצָה ovum, גַּחֶלֶת pruna, דְּבֵלָה palatha ficuum, דְּבוֹרָה apis, דָּת lex, זְמוֹרָה palmes, חִטָּה triticum, חֲשֵׁכָה obſcuritas, יוֹנָה columba, יַעֲנָה ulula, כַּד cadus, כֻּסֶּמֶת ſpelta, לְבֵנָה later, מִלָּה dictio, נְמָלָה formica, סְאָה ſatum, שְׂעֹרָה hordeum, פִּשְׁתָּה linum, פַּת fruſtum, שִׁטָּה cedrus, תְּאֵנָה ficus. Sic נָשִׁים mulieres, eſt Plurale tantùm.

21. Quædam utroque modo inflectuntur: ex Maſculinis, ut הֵיכָל domus, palatium, אֲרִי leo, גַּב eminentia, זֶבַח ſacrificium, זִכְרוֹן memoria, יוֹם dies, יַעַר ſilva, כִּיּוֹר concha, לֵבָב cor, מָאוֹר lumen, מִבְצָר munitio, מִשְׁכָּב cubile, מַעְיָן fons, סַב limen, עָבוֹת denſum, עָוֹן iniquitas, עָקֵב veſtigium, פֶּרֶץ ruptura, צַוָּאר collum, קֶבֶר ſepultura, קַרְדֹּם ſecuris, שָׂדֶה ager, שׁוֹפָר

שׁוֹפָר buccina. Ex Fœmininis, אֵימָה terror, בְּכוֹרָה primitivum, אֲלֻמָּה manipulus, אֲשֵׁרָה lucus, חָצֵר atrium, חֲנִית hasta, כָּתֵף humerus, כִּכָּר talentum, עָב nubes. Ex Communibus, דּוֹר ætas, זְרוֹעַ brachium, חַלּוֹן fenestra, מַחֲנֶה castra, מַטֶּה virga, עֶצֶם os, עֵת tempus, &c.

22. Quædam etiam terminationem Pluralem & Dualem admittunt: ut עַיִן oculus, עֵינַיִם & עֵינוֹת sic יוֹמִים, יָמִים & יָמִים nec non יָמוֹת: sic כָּנָף ala, כְּנָפַיִם & כְּנָפוֹת. Quin etiam in una voce interdum utrumq; genus concurrit, ut מְרַאֲשֹׁתַי à cervicalibus 1. Reg. 26.

Ad num. 5. Dualem in *Segolatis*, de quibus n. 15. §. 1. c. 7. P. 1. formabis à regimine Plurali, Jod cum præcedente Zere mutando in *Ajim* præcedente Patach. Sic à בֶּרֶךְ genu, fit בִּרְכַּיִם, ab אֹזֶן auris אָזְנַיִם, ab אֶלֶף mille אַלְפַּיִם. In cæteris autem Dualem deduces à Plurali absoluto, ים mutando in ַיִם (*ajim*) sic à יָרֵךְ femur, facies, יְרֵכַיִם: sic etiam à Fœmininis in ה præcedente

dente Kamez terminatis mutato ה in Tau finges priùs Pluralem Masculinum, atque inde produces Dualem. v. gr. à שָׂפָה labium שְׂפָתַיִם tanquam שְׂפָתִים

Ad num. 6. ה casibus omnibus præfigi potest, לְ communiter Dativo, interdum tamen & aliis casibus. אֶת ordinariè Accusativum designat, nonnunquam Ablativum. Porrò ה Demonstrativum & Relativum ex Pronomine הוּא desumptum.

Ad num. 7. Etsi in priore mutatio fiat, ipsum tamen posterius regere dicitur, ità ut illud constituat in Genitivo.

Ad num. 10. Rabbini Comparativum gradum etiam exprimunt per יוֹתֵר excellenter aut magis, additum ad propositionem מִן præ: ut, גְּדוֹלָה תוֹרָה יוֹתֵר מֵחָכְמָה *Major est lex, quàm sapientia.* Superlativum repræsentant per particulam מְאוֹד valde: vel geminatione adjectivi: ut מְאוֹד טוֹב vel טוֹב טוֹב optimus: vel etiam per Adjectivum simpliciter acceptum, sequente præpositivâ literâ בְּ ut, קָטוֹן בַּגּוֹיִם *minimus gentium*: vel repetitione Substantivi, cujus

cujus exemplum Jerem. 7.4. vel appositis Nominibus Dei, ut Ps. 36.7. vel per ה emphaticum.

§. II. *De Pronomine.*

Ad numerum 1. Pronomen latiùs sumunt, quàm Latini: scilicet pro omni eo, quod loco Nominis ponitur, etsi personam expressè non significet.

Ad num. 2. Casus Pronominum confici vides eodem modo, quo Nominum supra num. 6. §. 1. per literas scilicet & syllabas præpositivas, de quibus infra c.3.§.2. Legitur etiam אֲנַחְנוּ & per aphæresin, נַחְנוּ *Vau* ad את solet addi ad differentiam à præpositione אֵת

Ad num. 3. אַתָּה cum ה scribendum ad differentiam Fœminini. כ ponitur pro ת ad differentiam syllabarum vel literarum formativarum in verbis תָ, תְ, תֶם, תֶן. Etiam legitur אוֹתְכֶם

Ad num. 4. אַתְּ interdum legitur pro אַתָּה uti Numer. 11. 15. Sicut etiam legitur אַתִּי pro אַתְּ, & pro אַתֵּן addito ה paragogico, אַתֵּנָה

Ad

Ad num. 5. Legitur הוּא וְהִיא 1. Reg. 17.15, quod correxerunt Masoretæ הוּא וְהִיא. Ipsum verò הוא compositum est ex ה & Vau. legitur quoque אוֹתָהֶם

Ad num. 6. Pro הִיא sæpissime scribitur הִוא quod Masoretæ notant Genes. 14. 2. & 38. 25.

Ad num. 7. Possessio potest etiam exprimi per Relativum אֲשֶׁר vel relictum ex eo שׁ hoc modo : יָד שֶׁלִּי *manus quæ est mea.* Quod quidem in Nominibus propriis necessariò fit, quia hæc affixa respuunt. הֶם & הֶן reperiuntur aliquoties cum Nomine Singulari; sed ferè in Imperfectis: & contrà ָם , ָן (am, an) adduntur etiam Pluralibus Fœmininis.

Ad num. 8. & 9. Qua lege Nominibus addantur affixa, vide Parte 1. cap. 8. §. 1. num. 2. 3. 4. Scias etiam interdum omitti *Mappik* ex ה Fœminino: Similiter Jod ante affixa Numero Plurali aliquando detrahi; & Singulari addi. Sic etiam ה addi interdum ante ם & ך ut כֻּלָּהֶם : addi quoque idem ה affixis in fine paragogicè: exempla dabit usus. Deniq; per enallagen pro ֵנִי

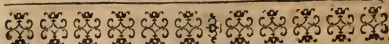
est

eſt נוּ Ruth 3. 2. pro ךְ eſt כִי Pſal. 116. 19. pro יִךְ eſt יָכִי Pſal. 103. 5. pro כֶּם eſt ם 1. Reg. 22. 28. pro Vau cholem eſt הוּ Job. 25. 3. pro יו eſt יְהוּ Nahum 2. 3. vel וֹהִי Chaldaicè Pſal. 116. 12. &c.

Ad num. 10. Ex litera relativa שֶׁ compoſitus eſt Genitivus Pronominum Primitivorum ; ſicut & Genitivus Nominum num. 6. §. 1. c. 2. P. 1. idque juxta ſenſum paulò ſuperiùs ad num. 7. hîc indicatum. Additur Nominibus, Pronominibus, Participiis & Verbis in Præterito. De eodem plura ſtatim ad num. 12. Item infrà c. 3. §. 2. ad num. 3. addit. 3.

Ad num. 11. Utriusque generis ſunt זוּ, זוֹ hic, iſte. Uſurpatur & עֶצֶם in Singulari pro ipſemet. Ponuntur זוּ & זוֹ etiam interdum pro אֲשֶׁר

Ad num. 12. מָה quinquies tantùm legitur ante ע & ח. Quando poſt מִי ſequitur אֲשֶׁר, non eſt Interrogativum, ſed exponitur per is : v. gr. שֶׁהָיָה is qui fuit. Interrogativum מִי, ſicut etiam Demonſtrativa & Relativum per articulos in obliquum formantur : ut לָזֶה huic, אֶת־מִי quem? מֵאֲשֶׁר à quo.

CAPUT III.

De Dictione.

§. I. *De Adverbio.*

1.

ADverbia *Temporis* sunt: מָתַי quando? עַד־מָתַי quousque? עַד־מָה usque-quo? עַד־אָן quousque? מָחָר cras, יוֹמָם interdiu, תְּמוֹל heri, שִׁלְשׁוֹם nudius tertius, לְפָנִים vel מִלְּפָנִים antea, קֶדֶם pridem, תָּמִיד jugiter, נֶצַח vel עוֹלָם perpetuò, עַד־אִם vel עַד־כִּי donec, כַּאֲשֶׁר quando, cum, טֶרֶם antequam, פִּתְאוֹם repentè, מַהֵר citò, אָז vel אֲזַי tunc, אַחַר post, כְּבָר pridem, עַד־כֵּן hactenus, אַחַר־כֵּן tunc, בְּכֵן tunc.

2. *Loci* sunt: אַי vel אַיֵּה ubi, אָן vel אָנָה quò? מֵאַיִן unde? פֹּה huc, מִפֹּה hinc, הֵנָּה huc, הֲלֹם huc, שָׁם ibi, מִשָּׁם inde, בַּיִת vel מִבַּיִת intus, חוּץ foris, מַעְלָה suprà, מִלְמַעְלָה supernè, מַעַל

מֵעַל desuper, מִטָּה infra, אָחוֹר retrò, פָּנִים antè, פְּנִימָה intrò.

3. *Interrogationis:* אִם si? הַאִם an verò? הֲלֹא annon? אֵיךְ quomodo? מַדּוּעַ quare? לָמָּה ad quid? כַּמָּה quot? quoties?

4. *Affirmationis:* כֵּן ità, אָכֵן verè, אָמְנָם vel אוּלָם profectò.

5. *Negationis:* לֹא, בַּל, בְּלִי, אַל, non, פֶּן ne forte, אֵין non.

6. *Dubitationis:* אוּלַי, forassis.

7. *Qualitatis:* רֵיקָם frustra, שָׁוְא vanè, חִנָּם gratis. Hîc multa nomina adverbiascunt, ut עִבְרִית hebraicè.

8. *Congregationis:* יַחַד, יַחְדָּיו simul.

9. *Separationis:* לְבַד seorsim, רַק־אַךְ duntaxat, בִּלְעֲדֵי præterquam.

10. *Intensionis:* יוֹתֵר ampliùs, מְאֹד valde, רַב multùm, אַף־כִּי quantò magis.

11. *Remissionis:* אַט sensim, מְאַט parùm, hoc geminatum significat, paulatim. כִּמְעַט penè, כְּאַיִן ferè.

12. *Similitudinis:* כֹּה, כֵּן sic, כְּמוֹ־כֵן similiter, כָּכוֹ taliter, כְּמוֹ sicut.

13. *Numeri:* אַחַד semel, שֵׁנִית secundò, שְׁלִישִׁית tertiò, &c.

14. Duo semper initiis adjunguntur: הֲ an? כְּ ut. Simplicia & Primitiva sunt: בַּל, הֵן, אִי, אָז, אֵיךְ: Cætera Derivata, & Composita.

§. II. De Præpositione.

Ad num. 1. & 2. De literarum hujusmodi præpositivarum significatione & usu habes infra c.12.§.3. num.5. & §.4. num. 8, 18, & 21. De ש supra c. 2. §. 2. ad n. 10.

2. *Vau* scriptione præpositiva sensu est conjunctiva: sed & conversiva. Convertit enim Præteritum in Futurum, & Futurum in Præteritum. Præteritum convertere dignoscitur ex eo, quod accentum rejiciat tunc in ultimam, punctis manentibus; ut וְלָמַדְתִּי & discam. Attamen quiescentia *Lamed He*, sicut ferè & *Lamed* א accentum relinquunt: Et tunc Vau esse con-

converſivum intelligitur, quando aliud Futurum præceſſit, aut Imperativus, aut Infinitivus rem Futuram ſignificans. Ratione concurſus vide inſuper aliquid infrà cap. 7. §. 1. ad n. 5.

3. Quando autem Futurum in Præteritum mutat, eſt cum Patach ſequente Dages. *Jod* tamen ſcevatum non recipit Dages, ut וַיְדַבֵּר. Ante א Futuri eſt Kamez, וָאֶשְׁמוֹר & cuſtodivi. Ante labiales Schurek, וּמֵתוּ & morientur: Ante quas tamen ipſas quoque Kamez reperies, præſertim dum adeſt cauſa infrà hîc ad num. 9. referenda. Atque Vau iſtud ſic verſivum longam Futuri ultimam corripere ſolet Accentu retracto; cujus exemplum habes part. 1. c. 1. n. 11. Quæ tamen retractio non ſolet fieri ante א formativum Futuri, neque ante accentum majoris diſtinctionis. *De Vau Copulativo* paulò inferiùs ad n. 9.

Ad num. 3. Præpoſitiva מ ante ר, ח & ה non ſemper compenſat Dages.

2. Ante *Jod* Scevatum abjicit Sceva: ut מִיהוּדָה pro מִיְּהוּדָה: ſed ante יהוה eſt cum Zere; quia legitur *Adonai.*

3. שׁ ante gutturales abſque compenſatione ponitur, ut: שֶׁאֲנִי *quod ego.* Rarò

 cum

cum Kamez & Patach legitur: vix unquam cum Sceva. De eo vide etiam infra c. 12. §. 4. n. 8.

4. ה etiam est Adverbium vel Articulus vocandi, & admirandi. Ante א & ר, & ante ע non kamessatum juxta n. 14. c. 1. est cum Kamez. Ante ע verò, ח, & ה Kamessatas (exceptis monosyllabis) Segol pro Patach accipit, quod Segol vicariũ dicunt, ut הֶעָרִים urbes. Ante ח & ה non Kamessatas, sicut etiam ante מ Scevatam participiorum, & ante Jod Scevatum frequenter, retento Patach, negligit suum Dages: ut, הַחֶרֶב gladius.

5. ה Interrogativum Chateph patach requirit: הֲלֹא *an non?* sed ante scevatam per accidens Patach habet, ob rationem dandam n. 7. §. 1. c. 7. Item ante gutturalem interdum Segol, interdum Patach, ut הֶהָיְתָה זֹאת *an factum est istud?* הַאֵשֵׁב *an sedebo?* Sed & legitur cum Patach & Dages: de quo vide c. 12. §. 4. n. 7.

6. ה in fine dictionis indicat motum ad locum, & tunc facit Nomen *milel*, ut אַרְצָה *humi*. Interdum quoque Paragogicum est, & ornatûs causa in fine.

Ad

Ad num. 6. ל ante monoſyllabum aut *milel* eſt cum Kamez. Excipiuntur Infinitivi 6. punctorum, de quib. part. 1. n. 3. §. 2. cap. 5. quando inſtar Nominum ſunt in ſtatu regiminis.

Ad num. 8. Interdum chatephata amittit Sceva, quando ſcilicet ſequitur aliud Sceva ſimplex: ut, יַעַרְכוּ pro יַעֲרְכוּ. Tunc tamen mutari etiam poteſt Chateph in Sceva ſimplex, quando ſcilicet poſt gutturalem ſic chatephatam non ſequitur alia gutturalis, aut Reſch. Sic dicimus יֶאְשְׁמוּ pro יֶאֶשְׁמוּ. Si enim talis ſequitur, reſolutio facienda eſt in Vocalem ipſius Sceva primariam: ſicut etiam Chateph kamez nunquam ſic in Sceva ſimplex reſolvitur: neque dici poteſt בְּעָלְכֶם, ſed tantùm, בְּעָלְכֶם. De *Vau* lege §. ſequentis addit. 1.

Ad num. 9. *Vau Copulativum* involvitur etiam in converſivo: omne enim converſivum eſt Copulativum, ſed non contrà. Porrò *Vau* copulans *milel* aut monoſyllabum amat Kamez etiam ante *Bumaph*: Gen. 1. וָבֹהוּ & vacuitas; tametſi hoc non ſemper. Inter *Bumaph* cenſetur quoq;

Vau mobile; וָלָד & filius. Cujusmodi Schurek ante *Bumaph* credibile eſt, ut Piſtorius refert, non quieſcere; ſed ſonare *vu*, & compendii ſolùm cauſa ſcribi unum Vau. Ante ח & ה in verbis חָיָה & הָיָה etſi ſcevatas, eſt cum Chirik: וִהְיִיתֶם & eritis: juxta communem regulam, claram parte prima hîc num. 8.

Ad num. 10. Præpoſitiones Separabiles aliquæ *cauſam* ſignificant, ut עַל, בִּגְלַל, לְמַעַן חֵלֶף, תַּחַת, בְּעַד, בַּעֲבוּר propter. מִפְּנֵי pro כְּפִי, לְפִי ſecundùm.

2. *Terminum:* אֶל ad, אֵצֶל apud, propè. עַד usq;, נֶגֶד coram, contra. נֹכַח contra. מוּל idem, בֵּין inter, מִן de, præ, ex, לִפְנֵי ante, עַל ſuper, סָבִיב circa, עֵבֶר cis, מֵעֵבֶר trans. אֶל־עֵבֶר ex adverſo, הָלְאָה ultra, אַחֲרֵי poſt.

3. *Comitatum* אֵת, עִם cum.

4. *Privationem* בְּלֹא, בְּלִי ſine. לְבַד זוּלַת, מִלְּבַד præter.

§. III. *De Conjunctione.*

1. *Vau* ante catephatas sequitur ratione puncti legem communem datam part. 1. c. 3. §. 2. n. 8. Kamez tamen ante Chateph Kamez magnum est, & cum Meteg euphoniæ causâ, ut וָאֳנִי & navis. Quod etiam de literis בלכ intellige exceptionis loco ab eadem regula. Significat, &, quia, vel, ut, autem, insuper, &c.

2. *Conditionales*, אִם si, כִּי אִם quodsi, לוּ si, אִלּוּ idem, לוּלֵא nisi.

3. *Discretivæ:* אַךְ verùm, אֲבָל at, גַּם־כִּי etiamsi, כִּי־אִם idem, וְלוּ etsi, אוּלָם veruntamen, כִּי quamvis.

4. *Disjunctivæ:* אוֹ aut לֹא־כֵן secus, יַעַן quia, & interdum יַעַן־כִּי vel יַעַן־אֲשֶׁר item עֵקֶב &c.

5. *Rationales:* לָכֵן vel עַל־כֵּן quamobrem.

6. Simpliciter Copulativæ & augendi vim habent אַף, גַּם etiam.

§. IV. *De Interjectione.*

1. *Blandientis* sunt: בִּי, נָא, אָנָּא, quæso.

2. *Comminantis*: אוֹי, הוֹי væ.

3. *Demonstrantis:* הֵא, הִנֵּה, הֵן, Ecce.

4. *Dolentis*: אַלְלַי, אָח, אֲהָהּ, הָהּ, אוֹי

5. *Exclamantis* : הוֹי & ה inſeparabile.

6. *Faſtidientis :* חָלִילָה abſit.

7. *Exultantis* & interdum inſultantis הֶאָח Euge.

8. *Hortantis* : הָבָה age, הָבוּ agite.

9. *Vocantis* : הוֹי & ה inſeparabile.

10. *Optantis* : אָמֵן, אַחֲלַי, לוּא, לוּ, utinam.

CAPUT IV.

§. I. *De Conjugationibus Perfectorum.*

Ad num. 1. Imperfecta non ſunt Anomala, cum certas & elegantes leges ſemper ſequantur, & plura ſint quàm perfecta.

Ad num. 2. Aliqui tres Conjugationes diſtinguunt. Primam *Kal* & *Niphal* : alteram *Piel* & *Püal*, quò refertur *Poel* & *Hitpoel* : tertiam *Hiphil* & *Hophal*. Nonnulli etiam

etiam omnes 8. unam tantùm Conjugationem vocare malunt.

Ad num. 3. *Optativum* exprimunt per Interjectiones optantis: *Conjunctivum* autem aut per Conjunctiones, aut ſanè eleganter per Gerundia. Nam e.g. *in convertendo Dominus*, ſignificat, cum converteret Dominus &c.

Ad num. 4. Futurum imperans aliqui Futurum primum appellant, & Futurum narrans, Futurum ſecundum. Et horum alterum ſæpe pro altero ſumitur per enallagen: ſicut etiam Præteritum interdum Futurum ſignificat, quando præſertim aliud Futurum anteceſſit. In quibus verò non volunt certam temporis differentiam exprimere, in iis aut Præteritum adhibent, aut Futurum; quale eſt illud: Beatus vir qui non abiit in conſilio impiorum, id eſt, qui non ſolet abire.

2. Infinitivus determinatum tempus nullum ſignificat, ſed indeterminatum. Participia quoque interdum tempus Futurum, aut paulò poſt Futurum, quin & Præteritum ſignificat, quando id ſententiæ ordo oſtendit. Dualem numerum in Verbis non agnoſcunt.

§. II.

§. II. De Conjugatione Kal.

Ad num. 1. Sic dicitur, quia nudum thema proponit: cum Dageſſatæ graves vocentur. Significationem tamen *Kal* habent, quæcunque in aliqua Conjugatione incipiunt eſſe uſitatæ, & non conjugantur in *Kal.*

Ad num. 2. Ad Vocales oportet tyronem attendere, quæ in omnibus perfectis eædem ſunt ferè.

Ad num. 3. Imperativi Fœminina Singularis in Jod exit deſumptum ex אַתִּי pro אַתְּ de quo ſupra ad n. 4. §. 2. c. 2. (quale Jod interdum additur ad 2. F. Præteriti: ut נָתַתִּי Ezech. 16. v. 18.) Fœminina autem Pluralis in נָה ex forma Paragogica Pronominis אַתֵּנָּה, de quo ibidem. Primam Singularem format תִּי pro נִי ex אֲנִי ad differentiam ab affixo נִי, de quo P. 1. c. 11. §. 2. n. 2.

2. Futuri tertia Singularis Maſculina ſignificatur præfixo *Jod* vicario τῦ *Vau*, ne *Vau* bis poneretur in eadem voce. Porrò *Vau* eſſe characteriſticam tertiæ perſonæ, dictum eſt num. 5. §. 2. c. 2. Tertia Pluralis Maſculina partim per *Vau Schurek* in fine, partim per idem Jod in Principio declaratur. Prima Singularis ex א præfixo, deſum-

ſumpto ex אֲנִי; Pluralis autem ex *Nun* ab אֲנוּ decerpto pateſcit. Tertia Fœminina Singularis per ת vicarium ה ſumpti ex הִיא; tertia autem Fœminina Pluralis ex נָה, quod repræſentat הֵנָּה, dignoſcitur. Secunda Maſculina Singularis per ת ex אַתָּה; & ſecunda Fœminina Singularis per ת & *Jod* ex אַתִּי diſcernitur. Secunda maſculina Pluralis ex ת relicto ab אַתֶּם & ſecunda Fœminina ex ת & נָה Pronominis אַתֵּנָה intelligitur.

3. Præteriti & Futuri Perſonæ in *Vau* & *Jod* deſinentes ſæpe accipiunt *Nun Paragogicum*. Sicut etiam ſecunda Singularis Maſculina Præteriti & Imperativi, ac prima Futuri, & Infinitivus ſæpe ה paragogicum accipiunt.

4. Sub ſecunda radicali in aliquibus eſt Zere ut חָפֵץ voluit; quorum inflexio planè cum communi conſentit. Præterea pauca alia Cholem eodem loco admittunt, ut יָכוֹל potuit. Quæ Cholem retinent, præterquam in tertia perſona Plurali, & Fœminina Singulari. Quod Cholem vertitur in Chatuph, quando Accentus ab eo recedit; ut, וַיָּכָלְתָּ & poteris. שָׁפַט 1. Samuel. 7. Maſoreticum eſt.

Ad

Ad num. 4. Participia *Kal* etiam ſignificatione aliquando planè nominaſcunt. *Paul* ſignificat actionem cœptam, ſed adhuc durantem.

2. Interdum aſſumunt in fine *Jod*, ut שׁוֹכְנִי reſidens Quo etiam caſu nonnemo exiſtimat, hujusmodi Participia ſic fieri adjectiva, & *Jod* non eſſe paragogicum.

Ad num. 5. Infinitivum vocant fontem, quod ab ipſo ſignificatio definita in reliqua tempora modosque profluat. Nonnulli etiam Nomen verbale, quod ſæpe Nominis induat rationem.

2. Porrò habet Infinitivus alteram quoque formam cum Kamez ſub prima radicali, nimirum לָמוֹד. Et hæc quidem uſitatior eſt, præſertim in conduplicatione verbi Hebræis propria, v.g. אָמוֹר יֹאמַר *dicendo dicet.* Quin & tertia forma eſt habentium Patach loco Cholem in fine, quorum ſecunda vel tertia radicalis eſt gutturalis, præſertim ſi ſignificatio neutra ſit, ut לְעַג ridere. Quamvis in aliis quoque verbis ea forma interdum occurrat.

Ad

Ad num. 7. De Paradigmate.

1. Præteriti tertia Maſculina interdum aphæreſin patitur primæ radicalis. קַח pro לָקַח. Tertia Fœminina interdum Sceva in Kamez vertit retracto accentu. נָתָנָה dedit F. Secunda maſculina aſſumit ſæpe in fine ה paragogicum לָמַדְתָּה. Secunda Fœminina, ſi ultima radicalis fuerit ע vel ח pro priori Sceva accipit Patach, utique raptum: לָקַחַתְּ: quæ etiam jam alibi commemorata ſunt.

2. Prima perſona interdum loco Patach cum Chirik reperitur, ut יָלִדְתִּי genui. Sic & ſecunda Pluralis. Quin & Segol reperitur pro Patach.

3. Tertia Pluralis ſæpe *Nun* paragogicum aſſumit יָדְעוּן cognoverunt. Etiam cum aphæreſi primæ radicalis צָקוּן à יָצַק. Sed hoc habet formam à צוּק. Videas & א, imò etiam ה paragogicum aſſumi. Accentu retracto redeunt Vocales longæ, ut ſupra addit. 1. Sic יָכֹלוּ potuerunt, pro יָכְלוּ

4. In

4. In Perfecto intelliguntur Imperfectum & Plusquamperfectum ex constructione.

5. *Benoni* in duobus Verbis exit in *Chirik*, quæ sunt יוֹסִף & תּוֹמִיךְ. Et quando tertia est ע vel ח sæpe fit crasis in patach, juxta dicta part. 1. n. 8. §. 1. c. 7. sicut etiam in Fœminini secunda forma ponitur duplex Patach pro Segol שֹׁמַעַת per num. sequentem ibidem. Prima autem ejusdem Fœminini forma pro Sceva interdum Zere Masculini retinet. Pro eodem Zere legitur in Masculino patach: ut אֹבַד Deut. 32. 28.

6. Quædam hîc habent formam compositam ex Participio & secunda persona præteriti וְיוֹלַדְתְּ & paries, Isa. 7.

7. Quæ in præterito habent secundam formam, Benoni habent ejusdem omnino formæ; quod declinatur prorsus ut nomina. Quam quidem formam nonnulla hîc etiam assumunt, tametsi in præterito habeant communem, ut גָּדֵל crescens: Sed potiùs nomina videntur.

8. Ver-

8. Verba neutra non habent *Paul*, cùm illa passionem non significent. Igitur quæ adferuntur, Nomina sunt. Legitur autem שָׁכִין habitator. לָמוּד exponi potest *doctus*.

9. *Cholem* Infinitivi ablato accentu mutatur in *Chatuph*, ut מְלָךְ־מֶלֶךְ cujus ratio ex n. 4. §. 2. c. 7. in parte 1. Idem fit propter ה paragogicum (quod Infinitivo habenti præfixum ל addi solet) propter quod ה Cholem non tantùm in Chatuph mutatur, sed etiam ad priorem syllabam trajicitur, ut לְמָשְׁחָה ad ungendum. Simile vide infra ad n. 14. §. 1. c. 11. Pro Kamez interdum est Kibbuz euphoniæ causa. Quodsi media est gutturalis, sub ipsa Sceva fit compositum, sicut num. 3. §. 2. cap. 6. in parte 1. לְרָחֳקָה ad elongandum.

10. In forma לְמַד cum ה paragogico *Patach* mutatur in *Sceva*, & consequenter prius Sceva in Chirik, vel infra gutturalem in Patach, לְאַשְׁמָה vel לְאַהֲבָה. *Gerundia* non fiunt à Forma לָמוֹד, sed à לְמוֹר, nisi in quantum illa absoluta, hæc constructa videri potest.

11. Imperativus cum ה paragogico ſequitur leges Infinitivi. Quam formam paragogicam quædam alia ſequuntur, ut מָשְׁכוּ trahite. In forma Neutrorum שְׁלַח fit שִׁלְחוּ. Pro Chirik erit Segol ſub gutturali, etſi Infinitivus habuerit Patach (utique propter præfixum) ut, לְאַשְׁמָה

12. In Futuro propter ה paragogicum utraque terminatio, & *Cholem* & *Patach* mutatur in *Sceva.* אֶשְׁמְרָה alterum tamen Sceva in aliquibus compoſitum eſt, ut Iſa. 18. אֶשְׁקֳוטָה ubi etiam *Vau* ſcribitur quidem, ſed non legitur.

13. In fine Schurek ſæpiſſimè, & interdum Chirik *Nun* Paragogicum admittit. Ex Syllaba נָה per apocopen interdum deeſt *He.* Reperiuntur etiam hîc ex Fœminina forma & Maſculina mixta, ut יַעֲמֹדְנָה

§. III. De Niphal.

Ad num. 1. Conjugationis *Niphal* ſunt quædam velut Deponentia, ut נִלְחַם pugnatum eſt. Multa quoque ſignificationis reciprocæ. Cæterùm Intranſitiva non habent *Niphal.*

2. Primâ gutturali ſervandus eſt numerus 8. §. 2. c. 3. in part. 1. ut בֶּאֱמֹר & reſoluto Sceva. בְּאֱמֹר. Tunc enim Vocalis analoga nihilominus manet, juxta dicta ſupra part. 2. ad n. 8. §. 2. c. 3.

Ad num. 4. נֶאְדָּרִי Exodi 15. 6. an ſit Adjectivum Participiale Fœmininum per apocópen literæ ת Chaldæis familiarem; an Maſculinum Participium cum Jod paragogico, dubium eſt. Legitur & altera Fœminini forma Levit. 11. 47. נֶאֱכֶלֶת comeditur.

Ad Paradigma. Quædam reperiuntur terminata in Cholem, ut נֶחְפּוֹךְ converſum eſt. Sed hæc videntur eſſe à tertia forma *Kal.* De qua ſupra addit. 4. ad num. 3. §. 2. hujus.

2. Benoni legitur נֶאְשַׁאר Ezech. 9. 8. pro נִשְׁאָר quaſi eſſet compoſitum ex Præterito & Futuro.

3. Infinitivus non raró terminatur per Cholem. Quin etiam aliqua ſervant characteriſticam *Nun*, ut נִלְחוֹם pugnando. Literæ כלב interdum excludunt

ה characteristicum, ut dictum est de ה emphatico part. 1. cap. 3. §. 2. num. 6. v. gr. בְּעֲטָף pro בְּהֵעָטֵף : ita in *Hiphil* לָלִין pro לְהָלִין

4. Imperativus significat actionem in se ipsum.

5. Prima Futuri sæpe cum Chirik est אִדְרֹשׁ : & in fine *Patach* est interdum pro *Zere*. Sicut & Pluralis tertia Fœminina sæpe cum Patach est. תִּזָּכַרְנָה commemorabuntur.

§. IV. *De Conjugatione Piel.*

Ad num. 1. Etiam hîc videntur aliqua pauca esse Neutra. Quædam hic quoque mutant significationem *Kal*. Sic enim à חָטָא peccavit, fit חִטֵּא expiavit peccatum. Quædam in *Kal* non sunt usitata ut הִלֵּל. Dages è media radicali gutturali per n. 14. c. 1. part. 1. ejectum compensant semper juxta n. 2. §. 2. c. 6. P. 1. verba מאן, יעץ, רעך, רחה, נאשׁ, בֵּאֵר, תאב, שׁאה, קהה, צעק, צעה, בער, סער, מעך, תאר. Reliqua vel negligunt compensationem ; & tunc Chirik æquivalet Vocali longæ , ut Sceva post se ferat : partim ad utrum-

utrumque parata sunt. Lege c. 6. §. 2. ad n. 2. de media Resch. הֵתֵל illusit assumit Zere præter necessitatem.

Ad num. 2. Pro *Zere* finali sæpe est *Patach*, præsertim si secunda vel tertia radicalis sit gutturalis aut Resch. Pauca in in Segol sæpe desinunt: in quod etiam mutatur Zere propter maccaph; uti, בִּקֶּשׁ־לֵץ quæsivit illusor, juxta addit. 20. ad num. 8. cap. 1.

Ad num. 3. Legitur Prov. 28. 14. מַלְפֵּנוּ pro מְאַלְּפֵנוּ. Participium Fœmininum in secunda radicali interdum retinet Zere masculini.

Ad num. 4. sive Paradigma. Infinitivus reperitur etiam cum *Patach* & *Cholem*. Cum ה paragogico *Zere* transit in *Sceva*, ut זַמְּרָה psallere. Reperiuntur & quæ formam Præteriti retinent, ut נִאֵץ irritando 2. Samuel. 12. quanquam videri possint Nomina.

2. Imperativus sæpe caret Dages dum litera geminatur, ut הַלְלוּ

3. Futuro legitur יְדַשְּׁנֶה pro יְדַשְּׁנָה Segol pro Kamez in ה paragogico Ps. 20.

 Ante

Ante בָּה sæpius est Patach pro Zere; præsertim in Pausâ.

§. V. De Conjugatione Püal.

Ad num. 1. Interdum est *Schurek* pro *Kibbuz.* Quamvis sæpius Kamez Chatuph. Quale est Ezech. 16.4. כָּרַּת ubi ר cum Dages est & legitur.

Ad num. 3. seu Paradigma. Gen. 2. 23. legitur לֻקֳּחָה *Chateph* pro *Sceva simplici.* Et פֻּתָּחָה pro פֻּתְּחָה

2. Participium Benoni rarissimo in usu est, & quæ esse videntur, ab aliis Nomina putantur: Jer. 22. 22. מְקֻנַּנְתִּי formâ ex Præterito & Participio mixtâ.

3. Infinitivus non est cum *Baclam.*

§. VI. De Poël.

Ex forma Poël legitur שׁוֹרְשׁוּ & זוֹרְמוּ & Psal. 101. 5. legis מְלָוֹשְׁנִי pro מְלַשֵּׁן cum *Vau redundante.* Quod Aben Esra vult esse nomen.

§. VII. De Hiphil.

Ad num. 2. Jod ex Chirik sæpissime abjicitur. Sub prima gutturali est Chateph Segol in Præterito, aliàs Patach raphatum.

2. Participium מַמְלְמִיד est quasi מְהַלְמִיד Hujus Fœmininum Pf. 19. 8. est מַחְכִּימַת alias vix legitur. Plurali legitur מַחְלְמִים somniare facientes, & similia aliquot.

3. Infinitivus sæpe in *Zere* terminatur; quod interdũ etiam sequitur *Jod quiescens*. Nonnulla quoque formam Præteriti retinent. Ponitur & א pro ה characteristica interdum more Chaldaico tum hîc, tum aliàs. Cum literis *Baclam* requirit Chirik.

4. Imperativus accedente ה paragogico est cum *Chirik*: propter secundam gutturalem, vel tertiam *Resch*, in fine etiam est Patach, ut הַרְחֵק procul amore, הַיְשַׁר complana.

5. Futurum promiscuè etiam est cum Zere. Sed ה paragogicum semper requirit Chirik, ut אַשְׁלִיכָה projiciam. וַיַּדְבִּקוּ & similia cum Sceva Chaldaismum præ se ferunt. Ante נָה semper est *Zere* sine *Jod*. Legitur & אֹבִידָה perdam, pro אַאֲבִיד, sed à יָבַד de quo infra c. 6. §. 3.

§. VIII. De Hophal.

Ad num. 1. Pro *Kamez chatuph* ſæpe eſt *Kibbuz*. Poſſet etiam Shurek adhiberi. Jud. 9. legitur הָחֳדַלְתִּי quaſi partim ex Hiphil, & partim ex Hophal, partim quoque ex interrogativo ה compoſitum. Significatio ejus dicitur eſſe eadem, quæ in Püal, & indicare paſſionem ab incerto auctore profectam: unde & Imperativo caret; cum in noſtra poteſtate non ſit, inferre vel jubere paſſionem, quæ ab incognito auctore proveniat: De quo etiam ſupra part. 1. c. 4. §. 5. n. 2.

2. Benoni inuſitatum eſt: & Participia hujus quidam Præteritè intelligunt.

§. IX. De Hitpaël.

Ad num. 1. Interdum habet ſignificationem *Kal*, ut הִתְהַלֵּךְ cum quadam tamen actionis excellentia, frequentia, aut continuatione: Præſertim quando in *Kal* uſitata non ſunt.

Ad num. 2. Rabbini ſæpe ſumunt נִתְ pro הִתְ, *Nun* ex *Niphal* deſumpto. Quando prima eſt una ex דטת, præfixa ת per Dages exprimitur. Incipientia à ס aut שׁ, eupho-

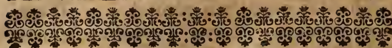
euphonicâ metathesi ponunt ה post eandem primam. Quæ à צ, mutant insuper ת in ט: quæ à ז, postpositum ת mutant in *Dalet*. Ratio est, quia ת aspiratum inclinat ad s blæsum, & ideò asperè concurreret; de quo additione ad num. 13. cap. 1. Unum legitur intranspositum Jerem. 49. 3.

Ad num. 3. Reperiuntur hîc ex *Niphal* & *Hitpaël* composita, quædam ex *Hophal*. Ezech. 5. 13. legitur הֻנֶּחָמְתִּי *Tau* contracto in Dages & Segol infra primam euphoniæ causa; ne Kamez ante alterum Kamez, quod est propter accentum, poneretur. Legitur & Num. c. 1. v. 17. הָתְפַּקְדוּ quasi הָפְּקְדוּ formâ ex *Hophal* & *Hitpaël* compositâ. Jerem. 25. 16. וְהִתְגֹּעֲשׁוּ compositum ex Püal.

2. Imperativus & Infinitivus, uti & Præteritum sæpe in Patach terminantur, ut supra de *Piel* est dictum.

3. Exodi 2. v. 2. 4. legitur וַתֵּתַצַּב pro וַתִּתְיַצֵּב stetit.

CAPUT V.

De Conjugationibus Defectivorum.

§. I. *De Conjugationibus Defectivorum in genere.*

AD *num.* 1. Sunt quædam etiam Defectiva *Pe Jod:* nimirum יָסַר, יָקַף, יָצַר־ת, יָצַר, יָצַק, יָצַע, יָצַג, יָצַב, יָנַח: quæ quidem in Præterito *Kal* usitata non sunt, præter יצר; ut dubium videri possit, habeantne verè prima radicalem Jod. Duo item afferuntur defectiva Pe Lamed: לָתַע & לָקַח.

§. II. *De Defectivis Pe Nun.*

Ad num. 1. Quia *Nun* cum suo Sceva syllabam tantùm imperfectam constituit, facilè omittitur, ubi Euphonia, & major pronunciandi facilitas id suadet.

Ad num. 2. *Nun* scevandum ante mediam gutturalem manet, ut יִנְאַף, יִנְאַץ, יִנְהַג &c. præter *Niphal* נִחַם pœnituit; נִבְעַר & נֵעַר utrumque legitur. Servant etiam יִנְטוֹר & יִנְדּוֹף.

Ad num. 3. נָתַן pro תֶּנֶת facit תֵּת : Inde cum *Nun* paragogico fit לְתֵּתֵן ad dandum. Tametsi Deut. 15. 10. reperiatur etiam נָתוֹן dando. Porrò Infinitivi isti ferè tantùm cum affixis, aut præfixis reperiuntur: per quas tamen præfixas non fit compensatio, cum illam sufficienter suppleat adjectum ת finale. Neque etiam omnium hujusmodi verborum Infinitivi usitati sunt.

Ad num. 4. Imperativi *Patach* vel potiùs *Zere*, sequente *Maccaph* mutatur in *Segol*, uti : גֶּשׁ־הָלְאָה accede huc. Cum ה autem paragogico transit in Sceva : ut גְּשָׁה, pro תֵּן fit תְּנָה. Quædam etiam, in Futuro præsertim, Perfectorum viam sequuntur. In *Niphal* legitur נִלְקַח: Unde Verbum hoc non perfectè est Defectivum.

§. III. De Defectivis Lamed.

Verbum נָתַן etiam sequente ת amittit *Nun* : ut נָתַתָּ pro נָתַנְתָּ : Isa. c. 60. v. 4. תֵּאָמַנָה & Ruth. c. 1. v. 13. תֵּעָגֵנָה Nun abjectum non compensant per Dages.

§. IV. *De Defectivis Ajn.*

Ad num. 1. Conjugatio igitur *Poël* non est propria perfectorum; sed est hujus *Pihel.* Quædam hîc loco *Poël* fiunt composita, de quibus infrà §. 7. Quædam perfecta manent: neque enim omnia duplicantia sunt Defectiva כָּהָה & similia non huc, sed ad Quiescentia pertinent.

Ad num. 2. Participia, quæ integra non sunt, potiùs Nomina censentur.

Ad num. 3. Vocalis longa præfixarum non raro in brevem mutatur sequente Dages, idque Chaldaico more.

Ad num. 4. Si quando Accentus promovetur, Vocalis corripitur: sic ex רֹנּוּ canite, fiet רָנּוּ. Reperiuntur *milra*, quæ deberent esse *milel*, Isa. 6. 12. Psal. 55. v. 22.

Ad num. 5. Epenthesis supplet pro Sceva, quod tertiæ radicali debetur.

Ad Paradigma. Multa multis locis integra sunt: nonnullas etiam ex proprietatibus *Ajn* huc translatas reperies.

2. Nun characteristica *Niphal* cum *Chirik* poni non potest; cum neque sequi possit

possit Sceva quiescens, ut patet; quando secunda radicalis omissa est, cujus esset post tale Sceva sequentem syllabam inchoare: neque etiam Dages sequi possit in prima radicali ponendum; quia in prima & ante illam nihil supplendum est. Igitur cum Kamez ponitur.

3. Ante ח tamen cum *Chirik* esse solet, quia potest; cum Dages necessariò non requirat, sicut dictum est ad n.3. §.2. cap. 3.

4. Reperiuntur in Præteritis terminationes *Zere* & *Cholem*. ita Ezech. 21. וְנָמֵס & liquescet. Interdum idem *Zere* mutatur in *Sceva* etiam Dages sublato, vocis allevandæ causa (id quod etiam aliàs sæpe fieri consuevit) quando in fine vox crescit, uti Isa. 19. וְנָסְבָה & ambietur. Similiter etiam dilatandæ orationis causa Vocalis brevis interdum in longam mutatur. *He* servile in *Hiphil* ante primam radicalem gutturalem Patach requirit, ut הַחִתֹּתָ contrivisti Isa. 9.v.4. In Hophal pro Schurek reperiuntur Kamez chatuph & Kibbuz.

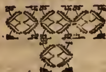
5. Benoni *Niphal* terminatur communiter in Kamez ad differentiam Præteriti: quan-

quandoque tamen in *Zere*. Infra *Nun* characteristicum legitur Zere Isa. 57. 5. *Hiphil* etiam in Patach exit.

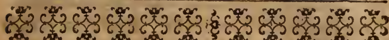
6. Infinitivus *Kal* interdum in Schurek, nonnunquam in Patach, rarò in ות terminatur. Niphal in Zere & Patach: Hiphil in Zere, & sæpe Patach, finitur.

7. Imperativus *Kal*, dum est *Milra*, *Cholem* mutat in *Chatuph*. Aliàs etiam in Patach exit. Imperativus *Niphal* in *Patach*, *Zere* & *Cholem*: *Hiphil* quoque interdum in Patach terminatur.

8. Futurum *Kal* in fine etiam *Schurek*; nonnunquam *Patach* admittit: & Kamez literarum *Etan* interdum resolvit in Vocalem brevem cum Dages. Futurum *Niphal* in *Zere* quoque & *Cholem*; & *Hiphil* in *Chirik* finitur. Etan hîc sunt sæpe cum Patach & Dages: quale Dages etiam *Vau Schurek* Futuri *Hophal* interdum efficit. חָלַל in gravibus ferè prophanare significat, præsertim dum *Etan* non habent Kamez: Si enim habent hoc, significat incipere.

CA-

CAPUT VI.

De Conjugationibus Quiescentium.

§. I. *Quiescentia in genere.*

AD *num. 1. ac 2.* Pro quiete interdum est Dages, uti supra n. 2. §. 1. c. 5. pro defectu quies. Porrò Quiescentia א tantum ista numerantur: אָמַר, אָפָה, אָבָה, אָכַל, אָחַז, אָבַד, quorum duo posteriora etiam ad §. 7. hujus pertinent. Reliqua sunt perfecta: Sicut ab אָסַף fit יֶאֱסוֹף

§. II. *De Quiescentibus Pe Aleph.*

Ad num. 1. Interdum א Futuri abjicitur. Pro *Patach* aliquando est *Zere*. Nonnunquam etiam א radicalis prima occultatur in Zere, more Chaldaico: ut אֵהַב diligam. Cujusmodi occultatio τῦ *Aleph* etiam aliàs fit. Uti dicitur אֵזִין auscultabo pro אַאֲזִין

Ad num. 2. Tametsi in *Piel* non semper compensetur Dages in media radicali, ut dictum est c. 4. §. 4. ad num. 1. tamen prima

prima radicalis gutturalis, & media Reſch compenſationem ſemper exigunt.

Ad num. 3. Prima & media gutturalis pro Sceva ſimplici regulariter amant Chateph patach cum analoga juxta n. 8. §. 2. c. 3. part. 1. pro eo tamen eſt Chateph Segol in omnibus cœptis ab א: Deinde in aliter cœptis Præterito *Hiphil* ſine *Vau converſivo*: Præterito & Participio *Niphal*, præter נִחְלָה , נִהְיָה , נַעֲוָה , נַעֲלָה , נַעֲנָה , נַעֲרָץ , נַעֲשָׂה , נַעְתּוֹר: Item in Fut. *Kal* communiter, quando media radicalis habet Patach, aut Verbum eſt Neutrum, juxta addit. 2. ad num. 5. §. 2. c. 4. Sicut etiam in Imperativo, quando ſecunda eſt gutturalis. *Hophal* denique Chateph kamez ubique requirit.

§. III. *De Quieſcentibus Pe Jod.*

Ad num. 1. Quædam in Infinitivo reperiuntur integra: Duo ex utraque forma compoſita, יְכוֹלֶת & יְבוֹשֶׁת quaſi à יְכוֹל & כֶּלֶת &c. Legitur & contractum לַת pro לֶדֶת.

Ad num. 2. Imperativus aliquando in Patach exit. Cum ה verò paragogico eſt Sceva, ut לְכָה ito: quod ה etiam interdum

dum omiſſum reperies; ut לְךָ. Quædam etiam hic integra manent. Accentu manente manet Zere in aliis perſonis, ut לֵכוּ ite, de quo infra n. 8. §. 2. c. 7.

2. Futurum ſimiliter interdum eſt cum Patach: præſertim quando *Jod* exprimitur quieſcens in Chirik more perfectorum, ut אִישַׁן dormiam. *Jod* autem prima radicalis tunc abjici ſolet, ne geminatum occurrat, ut יֵחַם incaleſcet: quod ipſum ſic abjectum interdum per Dages compenſatur. Gen. 30. legitur וַיֵּחַמְנָה dictio *androgynos*, uti ſuprà ad *Futurum Kal.* Ἀνωμάλως יָכֹל Futuri *Jod* mutat in Schurek יוּכַל.

3. Pro *Niphal* legitur נוּלְּדוּ formâ compoſitâ ex *Püal* & *Niphal*. Duo Defectiva hîc leguntur: בְּצַבְתָּ & בְּצֵתוֹ.

4. Infinitivo *Vau* pro *Jod* uſurpatur הוֹשֵׁב pro הֵישֵׁב. Infra א præfixum legitur Chirik אִוֹשַׁע. Integrum eſt וַיְיַחֵל Gen. 8.

5. In *Hiphil Vau Cholem* ſæpe deficit. Item in quibusdam *Jod* immutatum manet, ut הֵיטִיב: quod ipſum *Jod* interdum quoq; abjicitur. Legitur יוֹדַעְתִּי pro הוֹדַעְתִּי.

6. Participium integrè legitur מֵימִינִים. Infinitivo rarum est *Jod* expressum cum Zere, ut הוֹלִיד. Imperativo ה paragogicum semper est cum Chirik הוֹשִׁיעָה, alias הֹשַׁע. In Futuro ה characteristica interdum non excluditur more Chaldaico contra num. 3. §. 3. c. 4. in part. 1. Sic enim legitur יְהוֹדֶה celebrabit. Legitur & integrè אֵיסִירֵם contra fundamentum totius formæ hujus, quæ orta est ex eo, ne Jod scevatum syllabam terminaret, contra morem. pro תּוֹסִיף legitur per crasin תֹּסֵף; & תֹּסְףְ. Infinitivus *Hophal* mixtam analogiam habet הוּלֶדֶת ex Kal & Hophal.

7. In *Hitpael* legitur à יָדַע irregulariter הִתְוַדַּע *Jod* mutato in *Vau*. Sic à יָכַח leges הִתְוַכַּח. Inde Nomen וִכּוּחַ disceptatio, & à יָדָה וִדּוּי confessio, apud Rabbinos.

§. IV. *Quiescentia Lamed Aleph.*

Ad num. 1. Pauca habent secundam radicis terminationem, de qua supra addit. 4. ad num. 3. §. 2. c. 4. ut יָרֵא timuit. Quæ

Quæ in secunda & prima persona Zere retinent, ut יָרֵאתָ : secundâ Fœmininâ omittitur Sceva מָצָאת : communiter tamen: nam interdum reperitur.

2. Universaliter hîc notandum, quod forma *Lamed* א facilè transeat in formam *Lamed* ה & vicissim. Sic legitur Ruth 2. וְצָמַת pro וְצָמִית tanquam à צָמָה. Sic מָלוֹ , נָשׂוֹ &c.

3. Verbum בֹּא est compositæ anomaliæ, de quo infra §. 7. hujus ad n. 3.

4. Participium Fœmininum specialem formam habet. v. g. pro מוֹצֵאָה dicitur מוֹצֵאֶת & contractè מוֹצֵאת. Sic pro נִפְלְאָתָה & נִפְלָאת legitur נִפְלָאָה Infinitivus *Kal* cum *He paragogico* Cholem transfert ad primam radicalem juxta addit. 9. ad n. 7. in §. 2. c. 4. ut לְטָמְאָה & pro Kamez chatuph sub prima radicali quoque est Chirik, ut לְיִרְאָה ad timendum, pro Chirik quoque Patach aut Segol. Quod autem ת assumat Infinitivus, est ex addit. 2. hujus. Et בְּשֹׂאת pro שְׂאֵת dicitur שְׂאֵת & שֵׂאת

Ad numer. 2. Mixtam formam habet וַהֲקֵאֹתוֹ Prov. 25. ubi Zere ante א est ad formam præsentem : Cholem autem post א ad formam quiescentium *Ayn*, de quib. §. 6. infra.

Ad num. 3. יְשׂאוּנְךָ fit propter *Nun* paragogicum Psal. 91. & תְשֶׂאינָה assumpto *Jod* per additionem 2. ad numerum 1. hujus.

Ad num. 4. Legitur מֵחֲטוֹ à peccando, *Aleph* per Apocopen omisso. Item לְרֹא ad timendum per aphæresin primæ literæ. A יָצַב legitur Futurum אֶצַּב juxta modum, quiescentium, de quo §.3. hujus n. 2.

§. V. *Quiescentia Lamed He.*

Ad num. 1. Mutant *He* aliquando in *Jod*, ut חָסָיָה Psal. 57. pro חָסְתָה. Mutatio autem fit utique propter cacophoniam evitandam, quæ ex duplici ה resultat. Unde si quando pro ה ponatur א, mutatio non intercedit, uti legitur גָּבְהָא. Est & forma contracta עָשָׂת pro עָשְׂתָה. Quod autem Exod. 1. legitur וָחָיָה vivat illa, videtur esse à חָיִי.

Ad

Ad num. 2. & 3. Participia aliquando ה mutant in *Jod*, ut בּוֹכִיָּה Thren. 1. flens. Nec nunquam in ת, ut פּוֹרָת fructificans. Sed & in א, ut תְּלוּאִים pro תְּלוּיִם, utique ad formam *Lamed Aleph* quam ad num. 1. §. superioris diximus huc sæpe insinuari.

Ad num. 4. *He* absorbendum convertitur interdum etiam in *Jod*, uti in Participio; ut נְטוּיו. Item in א, ut נְכֹאוּ. Aliqua tamen retinent ה ad modum Perfectorum. Distinctio Activi & Passivi pro Chirik & Zere non est sacrosancta; cum utrumque ferè promiscuè ubique adhibeatur. Leguntur & integra, ut Ezech. 31. גָּבְהָה. Interdum *Jod* litera excidit, ut בָּנְתָ pro בָּנִיתָ. Nonnunquam in א mutatur ut רָצְאתִי. Quin & in *Vau*: ut שָׁלַוְתִּי pro שָׁלִיתִי. Legitur & Kamez pro Chirik אָתָנוּ venimus, ad modum *Lamed Aleph*.

Ad num. 5. Interdum *Jod* omittitur post Segol תַּעֲשֶׂינָה: aliquando vertitur in א ut תִּקְרֶאנָה.

Ad num. 6. Participia reperiuntur cum Zere aliquando, etiam *Hiphil:* nonnunquam cum Kamez. Participia *Püal* & *Hophal* usitata parum sunt מְשֻׁתַּחֲוִים. Participium *Hitpael* ex *He* mutato in *Vau*, ut dictum est supra addit. ad num. 4. hujus. Ex quo etiam cum Præterito legitur Ezech. 8. מִשְׁתַּחֲוִיתֶם. Imperativi Zere interdum ad Futurum quoque transfertur.

2. Legitur & רַבֶּה cum Segol Imperativo. Porrò Infinitivi ה ultimum in Vau aliquando mutatur, ut רָאוֹ videndo; sæpius in א. Sed & leguntur duo הוֹדוֹ & הגוֹ Kamez priore in Cholem converso.

3. Alia Infinitivi forma est גְּלֹה cui additum legitur *Nun* paragogicum. Chaldaicæ formæ sunt הֱיֵה esse רְאֵה videre. Speciale est לְרַאֲוָה ad videndum, cum ה paragogico, & tertia radicali versa in *Vau*.

4. Futuro additur etiam ה paragogicum, ipso ה radicali tunc mutato in *Jod* mobile, uti Psal. 77. אֶהֱמָיָה perstrepam. Metathesis est Jer. 18. תֶּמְחִי pro תִּמָּחֶה

5. Ab הָוָה Futuro legitur יְהוּא pro יֶהֱוֶה, ſicut etiam תְּהִי pro תִּהְיֶה contractum ab הָיָה: ſimiliter יְחִי à חָיָה.

6. Cætera quæ de Futuro leges, facilè ex dictis intelliges. Illud ſpeciale eſt: Apocopen hîc eſſe frequentiſſimam accedente Vau verſivo, manente Chirik ſub literis *Ethan*, & Segol ſecundæ radicalis infra primam revocato, ut יָגֶל pro יִגְלֶה. Infra tamen gutturalem pro Segol eſt Patach וַיִּחַן & caſtrametatus eſt: וַיִּמַח & delevit: accentu, ut vides, etiam retracto. וַיֵּאת & veniet contractum eſt pro וַיֵּאת Hic mappicatur ה relictum in כָּהָה ut ſit וַתֵּכַהּ.

7. In eadem enim apocopa literæ *Etan* ſæpiſſimè aſſumunt Zere. Quâ ratione etiam tranſpoſitè legitur וַיֵּתֶא pro וַיֵּאת.

8. Quodſi autem altera radicalis ſit una ex *begadkephat*, contractio fit ſæpe in duplex Sceva, literis *Etan* Chirik vel Zere ſervantibus, uti וַיֵּרְדְּ & dominabitur תֵּשְׁתְּ bibes. Pro priori autem Sceva poteſt & Patach eſſe ſub gutturali, ut וַיִּחַר: quò referas וַיַּרְא. Quod ſi verbum fuerit defe-

ctivum *Lamed Nun*, una solùm thematis litera remanet, ut וַיִּז à נָזָה.

9. In *Niphal* eadem apocope solam literam ה cum prævia Vocali tollit: ut וָאֶפַּת pro וָאֶפָּתֶה. In *Piel* similiter תְּכַס pro תְּכַסֶּה. In *Hiphil* duplex Segol facit, ut יֶפֶר pro יַפְרֶה, sicut etiam in Imperativo הֶמַח, וַיַּעַל: quamvis & contractio fiat in duplex Sceva יֵרְדְּ dominari fecit. In Hitpael וַיִּתְגַּל pro יִתְגַּלֶּה.

10. Apocope ה fit interdum sine *Vau* conversivo: ut in *Pihel* צַו manda.

§. VI. De quiescentibus Ajin.

Ad num. 1. Interdum interponitur א factum ex *Vau* vel *Jod*, ut קָאם. Similiter in Fœminino א mobile רָאֲמָה Chaldaicum est שָׁבַת Ezech. 46. pro שָׁבָה. Speciale est שָׁתוּ posuerunt Psal. 49. pro שָׁתוּ quasi à שָׁתַת: sicut etiam accentus interdum in ultima legitur.

Ad num. 2. Quædam sunt cum Zere ut מֵת moritur: & aliqua cum Cholem, ut אוֹר luxit. Et Zere quidem mutatur ut Kamez; videlicet in Patach, quando sequitur Sceva mutum, ut קַמְתָּ, מַתָּ: Cholem

lem autem toto Præterito manet, ut טובו boni ſunt, accentu manente: at moto accentu, tranſit in Chatuph, ut בֹּשְׁתֶּם. In Participio manet Zere in מֵת ſicut Kamez in קָם: neque enim à Præterito differt.

Ad num. 3. Infinitivo etiam Cholem reperitur, ut & Futuro, legitur tamen & אֵבוֹשׁ compoſitâ formâ ex יָבֵשׁ & בּוֹשׁ. Cholem autem mutatur in Chatuph, dum accentus retrocedit, uti וַתָּשֹׁב. Si tamen ultima eſt gutturalis aut *Reſch*, pro Chatuph erit Patach. Quando poſt Schurek in fine additur *Nun* paragogicum, priùs Kamez abit in Sceva, accentu moto, ut יְקֻמוּן.

Ad num. 4. Cholem eſt ex tertia forma Perfectorum, de qua ſuprà addit. 4. ad n. 3. §. 2. c. 4. quod etiam in iisdem perfectis interdum *Niphal* retinet. Idque ad diſcrimen defectivorum *Aïjn*: cum quibus Kamez infra *Nun* characteriſticam communi lege utitur. Legitur tamen נֵעוֹר excitatus ſum. Cholem in ſecundis & primis perſonis fit Schurek euphoniæ cauſâ, tametſi

non ſemper. Sic dicimus נְקוּמוֹת : ne duo Cholem concurrant.

Ad num. 5. Reperitur etiam terminatio Zere; Si tamen tertia ſit gutturalis aut *Reſch*, ſæpius eſt Patach. A בּוֹשׁ eſt הוֹבִישׁ pudefecit formâ compoſitâ ex quieſcentibus *Pe Jod*. Invenitur & aphæreſis literæ ה. Uſitata quoque hîc eſt alia forma omiſſo Cholem, uti הֲקִמֹתָ הֲקִמֹת הֲקִמֹתִי

2. Infinitivus eſt cum Zere, ut diſtinguatur à Præterito: hinc cum litteris *Baclam* Chirik redit. Imperativus ferè Chirik aſſumit cum ה paragogico. Frequens autem hîc eſt aphæreſis characteriſticæ: ut שִׂים pone, pro הָשִׂים, maximè in iis quæ Imperativo *Kal* ſunt deſtituta. Futuro reperitur & Patach pro Zere, ſub gutturalibus, aut potiùs pro Segol accentu retracto.

Ad num. 6. Reliquorum temporum, quibus eſt in duplicantibus, epentheſi non indigent Quieſcentia. Rationem habes part. 1. cap. 7. §. 2. num. 13. Tametſi interdum etiam in illis legatur epentheſis.

Ad num. 7. In duplicantibus tertia litera ad radicem pertinet, hîc tantùm ad formam Conjugationis. Hinc etiam *Vau* ibi

ibi rariùs, hîc frequentiùs exprimitur tanquam hîc radicalis. In paucis ſervatur perfectorum ratio, ut קִיֵּם erexit. Quæ verò poſt *Vau* vel *Jod*, tertiam habent *He*, hujus loci planè eſſe non poſſunt: unde הָיָה *Jod* mobile habet.

Ad num. 8. Quod *Jod* in nullo planè faciat aliam conjugationem quàm *Vau*, mihi quidem efficax argumentum videtur eſſe, Quieſcentium *Ayn* ſecundam radicalem nequaquam eſſe vel *Jod* vel *Vau*, ſed potiùs *Aleph*; *Jod* autem & *Vau* eſſe characteriſticas Infinitivi; hoc quidem in *Kal*, quaſi ſit קוּם pro קְאֹם: Illud verò in *Hiphil*, ut ſit לִין pro הָלִין, uti contendit, & mihi ſanè perſuadet Piſtorius. Cujus cætera argumenta ſunt; quia aliàs tertia *Kal* deberet repræſentare radicem, & conſequenter *Vau* & *Jod* in Kamez quieſcere, quod eſt abſurdum. Deinde quia א ſæpe expreſsè legitur ut קָאם & דָּאג piſcis Nehem. 13. 16. Præterea quia verba, quæ habent ſecundam *Jod* vel *Vau*, eaſdem ſemper mobiles habent; ut אָיַב, אָוָה, חָיָה, קָוָה, קִיֵּם &c. de quib. num. præcedente. Denique quod in Syriacâ & Chaldaicâ linguâ א exprimatur. Quod autem Lexicographi

verba

Verba illa non nisi in Infinitivo exhibuerint, ex eo videtur profluxisse, quod *Aleph*, quia nunquam audiebatur, sicut superfluitatis osores sunt Hebræi, cœperit omitti; unde rudiores occasionem sumpserunt existimandi nullum א ne quidem implicitè adesse: & quia tres literas radicales inquirentes, non reperiebant tres nisi in dictis futuris, concludere cœperunt *Jod* & *Vau* radicales esse.

§. VII. *De Verbis Compositis.*

Ad num. 1. & 2. *Piel* impresso Dages forti etiam unam literam æquivalenter geminat, aut repetit. Unde patet quare Verba composita de quibus hîc, rectissimè ad *Pihel* pertineant. Quænam autem hujusmodi & quomodo sint usitata, lectio ostendet.

Ad num. 3. Sunt & composita ex dupliciter quiescentibus; ut קוֹא vomuit בּוֹא venit, quæ quiescunt in *Ayn* & *Lamed*: unde ad utriusq; se normam conformant. Sic legitur in Futuro Kal תְּבֹאֶינָה Præterito *Hiphil* הֵבֵאתָ & הֲבִיאֹתָ, & in Futur. תְּבִיאֶנָה. In cæteris ad modum quiescentium *Aÿn* inflectitur idem בּוֹא: sed in omnibus usum attende.

CAPUT

CAPUT VII.

De Permutationibus Vocalium.

§. I. *De Mutatione vocalium propter concursum.*

AD *num. 1.* Etiam consonantes certæ certam ad sese invicem cognationem habent: videlicet labiales inter se, dentales inter se, &c. de quibus part. 1. cap. 1. num. 3. ratione cujus in certis etiam juribus & privilegiis communicant. Cujusmodi habes part. 1. cap. 1. num. 5, 9, 14, 15: & part. 2. cap. 4. §. 9. ad num. 2. de dentalibus; & aliàs sæpe. Porrò propter hujusmodi analogiam solent Vocales longæ suppleri per breves sibi analogas cum Dages, & vicissim: prout exempla ubique obvia ostendunt.

Ad num. 5. *He* emphaticum non solet adhiberi ante constructum aut habens suffixum: Attamen etiam tunc literæ כלב sæpe accipiunt punctum ipsius ה, sicut Isa. 24. 2. כַּגְּבִרְתָּהּ. Diximus de *Vau conversivo* supra c. 3. §. 2. quibus hîc adde, quando sequens dictio habet in prima syllaba Accen-

Accentum, tunc ipſum Vau converſivũ non mutare Accentum propter difficilem concurſum: ſicut neq; mutat in prima Plurali. Combina add. 21. ad n. 8. c. 1. Porrò privilegium ipſius *Vau* verſivi tum in mutatione Vocalium, cum in retractione Accentûs habet etiam particula אַל ut אַל תִּלָּֽחֶם pro תִּלָּחֵם

Ad num. 15. Leguntur quædam terminata in Segol præcedente Sceva; quod tamen Sceva videtur poni pro Segol, ut loco in part. 1. citato moneo, nimirum infra c. 10. §. 1. ad num. 1. Sunt quoque, in quibus præcedit Kamez, de quibus cap. 10. §. 9. ad num. 1. addit. 3. Sed illa hoc loco non dignamur, cum Participiorum titulo ſolùm videantur Segol nanciſci: & ideò penacuta non ſint.

Ad §. II. De Permutationibus propter Accentum non videtur operæ pretium aliquid addere.

CAPUT

CAPUT VIII.

Ad §. I. II. & III. nihil occurrit addendum.

§. IV. Explicantur versus §.1. cum Exemplis §. 3.

AD *num.3.* Kamez in penultima manet, quando supplet Dages. Sic Gen. 50. 9. legis בְּרָשִׁים à Singul. פָּרָשׁ eques deducto à *Piel.* Plura exempla habes infra c. 10. §. 2. ad num. 2. addit. 1, 2, & 3. item cap. 10. §. 5. ad num. 3. nec non cap. 10. §. 9. ad num. 1.

2. Manet quoq; in Verbalibus quiescentium *Ajn*, quando Kamez supplet pro quiete mediæ literæ. Sic בָּמָה excelsum facit בָּמוֹת etiam in regimine; pro quo aliquoties etiam legitur בָּמֳתֵי. De his est regula infra c. 10. §. 7. ad n. 3. 4. & 5. sicut etiam p. 1. hîc n. 3.

3. Kamez idem penultimæ syllabæ servant Verbalia ex quiescentibus *Lamed He*, quæ habent Kamez ante Segol, de quibus infra cap. 10. §. 9. ad num. 1. addit. 3. sed propter ה finale abjectum idem illud Ka-

mez

mez poteſt cenſeri ultimæ ſyllabæ : & ibidem ad num.4. additione 2. terminata in ה præcedente Schurek.

4. Manet præterea Kamez infra heemanticas defectivorum *Ayn*, ut habetur P. 1. c. 10. §. 5. n. 5.

5. Item à שָׁלִישׁ tribunus fit שֲׁלִישִׁים ad differentiam שְׁלִישִׁים triginta : & שָׁבֻעוֹת à שָׁבוּעַ ſeptimana, ad differentiam שְׁבֻעוֹת & שְׁבֻעִים à שָׁבוּעַ juratus.

6. Legitur etiam 1. Reg. 12. קָטָנִּי minimus meus; quamvis à קָטָן habeatur Fœmininum קְטַנָּה.

7. אָמָה ancilla cum regulas Perfectorum perfectè ſequatur, adeò ut nec *He* quidem amittat, mihi perfectum eſt, deductum eadem radice inuſitata אָמָה, & non ab אֵם mater. Hinc facit אֲמָתְךָ Plur. אַמְהוֹת & אֲמָהוֹת.

8. Manet Kamez ultimæ in Regimine Singulari ante א radicale in fine quieſcens, ſicut in צָבָא exercitus, de quo infra c. 10. §. 8. ad num. 1. quanquam hujuſmodi pauca occur-

occurrent. Similiter in quibusdam quiescentibus *Lamed*; ut מְנָת portio Psal. 63. v. 11. & מִקְצָת extremitas Dan. 1. v. 18. Sed & hæc leguntur כְּתָב scriptura, שְׁאָר residuum, שְׁאָט contemptus, יְקָר gloria, מַתָּן donum, פִּתְגָם verbum, אוּלָם porticus.

9. Idem Kamez ultimæ hæc duo הָבָל vanitas & חָלָב lac, mutant in Zere: הֲבֵל & חֲלֵב, atque ita Zere supplet pro Patach.

10. Pro eodem Kamez ultimæ syllabæ supplet Patach cum Dages interdum, ut in voce מִשְׂגָּב, à qua fit מִשְׂגַּבִּי Psal. 144. v. 2.

Ad num. 4. In Participialibus Zere post Kamez constantiùs manet, quàm in forma communi שָׁכֵן, cum in hac transeat in Patach in regimine: Participiale verò etiam in regimine illud retineat. Dicimus enim יְרֵא יהוה *timens Dominum.* Plurale tamen regimen est יִרְאֵי. Cæterùm retinetur ad normam communem. Sic leges חֲפֵצִים desiderantes, שְׁכֵחִים obliti, שְׂמֵחִים læti. Quæ imitantur חָמֵשׁ quinque, & יָוֵן cœnum.

2. Monoſyllaba cum *Zere* vel ſunt ex duplicantibus, vel quieſcentibus ה, de prioribus vide infra c. 10. §. 5. ad num. 1. & 2. De poſterioribus c. 10. §. 9. ad num. 2. additione 2.

3. Zere in penultima manet in deductis à quieſcentibus *Ayn*, ut leges infra c. 10. §. 7. ad num. 1. & ibidem ad n. 3. 4. 5. Item manet in derivatis à quieſcentibus *Lamed He*, ut legis infra c. 10. §. 9. ad n. 1. addit. 4.

4. Nonnulla præterea idem Zere in penultima retinentia referenda ſunt in eorum numerum, quæ imitantur deducta ex *Pihel* non per receptionem Dages, ſed per Vocalem longam retentam, cujusmodi etiam damus infra c. 10. §. 2. ad num. 2. addit. 1. 2. ac 3. Talia ſunt אֲבֵדָה perditio, אֲפֵלָה caligo, בְּרֵכָה piſcina, גְּזֵלָה rapina, שְׁאֵלָה petitio, תְּאֵנָה ficus.

Ad num. 5. 6. & 7. A יַעַר Iſa. 10. 18. fit יַעְרוֹ Scevâ ſimplice pro compoſito. Contrà Judic. 7. 10. נַעַרְךָ juxta dicta ſuperiùs cap. 3. §. 2. ad num. 8. & prout ſpecialiter annotavimus c. 7. §. 1. ad n. 3.

2. Se-

2. Segol ante ה in fine mutatur in regimine in Zere, prout dicimus infra c. 10. §. 9. ad n. 1. addit. 3. & 4.

3. Naturam τῦ Segol induit aliquando *Jod* sive finale & quiescens, sive medianum & mobile, prout diximus, & exempla dedimus supra cap. 2. §. 1. ad num. 4. addit. 6. Hinc etiam tunc ad Segolatorum se morem accommodant hujusmodi Nomina, prout ibidem est dictum. Hinc חֲצִי Jos. 8. 33. facit חֶצְיוֹ dimidium ejus: refero enim illud ad formam סֵפֶר, quasi esset חֵצִי. Illa verò, quæ in Chirik magnum dicto modo terminata in prima syllaba sunt cum Sceva, sicut פְּרִי fructus, sunt ejusdem κλίσεως cum שְׁכֶם humerus, de quo infra cap. 10. §. 1. ad num. 1. Spectantq; simul ad formam מֶלֶךְ; quod primum Sceva sit pro Segol, cum in pausa Segol redeat, prout legitur 2. Paral. 18. הַלְּחִי maxillam. Vide addit. 7. ad num. 8. cap. 1. supra. Facit hoc Job. 40. לֶחְיוֹ sicut מְרִי Deut. 31. v. 27. מֶרְיוֹ quasi à מֶרִי. Lege etiam infra cap. 10. §. 9. ad num. 2. addit. 4. Porrò hujusmodi Nominibus deberetur quidem accentus

in penultima; sed sicut per accidens in penultima recipiunt Sceva, ita per accidens in eadem penultima accentum habere non possunt. Unde per se adhuc penacuta & segolata censentur, de quib. part. 1. cap. 7. §. 1. num. 15.

CAPUT IX.

De mutandis Vocalibus in Fœmininis.

§. I. De paradigmatis Fœmininorum.

SI cui difficile videbitur, in sylva tot regularum & observationum cum tædio oberrare, solâ paradigmatum serie juvari poterit, quæ & ipsa cum regularum vice esse possint, eum in finem statim in fronte apponenda putavimus.

§. II. De Præceptis.

Ad num. 1. & 2. Nonnemo desiderabit etiam hîc breves aliquot regulas versibus memoriæ causa inclusas, prout supra de Masculinis dedimus. Sed cum illa eadem etiam huc pertineant, non est ratio, cur aut eosdem canones hîc replicemus, aut alios eodem sensu conficiamus. Præcepta

tamen

tamen aliqua ſive elucidationes neceſſariò apponendæ fuerunt, quibus inſtruatur Tiro, qua ratione eædem regulæ Maſculinorum ad Fœminina ſint applicandæ: alioquin nihil obſcurius eſſet, quàm ſolùm dicere, regulas Maſculinorum etiam Fœmininorum eſſe, prout exempla ipſa oſtendunt.

2. Numerus ſecundus de adjiciendis affixis intelligendus eſt tam de Nominibus in ה præcedente Kamez terminatis, ut inſinuatur eodem numero; quàm etiam de aliis, quorum regimen Singulare eſt in ת præcedente Segol. Nam utrobiq; oportet fingere Maſculinum, hoc tamen diſcrimine, quòd quæ in ה terminantur, regulentur per numerum 4. §. 1. c. 8. Si enim fingamus maſculinè צְדָקָת, *Tau* pro *He* aſſumpto, Pluralis abſolutus erit צִדְקָתִים, & regimen Singulare צִדְקַת, quo facto, vel ficto, adde regimini Singulari affixa regiminis, & habes צִדְקַתְכֶם v. gr. adde & Plurali abſoluto affixa abſoluta, & habes צִדְקָתִי &c. Reliqua verò v. g. קֶשֶׁת ſi fingas maſculina, per numerum 3. ibidem formanda ſunt. Facto enim in Plurali קְשָׁתִים

regimen Plurale erit קַשְׁתַּי, huic adjice
xa quæcunque, abjecto Jod cum Zere
facis קַשְׁתְּכֶם, קַשְׁתְּךָ, קַשְׁתוֹ &c. E
de Nomine Singulari tantùm intellig
ſunt. Nam Nomini Plurali adduntur
nia ſimpliciter ad regimen Plurale
numerum 4. ſtatim infra: In hoc e
§. 2.

Ad num. 3. תּוֹעֵבָה in Plurali r
Cholem, cum ſit participiale pertin
כּוֹרִם: Zere autem retinet ad gravi
de quo dictum ſupra cap. 8. §. 4. ad
addit. 4. ubi plura ſimilia Nomin
quibus idem noveris applicandu
jusmodi Nomina, d interdu
Sceva mutent, videri n
cum tunc na nduan

Ad num. a qua
dò addit tiner
tineant gimi
quoc i

ur primò a-
bulum , vel
ga tumens,
untium. Et
ek inſerentes
orreptâ prio-
מְלוֹ regnum.
ol, ut לִבְנַת

Nun: ut כִּבְשָׁן
קָרְבָּן oblatio,
o. Quorum
ſt liquida.

entur per ת præ-
חוֹ ſigillum, תְּכֵלֶת
uffitus: multa etiam
k aut Chirik: uti שִׁפְלוּת
מַ regnum, כְּבֵדוּת gra-
dilectio, גָּפְרִית ſulphur,
mum, שְׁאֵרִית reliquiæ, pro
. Quæ etiam ex communi-
cilia ſunt.

quo titulo dignamur etiam illarum aliqua, quæ licet à radice non perfecta descendant, ipsa tamen neque ullâ literâ quiescunt, neque deficiunt, neque adeò Anomaliæ aliquid subeunt. Quo modo prima parte statim ponimus לֵבָב, quod hic & nunc Perfectum est, etsi Verbum à quo fluit ad duplicantia *Aïjn* pertineat.

Ad §. I. De Verbalibus ex Kal.

Ad num. 1. Præter ea quæ in I. parte sunt posita, nuda sunt עֶוֶל perversitas, de quo infra in Quiescentibus *Aïjn*. תֵּבֵל orbis, חָרוּל urtica, de quo Prov. 24. legis חֲרֻלִּים. Præterea אֵזוֹב hyssopus, קִיטוֹר fumus, אֹצָר thesaurus, אוֹכֶל cibus, עוּגָב organum, כְּתָב scriptura, תְּהוֹם abyssus, גְּבוּל terminus, בְּאֵר puteus, à quo legitur בְּאֵרוֹת, & באר quasi בּוֹר cisterna. דְּבַשׁ mel, unde דִּבְשִׁי Cantic. 5. 1. שְׁכֶם humerus. Quæ duo enallagen præ se ferunt: in priore posito Patach pro Zere, & in utroque Sceva pro Segol quoque. Quod in aliis ejusdem formæ quoque intelligi velim.

Ad

Ad num. 3. A fine augentur primò aliqua per ה, ut אוּרָוָה ſtabulum, vel אֻרְוָה, חַבּוּרָה vel חַבֻּרָה plaga tumens, חָכְמָה ſapientia, בְּשׂוֹרָה nuntium. Et horum aliqua *Jod* vel *Schurek* inſerentes illud facile vertunt in Dages correptâ priore: Sicut נְגִינָה cantio, & מְלוּכָה regnum. Aliqua ante ה ſunt cum Segol, ut לְבֵנָה populus.

2. Aliqua ſunt aucta per *Nun*: ut כִּבְשָׁן fornax, זִכָּרוֹן memoria, קָרְבָּן oblatio, לְבָנוֹן libanus, יְשִׁימוֹן ſolitudo. Quorum punctatio ex ſupra dictis eſt liquida.

3. Aliqua in fine augentur per ת præcedente Segol, ut חוֹתֶמֶת ſigillum, תְּכֵלֶת hyacinthus, קְטוֹרֶת ſuffitus: multa etiam præcedente Schurek aut Chirik: uti שִׁפְלוּת humilitas, מַלְכוּת regnum, כְּבֵדוּת gravitas, יְדִידוּת dilectio, גָּפְרִית ſulphur, אַחֲרִית poſtremum, שְׁאֵרִית reliquiæ, pro quo & שֵׁרִית. Quæ etiam ex communibus regulis facilia ſunt.

§. II. *De Verbalibus ex Piel.*

Ad num. 1. Ex *Piel* nuda ſunt hujusmodi. מַקֵּל baculus, unde fit מַקְלִי & מַקְלְכֶם: מָאֵן renuens, compenſato Dages per Kamez. כַּמּוֹן cyminum, אַלּוּף dux, אִכָּר agricola, אִלֵּם mutus, חֵרֵשׁ ſurdus, גִּבּוֹר potens, בִּכּוּר fructus primitivus, סֵבֶל onus, סֻלָּם ſcala. In quibus omnibus nihil eſt difficile.

Ad num. 2. Ad Heemantica ex *Piel* pertinent illa quæ augentur ab initio per ת & מ Scevata; ut תְּבַלּוּל ſuffuſio, מְקַטְּרָה altare, quod tam initio, quàm fine eſt auctum. Quædam, ut מְעָרָה ſpelunca, הַכָּרָה cognitio, Kamez ante *Reſch* pro Dages aſſumptum retinent.

2. In aliquibus ſupplet Kamez pro Dages absque neceſſitate. Cujusmodi eſt תְּעָלָה aſcenſus, in quo Kamez infra *Ayn* immotum manet. Huc refer quæ Zere retinent ſupra cap. 2. §. 1. ad num. 4. additione 9.

3. Imitantur iſta quædam aucta in fine per ה, ut בַּקָּשָׁה petitio, בַּלָּהָה terror, cujus regimen Plurale Job. 24. v. 17. legitur בַּלְהוֹת. Quæ proinde duplici modo ſunt gravia, tum per Dageſ, tum per Kamez. Quò etiam pertinet, לֶהָבָה flamma.

4. Alia augentur in fine per *Tau* ſegolata, de quibus exempla ſunt c. 9. §. 1. n. 10. & 11.

5. Quædam per *Nun*: ut זִכָּרוֹן memoriale, קִנָּמוֹן cinnamomum, קִלְּשׁוֹן tridens.

Ad num. 3. Sicut ad *Piel* referuntur quæ gravantur non ſolùm per Dages; ſed etiam quæ per Vocalem longam, ut addit. 1. ad num. 2. & conſequentibus dictum fuit, ità eodem referuntur, quæ per literas geminatas. Quorum aliqua ſunt geminata ſecundùm primam radicalem, ut גַּלְגַּל orbis, צִלְצָל ſideratio, כִּרְכָּרָה currus velox, קַשְׂקֶשֶׂת ſquama.

2. Alia ex geminata prima & ſecunda, ut תַּעְתּוּעַ error, צִפְצָפָה ſpeculatio.

3. Alia

3. Alia ex geminata tertia, ut בַּעֲלִיל dominus, רַעֲנָן viridis, סַגְרִיר imber: & accedente heemanticâ, ut חַכְלִילִי rubeus.

4. Alia ex geminata secunda & tertia, ut אֲדַמְדָּם rufus, חֲלַקְלַק lubricum.

5. Quæ constant 4. aut 5. literis diversis, peregrina putantur, ut דָּרְבָן stimulus, בַּרְזֶל ferrum, &c. Peregrina multa sunt infra post lexicon.

§. III. *De Verbalibus ex Hiphil.*

Ad num. 1. & 2. Augentur heemantica ex *Hiphil* initio per מ aut ת vel cum Chirik, vel cùm Patach; raro cum Kamez chatuph. Exempla sunt, אַכְזָב fallax, תַּמְרוּק mundatio, מַשְׁכִּים matutinus, מַטְמוֹן thesaurus, מָשְׁחָת corruptum.

2. In fine aucta per ה aut ת sunt אַשְׁמוּרָה custodia, מַמְלָכָה regnum, מַנְחוּמָה consolatio, תִּפְאָרָה & תִּפְאֶרֶת gloria.

3. Nonnulla utrinque sunt aucta, ut מַשְׂכּוֹרֶת merces, הַשְׁמָעוּת auditio cum *He* auctum initio solùm in Bibliis reperitur. Plura non addo, cum difficultatem non faciant.

§. IV.

§. IV. Verbalia Defectivorum Pe Nun.

Quædam horum augentur initio, ut מַטָּע plantatio, מַבּוּל diluvium, אַתִּיק peristylium, הִתּוּךְ fusio: Quædam etiam in fine, ut מַצֵּבָה & מַצֶּבֶת statua. Nec addo plura cum difficultas specialis nulla sit.

§. V. De Defectivis Ayn.

Ad num. 1. & 2. Hujusmodi sunt סַק, פַּת, צַר, גַּן, מַס, item לֵב cor, חֵן gratia, עֵת tempus, שֵׁן dens, quæ in motione Patach & Zere plerumque mutant in Chirik.

2. Per Kamez notantur: הָר mons, זָךְ mundus, חָם calidus, תָּם integer, שָׂק saccus. Quorum motio mutat Kamez per se in Patach cum Dages, ut תַּמִּים &c. Cum Cholem est חוֹם calor &c.

Ad num. 3. Ex *Kal* vel initio vel fine aucta sunt לְאוֹם populus, לְבַד solus: quæ heemantica propriè non esse constat; cum augeantur per præpositivam *Lamed:* Sunt igitur aut composita, aut certè impropriè heemantica. Huc etiam spectant גִּבְעָה &

גִּנָּה

in penultima; sed sicut per accidens in penultima recipiunt Sceva, ita per accidens in eadem penultima accentum habere non possunt. Unde per se adhuc penacuta & segolata censentur, de quib. part. 1. cap. 7. §. 1. num. 15.

CAPUT IX.

De mutandis Vocalibus in Fœmininis.

§. I. De paradigmatis Fœmininorum.

SI cui difficile videbitur, in sylva tot regularum & observationum cum tædio oberrare, solâ paradigmatum serie juvari poterit, quæ & ipsa cum regularum vice esse possint, eum in finem statim in fronte apponenda putavimus.

§. II. De Præceptis.

Ad num. 1. & 2. Nonnemo desiderabit etiam hîc breves aliquot regulas versibus memoriæ causâ inclusas, prout supra de Masculinis dedimus. Sed cum illa eadem etiam huc pertineant, non est ratio, cur aut eosdem canones hîc replicemus, aut alios eodem sensu conficiamus. Præcepta

tamen

tamen aliqua ſive elucidationes neceſſariò apponendæ fuerunt, quibus inſtruatur Tiro, qua ratione eædem regulæ Maſculinorum ad Fœminina ſint applicandæ: alioquin nihil obſcurius eſſet, quàm ſolùm dicere, regulas Maſculinorum etiam Fœmininorum eſſe, prout exempla ipſa oſtendunt.

2. Numerus ſecundus de adjiciendis affixis intelligendus eſt tam de Nominibus in ה præcedente Kamez terminatis, ut inſinuatur eodem numero; quàm etiam de aliis, quorum regimen Singulare eſt in ת præcedente Segol. Nam utrobiq; oportet fingere Maſculinum, hoc tamen diſcrimine, quòd quæ in ה terminantur, regulentur per numerum 4. §. 1. c. 8. Si enim fingamus maſculinè צְדָקָת, *Tau* prò *He* aſſumpto, Pluralis abſolutus erit צִדְקָתִים, & regimen Singulare צִדְקַת, quo facto, vel ficto, adde regimini Singulari affixa regiminis, & habes צִדְקַתְכֶם v. gr. adde & Plurali abſoluto affixa abſoluta, & habes צִדְקָתוֹ &c. Reliqua verò v. g. קֶשֶׁת ſi fingas maſculina, per numerum 3. ibidem formanda ſunt. Facto enim in Plurali קְשָׁתִים

regimen Plurale erit קַשְׁתֵי, huic adjice affixa quæcunque, abjecto Jod cum Zere, & facis קַשְׁתּוֹ, קַשְׁתְּךָ, קַשְׁתְּכֶם &c. Et hæc de Nomine Singulari tantùm intelligenda sunt. Nam Nomini Plurali adduntur omnia simpliciter ad regimen Plurale, per numerum 4. statim infra: In hoc eodem §. 2.

Ad num. 3. תּוֹעֵבָה in Plurali retinet Cholem, cum sit participiale pertinens ad כּוֹרִים: Zere autem retinet ad gravitatem; de quo dictum supra cap. 8. §. 4. ad num. 4. addit. 4. ubi plura similia Nomina habes, quibus idem noveris applicandum. Cujusmodi Nomina, quod interdum Zere in Sceva mutent, mirum videri non debet, cum tunc naturam Kal induant.

Ad num. 4. Nomina quæ diximus modò addit. anteced. retinere Zere; si illud retineant etiam in regimine Plurali, retinent quoque cum affixis: ut à גְּזֵלוֹת fit גְּזֵלוֹתָיו à בָּהֵמוֹת quoque fit בְּהֵמוֹתָיו, tametsi habeat regimen distinctum, ad gravitatem indicandam.

Ad

Ad num. 6. In Polyſyllabis, ait Piſtorius, in ſimilibus primum Segol mutatur ſemper in Patach: Sic à מוֹלֶדֶת fit cum affixo מוֹלַדְתֵּךְ, à מוֹדַעַת legitur מוֹדַעְתָּנִי.

Ad num. 7. Multa etiam addunt *Jod* paragogicum in regimine Singulari, ut דִּבְרָתִי ordo Melchiſedech: quò etiam ſpectat ipſum מַלְכִּי in Nomine מַלְכִּיצֶדֶק. Interdum & *Vau*, ut Gen. 1. v. 24. חַיְתוֹ beſtia terræ.

2. Quædam leguntur deſinentia in ת, tanquam ſi eſſent in regimine, & tamen Kamez præcedente, ut שְׁנָת ſomnus pro שֵׁנָה.

CAPUT X.

De Punctatione Verbalium.

MAjoris eruditionis, claritatisq; causâ eas adducam Verbalium formas, quæ vel in paragraphis exemplorum cap. 8. & 9. poſitis non continentur, vel quæ ſpecialem ratione Punctationis annotationem merentur. Et quidem à Perfectis incipiam,

quo titulo dignamur etiam illarum aliqua, quæ licet à radice non perfecta descendant, ipsa tamen neque ullâ literâ quiescunt, neque deficiunt, neque adeò Anomaliæ aliquid subeunt. Quo modo prima parte statim ponimus לֵבָב, quod hic & nunc Perfectum est, etsi Verbum à quo fluit ad duplicantia *Ajn* pertineat.

Ad §. I. De Verbalibus ex Kal.

Ad num. 1. Præter ea quæ in I. parte sunt posita, nuda sunt עָוֶל perversitas, de quo infra in Quiescentibus *Ajn.* תֵּבֵל orbis, חָרוּל urtica, de quo Prov. 24. legis חֲרֻלִּים. Præterea אֵזוֹב hyssopus, קִיטוֹר fumus, אֹצָר thesaurus, אוֹכֶל cibus, עוּגָב organum, כְּתָב scriptura, תְּהוֹם abyssus, גְּבוּל terminus, בְּאֵר puteus, à quo legitur בֶּאֱרוֹת, & בּאֹר quasi בּוֹר cisterna. דְּבַשׁ mel, unde דִּבְשִׁי Cantic. 5. 1. שְׁכֶם humerus. Quæ duó enallagen præ se ferunt: in priore posito Patach pro Zere, & in utroque Sceva pro Segol quoque. Quod in aliis ejusdem formæ quoque intelligi velim.

Ad num. 3. A fine augentur primò aliqua per ה, ut אורוה ſtabulum, vel אֻרְוָה, חבורה vel חַבֻּרָה plaga tumens, חָכְמָה ſapientia, בְּשׂוֹרָה nuntium. Et horum aliqua *Jod* vel *Schurek* inſerentes illud facile vertunt in Dages correptâ priore: Sicut נְגִינָה cantio, & מְלוּכָה regnum. Aliqua ante ה ſunt cum Segol, ut לִבְנֶה populus.

2. Aliqua ſunt aucta per *Nun*: ut כִּבְשָׁן fornax, זִכְרוֹן memoria, קָרְבָּן oblatio, לְבָנוֹן libanus, יְשִׁימוֹן ſolitudo. Quorum punctatio ex ſupra dictis eſt liquida.

3. Aliqua in fine augentur per ת præcedente Segol, ut חוֹתֶמֶת ſigillum, תְּכֵלֶת hyacinthus, קְטוֹרֶת ſuffitus: multa etiam præcedente Schurek aut Chirik: uti שִׁפְלוּת humilitas, מַלְכוּת regnum, כְּבֵדוּת gravitas, יְדִידוּת dilectio, גָּפְרִית ſulphur, אַחֲרִית poſtremum, שְׁאֵרִית reliquiæ, pro quo & שֵׁרִית. Quæ etiam ex communibus regulis facilia ſunt.

§. II. *De Verbalibus ex Piel.*

Ad num. 1. Ex *Piel* nuda ſunt hujusmodi. מַקֵּל baculus, unde fit מַקְלִי & מַקְלְכֶם: מָאֵן renuens, compenſato Dages per Kamez. כַּמּוֹן cyminum, אַלּוּף dux, אִכָּר agricola, אִלֵּם mutus, חֵרֵשׁ ſurdus, גִּבּוֹר potens, בִּכּוּר fructus primitivus, סַבּוֹל onus, סֻלָּם ſcala. In quibus omnibus nihil eſt difficile.

Ad num. 2. Ad Heemantica ex *Piel* pertinent illa quæ augentur ab initio per ת & מ Scevata; ut תְּבַלּוּל ſuffuſio, מְקַטְּרָה altare, quod tam initio, quàm fine eſt auctum. Quædam, ut מְעָרָה ſpelunca, הַכָּרָה cognitio, Kamez ante *Reſch* pro Dages aſſumptum retinent.

2. In aliquibus ſupplet Kamez pro Dages absque neceſſitate. Cujusmodi eſt תְּעָלָה aſcenſus, in quo Kamez infra *Ayn* immotum manet. Huc refer quæ Zere retinent ſupra cap. 2. §. 1. ad num. 4. additione 9.

3. Imi-

3. Imitantur iſta quædam aucta in fine per ה, ut בַּקָּשָׁה petitio, בַּלָּהָה terror, cujus regimen Plurale Job. 24. v. 17. legitur בַּלְהוֹת. Quæ proinde duplici modo ſunt gravia, tum per Dageš, tum per Kamez. Quò etiam pertinet, לֶהָבָה flamma.

4. Alia augentur in fine per *Tau* ſegolata, de quibus exempla ſunt c. 9. §. 1. n. 10. & 11.

5. Quædam per *Nun*: ut זִכָּרוֹן memoriale, קִנָּמוֹן cinnamomum, קִלְּשׁוֹן tridens.

Ad num. 3. Sicut ad *Piel* referuntur quæ gravantur non ſolùm per Dages; ſed etiam quæ per Vocalem longam, ut addit. 1. ad num. 2. & conſequentibus dictum fuit, ità eodem referuntur, quæ per literas geminatas. Quorum aliqua ſunt geminata ſecundùm primam radicalem, ut גַּלְגַּל orbis, צִלְצָל ſideratio, כַּרְכָּרָה currus velox, קַשְׂקֶשֶׂת ſquama.

2. Alia ex geminata prima & ſecunda, ut תַּעְתּוּעַ error, צִפְצָפָה ſpeculatio.

3. Alia

3. Alia ex geminata tertia, ut בַּעֲלִיל dominus, רַעֲנָן viridis, סַגְרִיר imber: & accedente heemanticâ, ut חַכְלִילִי rubeus.

4. Alia ex geminata ſecunda & tertia, ut אֲדַמְדָּם rufus, חֲלַקְלַק lubricum.

5. Quæ conſtant 4. aut 5. literis diverſis, peregrina putantur, ut דָּרְבָן ſtimulus, בַּרְזֶל ferrum, &c. Peregrina multa ſunt infra poſt lexicon.

§. III. *De Verbalibus ex Hiphil.*

Ad num. 1. & 2. Augentur heemantica ex *Hiphil* initio per מ aut ת vel cum Chirik, vel cùm Patach; raró cum Kamez chatuph. Exempla ſunt, אַכְזָב fallax, תַּמְרוּק mundatio, מַשְׁכִּים matutinus, מַטְמוֹן theſaurus, מָשְׁחָת corruptum.

2. In fine aucta per ה aut ת ſunt אַשְׁמוּרָה cuſtodia, מַמְלָכָה regnum, מַנְחוּמָה conſolatio, תִּפְאָרָה & תִּפְאֶרֶת gloria.

3. Nonnulla utrinque ſunt aucta, ut מַשְׂכֹּרֶת merces, הַשְׁמָעוּת auditio cum *He* auctum initio ſolùm in Bibliis reperitur. Plura non addo, cum difficultatem non faciant.

§. IV. Verbalia Defectivorum Pe Nun.

Quædam horum augentur initio, ut מַטָּע plantatio, מַבּוּל diluvium, אַתִּיק peristylium, הִתּוּךְ fusio: Quædam etiam in fine, ut מַצֵּבָה & מַצֶּבֶת statua. Nec addo plura cum difficultas specialis nulla sit.

§. V. De Defectivis Ajn.

Ad num. 1. & 2. Hujusmodi sunt סַךְ, פַּת, צַר, גַּן, מַם, item לֵב cor, חֵן gratia, עֵת tempus, שֵׁן dens, quæ in motione Patach & Zere plerumque mutant in Chirik.

2. Per Kamez notantur: הָר mons, זָךְ mundus, חָם calidus, תָּם integer, שָׂק saccus. Quorum motio mutat Kamez per se in Patach cum Dages, ut תַּמִּים &c. Cum Cholem est חוֹם calor &c.

Ad num. 3. Ex *Kal* vel initio vel fine aucta sunt לְאוֹם populus, לְבַד solus: quæ heemantica propriè non esse constat; cum augeantur per præpositivam *Lamed:* Sunt igitur aut composita, aut certè impropriè heemantica. Huc etiam spectant גִּנָּה &

גַּנָּה

גִּנָּה hortus, סֻכָּה tugurium, חָקָּה vel חֻקָּה statutum: quorum similia sunt קָרָה frigus & גֵּרָה rumen, suppleto Dages. Referes etiam huc בּוֹרִית smigma pro בְּרִית & מָרָה amaritudo pro מְרֵרָה.

§. VI. De Verbalibus quiescentium Pe Jod.

Ad num. 1. Aliæ formæ sunt: בּוּל pro יְבוּל proventus, שִׁיבָה pro יְשִׁיבָה sessio, צוֹאָה pro יְצוֹאָה excrementum, צוּרָא pro יְצוּרָה forma &c. quæ sunt facilia.

Ad num. 2. & 3. Ad Hiphil referas: מוֹסֵרָה vinculum, quod sicut תּוֹעֵבָה superius in part. 1. cap. 9. in paradigmatis, retinet Zere Plurali absoluto; in regimine autem mutat in Sceva. Reliqua sunt מוּסָר disciplina, מֵיטָב bonum, תּוֹשָׁב incola, מוֹרָשָׁה hæreditas, מוּסָדָה fundamentum, מוֹלֶדֶת nativitas. Quæ omnia Vocalem longam primæ Syllabæ meritò retinent, cum succedat pro Jod amisso.

§. VII.

§. VII. *Verbalia Quiescentium Ayn.*

Ad num. 1. Quædam hîc sunt cum Patach, ut צַר angustus, quod tamen potiùs à צָרַר. Huc spectat אוֹר lux אוּר ignis, נִיר novale, רֵעַ sodalis, רָאשׁ pauper. תֵּבָה arca à תִּיב.

2. Aliqua horum literam quiescentem Plurali compensant per Kamez, ut à רֹאשׁ fit רָאשִׁים quasi à Singulari רָאִישׁ unde רְאִישִׁים & contractè רָאשִׁים sic ab עִיר quasi ab עָאִיר fit עֲאִירִים & עָרִים fundamentum est datum c. 6. §. 6. ad n. 8.

Ad num. 2. Spectat עָוֶן iniquitas & עָוֶל iniquitas, cujus regimen Lev. 19. 15. est עָוֶל & Ezech. 28. 18. עִוְלוֹ. Item שָׁוְא pro שָׁוְא. A שַׁיִת Isa. 10. 17. fit שִׁיתוֹ. Vide supra c. 2. §. 1. add. 11. ad n. 4.

Ad num. 3. 4. & 5. A fine augentur: בִּינָה intelligentia, בָּמָה excelsum, לָצוֹן derisio, זֵדוֹן superbus, &c. Quibus debetur longa Vocalis sub prima radicali in compensationem quietis. Ex *Hiphil* sunt

מדינה

מְדִינָה provincia, תְּאוּנָה molestia, תְּנָחָה quies.

§. VIII. *De Quiescentibus Lamed Aleph.*

Ad num. 1. Ex *Kal* sunt hujusmodi formæ. צָבָא exercitus, quæ Kamez ante *Aleph* non mutat in regimine Singulari, etsi Plurale sit צְבָאוֹת. Cæterum, quia א, dum in fine aliquid accedit, fit mobile & manet, Nomina hujus Conjugationis planè sequuntur formas Perfectorum. Sic prima hæc forma sequitur דָּבָר. Sic פֶּלֶא mirabilis formam סֵפֶר, קוֹרֵא perdix formam כּוֹרֵם, sic גּוֹמֶא juncus formam קוֹדֶשׁ, & פֶּלֶא mirabile formam מֶלֶךְ. Quò pertinet חֵטְא pro חֵטְא peccatum. Unde Num. 27. 3. habetur בְּחֶטְאוֹ in peccato suo, & Plurale חֲטָאִים constructum autem חֲטָאֵי quod א ante se oderit Sceva. Similiter pro גַּיְא vallis legitur גֵּיא & גַּיְא, imò גֵּי omisso *Aleph*, & Plurali גֵּאָיוֹת pro גְּיָאוֹת, & גֵּיאוֹתֶךָ Ezech. 35. 8. פִּלְאִי admirabilis sequitur עִבְרִי. Facilia sunt מְלֹא plenitudo, בָּרִיא pinguis &c.

Ad num. 2. Ex *Piel* est חַטָּאת peccatum, & contractè חַטָּאת verso *He* in *Tau*. Unde regimen חַטַּאת, Plurale abs. חַטָּאוֹת, regimen חַטֹּאת. Legitur etiam חַטָּאָה ex *Kal*. Ex eodem est חַטָּא peccator, Plurali חַטָּאִים, & in regimine חַטָּאֵי, ubi in penultima manet Kamez, cum Sceva non habeat locum; quia scilicet difficilem pronunciationem induceret. Ex eodem Piel est כִּסֵּא solium, quod tamen sine Dages Pluralem facit כִּסְאוֹת; & legatur Singulare כִּסְאִי solium meum *Jod* mobili ante א contra id quod modò diximus.

Ad num. 3. מִקְשָׁה cucumerarium recipit ה loco א.

§. IX. *De Verbalibus Quiescentium* ה.

Ad num. 1. Nuda in ה cum duplici Kamez, quòd in motione ת pro ה substitutum mobile fiat, communem regulam Perfectorum sequuntur. Sic מָנָה portio, facit regimen Singulare מְנַת, Pluralia מָנוֹת & מְנוֹת. Sic יָפָה pulcra, facit יְפַת, יָפוֹת, יְפוֹת. Planè sic קָשָׁה dura, & שָׁנָה annus dat Singula-

gulari שְׁנַת, Plurali autem regimine שְׁנוֹת, cum absolutum sit שָׁנִים. At verò אָלָה exsecratio, פָּרָה juvenca tanquam ex *Piel* deducta Kamez non mutat, cum sit loco Dages, quod in אָלָה per quondam enallagen supplet.

2. Cum Zere & Kamez ante ה legitur פֵּאָה, quod in Plurali regimine irregulare est tantùm. Nam facit פֵּאוֹת & פַּאֲתֵי; alterum in absoluto, alterum in regimine: cui affixa adduntur פַּאֲתָיו. Aliud est מֵאָה centum, Plurali מֵאוֹת, Duali מָאתַיִם

3. Quæ ante ה habent Kamez & Segol, ut שָׂדֶה ager, קָשֶׁה durus, יָפֶה formosus, participiale aliquid præ se ferunt, tanquam ex altera Verborum forma relata supra addit. 4. ad num. 3. §. 2. c.4. Unde ea non refero in numerum Segolatorum, de quibus part. 1. cap.7. §.1. n.15. Hæc in Fœminino & Plurali abjiciunt ה, ut יָפָה pulcra, יָפִים pulcri: sicut etiam cum affixis, idque juxta num. 2. §.5. c. 6. part. 1. & tunc pro eadem truncatione manet longa prima radicalis præterquam cum affixis regiminum. Porrò in regimine Singulari Segol

Segol mutant in Zere ad imitationem Verborum, de quo part. 1. cap. 6. §. 5. num. 6. Igitur שָׂדֶה v. g. facit in regimine Singulari שְׂדֵה, Plurali שָׂדִים & שְׂדֵי: cumque affixis כֶם, כֶן in Singulari facit שְׂדְכֶם &c. Quia Segol ultimæ transit in Sceva per num. 11. §. 2. c. 8. Eadem Nominum forma pro affixo *Vau* amat הו ut שָׂדֵהוּ pro שָׂדוֹ.

4. Quæ habent Zere & Segol, ut רֵעֶה Amicus, גֵּאֶה superbus, in regimine Singulari ultimum Segol in Zere vertunt, juxta addit. anteced. prius autem Zere immutatum retinent: idque juxta regulam communem versu 3. in cap. 8. traditam de regimine. Manet & in Plurali גֵּאִים superbi, & in regimine רֵעֵי, tum quia ה amissum compensationem exigit, tum quia Zere illud censetur esse ultimæ syllabæ; de quo dictum est part. 1. c. 9. §. 2. n. 3.

Ad num. 2. Monosyllaba sequuntur regulas ultimarum syllabarum in Perfectis. Sic יָד manus regimine facit יַד, Plurali יָדִים & יְדֵי: sicut ultima Nominis דָּבָר sic דָּג piscis facit דַּג, דָּגִים, דְּגֵי. Tria hæc: אָב Pater, אָח frater, חָם socer, in

 regi-

regimine Singulari resumptum ה radicale mutant in *Jod*, אֲבִי ; אֲחִי , חֲמִי , quod *Jod* etiam retinent cum affixis, אָבִיו vel אֲבִיהוּ , אָבִיהָ , אֲבִיכֶם , אָבִיךָ , אֲבִיכֶם. Cujus Pluralis habet terminationem Fœmininam אָבוֹת, ut dictum est addit. 19. ad num. 4. §. 1. c. 2. Ab אָח Plurali legitur אֶחָיו , & אַחֶיךָ per enallagen ad cacophoniam vitandam. דָּם sanguis, easdem planè Perfectorum leges circa ultimas syllabas sequitur: quamvis sit ab אָדַם, adeoq; non huc pertineat.

2. Eandem Perfectorum methodum tenent hujusmodi Monosyllaba cum Zere. Sic enim עֵץ lignum facit עֵצִים & עֲצֵי. Sed בֵּן filius facit Plurali בָּנִים & בְּנֵי, in singulari autem regimine בֶּן ac בִּן, & cum affixis בְּנוֹ , בִּנְךָ , בִּנְכֶם , בָּנָיו , בְּנֵיהֶם. Sic etiam שֵׁם facit שֶׁם in regimine, & cum affixis, שְׁמִי , שִׁמְךָ , cum Chirik & Segol cognata sint, Plurali שְׁמוֹת.

3. Similia monosyllaba cum Segol sunt aliqua. Nimirum פֶּה os (quod Avenarius deducit à פָּהָה) hoc mutat in regimine ה cum Segol in Chirik magnum, ut fiat

fiat פִּי cumq; affixis, פִּיהָ, פִּיו, פִּיךָ, פִּיהֶם: Plurali abs. פִּים & regimine פִּיוֹת quasi פְּהִיוֹת. Aliud est שֶׂה ovis cujus regimen שֵׂה communi regula, & cum affixis שֵׂיו vel שֵׂיהוּ mutato ה in *Jod* mobile.

4. *He* in *Jod* mutatum cernitur in istis: בֶּכִי fletus, unde בִּכְיִי fletus meus: גְּדִי hædus facit גְּדָיִים, גְּדָיֵי, & גְּדִיוֹת: כְּלִי vas facit כֵּלָיו, כֵּלִים & כְּלֵי sed דְּוַי languor Job. 6. 7. dat Plurali regimine דְּוֵי & Levitici 12. 2. דְּוֹת. Et præcedente Schurek à פְּדוּי redemptio fit פְּדוּיִם & פְּדוּיֵי

5. Nonnulla quoque sunt hic monosyllaba, ut אִי insula, Plur. אִיִּים & אִיֵּי, & שַׁי munus, à quo facio שַׁיִּים & hoc deduci volunt à שָׁוָה, ponendo *Jod* pro *Vau*: Sed utrumque fortè est à duplicantibus insuetatis אָיַי & שָׁיַי, sicut à חָיַי est חַי vivens, unde חַיִּים. Huc refer דַּי sufficientia.

Ad num. 4. In *Nun* sunt חָזוֹן visio, דִּמְיוֹן similitudo, בִּנְיָן ædificium, פִּדְיוֹם redemptio, *Mem* assumpto pro *Nun*: Atque in similibus nihil est difficile.

2. In *Tau* quæ exeunt præcedente Schurek, longam penultimæ mutare non solent. גָּלוּת captivitas, גֵּאוּת excellentia: Et Pluralem formant ferè Schurek mutando in Cholem, sic à חָזוּת visio fit חָזוֹת visiones. חָנוּת tamen mansio habet חֲנֻיוֹת mansiones.

3. Exemplum in ת præcedente Cholem est חָמוֹת socrus, cujus regimen est חֲמוֹת, sicut etiam cum affixis chatephatum legitur. Et אָחוֹת soror facit אֲחוֹת Plurali abs. אֲחָיוֹת & regimine אַחְיוֹת.

4. In ת præcedente Segol est שֶׁקֶת canalis, à quo legitur Gen. 30. 5. in regimine Plur. שִׁקְתוֹת pro שִׁקְתוֹת. Quo referes בַּת filia, quasi בֶּנֶת, cujus regimen Sing. בַּת, & cum affixis בִּתּוֹ &c. redeunte Dages ab incremento finali: Pluralem dat בָּנוֹת quasi בְּנָתוֹת contractum esset:

esset: vel certè à Masculino בָּנִים: regimen autem בְּנוֹת.

5. In ת præcedente Chirik magno est בְּכִית fletus, צְפִית speculatio, quæ facilia sunt. Huc pertinet בַּיִת domus, quasi בַּבְיִת cujus regimen Singulare est בֵּית tanquam quiescentium *Ayn*, Plurale est בָּתִּים quasi בַּבְתִּים, & regimen בָּתֵּי.

6. Ex *Piel* sunt גִּלָּיוֹן volumen, quæ interdum negligunt Dages, ut שִׁגָּיוֹן pro שִׁגָּיוֹן ignorantia: Item דַוַּי languidus, quod flecto Plurali דַוָּיִם ut חַיִּים. Huc spectat מְכַסֶּה tegumentum. Ex *Hiphil* sunt heemantica מִנְחָה munus, מִקְנֶה possessio, מַשְׂכִּית imaginatio, תַּכְלִית finis, מַעַל altitudo, אַרְבֶּה locusta, & מַרְבֶּה multum cum Zere. Ex quiescentibus *Pe Jod* & *Lamed He* est תּוֹרָה lex; ex *Pe Nun* & *Lamed* ה est מַשָּׂא acceptio, &c. quæ difficultatem specialem non habent.

CAPUT XI.

De Affixis Verborum.

§. I. Paradigma.

AD num. 1. Reperiuntur & affixa cum Infinitivo *Niphal*. Intransitiva cum affixis in alium casum sunt resolvenda, ut יִצְעֲקוּךָ Nehem. 9. v. 28. clamabunt ad te. Verba primæ personæ affixa primæ personæ respuunt, sicut & verba secundæ personæ affixa ejusdem personæ: eò quod aliàs fieret significatio reciproca, quod Conjugatio Hitpaël & Niphal præstare solent.

Ad num. 2. Quænam puncta ante affixa præcedant, inspectione paradigmatis potiùs, quàm præceptionibus videtur discendum esse.

Ad num. 3. Ultimæ syllabæ tertiæ personæ in Patach terminatæ retinet Patach tantùm ante כֶם & כֶן: aliàs mutatur in Kamez. Si terminetûr in Zere juxta additionem 4. ad num. 3. §. 2. cap. 4. manet Zere ante affixa absoluta, ut אֲהֵבְךָ amavit te. Si Cholem, illud sequente Sceva, transit

transit in Chatuph, ut יְכָלְתִּיו prævalui ipsi. Ante affixum נִי hîc est Patach.

Ad num. 4. *He* Fœmineum hîc mutatur in *Tau*. Quod *Tau* interdum per Dages forte supplet ה affixi הוּ omissum. Sic dices, מְסָרַתּוּ pro מְסָרַתְהוּ. Porrò illud ipsum Tau dum est cum Sceva quiescente, præcedens Kamez mutatur in Patach juxta num. 11. §. 1. cap. 7. in part. 1. Idque fit ante כֶם, כֶן, נִי, נוּ & הוּ. Cæterum à Masculina pendet; scil. à לָמְדָה.

Ad num. 5. Secunda persona Masculina ante affixa habet eadem puncta, quæ tertia Masculina; à qua & differt solùm literâ formativa ת. Pro Patach secundæ radicalis reperitur Chirik יְלִדְתִּיךָ genui te Ps. 2. 7.

Ad num. 6. Secunda Fœminina à prima discrepat, quod illa non habeat affixa secundæ personæ, juxta dicta hîc ad n. 1. Pro Chirik magno ante affixa legitur Zere & Kamez, ut pro הִשְׁבַּעְתִּינוּ legimus הִשְׁבַּעְתָּנוּ. Cæterùm Chirik ante affixa in prima persona est formativum, in secunda peregrinum & accersitum est.

Ad num. 7. Schurek ante affixa ſæpe tranſit in Kibbuz.

Ad num. 8. Schurek multitudinis nota, vel Kibbuz ejus vicaria Pluralem deſignat, & à Singulari diſtinguit. Maſculinum genus à Fœminino ſolo ſenſu diſcernitur.

Ad num. 9. Affixa primæ perſonæ reſpuit. Legitur quidem Ezech. c. 29. v. 3. עֲשִׂיתִנִי ſed pro עֲשִׂיתִי־לִי feci mihi; juxta dicta hîc ad n. 1.

Ad num. 10. Ubi infra tertiam radicalem ante affixum eſt Sceva quieſcens, Zere tranſit in Segol juxta num. 6. §. 4. c. 8. in part. 1. Sed tamen interdum, putà infra gutturalem in Patach; quin & in Chirik. Sic legimus גֹּאַלֵךְ redimens te, אֹיִבֵךְ odio perſequens te. Fœmininum in Lamed א legitur מֹצֵאת ante affixum & מֹצְאת putà מֹצַאתְכֶם vel מֹצְאתְכֶם.

Ad num. 11. Cholem non ſequente Sceva mutatur in Sceva: ſequente, in Chatuph. Quæ perſonæ hic quibus affixis jungi ſoleant, notum eſt ex additione ad n. 1. hîc. Solet ante affixa hîc ſæpe *Nun* interjici.

Ad

Ad num. 13. Dum ergo affixa recipiunt, vertunt נָה in וֹהוּ, & præcedens Cholem in Sceva.

Ad num. 14. Eſt quædam in Imperativo tranſpoſitio Vocalium in forma לְמוֹד, quando Sceva ad ſecundam & Cholem ad primam (ſed in Chatuph converſum) migrat. In altera forma, qua in ultima eſt Patach juxta addit. 2. ad num. 5. §. 2. c. 4. illud cum affixis mutant in Kamez שָׁלְחֵנִי mitte me.

Ad num. 15. & 16. Nonnulli hîc etiam loco Chirik ſub prima radicali poni poſſe putant Kamez chatuph.

Ad num. 17. Infinitivi forma לְמוֹד Kamez interdum mutat in Chirik aut Kibbuz בְּבִגְדוֹ cum prævaricaretur ipſe, & בְּקָצְרְכֶם cum meſſueritis vos. Interdum & retinet Kamez רָדְפִי perſequi me. Gen. 32. v. 19. Legitur præter normam: בְּמוֹצַאֲכֶם cum inveneritis vos, cum Cholem; quaſi ſit Participium. Forma לְמוֹד, quam primam nominavimus additione 1. & 2. ad num. 5. §. 2. c. 4. tria tantùm affixa recipit ךָ, כֶם & כֶן, ante quæ Cholem mutatur in Chatuph, ut לְמָדְכֶם. Tertia forma, de qua addit. 2. ad num. 5. §. 2.

§. 2. c. 4. non differt à forma לְמוֹר nisi quòd Kamez non in Chatuph sed in Chirik & interdum in Patach mutet, ut פִּתְחוֹ à פָּתַח aperire. Ubi verò tertia gutturalis requirit Sceva, legendum פְּתַחְכֶם, & non פִּתְחֲכֶם. *He* paragogicum dum ante affixa venit, quod tamen raro accidit, mutatur in *Tau*.

Ad num. 18. Ante כֶם, כֶן, ךָ pro Segol legitur Patach: בֵּרַכְךָ benedixit tibi: scil. infra *Resch*.

Ad §. II. Vix occurrit, quod addam.

Ad §. III. num. 6. Adverbium אַיֵּה ubi? amittit ה cum Zere prævio.

2. אַיִן *Non*, est ut זַיִת de quo part. 1. c. 10. §. 7. num. 2. אֵינְךָ non tu. Cum נִי, נוּ, נָּה, interponitur *Nun* dagessatum, quemadmodum diximus part. 1. c. 11. §. 2. num. 5. & 6. אֵינֶנִּי non ego. Idem est de sequenti.

3. הִנֵּה ecce, quod similiter abjicit ה cum Zere. Primæ personæ est הִנְנִי & הִנֵּנִי.

4. עוֹד, adhuc dat עוֹדִי similiter & עוֹדֶנִּי.

5. Inseparabile כ assumit expletivam syllabam מוֹ. Et tunc cum Kamez punctatur ante affixa absoluta, ante constructa autem

autem cum Sceva, כָּמוֹנִי ut ego כְּמוֹכֶם ut vos: cum iisdem tamen constitutis etiam cum Kamez venit, sed syllabâ expletivâ rejecta כָּכֶם.

6. אֵת apud, habet se ut Nomen Plurale, cumq; absolutis retinet Zere, cum constructis in Sceva mutat, nimirum Chateph Patach. אֵלַי apud me, אֲלֵיכֶם apud vos.

7. אַחַר similiter se habet ut Nomina sex punctorum in Plurali אַחֲרַי, אַחֲרֵיכֶם post me, post vos.

8. אֵצֶל est ut סֵפֶר, sed Aleph pro Chirik est cum Segol.

9. אִת cum, ponitur cum Chirik sequente Dages tanquam Nomen Defectivũ *Ayn*, reperitur tamen 2. Reg. 3. 12. יֵשׁ אוֹתוֹ pro אִתּוֹ est cum ipso.

10. בֵּין inter, habet se ut Nomen tam Singulare quam Plurale: בֵּינִי inter me, בֵּינֵינוּ inter nos. Sæpe etiam tanquam Fœmininum in Plurali ut בֵּינוֹתֵינוּ.

11. בִּלְעֲדֵי præter, compositum ex בַּל & עַד Pluraliter sumpto cum affixis constructis est cum Chateph Patach infra *Ayn*, aliàs cum Patach.

12. בְּעַד pro,circum,cum affixis mutat Patach in Chateph Patach בַּעֲדוֹ.

13. בַּעֲבוּר propter,cum affixis non mutat Vocales.

14. לְבַד solus aut seorsim assumit Dages in Dalet לְבַדּוֹ.

15. מִן suum *Nun* in quibusdam syncopat, & per Dages compensat: cum quibusdam servat: cum quibusdam euphoniæ studio mutat in ם, ut מִכֶּם, מִמְּךָ, מִנִּי, מִמֶּנִּי.

16. נֶגֶד coram, prius Zere retinet loco Chirik, נֶגְדּוֹ.

17. עַד usque, cum affixis constructis recipit Sceva, nimirum Chateph patach, cum cæteris Kamez assumpto Jod Plurali, planè ut Nomen Plurale בָּנִים. Eodem modo עַל super.

18. עִם cum, ponit Dages in Mem, עִמּוֹ cum illo.

19. תַּחַת sub, pro, Pluraliter cum affixis construitur ut מֶלֶךְ.

20. Inseparabile ב cum affixis imitatur Lamed cum eisdem affixis prout dictum est part. 1. c. 2. §. 2. num. 2. 3. 4. 5. 6. præterquam quod Pluraliter etiam dicitur בָּם

&

& בֵּן pro בָּהֶם & בָּהֵן. Eodem modo Caph inſeparabile, ſed tantùm cum affixis regiminis componitur.

21. Solæ 6. Præpoſitiones affixa reſpuunt, nimirum בִּלְבַד ſine, הָלְאָה ultra, חוּץ foris, לְפִי ſecundum, נֹכַח coram, עֵבֶר trans.

CAPUT XII.

De Conſtructione.

Omiſſis iis, quæ vel communia ſunt linguis Europæis, vel ipſo uſu facilè addiſci poſſunt, quæ Singularia vel difficilia magis ſunt, hîc annotabimus.

§. I. De Conſtructione Nominis.

I.

Subſtantivum Adjectivo præponitur, aut quando poſtponitur, ipſum Adjectivum naturam Subſtantivi quodammodo induit.

2. Adjectivum cum Subſtantivo non jungitur, niſi in ſtatu abſoluto: unde dum videtur adjungi conſtructo, ipſum ſubſtantivum

tivum ſubintelligitur repeti. Sic illud: Lex Domini ſancta, exponenda eſt: Lex Domini lex ſancta, תּוֹרַת יְיָ תּוֹרָה קְדֹשָׁה

3. Adjectivum ſæpiſſimè exprimitur per Subſtantivum hoc modo אִישׁ זָקָן vir barbatus. Item per Verbum: uti, Pſalmus ad recogitandum pro, rememorativus: Necnon per Adverbium: uti hoſtis interdiu, pro diurnus.

4. Sæpe ſubintelligitur per ellipſin, uti eſt illud מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב qui invenit uxorem (ſubintellige bonam) invenit bonum. Ubi etiam אֲשֶׁר ſubintelligendum.

5. Nomen geminatum ſignificat diverſitatem, uti Pſal. 12. in corde & corde. h. e. in duplici corde.

6. Cum Singulari jungitur aliquando Subſtantivum Plurale ad excellentiam indicandam. Ut Iſa. 19. אֲדֹנִים קָשֶׁה Dominus durus. Simili phraſi dicitur: אֶלֶף אִישׁ mille viri, שִׁשִּׁים שָׁנָה ſexaginta anni. Quæ conſtructio interdum diſtributionem indicat, ut יָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ

rectum

rectum judicia tua; id est, & hoc & illud rectum.

7. Sensum & Syntaxin constructam facit non tantùm Nomen Substantivum juxta num. 7. §. 1. cap. 2. in part. 1. sed etiam Relativum אֲשֶׁר vel solùm intellectum, uti Ps. 81. שְׂפַת לֹא יָדַעְתִּי labium, quod non novi. Item Infinitivus nominaliter positus בִּימֵי שְׁפוֹט in diebus judicare, id est, judicii. Item Adverbia דְּמֵי חִנָּם sanguis innocens. Item numeralia שֵׁשֶׁת יָמִים sex dies: in eadē constructione reperitur ellipsis Nominis constructi, uti אֲנִי שָׁלוֹם ego pacis, i.e. vir pacis. Sed & Adjectivum significat interdum substantivè, uti תְּמִימֵי דָרֶךְ immaculati viæ, integri vitæ. Quæ Syntaxis excellentiam significat, & gradū quendam Superlativum. Reperitur constructum pro absoluto 2. Reg. 17. 13.

8. Cæterum Superlativus gradus indicatur etiam per duo Substantiva, uti Zach. 10. pluviam imbris, i.e. maximam. Vide quæ diximus suprà ad n. 10. §. 1. c. 2.

9. Nomen Verbale ponitur interdum cum casu Verbi sui, sic dicas: cognitio Dominum, i.e. Domini.

10. Enallage frequens Hebræis eſt: Sic Gen. 2. 15. ut cuſtodiret eam ponitur in Fœminino, cum præceſſerit גַּן Maſculinum; quia nimirum reſpicit Fœmininum Nomen גִּנָּה. Ita 2. Samuelis 20. 3. Rex ad eos (Fœminas) non venit.

§. II. Conſtructio Verbi.

1. Nominativus Verbis Paſſivis additus ponitur interdum cum אֶת uti Num. c. 26. v. 55. יֵחָלֵק אֶת־הָאָרֶץ dividetur terra.

2. Verba exemptæ actionis, quorum ſcilicet actio non eſt in noſtra poteſtate, ponuntur interdum in tertia perſona abſolutè ſine Nominativo, Gen. cap. 16. v. 14. קָרָא לַבְּאֵר vocavit puteum, ſubintellige אִישׁ.

3. Verbum, præſertim Subſtantivum, per ellipſin ſæpe omittitur: Sæpe etiam per pleonaſmum Pronomen Dativi Caſus ſibi adſciſcit. Uti Pſal. 120. רַבַּת שָׁכְנָה־לָּהּ multùm habitavit ſibi anima mea.

4. Sæpe fit Enallage generis, numeri, aut perſonæ, idque per Syntheſin, cum non ad vocem, ſed ad ſenſum attenditur.

Eccl.

Eccl. 1. 2. אָמַר קֹהֶלֶת dixit congregatrix, id eſt Sapientia. Exod. cap. 31. v. 15. יֵעָשֶׂה מְלָאכָה fiet opus, id eſt דְּבַר מְלָאכָה: aut per Zeugma, cum Verbum cum propiore tantùm Nomine conſentit, etſi ad diverſa pertineat: וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן & dixit Maria & Aaron. Enallage Numeri eſt Gen. 30. 39. וַיֶּחֱמוּ הַצֹּאן & conceperunt pecus. Agg. 2. 8. וּבָאוּ חֶמְדַּת כָּל־הַגּוֹיִם & venient deſiderium omnium gentium. & Gen. 29. 27: Dabimus tibi etiam iſtam, i.e. dabo. Perſonæ enallage quædam eſt Malach. 2.10. Gen. 41. 11. אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ חָלָמְנוּ quale eſt apud Latinos, quisque ſuos patimur manes. Et Singulariter Gen. 4. v. 10. קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים vox ſanguinum fratris tui clamant.

5. Verba nuncupandi Nominativum mutant in Dativum: יִקָּרֵא לוֹ vocabitur illi, pro ille. Similiter pro Verbis habendi ponitur יֵשׁ & הָיָה cum Dativo: יֶשׁ־לִי כֹל habeo omne.

6. Quædam Verba duos Accuſativos habent; doce me vias tuas Pſ 25.

7. Verba, quæ curam aut affectum aliquem animi significant, Accusativum sæpe mutant in Ablativum cum Præpositione, Psal. 149. 4. רוֹצֶה י"י בְּעַמּוֹ amat Dominus populum suum.

8. Verba contrariandi & adversandi regunt Accusativum cum Præpositione ב vel עַל. Uti 2. Reg. 3. 7. פָּשַׁע בִּי rebellavit contra me.

9. Quædam Verba Neutra Accusativum significant actionis velut immanentis, unde absoluta vocantur, ut votum vovere, viam ire, jejunare jejunium.

10. Motus localis significatur per אֶל־עַד, literas præpositivas ל & ב, necnon *He* locativum, de quo suprà ad n. 2. §. 2. c. 3. Præpositio tamen sæpe omittitur: בֵּית י"י נֵלֵךְ in domum Domini ibimus Ps. 126. 1.

11. Verba נָתַן, מָשַׁח, שׂוּם, חָשַׁב, עָשָׂה, הָיָה, eleganter regit Accusativum cum præpositiva ל. Quomodo dicitur Gen. 2. 10. fuit in 4. capita.

12. Tem-

12. Tempus continuum per Accusativum exponi censetur sine Præpositione. Exempla sunt frequentia.

13. Causa, modus, instrumentum significatur Ablativo cum Præpositione בְּ. Quamvis eadem Præpositio interdum deficiat. Item tempus, si per quando interrogatio fiat.

14. Passio Ablativo cum Præpositione מִן significatur. Interdum tamen Dativus succedit.

15. Verba mercandi, copiam, & quietem in loco significantia, Ablativum cum בּ desiderant. Exempla passim occurrunt. Præpositio tamen interdum deficit.

16. Verba gaudii Ablativum causæ recipiunt cum Præpositione בּ, vel עַל, rarò cum aliis.

17. Verba comparationem significantia ponuntur cum Ablativo rei comparatæ per Præpositionem מִן: cujusmodi est illud: dilexi mandata tua præ auro מִזָּהָב. Verba autem Superlativum significantia ponuntur cum Ablativo per præpositivum בּ significantem inter, uti Psal. 46. 11. אָרוּם בָּאָרֶץ excelsus ero in terra.

§. III. *De Infinitivo.*

1. Infinitivus vicem Nominis ſæpe ſubit; unde Nomen regit, & legitur מַשְׁכִּימֵי קוּם quaſi diluculatores ſurrectionis. Aliàs regit caſum Verbi ſui.

2. Infinitivus cum Accuſativo rarus eſt; ſed potius Verbum fit finitum cum Nominativo ope particularum אֲשֶׁר, כִּי, vel שׁ.

3. Dum Verbum finitum alterum regit, illud debet eſſe infinitum: ſed illud ſæpe per ellipſin omittitur: לֹא אוּכַל אָוֶן non poſſum iniquitatem (ferre) Iſa. 1. Sæpe etiam pleonaſticè additur Infinitivus, ut viſitando viſitabit. Quo caſu uſurpatur Infinitivus *Kal cum Kamez* ſub prima radicali, excepto הֱיוֹת

4. Infinitivus qui regitur ſæpe mutatur in finitum per *Vau*. Eſther 8. v. 6. אוּכַל וְרָאִיתִי potero & videbo, id eſt potero videre. Qua in conſtructione etiam Vau interdum omittitur.

5. Infinitivus cum literis *Baclam* Gerundia exprimit. Et cum ב facit Gerundium in do, ſignificans *cum*, *dum*, *poſtquam*. Cum כ ſimiliter *cum*, *dum* & *poſtquam* ſigni-

gnificat. Item *secundùm, sicut*: Ezech. 35. 14. כְּשְׂמֹחַ כָּל־הָאָרֶץ quemadmodum lætatur tota terra. Cum ל constituit Gerundia in dum, uti & Supinum in um; nec non Gerundio in di æquivalet interdum. Cum מ autem facit item Gerundium in do, & prohibitivè accipitur.

§. IV. *Constructio Participij & Dictionum.*

1. Participia Casus & Syntaxin Verborum suorum postulant; quæ dum non habent, in Nomina degenerant. Eadem ante aliud Substantivum ponuntur in statu regiminis, etsi adjectivè sumantur, ut בְּרוּךְ יהוה Benedicte Domini Gen. 24. v. 31.

2. Adverbia אַיֵּה vel אֵי ubi ante Nomina & Pronomina per Verbi Substantivi ellipsin explicantur. Et אֵי quandoq; assumit זֶה interveniente interdum מִן: uti; אֵי־זֶה מְקוֹמוֹ ubi est locus ejus. אֵי מִזֶּה עִיר אַתָּה ex quanam urbe es tu?

3. אַיִן quasi absolutè significat nihil, aut non, כְּאַיִן quasi nihil: cum מ autem significat unde מֵאַיִן יָבֹא unde veniet?

Sed אֵין constructè ante Nomina aut Participia significat nullus: Gen. 31. v. 2. אֵין אִישׁ עִמָּנוּ non est vir nobiscum, vel nullus. Et venustè jungitur cum literis בלם. Jerem. 33. 10. מֵאֵין אָדָם à non homine: ita ut non sit homo.

4. בַּל non jungitur Verbo: בְּלִי cum Verbo & Nomine; בִּלְתִּי cum Nomine, Participio, Verbo finito & infinito. Similiter טֶרֶם cum Verbo finito & infinito ponitur.

5. כְּבָר regit Præteritum. כְּבָר הָיָה jam fuit Eccl. 1.

6. עַד pro donec, regit Futurum: pro dum, adhuc, venit cum Infinitivo & Participio. Sic פֶּן *ne fortè* regit Futurum.

7. ה Interrogativum reperitur cum Patach nudo sequente litera aut gutturali Kamessata, aut aliâ Scevata. Item cum Patach jaciente Dages insequente Scevatâ, sed servili tantùm: Nam Dages in radicali est ה emphatici. Per se istud ה habet Chateph Patach.

8. כ Aliquando similitudinis, aliquando mensuræ est nota. Punctum ejus est Sce-

Sceva: cum affixis tamen constructis Kamez: בָּכֶם, assumit sæpe expletivum מוֹ. Cum שׁ junctum segmentum est ex כַּאֲשֶׁר significans, *cum, quando, quandoquidem, sicuti*, כְּשֶׁבָּא sicut venit Eccl. 5. 14. Sed hoc Adverbium per ellipsin omissum habes Isa. 51. 1.

9. אֶל Ad, cum Nominibus nominascit quasi constructè אֱלֵי גִיל ad exultationem. Cum alia Præpositione sæpe abundat; uti אֶל־הַחוּץ foris. Similiter אַחַר nominascit cum particulis & aliis Orationis Partibus אַחֲרֵי־כֵן post sic.

10. אֵת cum est articulus Accusativum cum Activis, & Nominativum cum Passivis significat. Cum verò Præpositio est, significat, cum. אֶת־מִי cum quo? cum מִן abundat: מֵאִתָּם ab eis.

11. חוּץ regit Nomina & Pronomina cum ל & מ & particulis. מִחוּץ לָעִיר extra urbem חוּץ מִמֶּנִּי præter me, אֶל־הַחוּץ extrinsecus.

12. לְבַד cum מִן eleganter ponitur לְבַד מִטַּף præter pueros.

13. לְמַעַן cum Infinitivis idem valet quod ל cum iisdem: לְמַעַן הָבִיא propter adducere.

14. סָבִיב regit Nomina eleganter cum לְ, uti Psal. 78.28. סָבִיב לְמִשְׁכְּנוֹתֶיךָ circa tabernacula tua.

15. עַל vel constructum עֲלֵי ponitur cum Nominibus: item cum מ, ut מֵעַל הַשָּׁמַיִם super cœlos. Interdum significat ad, apud, ante, per, in, usque, ad, & cum.

16. עִם ponitur cum מ uti מֵעִם יי à Domino.

17. תַּחַת ponitur cum ל sequente תַּחַת לְרֹאשִׁי sub capite meo.

18. כ cum Infinitivis supplet pro Conjunctivo, de quo paulò superius §. 3. num. 5. Sicut optativum exprimunt aut per Interjectiones Optativas, aut per Nomina, cujusmodi est אַחֲלַיִם valetudines.

19. Censentur Nomina Accusativi Casus esse post Præpositiones significantes ad, apud

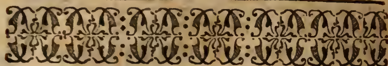
apud, ante, adversus, &c. ut apud Latinos. Ablativi Casus post significantes à, absque, coram, cum, de, &c.

20. Præteritum tempus regunt Conjunctiones Causales, significantes quia, quod, eò quod, &c. dum de re gesta sunt: Futurum autem quæ finem adnotant, uti לְבִלְתִּי, בַּעֲבוּר, לְמַעַן &c. כִּי verò, quia, Præteritum, Futurum, & Participium Præsens regit. Sicut etiam אִם si, אִלּוּ si לוּלֵא nisi.

21. *Vau* aliquando significat, *sic*, *aut*, *ut*, *sed*, *idcirco*. Est & aliquod luxuriosum seu initiale, quod neque connectit, neque convertit; sed integros libros inchoat.

22. Interjectiones aut nullum Casum significant, aut Dativum, vel Vocativum.

AP-

APPENDIX I.

Tabula Hebræarum Radicum.

SAtis hactenus atque abundè præceptionum Grammaticalium, quibus confidimus Lectorem, dummodo studium exercitationemque addat, haud multo labore Linguæ Sacræ non solùm notitiam, verùm etiam perfectionem consequi posse. Cum igitur inutile judicemus, etiam Prosodicis immorari; quando illa, quisquis ex hactenus traditis peritiam linguæ aliquam nactus fuerit, vel absque magistro intellecturus est; coronidis loco triplicem adjungimus Appendicem: Prima est Tabula Radicum Hebraicarum; altera Explicatio nonnullorum è Scriptura locorum: Tertia Modus scribendi Hebræo-Germanicè. De Tabula sic habeto:

1. Cum Radix quæcunque Hebræarum vocum sit tertia persona Masculina Singularis Verbi *Kal*, atque illa tribus literis constet, quarum prima est cum Kamez, altera cum Patach per num. 3. §. 2. cap. 4. ideò necess-

necesse non fuit Tabulæ nostræ puncta Vocalia subjicere: cum quivis id mentaliter præstare possit. Cogita igitur primam radicalem esse literam illam, quæ caput paginæ sive columellæ occupat, & eam esse Kamessatam: secundam radicalem esse illam quæ medium columnæ secundum ordinem Alphabeticum dividit; & hanc cum Patach. Quas duas etiam radicales, quò illustriores essent, ad distinctionem majorem, rubricâ scribi voluimus. Tertiam Radicalem reperies in serie Literarum Hebræarum atramento expressarum ad latus sinistrum. Atque ita secundam radicem leges אָבַד.

2. Neque multum hîc nocumenti facit, quod addit. 4. ad num. 3. §. 2. cap. 4. dictum est, secundam radicalem aliquando Zere, & nonnunquam Cholem habere. Nam & hujusmodi Verba pauca sunt, & error, qui eâ occasione fieret, tironum tantùm, & nullius momenti erit. Sicut etiam illud nihil impedit, quod *quiescentia Lamed* א & ה sub secunda radicali Kamez habeant. Hoc ipso enim, quod hoc sciat Lector, nullo negotio leget radicem tertiam אָבָה voluit, non אָבַה: quid hîc difficile?

3. Ne-

3. Neque illud multùm turbabit negotium, quod quædam Verba inusitata in *Kal*, usitata sint in *Pihel:* Nam etsi illa leges in *Kal*, nihil contra naturam Radicis peccasti.

4. Porrò quia quæ mediam habent *Jod* aut *Vau*, sciri aliâ ratione non possunt, an eâdem mediâ quiescant, an secus, illa quæ quiescunt, exposui infinitivè; cætera aliter. Ex. g. חור legitur bis sub iisdem literis: Semel significat *excandescere:* hoc ergo scias *quiescere* mediâ *Vau*, & scribendum legendumque חוּר. Iterum significat in Tabula, *foratus est:* hoc igitur est Præteritum, & *Vau* mobili legendum est חָוַר.

5. Multarum vocum (quas radicis titulo hîc posuimus,) veræ radices non sunt in usu secundum ullam Conjugationem: usitata tamen sunt Nomina inde producta. Cum ergo Methodus hujus Tabulæ non patiatur, radices, quæ nihil, quod sciatur, significent, afferre, atque derivata eis subnectere: hoc enim Lexicorum est: ipsa Nomina radicis loco apponenda potiùs putavimus, quam penitus omittenda: præsertim cùm eadem Nomina etiam Lexicographi pro radicibus assignent.

6. Hu-

6. Hujusmodi autem Nomina alia nuda ſunt, quæ tribus tantùm radicalibus conſtant: & Nomina eſſe dignoſcuntur ex Latino. E.g. radix ſeptima eſt אבן, quam legeres אַבַן: neque malè; hæc enim eſt radix. Quia tamen exponitur, *lapis*, adeoque Nomen eſt, legendum eſt אֶבֶן: id quod Tironi conſtare non poteſt. Alia verò ſunt *Heemantica*, aut interjecto *Jod* vel *Vau* quieſcente dignoſcuntur eſſe plus quàm radices: Cujusmodi eſt radix quarta אבחה, quæ legenda eſt אִבְחָה & prima אָבִיב.

7. Quando ad mediam radicalem apponitur Latina expoſitio, ſignum id eſt, vocem illam duabus tantùm literis conſtare; ſicut אָז tunc, אָח focus &c. adeoq; dictionem illam una radicali carere. Ex quo etiam illud intelligis, me non tam ſcripſiſſe tibi radices linguæ Hebrææ, quæ revera ſunt, quàm quæ eſſe aut vulgò putantur, aut pro illis afferuntur: Sicut etiam colligis ex iis, quæ dicta ſunt ad Num. 8. §. 6. cap. 6. Nam illud ut facerem, labor inſumendus erat, qui nulli profuturus fuiſſet, niſi iis, qui jam linguam callerent; ut propterea nec ab aliarum linguarum v.g. Græcæ Lexicographis ejusmodi cura ſuſcepta fuerit: Præterquam quod alias quoque Orien-

Orientales Linguas, Chaldæam putà atque Arabicam oportebat in subsidium hinc inde ac testimonium accersere, perque avias ac invias rivorum ambages demum ad fontes Lectorem multa cum argumentorum altercatione deducere; atque ita in vastum opus excrescere; quod neque hujus temporis erat, neque consilii.

8. Scias proinde velim, Catalogum eundem non eum præcipuè in finem conscriptum esse, ut ex eo solo, ceu fonte liceat novo & rudi adhuc Tironi sine ulteriore negótio Linguæ sacræ uti sapidissimas undas, itá uberrima fluenta reperire: hoc enim fieri non posse ex num. 5. 6. & 7. paulò superiùs constat. Igitur nihil, inquis, Tironibus prodest hoc Lexicon nostrum? Imò multùm Tironibus, & plurimùm jam Provectioribus, dummodo non solùm habeant nostras opes, sed etiam artem utendi sequantur; quam audi.

9. Volo Tironem, antequam ad usum Lexici accedat, in Grammaticis, saltem quæ in Parte prima habentur, utcunque versatum esse. Volo deinde ei copiam esse Bibliorum, aut certè unius Libri sacri Hebraicè scripti, ex quo aliquid quotidie legat, tametsi non multùm. Cum hac ergò lectione volo Catalogum ita jungi, ut non

ex

ex Catalogo ad Lectionem, sed ex Lectione ad Catalogum veniat. Quodsi enim in Scriptura hanc v. gr. vocem חָכְמָה legerit, cum sint quatuor literæ, una erit servilis. Jam verò ex notitia mediocri Grammaticæ statim concludet, ח literam servilem non esse, cum neque sit *Heemantica*, neque *Etan*, neque *Baclam*, &c. Similiter de כ & מ judicare poterit: Ergò de ה suspicio saltem erit, eam ad radicem non pertinere. Quare eâ dissimulata quæret חכם, & radicem inveniet. Deinde finale illud ה cogitabit non esse formativum personæ Fœmininæ in Verbis, quia vox sit cum uno tantùm Accentu: ergò colliget esse *Heemanticam*, adeoque significare Substantivum Fœmininum, &c. Ità si progressus fuerit, non solùm brevi tempore mirum in modum proficiet, & Grammaticam, quæ, si sola legatur, sterilis ac tædii ferax est, quasi præter advertentiam multo cum gustu addiscet: Sed etiam advertet, Catalogum nostrum vice pleni Lexici ipsi fideliter servire; cum nullam vocem in textu Hebræo offensurus sit, in cujus notitiam ejus ope pervenire non possit. Imò si copiosum tale ac plenum Lexicon requiret, ex hoc eodem usu sibi illud conficiet. Nam si annotaverit, quæ ex lectione occurrerint,

& ex Catalogo innotuerint, vocesque omnes ſimplicibus radicibus adſcripſerit; Si ſic deſcripta redegerit in ordinem Alphabeticum, illud ipſum Lexicon erit: atque ità velut ex improviſo, cum non multò antè Tiro eſſet, duce Catalogo noſtro breviſſimo, aliorum ſe eſſe Magiſtrum mirabitur.

10. Taceo cæteras utilitates Catalogi noſtri, quas ipſo uſu plurimas ac miras quisque comperiet. Subſidium certè memoriæ erit tam aptum ad retinenda, quæ legeris, ut facilius aliud videatur adhiberi non poſſe. Deinde ſolo intuitu Catalogi occurret ſtatim, & quantum profeceris, & quantum diſcendum reſtet: quævis litera Alphabeti quot radices conſtituat, ſi primò; quot, ſi ſecundo loco ponatur: quæ ſit affinitas literarum quarundam, & Conjugationum: videlicet א & ה ſi cum iisdem duabus radicalibus in fine ponantur, ferè idem ſignificare: Similiter Duplicantia Aijn & Quieſcentia Aijn ferè idem, ut רום & רמם: & ſexcenta hujusmodi, quæ uſus, inquam, docebit. Ne pluribus te, Lector, teneam, ecce Catalogum, ſeu Lexicon Radicum.

Lexicon

Lexicon Radicum Hebraicarum.

א

ב

יב Spica.
ד Periit.
ה Voluit.
חה Cuſpis.
ך Elevavit ſe.
ל Luxit.
ן Lapis.
ס Saginavit.
ק Pulvis.
יר Robuſtus.

ג

דה Faſciculus.
וז Nux.
ל Gutta.
ם Stagnum.
ן Crater.
פים Alæ.
ר Collegit.

ד

ב Cruciavit.
ם rubuit.

א

ד

ן Baſis.
ר Magnificavit.

ה

ב Amavit.
ה Ah!
י Ubi?
ל Tabernaculũ.

ו Aut.

ב Pytho.
דות Propter.
ד Titio.
ה Deſideravit.
חים Animalia.
י Heu!
ל Fortem eſſe.
ל Stultus fuit.
ן Iniquum eſſe.
ץ Feſtinare.
ר Illuminari.
ת Signum.

ז Tunc.

א

ז Tunc

וב Hyssopus.
ל Abiit.
ן Auris.
ר Accinxit.

ח Focus.

ד Unus.
ח Frater.
ז Tenuit.
לי Utinam.
ר Postea.

ט Sensim.

ד Rhamnus.
ם Clausit.
ון Funiculus.
ר Occlusit.

י Insula.

ב Inimicus fuit.
ד Interitus.
ה Pica. Ubi.
ך Quomodo?
ל Fortitudo.
ם Terruit.
ן Non.
ף Mensura.
ש Vir.
תן Fortis.

א

כ Tantùm.

ל Edit.
ן Certè.
ף Reflexit se.
ר Agricola.

ל Ne. Illi.

ה Juravit.
וה Deus.
ח Fœdavit.
ל Vanus fuit.
ם Mutus.
ף Didicit.
ץ Molestavit.

מ Si. Mater.

ה Ancilla.
ל Languit.
ם Hinc Mater.
ן Nutrivit.
ץ Fortis fuit.
ר Dixit.
ש Heri vespere.

נ Quò?

ה Mœstus fuit.
ח Suspiravit.
י Ego.
ך Libella.

א

נ

ס Coëgit bibere.
ף Iratus fuit.
ק Clamavit.
ש Ægrotavit.

ס

ם Horreum.
ין Exilium.
ף Congregavit.
ר Ligavit.
ע lignũ chald.
פ Etiam.
ד Vestivit.
ה Coxit.
ל Caligo.
ן Rota.
ס Defecit.
ע Vipera.
ף Circumdedit.
ק Coërcuit.
ר Cinis.

צ

ל Juxta.
ר Thesaurizavit.

ק

י Hircus silvest.

א

ר

ב Insidiatus est.
ג Texuit.
ה Carpsit.
ז Cedrus.
ח Iter fecit.
ך Prolongatꝰ est
ם Nomen viri.
ן Ornus.
ץ Terra.
ר Maledixit.
שׂ Pronunciavit.
שׁ Desponsavit.

ש Ignis.

ד Effusio.
ה Fundavit.
ד Testis.
ל Nemus.
ם Reus fuit.
ר Incessit faustè.
ש Fundavit.

ת Articulus.

א Venit.
ה Idem.
ש Idem.
ון Asina.

באר

ב

א

ר Declaravit.
ש Fœtuit.

ב

ה Pupilla.

ג Cibus.

ד Perfidus fuit.

ד Linum.

א Effinxit.
ד Solus fuit.
ל Separavit.
ק Rimatus eſt.

ה

ה Inanis fuit.
ט Marmor.
ל Turbavit.
מה Beſtia.
ן Pollex.
ק Puſtula.
יר Nitidus.

ו

א Venire.
ב Evacuari.
ז Sperpere.

ב

ו

ך Perplexũ eſſe.
ל Menſis.
ם Altum eſſe.
ן Intelligere.
ס Conculcare.
ץ Byſſus.
ק Evacuare.
ר Ciſterna.
ש Erubeſcere.

ז

א Disrupit.
ה Sprevit.
ז Prædatus eſt.
ק Fulgur.
ר Disperſit.

ח

ל Liveſco.
ן Probavit.
ר Elegit.

ט

א Effutiit.
ה Idem ferè.
ח Fiſus eſt.
ל Hebes fuit.

ב

ט

ן Venter.

י

ן Intelligere,inter

צה Ovum.

רה Arx.

ת Domus.

כ

א Morus.

ה Flevit.

ור Primogenitus.

ל -Non.Præter

א Inveteratus eſt.

ג Refocillatus eſt.

ה Inveteraſci.

ה Terruit.

ל Confudit.

ם Frænavit.

ס Comportavit.

ע Abſorpſit.

ק Vellicavit.

נ

ה Ædificavit.

ס

ר Labruſca.

ב

ע

ה Elegit.

ט Calcitravit.

ל Dominatus eſt

ר Arſit.

ת Territus eſt.

צ Palus.

ל Cæpe.

ע Sauciavit.

ק Tumuit.

ר Abrupit.

ק

ע Diſſecuit.

ק Vacuavit.

ר Quæſivit.

ש Exegit.

ר

א Creavit.

ד Sparſit.

ה Delegit.

ח Fugit.

ך Benedixit.

ק Fulminavit.

ר Expurgavit.

ש Fraxinus.

ב

ד

ת Bruta. arbor.

ט

ל Maturavit.
ם Aroma.
ן Baſan. Reg.
ר Nunciavit.
ש Tardavit.

ת Menſuræ.

ה Vaſtitas.
לה Virgo.
ק Diſſecuit.
ר Diviſit,

ג

א

ה Gloriatus eſt.
ל Redemit.

ב

א Fovea.
ב Gibboſus fuit.
ה Excelluit.
ח Calvus.
ל Limitavit.
ן Gibboſus.

ג

ב

עה Collis.
ר Superavit.
ש Unio. Gemma

ג Tectum.

ד

ד Excurrit vaſtando.
י Hædus.
ל Magnus fuit.
ע Succidit.
ף Vituperavit.
ר Sepivit.
ש Acervus frugū

ה

ה Sanavit.
ר Giravit.

ו

ב Locuſta.
ה Corpus.
ז Abſcindere.
ח Surrepere.
י Gens.
ל Exultare.
ע Expiravit.

ג

ו

ף Valvis claudere.
ר Peregrinari.
ש Gleba.

ז

ה Secuit.
ז Totondit.
ל Spoliavit.
ם Eruca.
ע Caudex.
ר Discidit.

ח

ל Pruna.
ון Venter.

י

א Vallis.
ד Nervus.
ח Prorepere.
ל Exultare.
ר Calx.

ל

ב Tonsor.
ד Cutis.
ה Migro.
ח Decalvo.

ג

ל

ל Volvit.
ם Glomeravit.
ע Involvit se.
ש Decalvavit.

ם Etiam

א Alluit.
ד Mensura.
ל Retribuit.
ם Alluit.
ר Finivit.

נ

ב Furatus est.
ז Thesaurizavit
ן Sepsit.

ע

ה Mugiit.
ל Fastidivit.
ר Increpuit.
ש Excussus est.

פ Ala.

ן Vitis.
ר Picea.

ר

ב Prurigo.

ר	**ד**
ד	**ב**
ד Sculpsit.	לה Massa ficuum.
ה Miscuit.	ק Adhæsit.
ז Succidit.	ר Locutus est.
ל Sors.	ש Mel.
ם Trivit.	**ג**
ן Area.	ה Fœcundus fuit
ס Atteror.	ל Vexillum erexit.
ע Subtraho.	ן Frumentum.
ף Volvo.	ר Incumbere ovis.
ר Secuit.	ד Uber.
ש Ejecit.	א Mandragora.
ש	ה Frequentavit.
ם Pluit largè.	**ה**
ש Palpavit.	ב Aurum. Chal.

ד.

א	ב Aurum. Chal.
ב Tabuit.	ם Attonitus fuit.
ג Sollicitus fuit.	ר Terruit.
ה Volavit.	**ו**
ב	ב Tabescere.
א Sermo. Robur. Tepor.	ג Piscari.
ב Loquor. Exhalo	ד Amicari.
ה Fumo.	ה Languit.
	ח Vi pellere.

ד		ד	
ו		ל	
ך	Mortario contundere.	ה	Hauſit aquas.
ם	Domari.	ח	Turbavit.
ן	Judicare.	ל	Exhauſtus eſt.
ץ	Tripudiare.	ף	Stillavit.
ר	Durare.	ק	Exarſit.
ש	Triturare.	ת	Janua.
ת	Decernere.	מ	Sanguis.
ח		ה	Domuit.
ה	Impulit.	ם	Domitus eſt.
ח	Idem ferè.	ן	Stercus.
ן	Milium.	ע	Lacrimatus eſt
ף	Impulſus eſt.	נ	
ק	Coarctavit.	ג	Cera.
י	Sufficientia	ע	
ג	Piſcari.	ך	Extinctus eſt.
ה	Nilvus.	פ	
ק	Propugnaculũ.	ה	Offendiculũ.
ר	Torrere.	ק	Impulſavit.
כ		ק	
א	Contudit.	ק	Tenuis fuit.
ה	Contuſus eſt.	ר	Transfixit.
ך	Idem ferè.		
ל		ר	
ג	Subſiliit.	א	Nauſea.

ד ר

ר

ב Stimulavit.
ג Ambulavit.
ך Inceſſit.
ם Auſter.
ר Libertas.
ש Quæſivit.

ש

א Pullulavit.
ן Pinguis fuit.
ת Ordinavit.

ה

א Ecce.

ב

ל Evanuit.
ן Ebenus.
ר Aſtrologus.

ג

ה Muſſare.
ך Rectus fuit.

ר

ד Convociferor.
ה Immiſit.
ך Contrivit.

ה

ר

ם Scabellum.
ס Myrtus.
ף Depulit.
ר Ornavit.

ה Heu.

ו

א Ipſe.
ד Venerari.
י Hoi.
ה Fuit.
ל Inſanire.
ם Tumultuari.
ן Niti.
ת Irruere.

ז

ת Stertuit. Motus eſt.

י

ה Fuit.
ך Quomodo?
ן Menſuram promptũ eſſe.

כ

ל Palatium.

ה		ה	
	ס		ר
ר	Agreſtis fuit.	ס	Diruit.
		ר	Mons.
	ל		ח
א	Ultrà movit.	ל	Doloſus fuit.
ך	Ambulavit.	ה	Inſidiatus fuit.
ל	Gloriatus eſt.		
ם	Concuſſit.		
	מ		ו
ה	Tumultuat⁹ eſt.	ו	Uncinus.
ם	ferè idem.		
ן	Copioſus ſum.		ז
ס	Liquatus eſt.		א
ר	Mœruit.	ב	Lupus.
	נ Ecce.		
	ס		ב
ה	Situit.	ב	Muſca.
		ד	Dotavit.
	פ	ח	Sacrificavit.
ך	Vertit.	ל	Habitavit.
	ע		ג Cortex.
ן	Rheda.		ד
		ה	Tumuit.
	ר		
ג	Occidit.		ה Iſte.
ה	Concepit.	ב	Aurum.

ז

ה

ם Deteſtatus eſt.
ר Splenduit.

ו

ב Florere.
ד Inſoleſcere.
ה Angulatus eſt.
ל Vile eſſe.
ע Moveri.
ר Alienari.

ח

ח Tollor.
ל Timuit. Repſit.

י

ז Fera. Copia.
ן Auſcultare.
ק Scintillare.
ת Olea.

כ

ח Mundus fuit.
ך Idem.
ר Recordatus eſt.

ל

ג Sulcatus eſt.

ז

ל

ל Epulatus eſt.

מ

ם Præſumpſit.
ר Præſecuit.

נ

ב Decaudavit.
ה Scortatus eſt.
ן Idem.
ח Deſiit.
ק Proſiluit.

ע

ה Motus eſt.
ך Morbidus eſt.
ם Sævio.
ף Idem.
ק Clamavit.
ר Parùm.

פ

ת Pix.

ק

ן Seneſco.
ף Conſideravit.
ק Colavit.

ז
ר
א Nauſea.
ב Diffuſ9 eſt. uſſit.
ה Sparſit.
ח Ortus eſt.
ס Fluctuavit.
ע Seminavit.
ק Sparſit.
ר Sternutavit.
ת Spithama.

ח
ב
א Abdidit.
ב Idem ferè.
ה Idem.
ט Excuſſit.
ל Debuit.
ק Amplexus eſt.
ר Sociatus eſt.
ש Alligavit.
ת Sartago.

ג
ב Bruchus.
ג Feſtum ago.
ה Petras habito.
ר Accingor.

ח
ד
ד Acutus ſum.
ה Hilareſco.
ל Ceſſavit.
ק Paliurus.
ר Penetro.
ש Novavit.

ו
ב Debere.
ג Circinare.
ד Ænigmari.
ה Illuſtravit.
ז Portũ ſpectare
ח Spina. Frænũ.
ט Filum.
ל Dolere.
ם Fuſcus.
ס Connivere.
ף Portus.
ץ Foris.
ק Effigiare.
ר Foratus eſt.
ר Candeſcere.
ש Properare.
ת Proſterni.

ז
ה Conſpexit.

ח
ז
ז Corruſcavit.
ק Prævaluit.
ר Porcus.

ט
א Peccavit.
ב Secuit.
ם Protraxit.
ף Rapuit.
ר Surculus.

י
ה Vixit.
וה Idem.
ל Fortunari.
ץ Paries luteus.
ק Sinus.

כ Palatum.
ה Inhiare.
ך Idem.
ל Rubrum facit.
ם Sapuit.

ל
א Ægrotavit.
ב Lac.
ד Ævum.

ח
ל
ה Ægrotavit.
ל Fiſtulavit.
ם Somniavit.
ף Mutavit vices.
ץ Laxatus eſt.
ק Diſtribuit.
ש Laſſus fuit.

מ
ד Deſideravit.
ה Æſtuavit.
ט Lacerta.
ל Molleſco animo.
ם Caleſco.
ס Violo.
ץ Fermentavit.
ק Divertit.
ר Efferbuit.
ש Quintus fuit.
ת Urceus.

נ
ה Caſtrametatus eſt.
ט Floruit.
ך Initiavit.

ח

נ

ן Gratiam fecit.
ף Velor. Fœdor.
ק Jugulavit.

ס

ד Sacravit.
ה Nixus eſt.
ל Vaſtavit.
ם Frænavit.
ר Defuit.

פ

א Protexit.
ה Idem ferè.
ז Feſtinavit.
ן Vola.
ף Protexit.
ץ Volupe fuit.
ר Fodit.
שׁ Manu miſit.
שׂ Veſtigavit.

צ

ב Excidit.
ה Dimidiavit.
ן Sinus.
ץ Sagittavit.

ח

צ

ר Atrium.

ק

ה Effigiavit.
ק Idem.
ר Perſcrutatꝰ eſt

ר

א Stercus.
ב Siccus fuit.
ג Arctatus fuit.
ד Trepidavit.
ה Excanduit.
ז Incruſtatum eſt.
ט Stylus.
ךְ Sepſit.
ל Urtica.
ם Deſolavit.
ס Coruſcavit.
ף Exprobravit.
ץ Incidit.
ק Frenduit.
ר Uſtus eſt.
שׁ Aravit.
שׂ Teſta.
ת Sculpſit.

ח

ש

ב Cogitavit.
ה Tacuit.
ך Tenebreſco.
ן Pectorale.
ף Denudo.
ק Amavit.
ר Coacervavit.
שׂ Gluma.

ת

ה Accepit.
ך Concidit.
ל Faſciavit.
ם Sigillavit.
ן Affinis fuit.
ף Rapuit.
ר Perfodit.
ת Conſternatus eſt

ט

ב

ע Merſus eſt.
ר Tuber.
ת December.

ה

ר Mundus fuit.

ו

ב Bonus fuit.
ה Nevit.
ח Linere.
ל Projicere.
ר Ordo.
שׁ Alas tendere.

ח

ה Sagittavit.
ח Oblitteravit.
ן Moluit.
ר Morbus ani.

ט

ף Memoriale facio.

י

ט Lutum.
ל Protelare.

ט

א

ה Verro.

ב

ח Mactavit.
ל Tingo.

ט

י

ר Palatium.

ל

א Maculavit.
ה Laniger.
ל Obtexit.

מ

א Immundus fuit.
ה Idem.
ן Sepelio.

נ

א Corbis.
ף Fœdavit.

ע

ה Erravit.
ם Guſtavit.
ן Aggravavit.

פ

ח Extendit palmâ.
ל Tabulas ſcripſit.
ף Supplodo pedibus.

ט

פ

ש Pingueſcere.

ר

ד Protruſit.
ה Humidus eſt.
ח Fatigatus eſt.
ם Antequam.
ף Dentibus diſcerpo.

י

א

ב Deſideravit.
ה Decuit.
ל Voluit.
ר Rivus.
ש Deſpero.
ת Conſenſit.

ב

ב Pippivit.
ד Periit.
ל Profluxit.
ם Duco uxorem fratris.

י

ב

ש Aruit.

ג

ב Fodit terram.
ה Mœruit.
ע Mente laboravit.
ר Horruit.

ד

ר Charus.
ה Manavit.
ע Scivit.

ה Nomen Dei.

ר Arrogans fuit.

ו

ם Dies.
ן Cœnum.

ז

ל Dimoveor.
ם Cogitavit.
ן Phaleratus est.
ע Sudor.

י

ח

ד Unior.
ל Desideravit.
ם Caluit.
ף Nudipes.
ר Tardavit.
ש Censeo familiam.

ט

ב Bonus fuit.

י

ם Hinnus.
ן Vinum.

כ

ח Argumentor.
ל Potuit.

ל

ד Peperit.
ך Ambulavit.
ל Ululavit.
ף Scabiosus fuit.
ק Bruchus.

ם Mare.

מ

ן Dexter fuit.
ר Mutavit.

נ

ה Afflixit.
ח Dimiſit.
ק Suxit.

ס

ד Fundavit.
ך Unctus eſt.
ף Addidit.
ר Caſtigavit.

ע

ד Condixit.
ה Removit.
ז Obfirmor.
ט Veſtivit.
ל Profuit.
ף Feſſus fuit.
ץ Conſuluit.
ר Silva.

פ

ה Pulcher fuit.
ח Efflavit.
ע Fulſit.

פ

ת Filius Noë.

צ

א Exivit.
ב Stetit.
ג Poſuit.
ע Subſtravit.
ק Fudit.
ר Formavit.
ת Flagravit.

ק

ב Lacus.
ד Arſit.
ה Obedivit.
ע Luxatum eſſe.
ף Giravit.
ץ Experrectus eſt.
ר Charus fuit.
ש Aucupor.

ר

א Timuit.
ד Deſcendit.
ה Jecit.

ר

ח Luna.
ט Frustratus est.
ד Femur.
ע Malus fuit.
ק Excreavit.
שׁ Possedit.

שׂ

ב Sedit.
ה Fuit.
ח Depressit.
ט Porrexit.
ם Desolatus est.
ן Dormivit.
ע Salvavit.
ף Jaspis.
ר Rectus fuit.
שׁ Annosus fuit.

ת

ד Clavus.
ם Integer sum.
ר Abundo.

כ

א

ב Doluit.

כ

א

ה Attritus fuit.

ב

ד Gravis fuit.
ה Extinctus fuit.
ל Vinculum.
ס Lavit.
ע Galea.
ר Crebuit.
שׁ Subegit.
שׂ Agnus.

ד

ר Rutilavit.
ר Pila.

ה Sic.

ה Caligavit.
ן Sacerdotio fungor.

ו

ה Adussit.
ח Potentia.
ל Continere.
ן Perficere.
ס Calix.

כ

ו

ר Fornax.
שׁ Nomen viri.

ז

ב Mentitus eſt.
ר Crudelis fuit.

ח

ד Occultavit.
ל Pigmentavit.
ש Negavit.

י Quia.
ד Cædes.
ל Tenax.
ם Pleiades.
ס Ciſta.
ף Cavum eſſe.
ר Lebes.

כ

ב Stella.
ר Orbis.

ל

א Clauſit.
ב Canis.
ה Conſummari.

כ

ל

ח Gelatio.
ל Conſummo.
ם Calumniam tulit.
ף Ferire malleis.

מ

ה Æſtuavit.
ז Orno murenulis.
ן Ciminum.
ם Recondidit.
ר Cremavit.
ש Idolum.

נ

ה Cognominavit.
ן Stabilivit.
ס Collegit.
ע Humiliavit.
ף Movit alas.
ר Cithara.

ס

א Thronus.
ה Operuit.

כ

ס

ח Resecuit.
ל Tortuosus fuit.
ם Præscidit.
ס Appendit.
ף Anhelavit.
ת Pulvinar.

ע

ס Iratus fuit.

פ

ח Flexit.
ל Duplicavit.
ן Flexit.
ס Subscus.
ף Curvavit.
ר Bituminavit.
ש Depressit.

ר

ב Cherub.
ח Secuit.
ךּ Croceis indui.
ם Vineam colo.
ץ Curva crura.
ר Saltavit.
ש Vertriculus.

כ

ר

ת Scidit.

ש

ב Agnus.
ח Obduci.
ל Impegit.
ף Auspicari.
ר Congruit.

ת

ב Scripsit.
ל Clathrus.
ם Emicuit.
ן Tunicari.
ף Scapulæ.
ר Coronavit.
ש Contudit.
ת Procudit.

ל

א

ב Montescere.
Siccum esse.
ח Defecit.
ט Latuit.
ךּ Legavit.

לאם

ל

א

ם Populus.

ב

א Leo.
ב Cordatus eſt.
ט Vapulavit.
ן Albus fuit.
ש Induit.

ה

ב Flamma.
ג Lectio attenta.
ה Laſſus fuit.
ט Inflammari.
ם Contritus fuit.

ו Utinam.

א Non.
ה Mutuatus eſt.
ז Recedere.
ח Tabula.
ט Illatebrari.
ל Cochlea.
ן Pernoctare.
Reſiſtere.
ע Abligurire.
ץ Illudere.

ל

ז

ש Subigere.

ז

ה Blateravit.

ח

ח Maxilla.
ח Succoſus fuit.
ך Linxit.
ם Veſci. pugnare
ץ Preſſit.
ש Muſſavit.

ט

א Lethavit.
ש Acuit.

י

ל Nox.
ש Leo rabidus.

כ

ד Cepit.

ל

א Anſulæ.

מ

ד Didicit.

ל

ע

ב Criminari.

ג Irrisit.

ז Barbarus.

ט Lotum comedit.

ן Absynthium.

פ

ד Lampas.

ת Apprehendo.

צ

ץ Apprehendit.

ק

ח Accepit.

ט Legit sparsa.

ק Lambit.

שׁ Collegit.

ש

ד Latex.

ךּ Cella.

ם Gemma.

ן Loquax sum.

ת

ח Linteavit.

ל

ת

ךּ Lecythus.

ע Minuit dentibus.

ם

א

ד Valde.

ה Centum.

ם Aliquid.

ן Renuit.

ס Repudio.

ר Mœreo.

ג

ד Pretiosa res.

ל Falx.

ן Tradidit.

ד Migravit.

ד

ד Mensus est.

ה

ה Cunctatus est.

ל Vitiavit.

ר Acceleravit.

מ

ו

ג Liquefieri.
ח Medulla.
ט Moveri.
ך Extenuari.
ל Circumcidere.
ם Vituperium.
ץ Mungere.
ר Mutari.
ש Cedere.
ת Mori.

ז

ג Mixtura.
ה Implevit.
ח Cingulum.
ר Illegitimè natus.

ח

א plausit.
ה Absterſit.
ח Idem.
ע Cruentavit.
ק Divulſit.
ר Cras.

ט

ט Dilapſus eſt.

מ

ט

ל Metallum.
ר pluit.

י Quis.

ם Aquæ.
ן Idéa.
ק Muceſco.

כ

ך Extenuatus eſt
ר Vendidit.

ל

א plenus fuit.
ח Idem.
ח Salivit.
ט Fugâ ereptus eſt.
ך Regnavit.
ל Locutus eſt.
ע Mulſit.
ק Unge diſcerpſit.

נ De.

א Numeravit.
ה Idem.

מ

נ

ח Adduxit.
ע Inhibuit.
ר Liciatorium.

ס

ה Liqueſco.
ך Miſcuit.
ס Liqueſco.
ר Tradidit.

ע

ד Vacillavit.
ה Viſcera.
ט Modicus fuit.
ך Confixit.
ל Prævaricatus eſt.
ן Manſio.
ר Spelunca.

צ

א Invenit.
ד Arx.
ה Exſuxit.
ח Frons.
ץ Expreſſit.

מ

ק

ל Calamus.
ק Marceſco.

ר

א Pingueſco.
ג Traha.
ד Deſcivit.
ה Amaricavit.
ח Obtrivit.
ט Depilavit.
ץ Vim fecit.
ק Terſit.
ר Amareſco.

ש

ה Traxit.
ח Unxit.
ך Produxit.
ל Imperavit.
ק Vepreſco.
ר Succus uvarum.
ש Contrecto.

ת

ג Habena.
ה Mortalis ſum.

מ

ת

ח Expandit.
ז Lumbus.
ק Dulcis fuit.

נ

א Eja.
ד Uter.
ה Decorus fuit.
ם Dixit.
ף Adulteror.
ץ Subsannavit.
ק Gemuit.
ר Abrogavit.

ב

א Prophetavit.
ב Excavavit.
ה Prophetavit.
ח Latravit.
ט Vidit.
ל Emarcuit.
ע Scaturivit.

ג

ב Auster.
ד Nunciavit.

נ

ג

ה Splenduit.
ח Cornu petiit.
ן Cano instrumentis.
ע Tetigit.
ף Cecidit.
ר Diffudit.
שׁ Accessit.
שׂ Angustiavit.

ד

ב Munificus fuit.
ד Motus est.
ה Aufero.
ח Expulit.
ן Vagina.
ע Novit.
ף Propulsavit.
ר Vovit.

ה

ג Duxit.
ה Lamentatus est.
ל Deduxit.
ם Fremuit.

נ

ה

ק Rudit.
ר Fluxit.

ו

א Confutare.
ב Urgere.
ז Moveri.
ה Inhabitavit.
ח Quieſcere.
ט Nutare.
ל Inquinavit.
ם Dormiſcere.
ס Fugere.
ע Mobilem eſſe.
ף Stillare.
ץ Germinare.
ר Illuminare.
ש Ægrotare.

ז

ד Coxit.
ה Sparſus eſt.
ל Stillavit.
ם Inauris.
ר Abſtinuit.

ח

ה Duxit.

נ

ח

ל Hæreditavit.
ם Conſolatus eſt
ץ Acer ſum.
ר Nares.
ש Auguratus eſt
ת Deſcendit.

ט

ה Tetendit.
ל Levavit.
ע Plantavit.
ף Guttavit.
ר Servavit.
ש Dimiſit.

י

ן Juveneſcere.
ק Lactare.
ר Novellavit.

כ

ד Nepos.
ה Percuſſit.
ח Coram fuit.
ל Inſidiatus eſt.
ס Opes.
ר Alienavit.

ג

כ

ת Contrivit.

ל

ה Abſolvit.

מ

ל Circumcidit.
ר Pardus.

נ

ש Oblitus eſt.

ס

ג Apprehendit.
ה Levavit.
ח Amovit.
ך Fudit.
ס Vexillum erexit.
ע Profectus eſt.
ק Scandit.
ת Inſtigavit.

ע

ל Obſeravit.
ם Amœnus fuit.
ץ Frutetum.

ג

ע

ר Excuſſit.

פ

ח Spiravit.
ך Carbunculus.
ל Cecidit.
ץ Diſſipatus eſt.
ש Reſpiravit.
ת Regio.

צ

א Volavit.
ב Statuit.
ה Volavit.
ח Vicit.
ל Evaſit.
ץ Floruit.
ר Servavit.

ק

ב Perforavit.
ד Punctum fixit.
ה Culpa vocavit
ם Ulcus eſt.
ע Luxatus eſt.
ף Excidit.
ק Caverna.

נ

ק

ר Effodit.
שׂ Illaqueavit.

ר

ד Nardus

שׁ

א Seduxit.
א Levavit.
ב Afflavit.
ג Attigit.
ה Removit.
ח Levavit.
ךְ Momordit.
ל Abſtraxit.
ם Anhelavit.
ף Flavit.
ק Oſculatus eſt.
ק Exiliit.
ר Aquila.
ר Serravit.
שׂ Dimovit ex corde.
ת Defecit.

ת

ב Semita.

נ

ת

ח Fruſtavit.
ך Liquefecit.
ן Dedit.
ס Deſtruxit.
ע Contrivit.
ץ Demolitus eſt.
ק Rupit.
ר Salivit.
שׁ Evulſit.

ס

א

ה Satum.
ז Profligavit

ב

א Potavit.
ב Circuivit.
ך Perplexus eſt.
ל Bajulavit.

ג

ד Procubuit.
ל Peculium.
ן Antiſtes.
ר Clauſit.

ס

ר Cippus.
ן Sindon.
ר Ordo.

ה
ר Rotunditas.

ו
ב Circuire.
ג Retrocedere.
ד Arcanum.
ה Velamen.
ך Ungi oleo.
ס Equus.
ף Deficere.
ר Recedere.
ת Incitare.

ח
ב Traxit.
ה Scopavit.
ף Disjecit.
ר Circuivit.
ש Sponte nafci.

ט
ה Deflexit.

י
ס Tineis fcateo.

ס

י
ר Olla.

כ
ך Texit.
ל Perverfus fuit.
ן Profuit.
ר Claufit.
ת Aufcultavit.

ל
א Æftimavit.
ד Solidus fuit.
ה Proftravit.
ח Pepercit.
ל Aggeravit.
ם Scala.
ן Sentis.
ע Rupes.
ף Pervertit.
ת Simila.

ם Aroma.
ך Fulcio.
ל Simulacrum.
ן Signavit.
ר Horruit.

נ
ה Rubus.

ס

ע

ד Refecit cibo.
ף Ramos vello.
ר Turbinoſus ſum.

פ

א Addidit.
ד Planxit.
ה Conſumpſit.
ח Addidit.
ל Phiala.
ן Texit.
ף Ad limen ſedit.
ק Comploſit.
ר Numeravit.

ק

ל Lapidavit.

ר

ב Urtica.
ה Lorica.
ח Redundavit.
ן Satrapa.
ס Caſtratus.
ף Veſpillo fuit.
ר Refractarius fuit.

ס

ח

ו Hiems.
ם Occluſit.
ר Latuit.

ע

ב

ב Denſatus eſt.
ד Servivit.
ה Denſari.
ט Pignorari.
ר Tranſivit.
ש Mucuit.
ת Contorſit.

ג

ג Placenta.
ב Adamavit.
ה Aduſſit.
ל Rotundus.
ם Compaſſꝰ fuit
ר Grus.

ד

ד Statuminavit.
ה Subiit.
ן Deliciatus eſt.

ע

ד

ף Superfuit.
ר Ordinavit.
שׂ Lens.

ו

ב Obnubilari.
ג Coquere placentas.
ד Prædatus est.
ד Durare. Testari.
ה Perversus fuit.
ז Congregari.
ל Iniquè egit.
ן Tempus.
ע Vertiginos9 fuit.
ף Volare.
ר Evigilare.
ר Cæcum fecit.
ש Congregari.
ת Pervertit.
ת Assuefacere.

ז

ב Reliquit.
ז Firmavit.
ק Sepivit.
ר Juvit.

ע

ט Stylus.
ה Obtexit.
ן Mulctrale.
ף Operuit.
ר Coronavit.
ש Sternutavit.

י

ה Cumulus.
ט Involare.
ל Lactavit.
ם Impetũ fecit.
ן Oculus.
ף Lassus fuit.
ק Angustiare.
ר Urbs. Pullus.

כ

ס Compede stringo.
ר Turbavit.

ל

ג Balbus.
ה Scandit.
ז Exultavit.
ט Nox cæca.
ל Lallavit. Operatus est.

ע
ל

ם Occuluit.
ס Geſtire.
ע Sorbuit.
ף Velavit.
ץ Exultavit.
ק Hirudo.

מ

ד Stetit.
ל Laboravit.
ם Obtexit.
ס Oneravit.
ק Profundus fuit.
ר Manipulos fecit.
ת Secundus fuit.

נ

ב Uva.
ג Delicatus eſt.
ד Innodavit.
ה Reſpondit.
ן Obnubilavit.
ף Ramus.
ק Collum cingo.
ש Mulctavit.

ס

ס Calcavit.

ע
פ

ה Ramus denſus.
ל Clivus.
ר Sparſit.

צ

ב Contriſtavit.
ד Exaſciavit.
ה Obfirmavit.
ל Pigreſco.
ר Prævaluit.

ק

ב Supplantavit.
ד Ligavit.
ד Periboluũ ſtruxit.
ל Obliquavit.
ר Eradicavit.
ש Depravavit.

ר

ב Arida miſcuit.
ג Anhelavit.
ד Onager.
ה Nudavit.

ע

ר

ך Ordinavit.
ל Præputiatus est.
ם Callidè egit.
ס Oriza.
ף Jugulavit.
ץ Vim intulit.
ק Arcuit.
ר Diruit.
ש Sponda.

ש

ב Herba.
ה Fecit.
ן Fumavit.
ק Defraudavit.
ק Litigavit.
ר Dives fuit.
ר Decimavit.
ש Ærugine rodor.
ת Nituit pinguedine.

ת

ד Paravit.
ם Vaporavit.
ק Provexit.

ע

ת

ר Precatus eſt.
ת Tempeſtivus fuit.

פ

א

ה Angulavit.
ר Ornavit.

ג

ג Groſſus.
ל Inquinavit.
ע Occurrit.
ר Piger fuit.
ש Obviavit.

ד

ה Redemit.
ע Pepercit.
ר Inteſtina.

ה Os.

ו

ל Huc.
ה Idem.
ג Ceſſare.

פ

ו

ח Flare.
ך Fucum facere.
ל Faba.
ן Attonitum eſſe.
ץ Diſperſum eſſe.
ק Vacillare.
ר Disrumpi.
ש Augeſcere.
ת Cardo fœmina.

ז

ד Deauravit.
ר Sparſit.

ח

ד Expavit.
ה Dux.
ז Levis fuit.
ח Illaqueatus eſt.
ם Carbo.
ת Fodina.

ט

ד Topazius.
ר Dimiſit.
ש Malleus.

פ

י

ד Exitium.
ם Plicatura.

כ

ה Manavit.

ל

א Velatum eſſe.
ג Diviſus eſt.
ד Lampas.
ה Separari.
ח Transfixit.
ט Evaſit.
ך Colus. Scipio.
ל Appellavit.
ס Ponderavit.
ץ Tremuit.
ש Volvit ſe.

נ

ג Frumentum.
ה Reſpexit.
ם Interiùs.
ן Pinnam occupo.
ק Delicatè pavit.

פ

ס

ג Extulit.
ח Tranſiliit.
ל Dolavit.
ס Minuit.

ע

ה Sibilavit.
ל Expolivit.
ם Vices muto.
ר Aperuit.

צ

ה Aperuit.
ח Perſonuit.
ל Deglubo.
ם Diminuo.
ע Vulnero.
ר Compello.

ק

ד Viſitavit.
ח Aperuit.
ע Fungus.

ר

א Fractifico.
ד Partior.

פ

ר

ה Fructifico.
ז Pagus.
ח Viruit.
ט Lætificavit.
ד Ferox fuit.
ם Rupit cum fremitu.
ס Dirupit.
ע Liberavit.
ץ Perrupit.
ק Fricando rupit.
ר Labefactavit.
שׂ Diſtinxit.
שׁ Expandit.
ת Euphrates.

ש

ה Diffudit ſe.
ח Diſcerpſit.
ט Expandit.
ע Perfidè egit.
ע Graſſatus eſt.
ק Divaricavit.
ת Linum.

ת

א Fatuus.

פ

ת

ה Suasit.
ח Aperuit.
ל Sus deq; verto.
ז Pytho.
ע Fato. Subitò.
ר Explano.
ת Scindo frustatim.

צ

א

ל Umbram fecit.
ז Grex ovium.

ב Lectica.

א Militavit.
ה Tumuit.
ט Porrexit.
ע Tingo.
ר Coacervo.
ת Manipulus.

ד Latus.

ה Venatus est.
ק Justus fuit.

צ

ה

ב Fulsit ut aurũ.
ל Hinnivit.
ר Pelluceo.

ו

ד Venari.
ה Præcepit.
ח Altè clamo.
ל Abyssus.
ם Jejunare.
ף Exundare.
ק Arctari.
ר Angustari.

ח

ה Serenus fuit.
ח Idem.
ז Putredo.
ק Risit.
ר Nituit.

י

ה Siccitas.
ז Statua.
ץ Florere.
ר Cardo. Legat⁹.
ת Succendere.

צלה

צ
ל

ה Aſſavit.
ח Proſperavit.
ל Inumbravit.
ם Imago.
ע Coſta.

מ

א Sitivit.
ה Idem.
ד Conglutinor.
ח Germinavit.
ם Coma.
ק Flaccidus fuit.
ר Lana.
ת Succidit.

נ

ח Deſiliit.
ם Gracileſco.
ן Acutus. Scutum
ע Submiſſè ago.
ף Circumvolvit.
ק Cippus.
ר Canalis.

ע

ד Inceſſit.

צ
ע

ה Vagatus eſt.
ן Peregrinat⁹ eſt
ף Peplum.
ק Clamavit.
ר Minoravit.

פ

ד Cohæſit.
ה Speculatus eſt.
ח Scyphus.
ן Recondidit.
ע Aſpis.
ף Pippire.
ר Evolavit.

ק

ל Gluma.

ר

ב Aduſſit.
ה Reſina.
ח Vociferor.
ך Indiguit.
ע Leproſum eſſe.
ף Excoxit.
ר Anguſtavit.

ק

ב

ב Maledixit.
ה Ventriculus.
ל Accepit.
ע Supplantavit.
ץ Collegit.
ר Sepelivit.

ד

ד Supplicavit.
ח Ferbuit.
ם Prævenit.
ר Ater fuit.
ש Sacer fuit.

ה

ה Hebes fuit.
ל Collegit.

ו

א Vomere.
ה Expectavit.
ח Accipere.
ט Nauſeare.
ל Vox.
ם Surgere.
ן Queri.
ס Succidere.

ק

ו

ע Dux.
ף Simia.
ץ Nauſeare.
ר Fontem perfodere.
ש Laqueare.

ט

ב Excidium.
ט Tædio afficior
ל Excidit.
ן Parvus fuit.
ף Decerpſit.
ר Suffivit.

י

ה Evomuit.
ן Conus.
ץ Æſtivavit.
ר Paries.

ל

ה Torrefecit.
ח Caldarium.
ט Contraxit.
ל Levis fuit.
ס Sprevit.

ק ל

ע Sculpsit. funda projecit.
ש Furca.

מ

ח Farina.
ט Enervavit.
ל Calamitos9 sum.
ץ Collegit pugillo.
ש Carduus.

נ

א Æmulatus est.
ה Acquisivit.
ם Cinnamomum.
ן Nidulatus est.
ץ Finivit.

ס

ם Divinavit.
ס Decerpsit.
ת Atramentarium

ע

ע Stigmatizavit.
ר Scutella.

פ

א Coagulari.
ד Præcidit.
ז Merula.
ץ Strinxit.

ק צ

ב Dolavit.
ה Præsecuit.
ח Nigella.
ן Princeps.
ע Abrasit.
ף Irâ ferveo.
ץ Amputavit.
ר Idem.

ר

א Vocavit.
ב Appropinquo
ד Securim adhibuit.
ה Evenit.
ח Decalvavit.
ם Obduxit carnem.
ן Radiavit.
ס Curvus fuit.
ע Laceravit.
ץ Nictavit.

ק
ר

ר Frixit.
ש Tabula.

ש Stipula.
א Cucumeres.
ב Aufcultavit.
ה Durus fuit.
ח Durè habuit.
ט Veritas.
ט Nummus.
ר Ligavit.
ש Inquifivit.
ת Arcus.

ר
א

ה Vidit.
ם Unicornis.
ש Caput.

ב
ב Multus fuit.
ד Adornavit.
ה Multus fuit.
ך Torrefecit.
ע Quadravit.

ר
ב

ץ Cubuit.
ק Saginavit.

ג
ב Gleba.
ז Tumultuatus est.
ל Obtrectavit.
ם Lapidavit.
ן Sufurravit.
ע Disrupit.
ש Tumultuatus est.

ד
ד Extendit.
ה Dominatꝰ est.
ם Sopitus est.
ף Perfecutus est.

ה
ב Extulit fe.
ה Timuit.
ט Fluxit.

ו
ב Litigare.

ר

ו

ד Dominari.
ה Inebriatus eſt.
ח Reſpiravit.
ח Odorari.
ם Altum eſſe.
ן Ovare.
ע Malum eſſe.
ף Quaſſare.
ץ Currere.
ק Evacuavit.
ש Depauperari.

ז

ה Emaciavit.
ח Convivari ad funus.
ם Innuit.
ן Princeps.

ח

ב Dilatatus eſt.
ל Ovis.
ם Dilexit.
ף Movit ſe.
ץ Lavit.
ק Procul fuit.
ש Ebulliit.

ר

ט

ב Maduit.
ה Rotavit.
ט Tremor.
ש Alliſit.

י

ר Irroravit.

כ

ב Equitavit.
ךְ Mollis fuit.
ל Negotiatus eſt
ס Innexuit.
ש Acquiſivit.

מ

ה Projecit.
ח Haſta.
ךְ Equa.
ם Elevatus fuit.
ן Malus punica.
ס Calcavit.
ש Repſit.

נ

ה Sonuit.
ן Exclamavit.

רסן

ר

ס

ן Habena.
ס Aſperſit.

ע

ב Eſurivit.
ד Tremuit.
ה Pavit. Socius fuit.
ל Tremuit.
ם Tonuit.
ן Vireſcere.
ע Fregit.
ף Stillavit.
ץ Fregit.
ש Commotus eſt.

פ

א Sanavit.
ד Stravit.
ה Defecit.
ס Conculcavit.
ק Sociavit.
ש Lutum.
ת Bovile.

צ

א Cucurrit.
ד Saltavit.

ר

צ

ה Bene voluit.
ח Occidit.
ע Perforavit.
ף Stravit.
ץ Contrivit.

ק

ב Putrivit.
ד Saltavit.
ח Condivit.
ם Acu pinxit.
ע Expandit.
ק Spuit.

ש

ה Libertas.
ם Exaravit.
ע Impius fuit.
ף Pruna.
ש Depauperari.
ת Rete.

ת

ח Ferveſco.
ם Catenis jungi.
ק Concatenari.
ת Tremor.

ש

א

- ב Hauſit.
- ג Rugiit.
- ה Vaſtatus eſt.
- ט Depopulatus eſt
- ל Rogavit.
- ן Tranquillꝰ fuit.
- ף Reſpiravit.
- ר Reliquus fuit.

ב

- ב Fragmentum.
- ה Captivũ duxit.
- ח Laudavit.
- ט Virga.
- ל Semita.
- ס Reticula.
- ע Juravit.Septem.
- ץ Teſſelatum opꝰ.
- ר Fregit.
- ת Quievit.

ג

- א Succrevit.
- ב Extolli.
- ד Erravit.
- ה Idem.
- ח Proſpexit.

ש

ג

- ל Vitiavit fœminam.
- ע Amens fuit.
- ר Fœtus.

ד Mamma.

- ד Devaſtavit.
- ם Ager.
- ף Aduſſit.

ה

- ם Sardonix.
- ר Ornavit.

ו

- א Vanitas.
- ב Reverti.
- ה Æqualis fuit.
- ח Inclinari.
- ט Peragrare.
- ל Fimbria.
- ם Allium.
- ע Clamare.
- ף Conterere.
- ק Appetere.
- ר Canere.
- ת Ponere.

ש

ז

ף Conspexit.
ר Contortum.

ח

ר Munus obtulit.
ה Abjecit se.
ח Idem ferè.
ט Mactavit.
ל Leo ferox.
ן Ulcus.
ס Sponte nascens.
ף Accipiter.
ץ Fera.
ק Contudit.
ר Niger fuit.
ת Perdidit.

ט

ח Expandit.
ט Cedrus.
ף Exundavit.
ר Moderatus est.

י Munus.

ח Removit.
ן Urina.
ר Catenulæ.
ש Marmor.

ש

י

ת Vepretum.

כ

ב Jacuit.
ח Oblitus est.
ך Sedatus est.
ל Orbatus est.
ם Manè surrexit.
ן Habitavit.
ר Inebriatus est.

ל

ב Gradus.
ג Nix.
ה Tranquillus fuit.
ח Misit.
ט Dominatus est
ך Projecit.
ל Spoliavit.
ם Perfectus est.
ף Eduxit
ש Tres.

מ Nomē. Ibi.

ר Perdidit.
ט Deturbavit.

שמם

ש

מ

ם Deſolavit.

ן Pinguis fuit.

ע Audivit.

ץ Particula. Ignominia.

ר Cuſtodivit.

ש Sol.

נ

ב Feneſtra.

ה Iteravit.

ן Acuit.

ס Accinxit.

ס

ה Diripuit.

ס Idem.

ע Diffiſus eſt.

ף Diſſecuit.

ע

ה Reſpexit.

ט Strepitus.

ל Pugillus. Vulpes. Semita.

ן Incubuit.

ר Æſtimavit.

פ

ה Eminuit.

ח Ancilla.

ט Judicavit.

ש

פ

ך Fudit.

ל Humilis fuit.

ן Cuniculus.

ע Copia.

ף Serpens jaculꝰ.

ר Pulcher fuit.

ת Diſpoſuit.

צ

ף Pauculum.

ק

ד Sedulus fuit.

ה Potavit.

ט Quievit.

ל Ponderavit.

ם Sicomorus.

ע Submerſus eſt.

ף Proſpexit.

ץ Abominatꝰ eſt.

ק Diſcurrit.

ר Mentitus eſt.

ר

ב Æſtus.

ה Solvit.

ץ Repſit.

ק Sibilavit.

ר Umbilicus.

ש Radix.

ת Miniſtravit.

ש

ש Sex.
Byſſus.
ן Lilium.
ר Minium.
ת
ה Bibit.
ל Plantavit.
ם Aperuit.
ן Minxit.
ק Tacuit.
ר Percuſſ⁹ eſt.

ש
א
ר Fermentũ.
ב
ע Saturat⁹ eſt.
ר Speravit.
ג
א Crevit.
ב Exaltat⁹ eſt.
ה Crevit.
ד
ד Occavit.
ה Ager.
ה Agn⁹.
ד Teſtis.
ו
ב Caneſcere.

ש

ו
ג Recedere.
ד Illinere.
ח Meditari.
ט Declinare.
ך Sepire.
ם Ponere.
ר Regnare.
ש Gaudere.
ח
ה Natavit.
ט Expreſſit.
ף Tectoriũ.
ק Riſit.
ט
ה Declinavit
ם Odit.
ן Idem.
י
ח Frutex.
כ
ה Aſpexit.
ך Texit.
ל Proſpera-
tus eſt.
ן Culter.
ר Mercede
conduxit.

ש

ל
ו Coturnix
ם Veſtis.
מ
ח Gaviſus
eſt.
ך Stragula
villoſa.
ל Siniſtra.
נ
א Odit.
ע
ר Horruit.
פ
ה Labium.
ם Myſtax.
ק Saccus
ר Conjunct⁹
eſt.
ר Nictavit.
ר
ג Perplexus
eſt.
ד Reſiduus
fuit.
ה Principatũ
cupio.
ט Incidit.

ש

ר

ך Corrigia.
ע Redundavit.
ף Uſſit.
ק Vitis generoſa.
ר Principatus eſt.
ת Sartago.

ת

א

ב Deſideravit.
ה Determinavit.
ם Gemelli.
ן Ficus.
ר Delineavit.

ב

ה Arca.
ל Orbis.
ן Stramen.

ה

ו Inanitas.
ם Abyſſus.

ו

ה Signavit.
ך Medium.

ת

ו

ר Explorare.

ז

ז Amputavit.

ח

ר Lorica.
ר Miſcuit.
ש Taxus.
ת Sub.

י

ש Hircus.

כ

ך Dolus.
ל Hyacinthus.
ן Expendit.

ל

ה Suſpendit.
ל Accumulavit.
ם Sulcus.
ע Vermis.coccus

מ

ר Semper.
ה Miratus eſt.

ת

מ

ז Junius.
ך Tenuit.
ל Heri.
ם Absolvit.
ר Palma.

נ

ה Mercede conduxit.
ך Imum auris.
ן Draco.
ר Fornax.

ע

ב Abominabilis fuit.
ה Erravit.
ר Novacula.

פ

ח Pomum.
ל Insulsus fuit.

ת

פ

ף Tympanum.
ר Consuit.
ש Apprehendit.
ת Tympanizatio.

ק

ן Ordinatus est.
ע Fixit.
ף Prævaluit.

ר

ז Cypressus.
ן Malus navis.
ף Idolum.
ש Mare. Gema.

ש

ע Novem.

ת

ח Bálista.

Sequuntur quædam Composita.

אֲבַטִּיחַ Pepo. ab אָבִיב & בטח fidenter pubeſcens.

אַבְנֵט Baltheus à בֶּטֶן cum א heemantico.

אַבְרֵךְ Pater tener. ab אב & רַךְ.

אֲרָוָה ab אור ſeptum ovile campeſtre: quaſi aëreum.

אֲזִקִּים Catenæ à זקק & א.

אחו Carectum in ripa à חור.

אַחְלָמָה Amethiſtus; à חלם, quod eum gerentes ſomniare putentur.

אֲחַשְׁדַּרְפְּנִים Satrapæ. ex דָּר Chaldæo, אחש magnus & פְּנִים

אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ Aſſuerus. à ראש & אחש

אֲחַשְׁתְּרָנִים Drometarii. à חוש feſtinavit & תֹּרֶן malus navis.

אֵיפֹה Ubi. ex אֵי & פֹּה

אֶלְגָּבִישׁ Grando major. ex אֵל magnus, & גָּבִישׁ gemma.

אַלְגּוּמִים Species cedri, ex אַל & מוֹג

אִלּוּ Si, ex אם & לוּ

אַלְמָן Viduus: ex אַל & מָנָה non diviſus.

אַלְמֻגִּים Idem, quod אַלְגֻּמִּים

אַלּוֹן Quercus ab inuſit. אָלַל

אַלְקוּם Non ſurgens, ex אַל & קוּם

אַפֶּרֶן Aulæum, ab אֵפֹד & ערן

אַפִּרְיוֹן Lectica, ex אפף & ברא.

אֲרְאֵל Fortis, q. אֲרִי אֵל leo fortiſſimus.

אַרְמוֹן Palatium, ex רוּם

אֲרֶשֶׁת Efflagitatio ab inuſitato ארש

אִשֶּׁה Oblatio igne abſumenda, ab אֵשׁ

אֶשְׁפָּר Fruſtum bubalæ, quaſi אֶחָד מִשִּׁשָּׁה פָּר una ſexta bovis

אַתִּיק Triclinium, videtur ſumptũ à נָתַק.

בָּבֶל Babel, q. בָּהּ בַּל in qua confuſio.

בִּלְעַד Præter, ex בַּל & עַד.

בֹּעַז Statua, q. בְּעוֹז

בַּרְזֶל Ferrum, ex ברר & נזל

בְּתוּלָה Virgo, q. בְּשׁוּלָה Matura.

גִּבְעֹל Folliculus, ex גָבַע & עַל

גִּזְבָּר Theſaurarius, ex ברר & גָּנַז q. purificator theſauri.

גִלְמוּד

גַּלְמוּד	Acervus ex ſtatua, ex גל & עמוד
גֶּרֶשׂ	Groſſus, fortè à גרשׂ
דוּכִיפַת	Gallina Africana, vel attagen, ex כיפה & דו
דַּרְכְּמוֹן	Drâchma, ex דֶּרֶךְ & מנה
הֵידָד	Inſtrumenta muſica, à הוד & יד
הֲמֻלָּה	Strepitus loquentium, ex הָמוֹן & מלל.
הַרְאֵל	Mons Dei, ex הר & אֵל
זַלְעָפָה	Tempeſtas, ex זלל & עוּף
זַרְזִיף	Irroratio, à זרה & זוף vel צוּף
זַרְזִיר	Canis venaticus à זרה vel אזר
חֲבַצֶּלֶת	Lilium, ex חבה & צֵל vel בָּצָל Nam caulem habet inſtar cæparum.
חֶלְכָּה	Pauper, ex חַיִל & כהה faculta-tibus obſcurus.
חַלָּמִישׁ	Silex, à חלם & אֵשׁ, quod in eo lateat, & quaſi dormiat ignis
חֲנָמַל	Ictus fulminis ex חֲנִית & מול
חִסְפֵּס	Attenuavit ex חסס lenticula Rabbinis uſitato, & פסס
חִצְצֵר	Clanxit tuba, ex חצר & צרר

חַרְגוֹל Locustæ genus ex חרג & רֶגֶל, quod constrictis pedibus incedat potiùs, quàm volet.

חֶרְמֵשׁ Falx, à חרם & מוש

חַשְׁמַל Gemma ignita, ex חשש & מלא, quod plena sit ignis tanquam stupa.

חַשְׁמַן Legatus, ex חוש & שמן q. fortiter festinans.

טִפְסָר Princeps minor, ex טפף & סר sive שר

כָּאֲרִי Sicut leo, Ps. 22. q. כָּרָה כָּאֲרִי per crasin, fodit (ibi, foderunt) ut leo.

כִּרְבֵּל Veste Phrygiâ indutus est, à כרך & בלל

כַּרְכּוֹב Circuitus aræ, ex כרה & רכב q. excisio ad vehendam hostiam.

כַּרְמֶל Carmelus, ex כרר & מלא q. à plenitudine saltavit.

כִּרְסֵם Vastavit vineam, à כרם & רמס

כַּרְפַּס Carbasus, ex כרה & פסס linum tenuissimè q. concisum.

לַהֲקָה Collectio, q. ex קהל & להג

לָנָה Pernoctavit cum lamento Zach. c. 5. ex לין & נהה

מַדּוּעַ

מַדּוּעַ	Quare, ex מַה & יָדַע
נִפְלַל	Corruit ſupplex, & נפל & פלל
סְמָדַר	Gemma vitis, ex סַם & הדר q. decorum aroma.
סַנְוֵר	Cæcitas, ex אָסוּן & עִוֵּר
סַרְעַפָּה	Ramus ſpinoſus, ex סִיר & עָפָא
סַרְפַּד	Spinetum, ex סִיר & רפד
עֲבְטִיט	Denſum lutum, ex עָב & טִיט
עֲדֶן	Usque huc, ex עַד & הֵן
עֲטַלֵּף	Veſpertilio, ex עִיט & עלף
עַקְרָב	Scorpio, ex עקר & רב
עֲרָפֶל	Caligo, ex עָרַף & אֹפֶל
עַשְׁתּוֹרֶת	Dea Sidoniorum, ex עָשׁ Arctu-rus & תּוֹר
פִּילֶגֶשׁ	Concubina, ex פלג & אִישׁ, dividens virum.
פַּרְדֵּס	Paradiſus, ex פרה & הֲדַס
פַּרְוָרִים	Suburbia, ex עִיר & פרר
פַּרְעֹשׁ	Pulex, ex פרע & עָשַׁשׁ liberè rodens.
פַּרְשְׁדֹנָה	Excrementum, ex פֶּרֶשׁ & דּוֹמֶן
פִּרְשֵׁז	Expoſuit copioſe, ex פרש & זִיז
פַּרְתְּמִים	Optimas, ex פרה & תמם
פְּתִיגִיל	Faſcia gaudii, ex פָּתִיל & גִּיל

ש

ז

ף Conspexit.
ר Contortum.

ח

ד Munus obtulit.
ה Abjecit se.
ח Idem ferè.
ט Mactavit.
ל Leo ferox.
ן Ulcus.
ס Sponte nascens.
ף Accipiter.
ץ Fera.
ק Contudit.
ר Niger fuit.
ת Perdidit.

ט

ח Expandit.
ט Cedrus.
ף Exundavit.
ר Moderatus est.

י Munus.

ה Removit.
ן Urina.
ר Catenulæ.
ש Marmor.

ש

י

ת Vepretum.

כ

ב Jacuit.
ח Oblitus est.
ך Sedatus est.
ל Orbatus est.
ם Manè surrexit.
ן Habitavit.
ר Inebriatus est.

ל

ב Gradus.
ג Nix.
ה Tranquillus fuit.
ח Misit.
ט Dominatus est
ך Projecit.
ל Spoliavit.
ם Perfectus est.
ף Eduxit
ש Tres.

מ Nomē.Ibi.

ד Perdidit.
ט Deturbavit.

ש

מ

ם Deſolavit.
ן Pinguis fuit.
ע Audivit.
ץ Particula. Ignominia.
ר Cuſtodivit.
ש Sol.

נ

ב Feneſtra.
ה Iteravit.
ן Acuit.
ס Accinxit.

ס

ה Diripuit.
ס Idem.
ע Diffiſus eſt.
ף Diſſecuit.

ע

ה Reſpexit.
ט Strepitus.
ל Pugillus. Vulpes. Semita.
ן Incubuit.
ר Æſtimavit.

פ

ה Eminuit.
ח Ancilla.
ט Judicavit.

ש

פ

ך Fudit.
ל Humilis fuit.
ן Cuniculus.
ע Copia.
ף Serpens jacul⁹.
ר Pulcher fuit.
ת Diſpoſuit.

צ

ף Pauculum.

ק

ד Sedulus fuit.
ה Potavit.
ט Quievit.
ל Ponderavit.
ם Sicomorus.
ע Submerſus eſt.
ף Proſpexit.
ץ Abominat⁹ eſt.
ק Diſcurrit.
ר Mentitus eſt.

ר

ב Æſtus.
ה Solvit.
ץ Repſit.
ק Sibilavit.
ר Umbilicus.
ש Radix.
ת Miniſtravit.

ש ·

ש Sex.
Byſſus.
ן Lilium.
ר Minium.

ת
ה Bibit.
ל Plantavit.
ם Aperuit.
ן Minxit.
ק Tacuit.
ר Percuſſ⁹ eſt.

ש
א
ר Fermentū.

ב.
ע Saturat⁹ eſt.
ר Speravit.

ג
א Crevit.
ב Exaltat⁹ eſt.
ה Crevit.

ד
ר Occavit.
ה Ager.

ה Agn⁹.
ר Teſtis.

ו
ב Caneſcere.

ש

ו
ג Recedere.
ד Illinere.
ח Meditari.
ט Declinare.
ך Sepire.
ם Ponere.
ר Regnare.
ש Gaudere.

ח
ה Natavit.
ט Expreſſit.
ף Tectoriū.
ק Riſit.

ט
ה Declinavit
ם Odit.
ן Idem.

י
ח Frutex.

כ
ה Aſpexit.
ך Texit.
ל Proſperatus eſt.
ן Culter.
ר Mercede conduxit.

ש

ל
ו Coturnix.
ם Veſtis.

מ
ח Gaviſus eſt.
ך Stragula villoſa.
ל Siniſtra.

נ
א Odit.

ע
ר Horruit.

פ
ה Labium.
ם Myſtax.

ק Saccus
ר Conjunct⁹ eſt.
ר Nictavit.

ר
ג Perplexus eſt.
ר Reſiduus fuit.
ה Principatū cupio.
ט Incidit.

ש

ר

ך Corrigia.
ע Redundavit.
ף Uſſit.
ק Vitis generoſa.
ר Principatus eſt.
ת Sartago.

ת

א

ב Deſideravit.
ה Determinavit.
ם Gemelli.
ן Ficus.
ר Delineavit.

ב

ה Arca.
ל Orbis.
ן Stramen.

ה

ו Inanitas.
ם Abyſſus.

ו

ה Signavit.
ך Medium.

ת

ו

ר Explorare.

ז

ז Amputavit.

ח

ך Lorica.
ר Miſcuit.
ש Taxus.
ת Sub.

י

ש Hircus.

כ

ך Dolus.
ל Hyacinthus.
ן Expendit.

ל

ה Suſpendit.
ל Accumulavit.
ם Sulcus.
ע Vermis.coccus

מ

ד Semper.
ה Miratus eſt.

ת	
מ	
ן	Junius.
ךְ	Tenuit.
ל	Heri.
ם	Abſolvit.
ר	Palma.
נ	
ה	Mercede conduxit.
ךְ	Imum auris.
ן	Draco.
ר	Fornax.
ע	
ב	Abominabilis fuit.
ה	Erravit.
ר	Novacula.
פ	
ח	Pomum.
ל	Inſulſus fuit.

ת	
פ	
ף	Tympanūm.
ר	Conſuit.
ש	Apprehendit.
ת	Tympanizatio.
ק	
ן	Ordinatus eſt.
ע	Fixit.
ף	Prævaluit.
ר	
ז	Cypreſſus.
ן	Malus navis.
ף	Idolum.
ש	Mare. Gem̃a.
ש	
ע	Novem.
ת	
ח	Baliſta.

Sequun-

Sequuntur quædam Composita.

אֲבַטִּיחַ Pepo. ab אָבִיב & בטח fidenter pubeſcens.

אַבְנֵט Baltheus à בֶּטֶן cum א heemantico.

אַבְרֵךְ Pater tener. ab אב & רַךְ.

אֲרָוָה ab אור ſeptum ovile campeſtre: quaſi aëreum.

אֲזִקִּים Catenæ à זקק & א.

אחו Carectum in ripa à חור.

אַחְלָמָה Amethiſtus; à חלם, quod eum gerentes ſomniare putentur.

אֲחַשְׁדַּרְפְּנִים Satrapæ. ex דַּר Chaldæo, אחש magnus & פָּנִים

אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ Aſſuerus. à ראש & אחש

אֲחַשְׁתְּרָנִים Drometarii. à חוש feſtinavit & תֹּרֶן malus navis.

אֵיפֹה Ubi. ex אֵי & פֹּה

אֶלְגָּבִישׁ Grando major. ex אֵל magnus, & גָּבִישׁ gemma.

אַלְגּוּמִים Species cedri, ex אַל & מוֹג

אִלוּ Si, ex אם & לוּ

אַלְמָן Viduus: ex אַל & מָנָה non diviſus.

אַלְמֻגִּים	Idem, quod אַלְגֻּמִּים
אַלּוֹן	Quercus ab inusit. אָלַל
אַלְקוּם	Non surgens, ex אַל & קוּם
אַפֶּדֶן	Aulæum, ab אִפֵּד & עדן
אַפִּרְיוֹן	Lectica, ex אפף & ברא.
אֶרְאֵל	Fortis, q. אֲרִי אֵל leo fortissimus.
אַרְמוֹן	Palatium, ex רוּם
אֲרֶשֶׁת	Efflagitatio ab inusitato ארש
אִשֶּׁה	Oblatio igne absumenda, ab אֵשׁ
אֶשְׁפָּר	Frustum bubalæ, quasi אֶחָד מִשִּׁשָּׁה פַּר una sexta bovis
אַתִּיק	Triclinium, videtur sumptũ à נָתַק.
בָּבֶל	Babel, q. בָּהּ בַּל in qua confusio.
בִּלְעַד	Præter, ex בַל & עַד.
בֹּעַז	Statua, q. בְּעוֹז
בַּרְזֶל	Ferrum, ex ברר & נזל
בְּתוּלָה	Virgo, q. בְּשׁוּלָה Matura.
גִּבְעֹל	Folliculus, ex גֶּבַע & עֹל
גִּזְבָּר	Thesaurarius, ex ברר & גָּנַז q. purificator thesauri.

גַּלְמוּד

גַּלְמוּד	Acervus ex ſtatua, ex גל & עמוד
גֶּרֶשׁ	Groſſus, fortè à גרש
דוּכִיפַת	Gallina Africana, vel attagen, ex כיפה & דו
דַּרְכְּמוֹן	Drachma, ex דֶּרֶךְ & מנה
הֲדָרוֹת	Inſtrumenta muſica, à הוד & יד
הֲמֻלָּה	Strepitus loquentium, ex המון & מלל.
הַרְאֵל	Mons Dei, ex הר & אֵל
זַלְעָפָה	Tempeſtas, ex זלל & עוף
זַרְזִיף	Irroratio, à זרה & זוף vel צוף
זַרְזִיר	Canis venaticus à זרה vel אזר
חֲבַצֶּלֶת	Lilium, ex חבה & צֵל vel בָּצָל Nam caulem habet inſtar cæparum.
חֶלְכָּה	Pauper, ex חַיִל & כהה facultatibus obſcurus.
חַלָּמִישׁ	Silex, à חלם & אֵשׁ, quod in eo lateat, & quaſi dormiat ignis
חֲנָמַל	Ictus fulminis ex חָנִית & מול.
חִסְפַּס	Attenuavit ex חסס lenticula Rabbinis uſitato, & פסס
חֲצֹצְרָה	Clanxit tuba, ex חצר & צרר

חַרְגּוֹל Locustæ genus ex חרג & רֶגֶל, quod constrictis pedibus incedat potiùs, quàm volet.

חֶרְמֵשׁ Falx, à חרם & מוש

חַשְׁמַל Gemma ignita, ex חשׁשׁ & מלא, quod plena sit ignis tanquam stupa.

חַשְׁמַן Legatus, ex חושׁ & שׁמן q. fortiter festinans.

טַפְסַר Princeps minor, ex טפף & סר sive שׂר

כָּאֲרִי Sicut leo, Ps. 22. q. כָּרָה כָּאֲרִי per crasin, fodit (ibi, foderunt) ut leo.

כִּרְבֵּל Veste Phrygiâ indutus est, à כרךְ & בלל

כַּרְכֹּב Circuitus aræ, ex כרה & רכב q. excisio ad vehendam hostiam.

כַּרְמֶל Carmelus, ex כרר & מלא q. à plenitudine saltavit.

כִּרְסֵם Vastavit vineam, à כרם & רמס

כַּרְפַּס Carbasus, ex כרה & פסס linum tenuissimè q. concisum.

לַהֲקָה Collectio, q. ex קהל & להג

לָנֶה Pernoctavit cum lamento Zach. c.5. ex לין & נהה

מַדּוּעַ

מַרוּעַ	Quare, ex מַה & יָדַע
נִפְלַל	Corruit ſupplex, & נפל & פלל
סְמָדַר	Gemma vitis, ex סַם & הדר q. decorum aroma.
סַנְוֵר	Cæcitas, ex אָסוֹן & עִוֵּר
סַרְעַפָּה	Ramus ſpinoſus, ex סִיר & עֲפָא
סַרְפַּד	Spinetum, ex סִיר & רפד
עֲבְטִיט	Denſum lutum, ex עב & טיט
עֲדֶן	Usque huc, ex עד & הֵן
עֲטַלֵּף	Veſpertilio, ex עיט & עלף
עַקְרָב	Scorpio, ex עקר & רב
עֲרָפֶל	Caligo, ex ערף & אֹפֶל
עַשְׁתּוֹרֶת	Dea Sidoniorum, ex עָשׁ Arctu-rus & תּוֹר
פִּילֶגֶשׁ	Concubina, ex פלג & איש, di-videns virum.
פַּרְדֵּס	Paradiſus, ex ברה & הֲדַס
פַּרְוָרִים	Suburbia, ex עיר & ברר
פַּרְעֹשׁ	Pulex, ex ברע & עשש liberè ro-dens.
פַּרְשְׁדֹנָה	Excrementum, ex פֶּרֶשׁ & דוֹמֶן
פַּרְשֵׁז	Expoſuit copioſe, ex ברש & זין
פַּרְתְּמִים	Optimas, ex ברה & תמם
פְּתִיגִיל	Faſcia gaudii, ex פְּתִיל & גִּיל

צַלְמָוֶת Umbra mortis, ex צֵל & מות

צַנְתְּרוֹת Rostra candelabrorum, ex צַנּוֹר & תּוֹר q. rotundus canalis.

קִיקָלוֹן Vomitus ignominiæ, ex קיא vel קוא & קלה

קַרְסֻלַּיִם Tali, ex קרס & סלל

קַרְקַע Pavimentum, ex קיר & רקע

רֵחַיִם Mola, à רוח

רֻטֲפַשׁ Irrigatus est, à רטף & פוש

רַפְסוֹדוֹת Rapsodes, Flösse / ex רפד & יְסוֹד q. stratum fundamentum.

שַׁבְּלוּל Limax, ex שֹׁבֶל & לול portans cochleam.

שַׁדַּי Omnipotens, ex שׁ & דַּי

שַׁלְאֲנַן Tranquillus, ex שלה & שאן

שָׁמַיִם Cœli, ex שָׁם & מַיִם

תַּלְפִּיּוֹת Suspensiones armorũ, ex תלה & פִּיּוֹת acies gladiorum.

Ex his tanquam exemplis lucem hauriet Lector ad plura similia exponenda: addimus

Aliqua Peregrina.

אֲגַרְטַל Pelvis.

אֱדַיִן Tunc. Chald.

אֲדַרְגָּזְרַיָּא Senatores.

אדרזדא

אַדְרַזְדָּא	Sedulò.
אֲדַרְכּוֹן	Drachma.
אֶדְרַע	Brachium.
אֲזַד	Abiit.
אֲזֵה	Accendi.
אַחֲוָיָא	Indicatio.
אַחְמְתָא	Arca.
אִית	Eſt, idem quod יֵשׁ
אֲלוּ	Ecce.
אִמְּרָא	Agnus.
אֵימְתָן	Terribilis.
אִנּוּן	Illi.
אֲנָא	Ego.
אַנְתְּה	Tu.
אָסְפַּרְנָא	Citò.
אַפִּתּוֹם	Theſaurus.
אַרְגְּוָנָא, אַרְגְּוָן	Purpura.
אַרְגָּז	Arca.
אֲרוּ	Ecce.
אֲרִיךְ	Decens.
אַרְכּוּבָה	Genu.
אַרְעָה, אַרְקָה	Terra.
אֲרַע	Infra.
אָשַׁף	Aſtrologus.
אַתּוּן	Fornax.
אַתְרָא	Locus.

בְּאֵשׁ.	Displicet.
בְּדוֹלַח	Bdellium.
בִּית	Pernoctare.
בַּדַּר	Sparsit.
בַּל	Cor.
בְּלוֹ	Tributum capitationis.
בְּנַס	Irasci.
בַּר·	Filius.
בָּרָא	Ager.
בְּרַם	Sed. Verùm.
בְּרוֹם	Promptuarium vestium.
בָּתַר	Post.
גּוֹב	Fovea.
גְּדָבְרַיָּא	Præfecti.
גְּדַר	Excidit.
גּוּמָץ	Fossa.
גְּנַז	Thesaurus.
גְּסַבַּר	Idem quod גְּזָבַר suprà in (compos.
גְּשַׁם	Coquus.
דְּנָא	Hæc.
דְּבַ	Stercus.
דְּבַח	Sacrificavit, ד pro ז.
דְּחַל	Timere.
דִּי	Qui.
דֵּךְ, דִּכֵּן & דֵּן	Hic, Pronom.
דָּתָבְרַיָּא	Legis Periti.
הוּךְ	Proficisci.
הֵימִין	Credidit.

הַרְהֵר

הִרְהֵר	Cogitavit.
זְבַן	Emit.
זוּן	Paſcere.
זִיו	Splendor.
זֵין	Arma.
זַמֵּן	Parare.
זַן	Species.
חֲדַת	Novum.
חֲלַט	Excîdit.
חֲסִן	Fortis.
חֲסַף	Lutum.
חֲצַף	Urſit.
חַרְטוֹם	Magus.
חֲרַךְ	Aduſſit.
חֲשַׁח	Opus habuit.
חֲשַׁל	Debilitavit.
טְאֵב	Bonum eſt.
טוּר	Mons.
טְוָת	Jejunus.
טִין	Lutum.
טְפַר	Unguis.
טְרַד	Ejecit.
יְגַר	Cumulus.
יְהַב	Dedit.
יְצַב	Verum cognovit.
יָת	Artic. Accuſ.
יְתַב	Sedit.
כְּהַל	Poſſe.

כַּוָּא Fenestra.
כֵּיפָא Petra.
כְּמַן Abscondit.
כְּנָוָה Societas.
כְּנֵמָא Hujusmodi.
כְּנַשׁ Congregavit.
כְּעַן Nunc.
כְּפַת Ligavit.
כְּרַז Proclamavit.
כָּרְסֵא Solium.
כַּשְׂדִּי Chaldæus.
לָהֵן Quamobrem.
לְוָת Apud.
לְחֵנָה Concubina.
מָאן Vas.
מְטָא Pervenit.
מֶלְצַר Promus.
מַן Quis.
מְנִיכָה Torques.
מָרֵא Dominus.
נִבְזְבָּה Honorarium.
נֶבְרַשְׁתָּא Candelabrum.
נִדְבָּךְ Ordo.
נְזַק Nocuit.
נְפַק Prodiit.
נְקַשׁ Collidi.
נִשְׁתְּוָן Diploma.

נְתַר Fluxit.
סַבְּכָא Sambuca.
סְבַר Cogitavit.
סְלִק Aſcendit.
סוּמְפּוֹנְיָא Symphonia.
סַנְפִּיר Pinna piſcium.
סַרְבָּלִים Chlamides.
סָרְכִין Eparchi.
סְתַר Deſtruxit.
עֲדָה Tranſivit.
עִדָּן Tempus.
עוּר Gluma.
עֵטָא Conſilium.
עֲלַל Acceſſit.
עֲפָה Frondoſum eſſe.
עָר Inimicus.
פּוּם Os.
פֶּחָר Figulus.
פְּלַח Servivit.
פְּסַנְתֵּרִין Pſalteria.
פַּרְשֶׁגֶן Exemplar.
פַּרְשְׁדוֹנָה Podex.
פְּשַׁר Interpretari.
צְבָה Voluit.
צְפַרְדֵּעַ Rana.
קִיתְרוֹס Cithara.
רֵוָא Aſpectus.
רָז Secretum.

רָחַץ Confidit.
רַע Infra.
רָשַׁם Exaravit.
שָׁבַק Sivit.
שָׁבַשׁ Perplexum reddi.
שְׂגָא Creſcere.
שְׁדַר Mittere.
שֵׁיזֵב Liberavit. Pihel.
שֵׁיצִיא Perfici.
שְׁכַח Invenire.
שַׁכְלֵל Perfecit.
שַׁמֵּשׁ Miniſtravit.
שִׁת Sex.
תְּדִירָא Jugiter.
תּוּב pro שׁוּב
תְּוַהּ Expavit.
תּוֹר pro שׁוֹר
תְּלַג pro שֶׁלֶג
תְּלָת pro שָׁלשׁ
תָּם pro שָׁם
תִּנְיָן Secundus.
תִּפְתָּיֵא Exactores.
תִּרְגֵּם Expoſuit.
תְּרַע Porta. &c.

APPEN-

APPENDIX II.

Explicatio Locorum aliquot Scripturæ magis difficilium, & qui contra versionem Latinæ Vulgatæ objici solent.

§. 1. GEnesis 3. 15. וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זַרְעֲךָ וּבֵין זַרְעָהּ הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ׃ *Et inimicitiã ponã inter te, & inter mulierem, & inter semen tuum, & semen illius, ipsa conteret tibi caput.*

1. אֵיבָה Nomen heemanticum ex Kal juxta n.3. §.1. c.10. cujus Zere sub א non mutatur per n.2. §.2. c. 8. à Verbo Perfecto אֵיב inimicatus est. Præfigitur ei Vau copulativum cum Sceva per n.4. §.2. c.3.

2. אָשִׁית ponam, est prima persona Singularis Futuri *Hiphil* à שׁוּת ponere Infinitivo *Kal* quiescentium *Ajn.*

3. בֵּינְךָ inter te, deducitur à בִּין intelligere (quasi à בָּנָה ædificare *in intellectu*) quiescentium *Ajn Jod* per n. 8. §. 6. c. 6. unde Nomen inusitatum בַּיִן aliquid, quod ponitur medium. Regimen hujus est בֵּין, *Jod* quiescente in Zere per n.2. §.7. c. 10. &

U Plu-

Pluralis inusitatus בֵּינִים, regimen Plurale בֵּינֵי. Unde per n.3. & 4. §.1. c. 8. additis affixis fit בֵּינְךָ medium tuum, vel inter te, בֵּינָהּ medium inter illam: בֵּינֵיכֶם inter vos, &c.

4. וּבֵין & medium, sive inter, *Vau Schurek* posito ante *Bumaph* per n.9. §.2. c.3.

5. הָאִשָּׁה mulierem, est Foemininũ אִישׁ vir per n.3. §.1. c. 2. cujus vera radix inusitata videtur אָנַשׁ juxta dicta c. 6. §. 6. ad num. 8. שׁ Foemininum est cum Dages forti ad supplendum Jod Masculini. Præfigitur ה emphaticum cum Kamez per n.3. §.2. c.3.

6. זַרְעֲךָ à Rad. זָרַע *seminavit.* Inde enim fit זֶרַע semen, quod est paradigma 9. §.3. c.8. ubi per n.9. §. 1. c. 7. Patach est loco Segol propter gutturalem, infra quam etiam, debet esse, Sceva compositum per n.9. c.1. Hinc ergo fiet זַרְעוֹ semen ejus M. זַרְעָהּ semen ejus F. זַרְעֲךָ semen tuum M. זַרְעֵךְ semen tuum F. &c.

7. הוא scribitur per *Vau* sed nullo puncto notatum: quia legi potest non solùm per *Vau Schurek*, ut sensus sit, *iste*: sed etiam per Chirik magnum, posito *Vau* pro *Jod*, ut annotant Masoretæ Gen. 14. 2. & nos diximus ad n. 6. §. 2, prout etiam legi-

tur

tur ab ipsis sectariis paulò inferiùs v. 20. ubi textus, *ipsa est mater omnium viventium*, vocem *ipsa* hebraicè exprimit per *Vau* הוא.

8. יְשׁוּפְךָ *conteret te*, est 3. persona M. Singularis Futuri *Kal* cum affixo Masculino, à שׁוּף conterere, quiescentium *Ayn Vau*. Nam Futurum *Kal* est יָשׁוּף: propter affixũ autem Kamez tertiâ syllaba distans ab accentu vertitur in Sceva, per n. 10. §.2. c.7.

9. רֹאשׁ *caput*, à Rad. utique רָאַשׁ à cujus Infinitivo רְאוֹשׁ fit contractè רֹאשׁ Nomen perfectum Plurali facit רָשִׁים ab alio Singulari, v.g. רָאַשׁ prout dictum est addit. 6. ad num. 4. §. 1. c. 2. Porrò subintelligi debet Adverbium, *secundùm*, ut sensus fiat: conteret te secundum caput: vel certè conteret tibi caput.

10. Quod autem adhibeatur Verbum *conteret* in persona Masculina, non convincit, legendum esse masculinè quoque הוּא. Nam novum non est in Scriptura, præsertim ad mysterium indicandum, ad Nomen Fœmininum apponi Personam vel Pronomen affixum Masculinum, ut Bellarminus non tantùm ostendit, sed etiam Buxdorfius in sua Grammatica, & nos in nostra sæpe monemus.

§. II. Gen. 14. 18. וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן *Ipse enim erat Sacerdos Dei altissimi.*

1. וְהוּא *quia ipse.* Nam *Vau* est etiam causalis per addit. 1. ad §. 3. c. 3. subintelligitur, erat, per n. 3. §. 2. c. 12.

2. כֹהֵן *Sacerdos* à כָּהַן sacrificare Conjugationis Pihel, Dages non compensato per addit. ad num. 1. §. 4. c. 4. Estque tanquam participiale *Kal.*

3. אֵל est Nomen Dei significans potentem ac *fortem*; desumptum ex אֱלוֹהַּ, quorum utrumque deduco ex אָלָה juravit per Deum. Præfixum *Lamed* Dativum significat, ut sensus sit: erat sacerdos Deo altissimo.

4. עֶלְיוֹן *altissimo*, ab עָלָה ascendit verso ה in *Jod mobile* & assumpto *Nun* heemantico.

§. III. Num. ultimo וְכָל־בַּת יֹרֶשֶׁת נַחֲלָה מִמַּטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאֶחָד מִמִּשְׁפַּחַת מַטֵּה אָבִיהָ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה *Et omnis filia hæreditans hæreditatem de virgis filiorum Israël, uni de familia virgæ patris ejus erit in uxorem.*

1. כָּל־ *omnis.* Factum ex כֹּל omnis, totus; verso Cholem in Chatuph propter *Maccaph* per addit. 20. ad n. 8. c. 1. Derivatur

vatur à כָּלַל consummavit, estque tam generis, quàm numeri utriusque.

2. בַּת *filia* à בָּנָה ædificavit, quod filii sint quædam ædificia parentum, de eo vide addit. 4. ad n. 4. §. 9. c. 10.

3. יֹרֶשֶׁת à יָרַשׁ Participii Fœminini Kal altera forma, cum sit in regimine, significat, *hæreditans*. Vox hæc cum sequentibus omissa est in Vulgata: sed tamen subintelligi debet, faciléque ex textu potest.

4. נַחֲלָה hæreditas, hîc est accusandi casûs à radice נָחַל sortitus est hæreditatem.

5. מִמַּטּוֹת *de virgis*, i. tribubus, à נָטָה extendit. Hinc מַטֶּה virga, communis est generis, cum Dages ad supplendum *Nun* radicale, Plurali מַטּוֹת *He* dimisso per addit. 2. ad n. 4. §. 1. c. 2. Estque præfixum *Mem* cum Dages per n. 3. §. 2. c. 3.

6. בְּנֵי *filiorum*, à Singulari בֵּן deducto ex בָּנָה: De quo Nomine habes addit. 2. ad n. 2. §. 9. c. 10.

7. יִשְׂרָאֵל Compositum ex אֵל de quo suprà, & שָׂרָה *dominari*, quasi prævalens Deo; Et non *videns Deum*.

8. לְאֶחָד *uni* ab אָחַד unitus fuit: cujus Fœmininum אֶחָד pro inusitato Participio אַחֶרֶת. Præfixû *Lamed* Dativi est nota.

9. מִמִּשְׁפַּחַת est regimen Nominis מִשְׁפָּחָה familia, de quo habes cap. 9. §. 1. n. 6. & §. 2. n. 7.

10. מִסֵּר in regimine cum Zere per addit. 4. ad n. 1. §. 9. c. 10.

11. אָבִיהָ Patris ejus F. à R. אָבָה amavit, fit אָב Pater, de quo add. 1. ad n. 2. §. 9. c. 10.

12. תִּהְיֶה *erit*: tertia Fœminina Sing. Futuri הָיָה fuit, per n. 6. §. 5. c. 6.

13. לְאִשָּׁה *in uxorem. Lamed* enim significat *in* vel *ad*, ut colligi poteſt ex n. 5. §. 3. c. 12. Cæterùm de eo ſuprà §. 1. n. 5.

§. IV. Pſal. 2. 12. נַשְּׁקוּ בַר פֶּן־יֶאֱנַף *Oſculamini filium, ne iraſcatur.*

1. נַשְּׁקוּ *oſculamini*, Pluralis Imperativus *Pihel* à R. נָשַׁק oſculatus eſt.

2. בַר *filius* chaldaicum eſt: cum ב aſpirato, quod præcedat litera quieſcens per add. 2. ad n. 15. c. 1.

3. פֶּן *ne fortè*, habetur addit. 5. ad §. 1. c. 3. ſequente *Maccaph* mutat Zere in Segol, per add. 20. ad n. 8. c. 1. regit Futurũ per n. 20. §. 4. c. 12.

4. יֶאֱנַף Futurum *Kal* terminatum in Patach per addit. 2. ad n. 5. §. 2. c. 4. pro Chirik cum Sceva muto habet Segol cum Chateph Segol per num. 8. §. 2. c. 3. & ad num.

num. 3. §. 2. c. 6. Vulgata habet: *apprehendite disciplinam*, aliâ phrasi, sed sensu eodem: apprehendere enim fidem, quæ est disciplina Dei, est osculari filium Dei.

§. V. Psal. 4. בְּנֵי אִישׁ עַד־מֶה כְבוֹדִי לִכְלִמָּה vel, ut LXX. legerunt: כִּבְדֵי לֵב לָמָּה *Filii hominis, usquequo gloriam meam in ignominiam, subintellige: vertetis?* vel juxta LXX: *usquequo graves corde, ut quid &c.*

1. בְּנֵי *filii* dictum est supra §. 3. n. 6.

2. אִישׁ dictum est supra §. 1. n. 5.

3. עַד usque, ab עָדָה *subiit*, sequente *Maccaph* Kamez mutat in Patach per addit. 20. ad n. 8. c 1. hinc עַד־מֶה usquequo? ut habetur ad §. 1. c. 3. add. 1.

4. כְבוֹדִי *gloria mea*, à כָּבַד gravis fuit, hinc כָּבוֹד gloria, Kamez propter affixum mutatur in Sceva, ut sit כְּבוֹדִי juxta LXX legendum: כִּבְדֵי *graves*, in regimine Plurali, à Singulari כָּבוֹד quod esset Nomen Verbale, vel legeretur כְּבוּדֵי *gravati*, à Participio Kal Passivo כָּבוּד.

5. לִכְלִמָּה *in ignominiam*, à כָּלַם calumniose tractatus est. Hinc ex *Pihel* כְּלִמָּה ignominia. Præpositiva ל significat,

ficat, *ad*: cujus Sceva mutatur in Chirik per n.8. §.2.c.3.

6. Juxta LXX errore typographico *Caph* irrepsisset pro *Beth*, legereturque ‫לֵב‬ corde, à ‫לָבַב‬ cordatus fuit. Hinc ‫לֵבָב‬ cor, & ‫לֵב‬ per defectum tertiæ radicalis, de quo ad n. 1. & 2. §. 5. c. 10. Sequitur

7. ‫לָמָּה‬ *ut quid*, vel ad quid? ut habetur add. 3. ad §. 1. c.3. ex ‫ל‬ & ‫מָה‬.

§. *VI.* *Psal.31. hebraicè 32.* ‫נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי בְּחַרְבוֹנֵי קַיִץ‬ *Versus est humor meus in siccitates æstus.* Pro Vulgata legi potest ad S. Hieronymi mentem: ‫נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי בְּחָרְבְּנִי קוֹץ‬ *Conversus sum in ærumna mea*: vel, *versatus sum in miseria mea, dum configerer spinâ*: ut in priore lectione *Vau* unum redundet errore typographico, & *Jod* pro *Vau* ponatur.

1. ‫נֶהְפַּךְ‬ est tertia persona (‫נֶהְפָּךְ‬ autem Benoni) *Niphal* ab ‫הָפַךְ‬ vertit: pro ‫נֶהֱפַךְ‬ per add. 2. ad n. 1. §. 3. c. 4.

2. ‫לְשַׁדִּי‬ à ‫לָשַׁד‬ inusitato: hinc ‫לָשָׁד‬ latex, & ‫לְשַׁדִּי‬ humor meus, pro ‫לְשָׁדִי‬ juxta add. 10. ad num. 3. §.4.c.8.

3. ‫בְּחַרְבוֹנֵי‬ in siccitates, à ‫חָרֵב‬ siccatus fuit.

fuit: Hinc חַרְבֹן heemanticum auctum in fine, siccitas. Est autem regimen Plurale.

4. קַיִץ æstas, à קִיץ æstivare quiescentium *Aÿn Jod*.

5. Pro altera lectione ל est præfixum significans *in*, vel *ad*. שַׁדִּי verò à שַׁד vastatio, ærumna ex R. שָׁדַד, ubi accedente in fine affixo redit Dages per n.2. §.5. c.10. Estque Nomen hoc vel in Ablativo, si ל sumatur pro ב, vel in Accusativo; ut sensus fiat: Versus, vel tortus sum ad ærumnam meam. Porrò ipsum Participium נֶהְפַּךְ est Accusativi casus, & esse primæ personæ intelligitur ex præcedente. Cum enim antecedat: *Gravata est super me manus tua*, sequitur modò, *versatum* (נֶהְפָּךְ) in ærumna mea, vel, qui versatus sum, &c.

6. בְּחָרְבֵנִי *cum configerer*, est Gerundium in do per præfixum ב cum affixo, juxta num. 5. §. 3. c.12. de quo vide n.17. §. 1. c. 11.

7. קוֹץ spina à קוּץ *nauseare* quiescentium *Aÿn Vau*.

§. VII. Psal. 67. hebraicè 68. v. 7. מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה *Qui habitare facit unicos in domo.* Vulgata habet *unius moris*: & Hieronymus *solitarios*.

1. מוֹשִׁיב est Benoni Hiphil à יָשַׁב per n. 2. §. 3. c. 6.

2. יְחִידִים à יָחַד unitus fuit. Hinc יָחִיד *unicus*, privatus, orbus. Plur. יְחִידִים uni, sive, qui sunt unum, significare potest.

3. בַּיְתָה à בַּיִת domus, à בָּנָה *ædificavit*, quod habes add. 5. ad n. 4. §. 9. c. 10. ה finale significat motum per add. 6. ad n. 3. §. 2. c. 3. Ut sensus sit: *Collocat in domum unitos.*

§. VIII. Psalmo & versu eodem סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה *Rebelles habitant in sicco vel deserto.*

1. סוֹרְרִים Pluralis Benoni *Kal*, à סָרַר.

2. שָׁכְנוּ tertia Pluralis Præteriti *Kal* à שָׁכַן habitavit.

3. צְחִיחָה à צָחַח *nituit*, limpidus fuit, & Metaph. siccus fuit. Hinc Nomen צְחִיחָה siccitas, vel, locus siccus. Auctor Vulgatæ reddit *sepulcra*, per tropum, quo

Ezech.

Ezech. 37. Babylonem ſepulcra Judæorum vocavit.

§. IX. *Pſal. eod. v. 12.* אֲדֹנָי יִתֶּן־אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן יִדֹּדוּן וּנְוַת בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתַּיִם כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְאֶבְרוֹתֶיהָ בִּירַקְרַק חָרוּץ׃

Dominus dabit ſermonem: annunciatricum magnus exercitus eſt. Reges exercituum fugiebant, fugiebant; & habitatio domus dividebat ſpolium. Si accubueritis inter tripodes, eritis ſicut pennæ columbæ tectæ argento, & cujus alæ in flavo auro. Pro Vulgata interpunctiones aliquæ ſunt diverſæ, & loco מַלְכֵי legitur מַלְכִי, loco יִדֹּדוּן יְדִידִין diverſitate, quæ arguat errorem typographicum.

1. אֲדֹנָי *Dominus* ab אָדַן, inde אֶדֶן baſis, & אָדוֹן ſuſtentator, dominus. אֲדֹנָי ſolùm dicitur de Deo. Hinc ponitur cum Kamez, quod repræſentet יְהֹוָה

2. יִתֶּן Futuri Kal tertia perſona à נָתַן, de quo num. 3. §. 7. c. 6. *dabit*. Segol eſt loco Zere propter *Maccaph* per add. 20. ad n. 8. c. 1.

3. אֹמֶר

3. אמר Nomen formæ קָדֶשׁ, de quo num. 10. §. 3. c. 8. *Verbum*, ex אָמַר. Dominus dabit *Verbum*. Hîc hebræus textus finit membrum. Sequitur

4. הַמְבַשְּׂרוֹת *annunciatrices*. Eſt enim Fœmininum in Plurali â Singulari מְבַשְּׂרָה Participii *Piel*, cujus Præteritum בִּשֵּׂר annunciavit homini vel carni. Ponitur in Fœminino ad excellentiam indicandam, quod ſolent facere Hebræi, quia neutro carent: de quo aliquid num. 10. §. 1. c. 12. Fortaſſe innuitur etiam, Prædicatores de ſe imbecilles eſſe quidem; ſed tamen virtute divinâ itâ roborandos, ut nemo eis reſiſtere poſſit.

5. צָבָא *virtus*, vel exercitus: cujus Pluralis צְבָאוֹת â R. צָבָא.

6. רָב *multus* â רָבַב poſito Kamez pro Patach propter Accentum per addit. 7. ad num. 8. c. 1. Senſus editionis Hebrææ ergo eſt: *Dominus dabit ſermonem: Evangelizantium autem eſt exercitus magnus.* Cum vulgata per alios Accentus legat: *Dominus dabit ſermonem Evangelizantibus, ut evangelizent virtute multâ: & hoc facit rex virtutum*, &c. Sed pergamus in Hebræo.

7. מַלְכֵי *Reges* in Plurali constructo à Sing. מֶלֶךְ & à Rad. מָלַךְ regnavit. Habes hoc in Paradigmatis c. 8. §. 3. est autem in regimine propter sequens צְבָאוֹת, de quo n. 5. paulò superiùs.

8. יִדֹּדוּן *fugient* Futuri Kal pers. tertia Plur. à נָדַד moveri, fugere, quod est dupliciter Imperfectum: Principio *Defectivorum Pe Nun*: Unde Nun amissum Futuro compensatur per Dages: in fine autem *duplicantium Ajin*, in altero *Dalet* omittitur Dages ad imitationem quiescentium *Ajn*, per add. 1. ad paradigma §. 4. c. 5. *Nun* in fine est paragogicum.

9. Pro Vulgata legitur מַלְכֵי & יְדִידִין. מַלְכֵי per *Jod* paragogicum in Nominativo, ut dicimus ad num. 7. §. 2. c. 9. יְדִידִין autem est à יָדִיד charus. Nam huic si addas finales formativas, fiet יְדִידִין, aut etiam יְדוּדוּן eodem modo, quo Deut. 32. 15. Populus Israel dicitur יְשׁוּרוּן id est, *rectus*, ità ut mereatur diligi, sicut etiam exponitur, *dilectus*. Sensus ergo Vulgatæ est: *Dominus dabit sermonem, quem prædicent Prædicatores*. Dominus autem ille est *rex virtutum* sive exercituum, qui exercitus sunt

Di-

Dilecti Dilecti, id est Christi, qui summè diligitur à Patre, prout exponimus ad n. 10 §. 1. c. 2.

10. ונָוַת & *habitatio* vel species à נָוָה decorus fuit, vel commodè habitavit. Inde נָוֶה species, vel habitatio, in regimine נְוַת per num. 1. §. 2. c. 9. propter sequens Nomen בַּיִת, de quo supra §. 7. num. 3. & habitatrix domi, quæ non pugnavit, dividet spolium: vel pro vulgata, *speciosa domûs*, id est, Sponsa, quæ est Ecclesia: cui Deus virtutum dabit, ut possit dividere, &c.

11. תְּחַלֵּק dividet 3. Fœm. Sing. Fut. *Piel*, à Radic. חָלַק distribuit.

12. שָׁלָל *spolium* à שָׁלַל spoliavit.

13. אִם *si* Adverbium, habetur add. 3. ad §. 1. c. 3.

14. תִּשְׁכְּבוּן jacueritis 2. Plur. Fut. Kal à Præt. שָׁכַב.

15. בֵּין supra n. 3. §. 1.

16. שְׁפַתַּיִם Dualis Num. à שָׁפַת disposuit. Significat paxillos, vel *terminos* humi defixos inter terras sorte divisas.

17. כַּנְפֵי pennæ, Pluralis constructus à Sing. כָּנָף ala, Plurali כְּנָפוֹת & כְּנָפַיִם in Duali: regimine כַּנְפוֹרֵי & כַּנְפֵי Patach posito pro Chirik per n. 4. §. 1. c. 7. & ibid. num. 9.

18. יוֹנָה Columba à יָנָה afflixit, tristitiâ affecit.

19. נֶחְפָּה obtectæ. Est Benoni *Niphal* pro נֶחְפָּה per additionem 2. ad num. 1. §. 3. cap. 4. à Rad. חָפָה obtexit.

20. בַּכֶּסֶף *in argento* à כָּסַף anhelavit, cum sit id, quod omnes desiderant. ב ponitur cum Patach & Dages, per num. 6. §. 2. c. 3.

21. וְאֶבְרוֹתֶיהָ ab אָבַר remigavit, hinc אֶבְרָה penna grandior, Plur. אֶבְרוֹת cui additur affixum Fœmininum cum *Jod* per n. 8. §. 2. c. 2.

22. בִּירַקְרַק in flavo à יָרַק excreavit, hinc יֶרֶק viror, quasi sputum terræ, & יְרַקְרַק flavus & sub-viridis. ב vertit suum & sequens Sceva in Chirik per num. 7. §. 2. cap. 3.

23. חָרוּץ à חָרַץ incidit. Est Nomen ex *Paul* significans aurum purum laboratum.

24. Sen-

24. Sensus ergo videtur esse: *Deus dabit Ecclesiæ dividere spolia*, etsi non pugnatura sit armis: imò etsi, o Prædicatores, *dormientium* instar permittetis, ut de vobis jaciantur *sortes terminorum* sive ad vitam vel interitum inter milites Babylonios (sive angelos sathanæ) quorum vexillum gerebat *columbam deargentatam*, *cujus dorsum rutilat instar auri*.

§. X. Psal. eodem v. 15. בְּפָרֵשׂ שַׁדַּי מְלָכִים בָּהּ תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן הַר־אֱלֹהִים הַר־בָּשָׁן הַר גַּבְנֻנִּים הַר בָּשָׁן לָמָּה תְּרַצְּדוּן הָרִים גַּבְנֻנִּים הָהָר חָמַד אֱלֹהִים לְשִׁבְתּוֹ׃ *In dissipando Omnipotentem reges in ea, splendescet ut nix in Selmon. Mons Dei mons Basan, mons Gibborum mons Basan. Ut quid despicitis montes gibbosi montem? Desideravit Deus inhabitare eum.*

1. בְּפָרֵשׂ *in dissipando* est Gerundium *Pihel* Kamez supplente Dages per n.12.§.1. c.7. id est cum dissiparet, ut dicitur ad n.3. §.1. c.4.

2. שַׁדַּי Nomen Dei est Compositum ex דַּי & שׁ Relativo jaciente Dages per n.3. §.2. c.3. de quo addit.5. ad num.2. §.9. cap.10.

3. מְלָכִים

3. מְלָכִים Reges à R. מָלַךְ. Est in paradigmatis n.7. §.3. c. 8.

4. בָּהּ *in illa.* vide n.5. §.2. c. 3.

5. תַּשְׁלֵג est 3 Fœminina (potest etiam reputari secunda Masculina) Futuri *Hiphil*, à R. שָׁלַג *canduit instar nivis*, quam significationem Conjugatio *Hiphil* interdum retinet per n.1. §.7. c. 4. terminatur in Zere per add. 5. ad n.2. §. 7. c.4.

6. בְּצַלְמוֹן Est צַלְמוֹן Nomen Proprium, quo appellabatur pars aliqua montis Ephraim, ubi hic valde umbrosus & nivosus erat; à צֵל umbra, & מִין idea.

6. הַר *mons*, in regimine, ab הָרַר.

7. אֱלֹהִים Plurale à Singulari אֱלוֹהַּ de quo supra §. 2. n. 3. sumitur autem pro Singulari per n. 6. §. 1. c. 12.

8. בָּשָׁן regio pinguis & fertilis.

9. לָמָּה dictum est supra §. 5. n.7.

10. תְּרַצְּדוּן *despicitis*, insultatis. Est secunda persona Plur. Futuri Pihel à רָצַד usitato in Pihel.

10. הָרִים montes, pro הָרִים per n.12. §.1. c.7.

11. גַּבְנֻנִּים gibborum, à גָּבַן: inde גַּבְנוֹן gibbus, ubi Vau Schurek suppletur per Kibbuz cum Dages, juxta add. ad n.1. §. 1. c. 7. Mons autem gibborum idem est atque gibbosus per n.3. §.1. c.12. Porrò quia casei

 in

in altum velut in gibbum eriguntur, ideo Vulgata reddit: mons coagulatus vel caseatus: quod quidẽ temerè non est factum; sed suadente pinguedine terræ Basan. Sumptâ enim inde allegoriâ vult montẽ Basan appellare caseum, eo ferè dicendi genere, quo ipsa terra benedicta dicitur fluere melle & lacte.

12. הָהָר *montem*, id est: cur, o montes reliqui, quamvis pingues, despicitis montem hunc. ה cum Kamez est emphaticum ac Demonstrativum per n.3. §.2. c.3.

13. חָמַד *desideravit*. Est ipsa radix.

14. לְשִׁבְתּוֹ *ad inhabitandum eum*, Gerundium cum ל & Infinitivo Kal שֶׁבֶת, juxta n.3. §.3. c.11.

15. Lectio Vulgatæ diversa est in eo, quod הָהָר, de quo n.12. sit cum Accentu distinctivo, adeoque non referatur ad sequentia, sed ad antecedentia, juxta hebræam; ut sensus sit; *quid montes cæteri superbitis contra hunc montem, cum Deus eum sibi delegerit ad habitandum?* Deinde Vulgata sensum eundem, sed non ad verba, reponit. Nam *dum discernit cœlestis reges super eam*, significat: dum Deus reges hominum alios quidem ad Ecclesiam converteret, alios autem obstinatos contereret, eadem Ecclesia, quæ suprà *speciosa domus* dicta est, ingenti gloriâ illustrabitur, sicut *Selmon* longè lateque conspicuus. Ponit autem in

Plu-

Plurali, *dealbabuntur*, id est fideles, ex quibus Ecclesia coalescit. Sive ergo dicas dealbari montem Selmon, sive dealbari incolas montis Selmon, unum idemque dicis: ergo sensus est: *dealbabuntur* filii Ecclesiæ, sicut incolæ Selmon. Deinde continuando allegoriam, qua Ecclesiam compararat monti, pergit *mons* autem *Dei* ille est *mons pinguis*. Quod idem est, atque mons Basan. Nam ideo dixit David montem Basan, quia voluit exprimere pinguedinem ejus, cum montes Basan sint maximè pingues. Præterea ut quid suspicamini &c. significat: quare o homines vani ac cæci reliquos montes æstimatis, suspicitis, & putatis *pingues*: cum iste omnibus antecellat; utpote quem Deus ipse elegit? Vides sensum eundem, etsi phrasin diversam, quam LXX non absque ratione mutarunt?

Plura difficilia, tum in hoc Psalmo, tum alibi restant, sed quia non est propositi vel consilii agere interpretes Scripturæ, & ideo tantùm hæc explicanda putavimus, ut appareret, quomodo interpretatio textûs hebræi ad nostras Præceptiones Grammaticales reduci possit, quamq; hujusmodi collatio textuum diversorum atq; adeo notitia Hebrææ Linguæ non sit absq; ingenti emolumento, finimus hanc Appendicem.

Sequentem Appendicem, tametsi in te-

nui verſatur, & fortaſſe plurimis non tanti eſſe videbitur, ut hîc adduci eam oporteat: quia tamen propter commercium cum gente apoſtatrice quotidianum non poteſt non utilis eſſe, & ideo à plerisq; expetitur, perpaucis ſaltem & veluti per tranſennam apponendam putavimus.

APPENDIX III.

De Lectione Hebræo-Germanica.

§. I.

De uſu Alphabeti in hujusmodi Lectione.

I.

Literas Germanicas ſic repræſentant:

A	-	א	N	-	נ
B	-	ב	O	-	ו
C	-	צ ſed rarum eſt.	P	-	פ
D	-	ד	Q	-	ק
E	-	ע pro eodem e ſæpe ponitur Jod.	R	-	ר
			S	-	ז
F	-	פ̄, ב̄, ו	ſs	-	ס ferè.
G	-	ג	T	-	ט
H	-	ה	U	-	ו
I	-	י	W	-	וו
K	-	ק	X	-	קס
L	-	ל	Z	-	צ
M	-	ם			

2. Diph-

2. Diphthongi ſunt יי ei.
וי ö, ü, au.
ויי eu.

3. Notandum circa hæc, literas ב & ב quando raphe, id eſt virgulâ deſuper incumbente notatæ ſunt, eſſe aſpiratas, & ſumi pro f vel v (quam vim etiam habet vau) ſi verò hujusmodi raphe non habent, cenſentur eſſe cum Dages. Ita ſcribes vocem Opfer אופּבּר. Atque hujusmodi raphe olim ſcribebatur, ſupra literas בגדכפת quandò non habebant Dages, etiam in vocibus hebraicis; cujus tamen uſus jam non niſi in germanicis reſtat.

4. Si vox à Vocali vel Diphthongo incipiat, præmittitur א, & in fine adjicitur, ſi deſinat in eas. Quamvis Jod & Vau ſæpe Vocales in fine ſint. Ita ſcribes Rew und Leyd רייא אונד לייד.

5. E, quando inter duas Conſonantes facit ultimam vocis ſyllabam, omittitur. Ità ſcribes: befehlen ביועלן.

6. Nulla Conſonans in medio duplicatur, quia Dages ſubintelligitur. Scribes itaq; Gevatter גיואטר

7. Quando littera W per duplex Vau deſignata litteræ o, aut u præponenda eſt, inter eandem W & Vocalem iſtam ponitur א; atque ita Wochen ſcribes וואוכן

8. Supponendum eſt, ſcriptionem

hanc utpote à Judæis parùm plerumque peritis inventam valde imperfectam esse, neque omnibus planè eandem. Unde leges vn pro vnd / aso pro also / derlösen pro erlösen / &c. Eandem ob causam, quia aliud planè est idioma Hebræum atque Europæum, necesse est, & nimis patet, in spuriam methodum detorqueri literarum Hebræarum usum, si ad linguas Europæas significandas adhibeantur. Hinc nolim omnino hanc appendicem inspici ab eo, qui hebraicè bene legere nondum assuevit: si quis enim Hebræo-germanicè priùs discere vellet, quàm hebraicè legere, is insigniter se defraudaret: quia confusionem sibi tantummodo, & nullam pareret hebraicè legendi peritiam. Quæ causa fuit, ut ad extremũ hanc appendicem rejicerem.

9. Solent etiam Judæi dum hebræo-germanicè scribunt, terminos hebræos admiscere. e.g. מָאוּס wüst / כָּשֵׁר recht / מוֹחֵל condonans, מְקַבֵּל accipiens, e. g. זַייא מִיר מוחל, i. e. sey mir mochél, sive verzeihe mir.

10. Similiter verba hebraica germanizant. Ità enim dicunt, ganfen pro furari: schächten mactare, gaslen rapere, sacheren negotiari, darschen concionari significant.

11. Addamus exemplum hujusmodi lectionis. Sic igitur scribes Pater noster:

ואטֶר אוּנזר דער דוּא בּיז אים הימֶל גהייליגט

גהייליגט ווערד דיין נאמם צוקומם
אונז דיין רייך דיין וויל גישע וויא
אים הימל אזו אויך אויף ערדן

Vatter unser/ der du bist im Himmel / geheiliget werde dein Nahm / zukomme uns dein Reich/ dein Will geschee wie im Himmel/ also auch auf Erden.

12. Qui Judæorum ſcriptiones, cum literâ currente ſcribere ſolent, expeditè intelligere deſiderat, neceſſe habet, aliquorum authographa legere, cum alii aliter eaſdem literas forment, ut facilè eſt exiſtimare. Sicut etiam alia huc ſpectantia tali uſu facilè diſcet: ego, cùm nolim his immorari, ſequentem paragraphum magis neceſſarium, quia ejus uſus etiam in purè hebraicis eſſe ſolet, adjungo.

§. II. De quibusdam Hebræorum Abbreviaturis.

1. Epiſtolas inchoare ſolent à ſalutationibus & titulis mirè officioſis hujusmodi & ità decurtatis, ut ſequitur.

אהו̂ *legendū eſt* אֲהוּבִי Amicus meus, dilectus meus.

אדו̂ *leg.* אֲדוֹנִי Dominus meus.

שׁב̂ *leg.* שְׁאֵר בְּשָׂרִי Conſanguine⁹ meus, q. propinquus carnis meæ.

ח̂ח *leg.* חַיִּים ſit pax, vita, proſperitas.

עש״ *leg.* עִם שָׁלוֹם cum pace, proſperitate.

ש״ר *leg.* שָׁלוֹם רַב Pax multa.

ואש״ר *leg.* וְאֵלָיו שָׁלוֹם רַב Super illum ſit pax multa.

ואמש״ר *leg.* וְאֵל מַעֲלָתוֹ שָׁלוֹם רַב ad excellentiam ejus pax multa.

ואאש״ר *leg.* וְאַטֶּה אֵלָיו שָׁלוֹם רַב & extendo in eum pacem multam.

ואאכנ״ש leg. וְאַטֶּה אֵלָיו כְּנָהָר שָׁלוֹם extendo in eum ſicut fluvium pacem.

שיל״ט *leg.* שֶׁיִּחְיֶה לְיָמִים טוֹבִים qui vivat dies bonos.

יצ״ו *leg.* יִשְׁמְרֵהוּ צוּרוֹ וְגוֹאֲלוֹ Cuſtodiat eum rupes (Deus) ejus, & redemptor ejus.

שי״ *leg.* שֶׁיִּחְיֶה Qui vivat.

זצ״ל *leg.* זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה Memoria juſti in benedictione.

כמ״ר *leg.* כְּבוֹד מַעֲלַת רַבִּי gloria excellentiæ Rabbi, ſive glorioſus & excellens Doctor.

כמה״רר *leg.* כְּבוֹד מוֹרֵנוּ הָרַב רַבֵּנוּ gloria Doctoris noſtri Domini Magiſtri noſtri. Titulus priore dignior.

פְּלוֹנִי Titulus eſt ignoti, cujus Nomen neſcimus

ſcimus, pro quo latini ponunt NN.

2. Epiſtolam claudunt ſimili ferè ſalutatione ſeu valedictione, nominis deinde ſubſcriptione, tum adjectione loci, de quo Epiſtola veniat, demum tempus, quo miſſa ſit, annotant. Circa quæ

פה קק *legendum eſt* פה קוהלת קדשה Hîc in Synagoga ſancta.

י׳ *leg.* יום die. Porrò diem primò ponunt, deinde menſem, poſtea annum: quæ interdū ſolis Numeris exhibent; Et tunc prior Numerus diem, ſecundus menſem, tertius annū ſignificat. Exprimunt etiam diem ſeptimanæ nominatâ paraſcha, quæ eſt ſectio legis per tria פ in bibliis exprimi ſolitâ. Pro annis nota.

לפק *leg.* לפרט קטון ad ſupputationem minorem. Solent enim omittere millenarios, qui ſunt 5000. ab orbe condito numerati: reliquos autem puta centenarios denariosque &c. partem minorem vocant ſcribuntque.

תמז ſignificat minore numero 447, ut patet ex add. 2. ad n. 2. c. 1. Quod ſi huic, vel alteri minori numero

Chronologico addideris 240, fient anni à nato Christo in eisdē minoribus numeris: sic enim ex 447. & 240. fient 687, qui est numerus minor hoc anno currens.

3. Exteriùs epistolæ superscribunt locū ad quem, deinde nomen ejus, cui inscribitur, tertiò interdictum, ne quis resignet, deniq; locum ad quem. Interdictum autem sanxit R. Gersom, Gallus, quem Lumen captivitatis vocant, sub triplici excommunicatione Hebræis usitatâ. Harum prima dicitur נִדּוּי, quæ est separatio ad 4. cubitos ab omni hominum congressu, sacro, profano, domestico, ab usu uxoris, à cibo potuq; cum aliis sumendo, durans 30. diebus; qui tamen terminus prolongari aut decurtari potest. Si quis in hac moriatur, feretro ejus injicitur lapis in signum, quod fuerit lapidatione dignus; nec sepelitur in cœmeterio, nec lugetur. Altera species est חֵרֶם, quæ fit in facie Ecclesiæ, cum extinctione candelarum, & diris ex lege Mosaica depromptis promulgata, qua reus à cœtu sacro excluditur. De hac Jo. 9. Tertia est שַׁמַּתָּא qua reus divinæ maledictioni relinquitur, Syriacè dicta maranatha, de qua 1. Cor. 16. Unde superscribunt

בְּחֵרֶם רַבֵּנוּ גֵּרְשׁוֹם quod *legendum* בחר״ג

בחר״ג.מה

בחר"גמה *leg.* נִחֵרם רַבֵנו גֶּרְשׁוֹם מְאוֹר הַגּוֹלָה Sub interdicto Rabbini nostri Gersom luminis captivitatis.

בחר"ג *leg.* בְּחֵרֶם גֶּרְשׁוֹם ubi Dalet est nota Genitivi Chaldaico more.

וחל"ז *leg.* וְחֵרֶם לְזָרִים Et interdictum sit alienis.

בנח"ש *leg.* בְּנִדּוּי חֵרֶם שַׁמְתָּא

ופפכ"יין *leg.* וּפִתּוֹ פַּת כּוּתִיִּם יֵינוֹ יֵין נֶסֶךְ Et panis ejus sit bucella Samaritanorum (hodie Christianorum) & vinum ejus sit vinum libaminis. Alludunt ad cœnam Eucharisticam, de qua sumere summè infaustum & execrandum perfidè credunt.

ופג"ין *legendum* וּפוֹרֵץ גָּדֵר יִשְׁכֵנוּ נָחָשׁ & rumpens sepem mordeat illum coluber.

והבר"ח *leg.* וְהַפּוֹתֵחַ בְּלִי רְשׁוּתִי יִדְקְרֵנוּ חֶרֶב qui aperit sine licentia mea, transfodiat eum gladius.

והמלתעב *leg.* וְהַמַּגִּיעַ לְיָדוֹ תָּבֹא עָלָיו בְּרָכָה qui pertulerit ad manus ejus, veniat super eum benedictio.

מפ"ה פלוני *leg.* מִפֹּה פְלוֹנִי Hinc NN.

מ"כ *leg.* מִכְּפַר ex pago.

4. Multa alia abbreviatè scribunt, v.g.

ע"ז *legendum est* עַל־זֹאת propter hoc.

עד״ *leg.* עַל־דְּבַר quod attinet, ſuper verbum, tranſitio.

כד״ *leg.* כָּל־דָּבָר tota res.

לעע״ *leg.* לְעֵת עַתָּה pro nunc, ad tempus nunc.

א״ה *leg.* אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם Si voluerit Deus, quaſi Nomen Dei.

הח״ר *leg.* הֶחָכָם רַבִּי

למכ״ת *leg.* לְמַעֲלַת כְּבוֹד תִּפְאַרְתְּךָ

אע״פ *leg.* אַף עַל פִּי quamvis.

בע״ה *leg.* בַּעֲוֹנָה רַבָּה propter multam iniquitatem.

ר״ד *leg.* רֵשִׁית דָּבָר in principio rei, primùm.

ח״ו *leg.* חַס וְשָׁלוֹם parce & pax ſit, abſit.

מש״מכ *leg.* מַה־שֶּׁמַּעֲלָתְךָ כָּתַב quod Excellentia tua ſcribit.

וכו׳ *leg.* וְכֻלָּם & cætera.

כ״ח *leg.* כֹּה חוֹמֵד ità deſiderat.

Hæc annotaſſe ſufficiat, reliqua dabit uſus. Ego hanc Appendicem & Scholam claudo

A. M. D. G.

Errata magis notabilia.

PAg.3.lin.2. legendum אהלך cum ך dilatato, pag.7. lin.7. leg. חכמה & ibid. lin.13. ויקם. pag.14. lin.3. ante ultimam leg. ממנו cum Dages in מ. pag. 40. lin. 2. leg. הלמידו מ ante Jod. pag.41.lin.6, leg. נלמיד. pag. 42. lin.10. leg. מלמדה & Mulmadá. pag.43. lin. 6. leg. dicta §. 4. num. 4. & ibid. lin.12. התלמדת. p. 44.l.6. leg. Gerundia. ב non Nun. p. 55. l.7. leg. Præterit. נגלית per Zere. & lin.8. יגלה p.59. lin.10. leg. ut §.3.c.5. docuimus. ibid. lin.11. ut. n.2. § 1. c.5. pag.62. lin.11. leg. num.9. non, ad num.9. p. 76. lin. 6. leg. adscribere de Kamez. De Zere. p. 93. lin. ultimâ leg. addit.3. ad num.1. §.9.c.10. pag.84. lin.ult. leg. זעת. pag.108. lin.15. leg. Primi signum. p.123. l.9. leg. cauda. p. 130. l. 16. leg. איה per ה non ח. p.136. lin.7. leg. datam, non claram. pag.147. l.14. leg. נהפוך per ה non ח. pag.148. l.21. leg. באש per ב non כ. pag.150. l.17. leg. זורמו per Resch. p.154. lin. penult. leg. & נבער non נבער. p.156. l.5. leg. de quibus infra §. 7. cap.6. pag.159. l. 9. leg. quorum duo אבה & אפה etiam ad §. 7. pag. 161. lin.14. leg. יכל Futuri. pag. 163. lin. penult. leg. Ex נשא non Et. pag.164. lin.6. leg. ישאונך cum Kamez. p. 167. l.14. leg. ויאת pag.178. lin. ult. leg. annotavimus c.7. §.1. num.3. non ad.n. pag. 188. lin. 4. ante ultimā leg. משכורת per Cholem. p.189. lin.9. leg. סף non סק. pag.192. lin. 1. leg. הנחה primâ ה. p.193. l.13. leg. Scevâ mobili, non Jod. p.199. lin.11. leg. שגיון pro שגיון. p.202. lin.19. leg. מוצאת ante affixum. p. 203. l. 17. leg. בבגדיו & lin. 19. רדפי primâ Resch. pag.227. column. 2. lin. 15. leg. חיים per Cheth. pag.229. col. 2. lin. penult. leg. ת non ש, ut fiat אתת. pag. 231. col.2. lin.3. leg. ה Elicuit, non, Elegit. pag.234. col.1. post lin.16. ponatur ת torcular post גשש.

p.236

:) o (:

pag. 236. col. 1. ante lin. 12. ordinavit, ponatur in medio ת, ut fiat דתת. p. 236. col. 1. lin. 21. leg. ן Rectus fuit, per Nun. p. 236. col. 2. lin. 18. leg. ה Stertuit, cum He. p. 237. col. 1. lin. 20. sit Zade, non Aijn, ut fiat הצן. p. 248. col. 1. lin. antepenult. leg. Curro. p. 256. col. 1. l. 19. leg. ק Exiliit. p. 260. col. 2. post lin. 11. ponatur ם Corroborari, ut legatur עצם. p. 271. col. 1. lin. antepenult. leg. ג Erravit, non Dalet. pag. 277. lin. 2. leg. בטח per Beth. & lin. 7. אֹורָה. pag. 280. l. 10. leg. טִפְסַר per Pe. p. 290. lin. ultim. leg. ad num. 6. §. 2. c. 2. pag. 301. lin. 21. leg. יְשׁוּרוּן per ר, non ד. p. 304. l. 12. leg. גִּבְנֻנִּים per Beth sine Dages.

